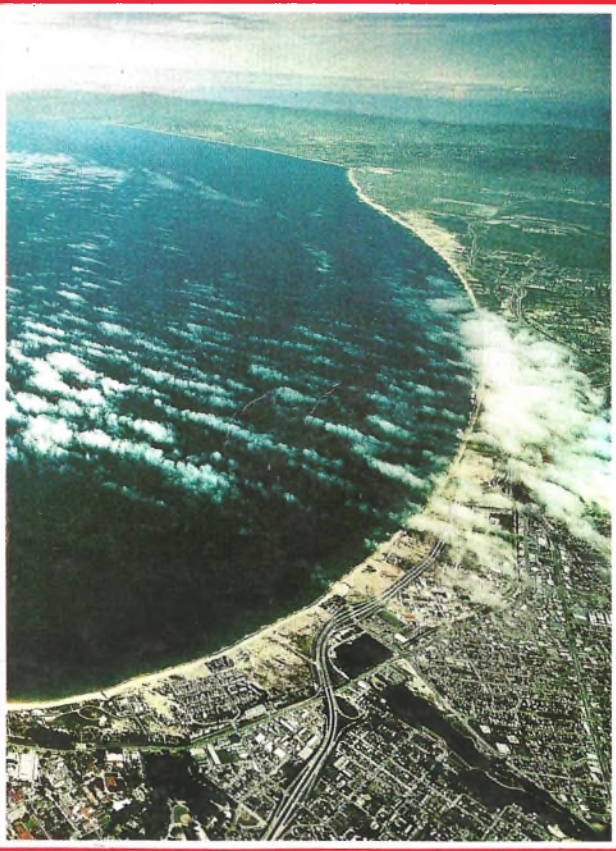
Richard Bach

BİR

arkadaş

©William Marrow's - Akçalı Ajans Aracılığı ile Arkadaş Yayınevine aittir.

Richard Bach

BİR

'ONE'

Çeviri: Belkıs ÇORAKÇI

ARKADAŞ YAYINEVİ
ROMAN DİZİSİ: 5

2. Baskı 1990

ISBN 975-509-004-5

ARKADAŞ YAYINEVİ
Mithatpaşa Cad. 28 Yenişehir/ANKARA
Tel: 134 46 24 (4 Hat)
Fax: 134 38 52
P.K. 410 Yenişehir/ANKARA

GENEL DAĞITIM
ANKARA: ADAŞ - Tel: 134 46 24 (4 Hat)
Fax: 134 38 52

İSTANBUL: CEMMAY - Tel: 527 01 53
Fax: 526 85 07

Dizgi : Hatice Ayrancı, 167 92 07
Kapak : Arkadaş Yayınevi
Montaj : PİO Tanıtım, 229 35 48
Baskı : ÖZKAN Matbaacılık Sanayi 229 59 74
Özgün Adı : ONE - (1988, Morrow)

Leslie ile

Hayli yol aldık, değil mi?

Yirmi beş yıl önce ilk karşılaştığımızda, ben uçuşlara gönlünü kaptırmış bir pilottum. Uçuş araç gereçlerinin, uçuş hızlarının gerisinde anlamlar arar dururdum. Yirmi yıl önce, yolculuğumuz bizi martı kanadında bir hayat biçimine doğru götürdü. On yıl önce dünyanın kurtarıcısıyla karşılaştık... baktık ki o bizmişiz. Siz olsanız, beni kafası yön saptamalarıyla, uçuş yükseklikleriyle dolu, bütün bunları sözcüklerden oluşmuş bir paravanın arkasında saklayan biri diye düşünürdünüz. Haklı da olurdunuz.

Sonunda sizi artık yeterince iyi tanıdığıma, başımdan geçen serüvenleri sizin de paylaşmanızı önerebileceğime karar verdim. Hem mutlu serüvenleri, hem de o kadar mutlu olmayanları. Dünyanın nasıl işlediğini anlamaya başlıyorsunuz, değil mi? Ben de. Öğrendiğiniz şeyler kendinizi tedirgin ve yalnız hissetmenize mi yol açıyordu? Beni de. Ömrünüz boyunca bir tek büyük sevgiyi mi arıyordunuz? Ben de yaptım o işi. Aradım ve buldum. *Sonsuza Uzanan Köprü* kitabında da sizi karımla tanıştırdım. Leslie Parrish'la.

Artık ikimiz birlikte yazıyoruz Leslie'yle. Birleşip Rileschardlie olduk, birimizin nerede bitip, öbürünün nerede başladığını bilemiyoruz.

Köprü sayesinde okurlar ailemiz çok daha sıcaklaştı. Daha önceki kitaplarda benimle birlikte uçmuş olan serüvencilere ek olarak, sevgiyi özleyenlerle onu bulanlar da aramıza katıldı. Bi-

zim hayatlarımız onlarınkinin aynasıymış... öyle yazıyorlar. Defalarca. Acaba hepimiz değiştik mi birbirimizi yansıta yansıta?

Genellikle gelen mektupları mutfakta okuruz. Birimiz yüksek sesle okur, öteki de günün sürpriz yemeğini hazırlar. Bazı okur mektuplarıyla birlikte öyle içten gülmüşüzdür ki, salatamız çorbamızın içine sıçramıştır. Bazıları da gözlerimizden yaşlar döktürmüş, yemeğimizi tuzlamıştır.

Günlerden bir gün de, buz niyetine, şöyle bir mektup geldi:

Köprü kitabında merak edip durduğunuz Richard'ı hatırlıyor musunuz? Hani kaçıp gitmişti, çok sayıdaki kadınlarını Leslie'ye değişmek istememişti? Bu mektup sizi ilgilendirir sanıyorum, çünkü ben o adamım. Daha sonra neler olduğunu da biliyorum.

Bize çizdiği paralellikler şaşırtıcıydı. O da yazardı. Bir kitabından göz açıp kapayana kadar servet kazanmış, benim düştüğüm vergi dertlerine düşmüştü o da. Bir tek kadını aramaktan o da vazgeçmiş, çok kadın rayına yerleşmişti.

Derken kendisini olduğu gibi seven bir kadınla karşılaşmıştı. Aradan bir süre geçince kadın ona bir seçenek tanımıştı: Ya hayatındaki tek kadın kendisi olacaktı, ya da hiç hayatında bulunmayacaktı. Bu da bir zamanlar Leslie'nin bana tanıdığı seçeneğin tıpkısıydı. Bu adam da benim gibi, yolun aynı kavşağında duraklamıştı.

O kavşakta ben sola dönmüştüm. Yakınlığı ve onun getireceğini umduğum sıcak geleceği seçmiştim.

O adam ise sağa dönmüştü. Kendisini seven kadından kaçıp uzaklaşmıştı. Evini ve uçağını vergi tahsildarları haczetsin diye bırakmıştı... benim de yapmama ramak kaldığı gibi. Soluğu Yeni Zelanda'da almıştı. Mektup devam ediyordu:

... yazarlığım iyi gidiyor. Auckland'da, Madrid'de, Singapur'da evlerim var. Dünyanın her yerinde seyahat edebiliyorum... bir

tek Amerika Birleşik Devletleri hariç. Hiç kimse bana gereğinden fazla yaklaşamıyor.

Ama Laura'mı hâlâ düşünüyorum. Ona bir şans tanısaydım nasıl olurdu diye merak ediyorum. *Köprü* bunu anlatıyor mu bana? Siz ikiniz hâlâ birlikte misiniz? Benim seçimim doğru muydu? Ya sizinki?

Adam mültimilyonerdi. Dilekleri kabul olmuştu. Dünya onun oyun alanıydı. Ama ben gözümdeki yaş damlasını elimle silmek zorunda kaldım. Mektuptan başımı kaldırıp baktığımda Leslie'yi mutfak tezgâhına dayanmış, yüzünü ellerine gömmüş gördüm.

Ne zamandır bu adamı bir hayal ürünü sanıyorduk. Garip bir boyutta yaşayan bir gölge ruh. Bizim icat ettiğimiz biri. Mektup geldikten sonra sarsıldık, tedirgin olduk... sanki bizi çağıran bir zil çalıyormuş da biz nasıl cevap vereceğimizi bilemiyormuşuz gibi.

O sırada, rastlantı sonucu, elime garip bir fizik kitabı geçti: *Kuantum Fiziğinin Çok Dünyalı Yorumu.* Çok dünyalı, evet, diyordu kitap gerçekten. Bildiğimiz şu dünya her an sayısız dünyalara ayrılıyor, farklı gelecekler ve farklı geçmişler ortaya çıkıyor.

Fizik kavramına göre, kaçmayı seçen Richard, benim hayatımı değiştirdiğim o kavşakta yok olmamıştı. Şu anda o da bu dünyanın yanında kaymakta olan bir farklı dünyada varlığını sürdürmekteydi. O dünyada Leslie Parrish de bir başka yaşamı seçmişti. Richard Bach onun kocası değildi. Sunduğu şeyin sevgi ve neşe olmayıp, sonu gelmez hüzün olduğunu anlayınca, uzaklaşmıştı Leslie ondan.

Çok Dünya'yı bitirdikten sonra bilinçaltım, o kitabın bir hayalet kopyasını her gece yatağa götürmeye, ben uyurken ikide bir beni dürtmeye başladı.

Ya o paralel dünyalar arasında bir geçiş yolu bulursan? diye fısıldıyordu. En büyük hatalarını ve en akıllıca seçimlerini yapmadan önceki Richard'ı Leslie'yi bulabilir, onları görebilirsen? Ya

onları uyarabilme, onlara teşekkür edebilme, cesaret edebildiğin soruları sorabilme olanağını bulursan? Acaba onlar hayat hakkında, gençlik, yaşlılık ve ölüm hakkında, meslek hayatı, sevgi ve vatan hakkında, barış ve savaş hakkında, sorumluluk, seçimler ve sonuçları hakkında, senin gerçek diye düşündüğün dünya hakkında neler biliyorlar?

Çekil git başımdan, dedim ona.

Sen kendini bu savaşlı ve yıkımlı, nefret ve şiddet dolu dünyaya ait değilmiş gibi görüyorsun, öyle mi? Niye burada yaşıyorsun peki?

Bırak da uyuyayım, dedim.

İyi geceler dedi bana.

Ama hayalet zihinler asla uyumaz. Rüyalarım arasında hep sayfaların çevrilme sesini duyuyordum.

Şu anda uyanığım, ama sorular hâlâ kafamda. Yaptığımız seçimler gerçekten dünyalarımızı mı değiştiriyor? Ya fizik haklı çıkarsa?

1

Kar beyazı ve gökkuşağı renklerine boyanmış deniz uçağımızla, eski anılar rengindeki dağları aştık, kuzeyden doğru kayarak alçaldık. Kentin kocaman beton bir çöreğe benzeyen hayali, sislerin içinde karşımızda belirdi. Yaz güneşinde pişiyordu. Upuzun bir uçuştan sonra, çölün ucunda.

"Ne kadar kaldı, tatlım?" dedim enterfona.

Leslie uzun menzilli seyir alıcısına dokundu, ön panelde rakamlar ışıldadı. "Otuz mil kuzeyde," dedi. "On beş dakika var. Los Angeles kulesini istiyor musun?"

"Teşekkür ederim," deyip gülümsedim. Birbirimizi bulduğumuzdan beri ne kadar da değişmiştik! Leslie'nin bir zamanlar uçmaktan ödü kopardı. Oysa şimdi kendi de pilottu. Benimse bir zamanlar evlilikten ödüm kopardı. Şimdi on bir yıllık kocaydım, üstelik de hâlâ kendimi "kız bu gece benimle çıkıyor" diye şanslı sayar havadaydım.

"Alo, Los Angeles kulesi," dedim mikrofona. "Burası Martin Denizkuşu Bir Dört Bravo, yerimiz yedi bin beşe üç bin beş, güneye doğru Santa Monica'ya yaklaşıyoruz." Aramızda deniz uçağımıza *Growly* adını takmıştık ama Hava Trafik Kontroluna resmi adıyla tanıtıyorduk onu.

Nasıl bu kadar şanslı olabiliyoruz, diye düşündüm. Çocukluğumuzda rüya saydığımız bir hayatı yaşıyorduk. Yarım yüzyıl süren zorluklardan, öğrenmelerden, deneme-yanılma'lardan sonra, herbirimiz nice güçlüklerle boğuşup rüyalarımızın bize ulaşamayacağı bu tatlı günlere varmıştık.

"Martin Bir Dört Bravo radarda görüldü," dedi kulaklarımızdaki ses.

Leslie parmağını uzatarak, "Şurada ve şurada trafik var,"

diye uyardı.

"Tamam, gördüm." Bu arada ona da baktım. Artistmiş de şimdi serüven ortağım olmuş gibiydi. Altın saçları yüzünün düzgün kavislerinin çevresinde toplanmıştı. Yüzüne güneş ışığı ve gölgeler düşüyordu. Deniz mavisi gözleri, dikkati işine toplamış görünüyordu. Çevremizdeki gökyüzünü kontrol etmekteydi. Ne güzel bir yüz yapmıştı kendine o zihin!

"Martin Bir Dört Bravo," dedi Los Angeles kulesi. "Dört altı dört beş yapın."

Bu harikulâde kadınla benim birbirimizi bulmuş olmamız kaçta kaç bir şanstı acaba? Yollarımızın karşılaşması ve karşılaşınca uyum göstermesi ihtimali kaçta kaçtı? İki yabancı olmaktan çıkıp, iki ruh arkadaşı olma ihtimalimiz kaçta kaç bir şanstı?

Şu anda birlikte Spring Hill'e uçuyorduk. Araştırmacıların bir toplantısına gitmekteydik. Yaratıcı düşüncenin sınırları araştırılacaktı: bilim ve bilinç, savaş ve barış, bir gezegenin geleceği.

"Bize söylemedi mi onu?" diye sordu Leslie.

"Haklısın," dedim. "Neydi söylediği sayı?"

Gülen gözlerini bana çevirdi. "Hatırlamıyor musun?" diye sordu.

"Dört altı dört beş."

"İşte görüyorsun," dedi. Bensiz halin ne olurdu?"

Dünya değişmeden önce duyduğum son sözler bunlar oldu.

2

Radar vericisi, amfibi uçağımızın ön panelinde kara bir kutuydu. Pencereciklerinden dört basamaklı bir kot verirdi. O pencerelere sayıları yerleştirince, kilometrelerce uzaktaki karanlık odalarda tanırlardı bizi: uçak numarası, yönümüz, yüksekliğimiz, hızımız... yeşil radarlı odada çalışan hava trafik kontrolörlerine ne gerekiyorsa hepsi.

O gün öğleden sonra, uçuş hayatımda belki on birinci kere elimi uzatıp o sayıları değiştirmek istedim. İlk pencereye 4, ikinciye 6, bir sonrakine 4, en sonuncusuna da 5. Bu işle uğraşmak için gözlerim aşağıya bakıyordu. Kulağıma garip bir vınlama sesi geldi. Kalın do'dan başladı, oktavları aşa aşa kulağın duyamayacağı tizliklere doğru kayboldu, sonra sert hava akımına çarpmışız gibi *vump* diye sarsıldık, pilot kabininin içini kehribar rengi, göz kamaştırıcı bir ışık kapladı.

Leslie, "RICHARD!" diye bağırdı.

Başımı bir anda çevirip onun yüzünü gördüm. Ağzı açılmış, gözleri fincan gibi olmuştu. "Biraz sarsıldık, sevgilim," dedim. "Sert bir hava akı..."

Derken ben kendim de farkettim, kelimenin orta yerinde durdum.

Los Angeles kaybolmuştu.

Bir ufuktan bir ufka uzanan koskoca kent yoktu karşımızda. Onu çevreleyen dağlar da yoktu. Yüz millik sis perdesi de yoktu.

Kaybolup gitmişti hepsi.

Gökyüzü yaban çiçeklerinin mavi rengine dönüşmüştü. Derin, diri, soğuk bir mavi. Aşağımızda otoyollar, bina damları, alışveriş merkezleri olacağı yerde, uçsuz bucaksız bir deniz

vardı. Gökyüzünün aynası gibi bir deniz. Garip bir maviydi. Okyanus ortaları gibi derin değil, her yanı sığdı. Yüzeyin bir kulaç altında dümdüz, kobalt rengi kumlar varmış gibi... gümüş ve altın desenli.

"Los Angeles nerede?" dedim. "Görüyor musun...? Ne gördüğünü söyle bana!"

"Su! Okyanus üstündeyiz!" diye soludu Leslie. "Richie, ne oldu?"

"Bilmiyorum," dedim ona. Kafam karmakarışıktı.

Paneldeki âletlere baktım. Tüm göstergeler yerli yerindeydi. Nerede olmaları gerekiyorsa orada. Hızımız değişmemişti. Yönümüz jiro-puslada 142 olarak görünüyordu. Ama manyetik puslanın göstergesi ekranında başıboş dönüyor, artık kuzeye, güneye hiç aldırış etmiyordu.

Leslie düğmeleri denedi, devre kesicilere bastı.

Korku boğazına tıkanarak, "Seyir telsizleri ölü," dedi. "Çalışıyorlar ama göstermiyorlar..."

Öyleydi gerçekten. Seyir göstergelerinde yalnızca siyah çizgiler ve "sönük" anlamına gelen bayrak işaretleri görebiliyordum. Loran panelinde daha önce hiç görmediğimiz bir yazı yanmaktaydı: POZİSYON YOK.

Zihinlerimiz de bomboştu. Şaşkınlık içinde bakıyorduk.

"Bu durum... değişmeden önce bir şey gördün mü?" diye sordum.

"Hayır," dedi. "Evet! bir vınlama sesi vardı, sen de duydun mu? Sonra sarı bir ışık parladı, bir ... bir şok dalgası tüm çevremizi sardı, sonra da geçti. Onunla birlikte başka her şey silindi! *Neredeyiz?*"

Durumu bildiğim kadarıyla özetledim: "Uçak doğru dürüst çalışıyor, yalnız seyir göstergeleriyle loran bozuk. Manyetik pusla da çalışmıyor... bir uçağın tek bozulmayacak âleti bozulmuş durumda! Nerede olduğumuzu bilmiyorum!"

"Los Angeles kulesi?" dedi Leslie birden.

"Güzel!" Mikrofonun düğmesine bastım. "Alo, Los Angeles kulesi, burası Martin Bir Dört Bravo."

Aşağıya bakıp cevap bekledim. Suyun altındaki kumlar kocaman, kıvrılarak ilerleyen bir matris gibiydi. Işık dereleri kıvrılarak akıyormuş gibi. Kolları da vardı ışık derelerinin. Herbiri bir başkasına bağlıydı. Yüzeyin birkaç metre altında pırıl pırıldılar.

"Alo, Los Angeles kulesi," dedim tekrar. "Burası Martin Amfibi Bir Dört Bravo, alıyor musunuz?"

Sesi yükselttim. Kulaklıklarımıza bir parazit doldu. Telsiz çalışıyordu ama karşı tarafta konuşan yoktu.

"Alo, Martin Denizkuşu Bir Dört Bravo'yu duyan herhangi bir istasyon varsa bizi bu frekanstan arayın."

Parazit. Söz yok.

"Fikirler tükendi bende," dedim.

İçgüdüsel bir hareketle uçağı yükseltmeye çalıştım. Daha geniş bir manzara görebilmek için. Yükseldiğimizde belki kaybettiğimiz dünyaya ait bir işaret buluruz diye.

Birkaç dakika içinde bazı garip gerçekleri farkettik: ne kadar yükseğe çıkarsak çıkalım, altimetre hiç değişmiyordu. Yükselince çevremizdeki hava seyrelmiyordu. Benim bin yedi yüz metre tahmin ettiğim yükseltide, gösterge hâlâ deniz seviyesi diye direniyordu.

Manzara da değişmiyordu. Dört bir yana kilometrelerce uzanan sular, altta da ışık çizgileri. Desen asla kendini tekrarlamıyordu. Ufuk her tarafta aynıydı. Ne bir dağ, ne bir ada, ne güneş, ne bulutlar, ne bir tekne, ne de bir canlı belirtisi.

Leslie yakıt göstergesine parmağıyla tıp tıp vurdu. "Yakıt kullanmıyoruz galiba," dedi. "Bu mümkün mü?"

"İbre takılmış olmalı." Motoru hızlı da, yavaş da çalıştırsam bir şey fark etmiyor, yakıt göstergemiz yarım deponun bir tek çizgi altında, çakılmış gibi duruyordu.

Başımı iki yana sallayarak, "Bir bu eksikti," dedim. "Yakıt göstergesi de hapı yuttu. Herhalde iki saatlik uçuşa yetecek benzinimiz vardır ama kalanını tasarruf etsek daha iyi olur bence."

Leslie boş ufukları gözleriyle taradı. "Nereye ineceğiz?"

"Fark eder mi?" diye sordum.

Denizden yukarıya doğru şahane ışıklar parlıyor, desenler bizi şaşırtıyordu.

Levyeyi ittim, uçan teknemiz upuzun bir dalışa geçti. İnerken altımızdaki garip deniz manzarasını seyrediyorduk. İki parlak yol birden ışıklandı. Önce ayrı ayrı kıvrılarak ilerlerken, sonra paralel gitmeye başlıyor, daha sonra da birleşiyorlardı. Binlerce başka yol o ikisinden çatallanarak ayrılıyor, söğüt ormanındaki dallar gibi dağılıyordu.

Bir neden var, diye düşündüm. Bu çizgileri oluşturan bir şey olmalı. Lav birikimleri miydi bunlar? Su altı yolları mıydı?

Leslie elimi tuttu. "Richie," dedi yumuşacık, hüzünlü bir sesle. "Acaba biz öldük mü? Belki havada bir şeye çarptık. Ya da bir şey bize çok hızlı çarptı, göremedik."

Ailenin ölüm uzmanı bendim ama bu hiç aklıma gelmemişti.... Leslie haklı olabilir miydi? Ama o zaman Growly'nin burada ne işi vardı? Ölüm hakkında onca okuduğum yazının hiçbirinde yağ basıncı değişmez denilmiyordu.

"Bu ölüm olamaz," dedim. "Kitaplara göre, öldüğümüz zaman bir tünel ve ucunda da bir ışık görecekmişiz. İnanılmaz yoğunlukta sevgiler duyacakmışız. İnsanlar bizi karşılayacakmış... Eğer birlikte ölme zahmetine girişmişsek, yani aynı anda ölmüşsek, bizi vaktinde karşılamanın bir yolunu bulamazlar mıydı sence?"

"Belki de kitaplar yanılıyor," dedi.

Sessizce alçaldık. İçimiz hüzünle doluydu. Hayatımızın neşesi ve vaatleri nasıl bu kadar çabuk sona erebilirdi?

"Sen kendini ölü hissediyor musun?" diye sordu.

"Hayır."

"Ben de etmiyorum."

Paralel kanalların üzerinde alçaktan uçtuk, inişten önce mercan uçları ya da yüzen kütükler var mı diye aradık. İnsan ölmüş bile olsa, bir kayanın üzerine iniş yapıp da uçağının altını yırtmak istemez.

"Hayatın ne budalaca bir noktalanışı bu böyle!" dedi Leslie. "Ne olduğunu bile bilmiyoruz. Nasıl öldüğümüzün bile farkında

değiliz!"

"Altın ışık, Leslie... sonra o şok dalgası! Acaba nükleer olabilir mi? Üçüncü Dünya Savaşının ilk ölenleri olabilir miyiz biz?"

Bunu biraz düşündü. "Sanmıyorum," dedi. "Bize doğru gelmiyordu, bizden *uzağa* doğru gidiyordu. Hem birşeyler hissederdik."

Yine sessizce uçtuk. Hüzünlü. Çok hüzünlü.

"Haksızlık bu!" dedi Leslie. "Hayat daha yeni güzelleşmişti! O kadar çok çalıştık, onca sorunu çözümledik... güzel zamanlar daha yeni başlıyordu."

İçimi çektim, "Eh, eğer ölmüşsek, en azından birlikte öldük. Planımızın o bölümü başarıya ulaştı."

"Tüm ömrümüz gözümüzün önünden geçermiş hani?" dedi Leslie. "Senin hayatın geçti mi gözünün önünden?"

"Henüz geçmedi. Seninki?"

"Hayır. Hem her şey kapkara kesilir derler. O da yanlış çıktı!"

"Onca kitap nasıl yanılır? Biz nasıl bu kadar yanılabiliriz? Geceleri ruhumuzun vücudumuzdan nasıl çıktığını hatırlasana! Ölüm de öyle bir şey olmalı. Tıpkı öyle. Yalnız bu sefer hep yolumuza devam etmek var. Sabaha geri dönmek yok."

Ölümün bir anlam taşıyacağına inanmıştım her zaman. Yeni bir anlayışın mantıklı ve yaratıcı bir fırsatı olacaktı ölüm. Maddenin sınırlarından kurtulup, sevinç içinde özgürleşmek olmalıydı. Ham inançların duvarları dışında bir serüven olmalıydı. Ölümün uçsuz bucaksız teknikolor bir okyanus üzerinde uçmak demek olduğu yolunda kimse uyarmamıştı bizi.

Neyse, inebilecektik en azından. Kaya yoktu, yosun yoktu, balık sürüleri yoktu. Sular düzgün ve duruydu. Rüzgâr su yüzeyini ancak buruşturacak kadardı.

Leslie iki parlak çizgiyi bana gösterdi. "Galiba bu ikisi arkadaş," dedi. "Hep birlikteler."

"Belki iniş pisti onlar," diye mırıldandım. "Onlarla hiza tutturmak en iyisi gibi geliyor. Tam biraraya geldikleri yere iniş yapalım, tamam mı? İnişe hazır mısın?"

"Herhalde," dedi.

Yan camdan baktım, iniş takımlarını bir kere daha kontrol ettim. "Sol teker kalkık," dedim. "Burun tekeri kalkık, sağ teker kalkık, su inişi için tekerler hazır, kanat flapları inik..."

Son dönüşe geçtik, deniz bizi karşılamak üzere zerafetle yükseldi. Uzunca bir süre suların birkaç santim yukarısından ilerledik. Uçağımızın beyaz gövdesi sulara yansıyordu.

Kuyruk sulara değdi, deniz uçağı bir fıskiye bulutu üzerinde uçar gibi oldu. Motorun fısıltısı birden su seslerine yenik düştü, levyeyi çektim, yavaşladık.

Birden sular yokoldu, uçak da görünmez oldu. Çevremizde bulanık olarak birtakım damlar, kiremitler, palmiye ağaçları gördük, sonra kocaman, pencereli bir binanın duvarı çıktı karşımıza.

"DİKKAT ET!"

Bir saniye sonra kendimizi binanın içinde duruyor bulduk. Başımız dönüyordu ama yaralanmamıştık. Upuzun bir koridorda yanyanaydık. Karıma uzandım, onu kucakladım.

"İyi misin?" dedik bir ağızdan. Bu sözü soluk soluğa, aynı saniyede söylemiştik.

"Evet!" dedik sonra. "Hiç yara bere yok! Ya sen? Evet!"

Koridorun arka ucundaki cam kırılmamıştı. Duvarda girdiğimiz yeri belli eden bir delik de açılmamıştı. Görünürlerde hiç kimse yoktu. Çıt çıkmıyordu binada.

Çaresizlik içinde, "Neler oluyor?" diye patladım.

"Richie," dedi karım alçak sesle. Gözleri şaşkınlıkla iri iri açılmıştı. "Burası tanıdık bir yer. Daha önce de gördük burayı!"

Çevreme bakındım. Birçok kapıların açıldığı bir koridor, yerde kiremit kırmızısı bir halı, tam karşımızda asansör kapıları, saksılarla palmiyeler. Koridorun penceresi güneş altındaki damlara, alçacık altın tepelere bakıyordu. Sisli bir öğle sonrasıydı. "Bir... bir otele benziyor. Hiçbir otel hatırlamıyorum ki..."

Hafif bir ses duyuldu, asansörlerin üzerindeki yeşil ok işareti yandı.

Kapılar açılırken baktık. İçerde ince uzun, sivri kemikli bir adamla güzel bir kadın yanyana durmaktaydı. Kadının üzerinde

blucin, solmuş bir iş gömleği, ordu malı bir anorak, başında da baharat rengi bir kep vardı.

Yanıbaşımda karımın soluğunun boğazına tıkandığını duydum, vücudunun kasıldığını hissettim. Asansörden inen adamla kadın, bizim on altı yıl önceki halimizdi. İlk karşılaştığımız günkü biz yani.

3

Donup kaldık. Ağzımızdan tek kelime çıkmıyordu. Çenemiz sarkmış, aval aval bakıyorduk.

Genç Leslie asansörden inerken, benim eski halim olan Richard'a dönüp bakmadı bile. Koşmaya çok yakın bir hızla yürüyerek kendi odasına doğru ilerledi.

Acil durum duygusu şaşkınlığımızı bastırıverdi. Onların öyle uzaklaşmasına izin veremezdik.

Benim Leslie'm, "Leslie! Dur!" diye seslendi.

Genç kadın durup döndü, kendisini hangi dostunun çağırdığını merak ederek baktı, ama bizi tanımamış gibiydi. Herhalde gölgedeydik. Yalnız siluetlerimizi görüyor olabilirdi. Pencere arkamızdaydı çünkü.

"Leslie," dedi karım. Bir yandan ona doğru yürümeye başlamıştı. "Bir dakika vaktin var mı?"

Genç Richard bu arada bizim yanımızdan geçip kendi odasına doğru ilerledi. Asansörde gördüğü kadının arkadaşlarına rastlamış olması onu ilgilendirmiyordu.

Ben de kendi kendime, neler olup bittiğini bilmiyor olmamız, durumu denetlememize engel değil, diye düşündüm. Bahçeye dağılan civcivleri toplamak gibi bir işti yaptığımız. Bu ikisi ayrı yönlere gidiyorlardı. Oysa biz onların kaderinde, ömürlerinin geri kalanını birarada geçirmenin yazılı olduğunu biliyorduk.

Leslie'nin kendi eski halini yakalayacağından emin olduğum için genç adamın peşine düştüm.

"Bağışlayın," diye seslendim arkasından. "Richard mı?"

Söylediğim söze olduğu kadar, sesimin tonuna döndü, baktı... garip bir bakışla baktı. Giydiği spor ceketi hatırlıyordum. Açık deve tüyü rengi bir şey. Astarında bir yırtık vardı. On kere

dikmeye çalışmış, başaramamıştım. İpek midir nedir, habire ipliklerinden ayrılıyordu.

"Kendimi tanıtmam gerekiyor mu?" diye sordum.

Bana baktı. Kibar özkontrolu yerini fincan gibi açılmış gözlere bıraktı.

"Ne...!"

"Bak," dedim elimden geldiği kadar sakin bir sesle. "Biz de anlamıyoruz bu işin nasıl olduğunu. Uçakla uçuyorduk, garip bir durum oldu ve..."

"Siz gerçekten...?"

Sesi sönüp kayboldu. Oracıkta öylece durmuş, bakıyordu. Olay tabii şoka itmişti onu. Ama bu adamın üzerimde garip bir tedirginlik yarattığını hissediyordum. Birlikte ne kadar zamanımız olduğunu kim nereden bilebilirdi? Birkaç dakika mı, yoksa daha mı az? Birkaç saat mı, yoksa daha mı az? O da kalkmış, açıkça gözüken bir şeye inanmayarak ziyan ediyordu zamanı.

"Cevap evet'tir," dedim. "Ben senin birkaç yıl sonra olacağın adamım."

Duyduğu şok, yerini kuşkuya bıraktı. Gözlerini kısarak, "Annemin beni ne diye çağırdığını söyle," dedi.

İçimi çektim, söyledim.

"Çocukkenki köpeğimin adı neydi, o tüylü delikanlı hangi meyveyi yerdi?"

"Richard, saçmalama," dedim. "Lady erkek değil, dişi köpekti bir kere. Kayısı yerdi. Senin altı inç'lik, ev yapımı bir Newton teleskopun vardı. Aynası biraz çatlamıştı. Bir örümcek üzerinde çalışırken, boru yukarıda olacağı yerde aşağıdayken, elindeki maşayı üzerine düşürmüştün çünkü. Yatak odanın penceresi dışında, bahçe çitinde gizli bir kapak vardı. Menteşeli bir kapak. Kapıdan çıkmak istemediğin zaman oradan çıkabiliyordun..."

"Pekâlâ," dedi. Yüzüme bir sihirbazlık numarasıymışım gibi bakıyordu. "Herhalde ne sorsam söylersin."

"Sonsuza kadar. Kendinle ilgili sorabileceğin her sorunun cevabını biliyorum, üstelik senin sorularından on altı yıllık fazla cevabım var."

Yüzüme baktı. Çocuk daha, diye düşündüm. Tek tel ak saçı yoktu. Biraz kırlaşsa yakışacaktı yüzüne.

"Azıcık zamanımızı koridorda çene çalarak ziyan etmek mi istiyorsun?" dedim. "Farkında mısın ki demin şu asansörde karşılaştığın kadın... hayatının en önemli insanı olacak ve sen *farkında bile değilsin* !"

"O mu?" Koridorun ilerisine baktı, bana fısıldadı. "Ama o çok güzel! Nasıl olur da bana..."

"Ben de anlayamıyorum ama nedense seni çekici buluyor. İnan bana."

"Pekâlâ, inanıyorum," dedi. "İnanıyorum!" Ceketinin cebinden bir oda anahtarı çekti. "İçeri gelin."

Herşey anlamsızdı ama herşey birbirine uyuyordu. Burası Los Angeles değildi. Carmel'di. California'nın Carmel kasabası. 1972'nin Ekim ayı. Holiday Inn'in üçüncü katı. Anahtarı çevirmeden önce, ben odanın içinde her tarafa radyo kontrollu maket martıların saçılmış olacağını biliyordum. Deniz kıyısında çekmekte olduğumuz bir filmde kullanılan maketler. Bu maket kuşlardan bazıları güzel aerobatik hareketlerle uçuyor, bazıları da taklalar atarak düşüp parçalanıyordu. Ben kırılanları odama getiriyor, yeniden yapıştırıyordum.

"Leslie'yi alıp geleyim," dedim. "Sen biraz ortalığı toplamaya çalış, tamam mı?"

"Leslie mi?"

"O şey... bak, aslında iki Leslie var. Biri senin asansörde birlikte olup da, nasıl merhaba diyeceğini bilemediğin. Çok güzel olanı ise, aynı kadının on altı yıl sonraki hali. Benim karım."

"İnanamıyorum!"

"Sen burayı topla," dedim. "Biz hemen döneriz."

Leslie'yi koridorun birkaç oda ilerisinde buldum. Arkası bana dönük, kendi gençliğiyle konuşuyordu. Ben ona doğru yürürken bitişikteki odadan bir oda hizmetkârı çıktı, dört tekerlekli çamaşır arabasını iterek asansöre doğruldu. Bakmadan giriyor, arabayı karıma doğru sürüyordu.

"*Dikkat et!*" diye bağırdım.

Geç kalmıştım. Leslie benim çığlığıma döndü ama araba ona yandan çarptı, sonra vücudunun içinden geçti. Sanki Leslie boş havaymış gibi. Hizmetkâr da arabanın ardı sıra geçti. Genç Leslie'ye gülümseyerek merhaba dedi, uzaklaştı.

"Hey!" diye bağırdı genç Leslie. Telâşlanmıştı.

Hizmetkâr da, "Hey!" diye cevap verdi ona. "Gününüz iyi geçti mi?"

Leslie'nin yanına koştum. "İyi misin?"

"İyiyim," dedi. "Herhalde çarpmadı ba..." Bir an şaşırmış göründü, sonra genç kadına döndü. "Richard, sana Leslie Parrish'i tanıştırmak istiyorum. Leslie, bu kocam Richard Bach."

Bu tanıştırmanın resmiyetine gülümsedim. "Merhaba," dedim genç kadına. "Beni doğru dürüst görebiliyor musunuz?"

Gözleri parlayarak güldü bana. "Bulanık mı olmanız gerekiyordu?" Şok da, kuşku da yoktu onda. Genç Leslie besbelli bunu bir rüya saymış, zevkini çıkarmaya karar vermişti. "Araba olayından sonra, bu dünyanın bir parçası olduğumuzdan pek emin değilim artık. Bahse girerim ki..."

Duvara doğru uzandım. Elimin sıvalardan, tuğlalardan geçebileceğini tahmin ediyordum. Öyle de oldu. Bileğime kadar duvar kâğıdının berisine girdi elim. Genç Leslie güldü. Sevinçle.

"Galiba biz burada hayaletiz," dedim.

Demek bu yüzden gelirken ölmedik, diye düşündüm. Otelin duvarından uçarak girerken.

İnanılmaz durumlara ne kadar da çabuk uyum sağlıyor insanoğlu! Rıhtımdan ayağı kaysa, bir anda sulara gömülür. Hemen değişik hareket etmeye, değişik soluk almaya başlar. Yarım saniyede uyum sağlamıştır bile... ıslanmaktan hoşlanmasa bile.

Bu da öyleydi. Biz de geçmişimize gömülmüştük. Şaşkınlık içinde düşmüştük buraya. Şimdi de bu yabancı yerde elimizden gelenin en iyisini yapmaya çalışıyorduk. Elimizden gelenin en iyisi de, bu ikisini biraraya getirmekti. Birbirimizin ruh arkadaşı olduğumuzu anlayıncaya kadar ziyan ettiğimiz onca yılı bunlar ziyan etmesin diye.

Genç kadınla konuşmak garip bir duyguydu. Sanki yeni

baştan ilk defa karşılaşıyormuşuz gibi. Ne kadar acayip, diye düşündüm. Karşımdaki Leslie, ama benim onunla hiçbir geçmişim yok!

"Belki burada böyle duracağımıza..." deyip elimle koridorun ilerisini gösterdim. "Richard bizi odasına davet etti. Orada biraz konuşabiliriz. İçimizden çamaşır arabaları geçmeden işleri bir düzene koyarız, olur mu?"

Genç kadın koridor duvarındaki aynaya baktı. "Kimseyle biraraya gelmeyi beklemiyordum," dedi. "Korkunç görünüyorum." Sarı saçlarının birkaç tutamını kepinin içine sokmaya çalıştı.

Karıma baktım, gülmemizi tutamadık.

"İyi!" dedim. "Bu da sana son sınavımızdı. Eğer Leslie Parrish aynaya baktığında kendini iyi bulursa, o gerçek Leslie Parrish değildir!"

Öne düşüp Richard'ın kapısına yürüdüm, düşünmeden kapıyı vurdum. Tabii parmak eklemlerim hiç ses çıkarmadan kapının tahtasına giriverdi.

"Galiba sen vursan iyi olacak," dedim genç Leslie'ye.

Vurdu. Neşeli ve ritmik bir tempoyla. Dokunuşunun yalnız ses çıkarmakla kalmayıp müzik sayılabileceğini göstermek istermişçesine.

Kapı hemen açıldı, Richard bir metre boyunda suntadan bir martıyı tek kanadının ucundan tutmuş durumda karşımızda belirdi.

"Merhaba," dedim. "Richard, seni Leslie Parrish'le tanıştırmak istiyorum. O senin gelecekteki karın. Leslie, bu Richard Bach. İlerde evleneceğin adam."

Richard martıyı duvara dayadı, genç kadınla resmi biçimde el sıkıştı. Yüzündeki ifade hevesle korkunun bir karışımıydı.

O eğlenen pırıltı genç Leslie'nin gözlerinden hiç eksik olmuyordu. Başını kaldırıp ona baktı, mümkün olduğu kadar ciddi biçimde tokalaştı. "Sizinle tanıştığıma çok memnunum," dedi.

"Richard, bu da benim karım, Leslie Parrish-Bach."

"Merhaba," diyerek başını salladı genç adam.

Bir an hareketsiz durdu, bir Leslie'den öbürüne, sonra da

bana baktı. Sanki cadılar bayramında mahallenin şakacı çocukları türlü kılıklara girip kapısına gelmişti.

"İçeriye gelin," dedi sonunda. "burası çok karışık..."

Doğru söylüyordu. Belki odayı biraz temizlemiş olabilirdi ama hiç belli olmuyordu. Tahta kuşlar, radyo kontrol modülleri, piller, levha levha suntalar, pencere içlerinde hırdavat... her tarafta model uçak boyasının kokusu vardı.

Sehpanın üzerine dört bardak su, üç paket pançо, bir kutu da yer fıstığı koymuştu. Ellerimiz duvarlardan geçtiğine göre pançolar konusunda pek şanslı olamayacağız herhalde, diye düşündüm.

Richard, "Bayan Parrish, sizi rahatlatmak için söyleyeyim," diye söze başladı. "Bir kere evlendim, ama bir daha evlenmek niyetinde değilim. Bu insanların kim olduğunu tam kavramış olmamakla birlikte, sizi temin ederim ki bu tür yaklaşımda bulunma niyetim sıfır düzeyindedir..."

"Öff, Tanrım," dedi karım alçak sesle. Gözlerini tavana devirmişti. "Ünlü evlilik aleyhtarı nutuk."

"Wookie, lütfen," diye fısıldadım. "Aslında iyi bir çocuk. Yalnızca korkuyor. Şimdi kalkıp da onu..."

"Wookie mi?" dedi genç Leslie.

"Özür dilerim," dedim. "Uzun zaman önce gördüğümüz bir filmden alınma bir takma ad işte... yani uzun zaman *sonra* gördüğümüz." Konuşacaklarımızın hiç de kolay olmayacağını hissetmeye başlıyordum.

Karım olanaksızı düzene sokmaya çalışarak, "Sırayla gidelim," dedi. "Richard'la ben buraya nasıl geldiğimizi bilmiyoruz, ne kadar kalacağımızı bilmiyoruz, buradan nereye gideceğimizi de bilmiyoruz. Tek bildiğimiz ... sizin geçmişinizle geleceğiniz. En azından, geleceğinizin on altı yılı."

"İkiniz birbirinize aşık olacaksınız," dedim. "Zaten âşıksınız. Yalnızca, karşınızdakinin tanırsanız seveceğiniz insan olduğunu bilmiyorsunuz. Şu anda, dünyada sizi anlayabilecek ve sevebilecek kimse yoktur sanıyorsunuz. Ama var, işte buradasınız!"

Genç Leslie yere oturdu, sırtını yatağa dayadı, gülümsemesini tuttu. Dizlerini çenesine doğru çekti. "Bu aşkımız konusunda bizim birşeyler yapmamız gerekiyor mu, yoksa kaçınılmaz kader mi bu?" diye sordu.

Leslie, "İyi bir soru," diye karşıladı bunu. "Size hatırladıklarımızı anlatalım. Bize neler olduğunu." Durakladı. Ne diyeceğini şaşırıyor, karar veremiyordu. "O zaman siz de, kendiniz için neyi uygun bulursanız onu yaparsınız."

Hatırladıklarımızı, diye düşündüm. Bu yeri hatırlıyordum. Leslie'yi asansörde gördüğümü, ama yıllarca onu doğru dürüst tanımadığımı da hatırlıyordum. Buraya gelecekteki Richard ya da Leslie gelmemiş, kimse bana odamı toplamamı söylememişti.

Genç Richard çalışma masasına oturdu, genç Leslie'ye baktı. Güzelliği genç Richard'ın gözünde, acı verecek sınırın biraz berisinde sayılırdı. Güzel kadınların karşısında utangaçlığı tutardı genç Richard'ın. Karşısındaki kadının da kendisi kadar utangaç olduğunu aklının ucundan bile geçirmiyordu.

Benim Leslie'm, "Karşılaştığımızda bizi görünüşlerimiz engelledi, başka insanlar engelledi, birbirimizi tanıyamadık," dedi.

Ben, "Birlikteyken asla yapmayacağımız hataları ayrı ayrıyken yaptık," dedim. "Ama siz şimdi durumu bildiğinize göre... anlamıyor musunuz? Siz aynı hataları yapmak zorunda değilsiniz!"

Leslie devam etti. "Yıllar sonra yeniden karşılaştığımızda, yıllar önce kurabileceğimiz güzel hayatı şimdi kurabilmek için geri kalan parçaları ve umutları derlemekten başka yapacağımız birşey yoktu. Daha erken tanışabilmiş olsak, bu *nekahat* sürecinden geçmemiz gerekmeyecekti. Tabii daha önce de karşılaşmıştık. Asansörde görmüştük birbirimizi. Tıpkı sizin gibi. Ama ya yeterince cesur değildik, ya da yeterince akıllı değildik..." Başını iki yana salladı. "Birbirimize ne anlam ifade ettiğimizi anlayabilmek için gerekli olan şey bizde yoktu."

Ben devraldım. "Bu yüzden, şu anda birbirinizin kollarına atılmayışınızı budalalık sayıyoruz. Karşılaştığınız için Tanrıya şükretmeniz, hemen hayatlarınızı değiştirip, biraraya gelmeniz

gerekir."

Gençliklerimiz birbirlerine baktılar, sonra hemen gözlerini kaçırdılar.

"Biz sizken öyle çok zaman kaybettik ki," dedim. "Öyle çok fırsat kaçırdık ki... felâketlerden kaçınıp uçma fırsatları!"

"Felâketler mi?" diye sordu Richard.

"Felâketler," dedim ona. "Şu anda da birkaç felâketin orta yerindesin. Ama henüz farkında değilsin."

Genç Richard, "Siz aşmayı başarmışsınız," dedi. "Tek sorun çözebilecek kişi olarak kendinizi mi görüyorsunuz? Bütün cevapları bir tek siz mi biliyorsunuz?"

Neden savunmaya geçiyordu böyle? Masanın kenarına yürüdüm, başımı eğip ona baktım. "Bazı cevapları biliyoruz, ama senin için önemli olan, cevapların çoğunu bu kadının biliyor olması. Sende de onun aradığı cevaplar var. İkiniz biraraya gelirseniz sizi hiçbirşey engelleyemez!"

"Yani ne yapmamızı engelleyemez?" diye sordu genç Leslie Benim duygularımın yoğunluğu bulaşmıştı ona. Bunun bir rüya olmayabileceğinden kuşkulanmaya başlıyordu sonunda.

Karım, "En büyük aşkı yaşamanızı," dedi. "Harikulâde bir hayata birarada ulaşıp, ayrı yaşamayı düşünememenizi!"

Sunduğumuz tek-yol armağanına nasıl karşı koyabilirlerdi bu ikisi? Gelecekteki halimizle konuşmak sık sık yapılabilen bir şey miydi? Yapacağımız hataların tümünü bilen biriyle? Herkesin isteyip de kimsenin elde edemediği şans bunların kapısına gelmişti.

Karım yere, Leslie'nin yanına oturdu. İkizlerin büyüğü. "Bu odada bizbizeyken size söylememiz gerek," dedi. "Tüm hatalarınıza rağmen, herbiriniz olağanüstü bir insansınız. Doğruluk duygunuzu, ahlâki değerlerinizi, tehlikeler karşısında bile, insanlar sizi garip bulduğu zaman bile korumayı başarmışsınız. İşte o gariplik sizi farklı kılıyor. Yalnızlığa itiyor sizi. Birbiriniz için de uygun hale getiriyor."

İkisi bizi öyle dikkatli dinliyorlardı ki, yüzlerindeki ifadeyi okuyamıyordum. "Doğru mu söylüyor?" diye sordum onlara.

"Eğer söylediği saçmaysa, kovun bizi. Doğru değilse, biz hemen gideriz. Çözmemiz gereken kendi küçük sorunumuz da var..."

"Hayır," dediler bir ağızdan.

Genç Leslie, "Bize önemli birşey söylemiş oldunuz," dedi. "Daha on altı yıl yaşayacağız! Savaş olmayacak, dünyanın sonu gelmeyecek. Ama... belki de sorun orada. Bu zaman süresince biz mi sağ kaldık, yoksa siz mi?"

"Neler olduğunu biz biliyor muyuz sanki?" dedim. "Bilmiyoruz! Sağ mıyız, ölü müyüz, onu bile bilmiyoruz! Tek bildiğimiz, evrenin dişlilerini fırlatmaksızın sizin geleceğinizi biçimlendirebileceğimiz, kendi geçmişimizdeki sizlerle konuşabileceğimiz."

Leslie, "Sizden bir şey istiyoruz," dedi.

Gençliği başını kaldırıp baktı. Aynı güzel gözler.

"Neymiş o?"

"Biz, sizden sonra gelenleriz. Hatalarınızın bedelini ödeyenleriz. Çabalarınızın meyvesini derenleriz. Yaptığınız iyi seçimlerden gurur duyan, kötü seçimlerinize üzülen biziz. Birbiriniz dışında en yakın dostlarınız biziz. Ne olursa olsun, bizi unutmayın ve bizi asla satmayın!"

"Ne öğrendik, biliyor musunuz?" dedim. "Sizin aradığınız şey uzun vadeli soruna kısa vadeli avuntu değil. Kolay yol aslında kolay yol değildir!" Kendi gençliğimize baktım. "Sizin zamanınızla bizim zamanımız arasında sana bu türlü kaç teklif gelecek, bir fikrin var mı?" diye sordum.

"Çok mu?"

"Çok," diye başımı salladım.

"Yanlış seçimlerden nasıl kaçınacağız?" dedi. "İçimde bir duygu, daha şimdiden birkaç kere kolay yolu seçtiğimi söylüyor."

"Beklenirdi," dedim. "Yanlış seçimler de doğru seçimler kadar önemlidir. Bazen daha da önemlidir."

"Pek rahatlık vermiyor ama," dedi.

"Hayır ama o çözümler..."

Genç Leslie birdenbire, "Bizim tek geleceğimiz sizler misi-

niz?" diye sordu. Sorusunun önemi nutkumu yarıda kesti. Hiç nedeni olmadığı halde, bu soru karşısında büyük bir korkuya kapıldım.

Karım, "Siz bizim tek geçmişimiz misiniz?" diye yanıtladı.

"Elbette," dedi Richard.

"Değilsiniz!" diyerek yüzüne baktım. Yıldırımla vurulmuş gibiydim. "Tabii değilsiniz! Bu yüzden Holiday Inn'e geleceğimizden birilerinin geldiğini hatırlamıyoruz! Hatırlamıyoruz, çünkü bize böyle birşey olmadı, *size* oldu!"

Bunun muhtemel sonuçları lazer ışını gibi odadakilerin hepsini yokladı.Buraya gelmiş, bu ikisine bildiklerimizin en iyisini veriyorduk. Ama onlar bizim geçmişlerimizden yalnızca bir tanesi olabilirler miydi? Bizim kimliğimize varan patikalardan yalnızca biri olabilirler miydi? Bir anlığına, onların güvencesiydik biz. Sağ kalacaklarının kanıtıydık. Ama kaçınılmaz gelecekleri olmayabilir miydik biz onların? Daha farklı seçenekleri de mi vardı? Bizim saptığımız kavşaklarda başka yollara mı döneceklerdi?

Karım, "Sizin geleceğiniz olup olmadığımız önemli değil," dedi. "O aşka arkanızı dönmeyin..."

Cümlesinin orta yerinde durdu, şaşkın gözlerle bana baktı. Oda sarsılıyordu. Binanın içinde pesten bir hırıltı duyulmaktaydı.

"Deprem mi?" dedim.

"Hayır. Deprem değil," dedi genç Leslie. "Ben hiçbir şey hissetmiyorum. Richard?"

O da başını iki yana salladı. "Ben de," dedi.

Bizim için artık bütün oda sallanıyordu. Başlangıçtaki yavaş frekans her geçen saniyeyle sıklaşmaktaydı.

Karım birden korku içinde ayağa kalktı. İki büyük depremden sağ kurtulmuş biri olarak, bir üçüncüsüne pek hevesli değildi. Onun eline uzandım. "Odadaki fâniler deprem falan hissetmiyor, Wookie. Biz hayaletler de sıva dökülmesinden korkmayız."

Oda artık boya karıştırma kabının içindeki mavi boyalar gibi titriyordu. Duvarlar bulanıklaşıyor, gürültü giderek artıyordu. Gençliklerimiz Leslie'yle bana olanları anlamayan gözlerle izliyorlardı. Tek somut şey yanımdaki karımdı. Birbirimize tutunur-

ken karım onlara seslendi.

"Birarada kalın!"

Göz açıp kapayana kadar otel odası sarsılarak gözden kayboldu, motor gürültüleri ve dökülen su sesleri arasında yitti gitti. Fışkıran sular geriye savrulurken rüzgâr altındaki camlara çarpıyordu... kendimizi uçan teknemizin kabini içinde bulmuştuk. Panel âletleri titriyor, hep kırmızı sınırı gösteriyor, sığ deniz altımızda nabız gibi atıyordu. Deniz kuşu hafiflemişti bile. Uçmaya hazırdı.

Leslie rahatlayarak bağırdı, uçağın ön camını sevgiyle okşadı. *"Growly!* Seni yeniden görmek ne güzel!"

Konrol tekerini kendime doğru çektim, birkaç saniye içinde minik gemimiz sulardan kurtuldu, arkasından bir fıskiye püskürterek havalandı, deniz dibindeki o karmaşık çizgiler bizden uzaklaşmaya başladı. Kendimizi yeniden havada bulmak ne kadar güvenli bir duyguydu!

"Growly'nin havalanışıymış!" dedim. "Growly çıkardı bizi Carmel'den! Ama levyeyi iten neydi sence? Kalkışı kim başlattı?"

Cevap daha Leslie konuşamadan geldi. Arkamızdaki ses konuşmaya başlamıştı.

"Ben yaptım!"

Aynı anda döndük. Çok şaşırmıştık. Birdenbire, yüz metre yükseklikte, hiç tanımadığımız bir dünyanın üzerinde, bir yolcumuz olmuştu.

4

Bir anda elim kontrol tekerini ileri itmeye, bu davetsiz konuğu tavana fırlatmaya hazırlandı.

"Korkmayın," dedi arkamızdaki kadın. "Ben dostum." Güldü. "Bunca insanın arasında *benden* mi korkacaksınız!"

Elim biraz rahatladı.

"Kim..." diye başlayacak oldu Leslie. Gözleri kadındaydı.

Yolcumuz blucin ve kareli bir gömlek giymişti. Düzgün, esmer bir teni, omuzlarına kadar dökülen siyah saçları, geceyarıları kadar kara gözleri vardı.

"Adım Pye," dedi. "Siz o Carmel'de bıraktıklarınız için ne idiyseniz, ben de sizin için oyum." Omuzlarını kaldırdı, kendi sözünü düzeltti. "Çarpı birkaç bin."

Motoru tekrar alçak uçuşa ayarladım, gürültü azaldı. "Siz nasıl...?" diyecek oldum. "Burada ne işiniz var?"

"Kendinizi kaygılı hissedebileceğinizi düşündüm, yardım etmeye geldim," dedi.

"Çarpı birkaç bin demekle ne demek istediniz?" diye sordu Leslie. "Siz benim geleceğim misiniz?"

Kadın başını evet anlamında salladı, konuşmak üzere öne doğru eğildi. "Ben her ikinizim. Gelecek zamandan değilim ama..." dudakları arasından garip bir nota çıkardı. "... değişik bir şimdiki zamandanım."

Onun nasıl ikimiz birden olabileceğini bilmeye can atıyordum. Değişik bir şimdiki zaman da neydi? Ama en çok bilmek istediğim, neler olup bittiğiydi.

"Neredeyiz?" diye sordum. "Bizi neyin öldürdüğünü biliyor musunuz?"

Gülümsedi, başını iki yana salladı. "Öldürmek mi? Ölü

olduğunuzu nereden çıkardınız?"

"Bilmiyorum," dedim. "Tam Los Angeles'e inecektik, birdenbire korkunç bir vınlama sesi duyuldu, kent yok oldu, o kadar. Uygarlık diye tanıdığımız şey bir saniyede buhar olup uçtu, kendimizi bir okyanusun üzerinde yapayalnız bulduk. O okyanus dünya gezegeninde değildi. İndiğimizde kendimizi hayalet olmuş bulduk. Kendi geçmişimize bakıyorduk. İlk karşılaştığımızda kimsek, onlara. O ikisinin dışında kimse bizi göremiyordu. İnsanlar çamaşır arabalarını itip içimizden geçirdiler. Kollarımız duvarlara girdi..." Çaresizlik içinde omuzlarımı kaldırdım. "Bunlar dışında... doğrusu kendimizi neden ölmüş sandığımızı bilmiyorum."

Güldü, "Eh, ölü değilsiniz," dedi.

Karımla birbirimize baktık. İçimizi bir rahatlama dalgası sarmıştı.

Leslie, "O halde neredeyiz?" diye sordu. "Ne oldu bize?"

"Burası bir 'yer' olmaktan çok bir perspektif noktası," diye cevap verdi Pye. "Olan şey de herhalde elektronikle ilgili bir şey." Ön panele doğru baktı, kaşlarını çattı. "Şurada bir hayli yüksek frekanslı âletiniz var. Loran alıcısı, transponder, radar. Belki bir karşılıklı etkileşim olmuştur. Kozmik ışınlar..." Aletleri gözleriyle taradı, durakladı. "Kocaman bir altın ışık oldu muydu?"

"Evet!"

"İlginç," diyerek hafifçe gülümsedi. "Bunun olma ihtimali trilyonlarda birdir!" Çok sevimliydi. Ailenin sıcacık bir üyesi gibiydi. "Böyle bir yolculuğu sık sık bekleyemezsiniz."

"Geri dönebilmemiz de trilyonlarda bir mi?" diye sordum. "Yarın Los Angeles'de bir toplantımız var. Oraya zamanında varabilecek miyiz?"

"Zaman mı?" Leslie'ye döndü. "Aç mısın?"

"Hayır."

Bu sefer bana, "Susadın mı?" diye sordu.

"Hayır."

"Acaba neden dersiniz?"

"Heyecandan olabilir," dedim. "Stresten."

"Korkudan," diye fikir yürüttü Leslie.

Pye bu sefer, "Korkuyor musunuz?" diye sordu.

Leslie bir an düşündü, sonra ona gülümsedi. "Artık korkmuyorum," dedi.

Ben pek aynı şeyi söyleyemezdim. Değişiklik benim en sevdiğim spor değildir.

Pye bana baktı. "Ne kadar yakıt kullanıyorsunuz?"

Gösterge hâlâ hareketsiz donmuş durumdaydı.

"Hiç!" dedim ve bir anda durumu kavradım. "Growly hiç yakıt kullanmıyor. Yakıt kullanmaması, açlığın, susuzluğun, yakıtın hep zamanla ilgili şeyler olmasından. Oysa burada zaman yok!"

Pye başını evet anlamında salladı.

"Hızın da zamanla ilgisi vardır," dedi Leslie. "Ama hareket ediyoruz."

"Öyle mi?" Pye kara kaşlarını soru sorar gibi kaldırıp bana baktı.

"Hiç bakma bana," dedim. "Yoksa yalnızca inancımızda mı hareket ediyoruz? Yalnızca..."

Pye beni cesaretlendiren bir teşvik işareti verdi. Sanki 'sıcak-soğuk' oynuyorduk.

"... bilincimizde mi?" dedim.

Parmağını burnunun ucuna dokundurdu, yüzünü pırıl pırıl bir gülümseme aydınlattı. "Üstüne bastın! Zaman sizin bilinç hareketine taktığınız isim. Mekân ve zaman içinde olabilecek her olay *şimdi*, birdenbire ve aynı anda olmaktadır. Geçmiş de yoktur, gelecek de yoktur, yalnız *şimdi* vardır. Ama biz konuşabilmek için zamana dayalı bir dil kullanmak zorundayızdır.

"Yani tıpkı..." Gözlerini tavana dikip bir benzetme aradı. "Tıpkı aritmetik gibi," dedi sonunda. "Sistemi bildiğiniz anda, rakamlı problemlerin hepsinin zaten cevaplanmış olduğunu bilirsiniz. Aritmetiğin ilkesi, altı sayısının küp kökünün ne olduğunu zaten bilir. Ama bizim o zaten var olan yanıtı bulabilmemiz, zaman dediğimiz şeyi, birkaç saniyeyi gerektirmektedir."

Sekizin küp kökü iki, diye düşündüm içimden. Birin küp kökü

de bir. Ya altı'nın küp kökü? Bir'le iki arasında bir şey. Belki de 1,8'in üzerinde. Tabii bir yandan kaç olduğunu hesaplarken, aradığım cevabın hazır olup beni beklediğini, hatta ben soruyu sormadan önce bile hazır olduğunu biliyordum.

Leslie, "Her olay mı?" diye sordu. "Olabilecek her olay *zaten olmuş* durumda mı? Gelecek diye birşey yok mu?"

"Geçmiş de yok," dedi Pye. "Zaman da yok."

Her zaman pratik kafalı bir insan olmuş olan Leslie beziver-mişti. "O halde biz neden bu... bu hayal ürünü zaman içinde bu tecrübeleri yaşıyoruz ki?" diye sordu. "Eğer her şey çoktan olmuşsa... *niye zahmet ediyoruz*?"

"Mesele olmuş olması değil, sayısız seçeneklerimiz olması," dedi Pye. "Seçeneklerimiz bizi tecrübelerimize götürür, tecrübeler olunca da, sandığımız gibi ufacık yaratıklar ol-madığımızı anlarız. Biz hayatın boyutlar-arası ifadesiyiz, ruhun aynalarıyız."

"Bütün bunlar nerede oluyor?" dedim. "Gökyüzünde koca-man bir antrepo mu var? Raflarında olabilecek bütün olaylar sıra sıra duruyor da, onların arasından seçme mi yapıyoruz?"

"Antrepo değil. Bir *yer* değil. Ama siz onu bir yer olarak da düşünebilirsiniz. Nerede olacak size göre?"

Başımı iki yana sallayıp Leslie'ye döndüm. O da başını iki yana salladı.

Pye rol yapar gibi, "Nerede?" diye sordu tekrar. Gözlerimizin içine bakarak elini kaldırdı, aşağıyı gösterdi.

Baktık. Aşağımızda, suların altında, okyanus tabanının o sonu gelmez patikaları kıvrılarak gidiyordu.

"Desen mi?" dedi Leslie. "Suyun altındaki mi? Ahh! Bizim seçeneklerimiz! O desen seçtiğimiz patikaları gösteriyor. Kavşaklarda hangi yönlere saptığımızı! Ayrıca, sapmayıp da sapabilecek olduğumuz diğer yolları... belki onlara sapışımız daha başka bir..."

"... yani paralel hayatlarda mı?" diye sordum. Bulmacanın parçalarının birleşip bir bütün oluşturuşunu izliyordum. "Değişik ömürlerde mi?"

Desen altımızda görkemli bir biçimde yayılmıştı. Şaşkınlıkla gözlerimizi açıp ona baktık.

"Yüksekten uçtuğumuzda..." diye söze başladım. "... o zaman perspektif çok iyi! Her seçeneği, yolun her çatalını, her kavşağını görebiliyoruz. Ama daha alçaktan uçarken perspektifi kaybediyoruz. İniş yaptığımızda, diğer seçenekleri artık hiç göremez oluyoruz! Dikkatimiz ayrıntılara odaklanıyor. Günlük, saatlik, dakikalık ayrıntılara. Değişik ömürler unutuluyor!"

Pye, "Kendinin kim olduğunu araştırmak için ne kadar güzel bir benzetme buldun," dedi. "Suyun altındaki bir desen. Değişik benliklerinizi ziyaret etmek için bu deniz uçağıyla oraya buraya uçmanız gerektiği doğru. Ama yaratıcı bir araçtır ve sonuç verir."

"O halde bu altımızdaki deniz... aslında deniz falan değil, öyle mi?" dedim. "O desen aslında orada yok."

"Mekân-zaman içinde hiçbir şey aslında yoktur," diye karşılık verdi. "Desen sizin kendi kurduğunuz bir görsel yardım. Eş zamanlı ömürleri anlayabilmek için bu yola gidiyorsunuz. Uçuş benzetmesi de, sen uçmayı çok sevdiğin için. İniş yaptığın zaman deniz uçağın desenin üzerinde yüzüyor. Siz gözlemciler ise değişik dünyalarda hayaletsiniz. Benliğinizin başka cephelerinden birşeyler öğrenebilir, onların bulunduğu çevreyi gerçek olarak kabul etmeyebilirsiniz. Öğrenmeniz gerekenleri öğrenince de deniz uçağınızı hatırlarsınız, levyeyi öne iter, kendinizi havalanmış bulursunuz. Yeni baştan genel perspektifinize kavuşursunuz."

Leslie, "Bu deseni... biz mi tasarımladık?" diye sordu.

Pye, "Sizin ilginizi çeken ne kadar alan varsa, mekân-zaman içindeki hayatlar konusunda o kadar benzetme olabilir," dedi. "Fotoğrafçılığı sevseydiniz, yaptığınız benzetme odaklama netliğiyle ilgili olabilirdi. Odaklamak bir noktayı netleştirir, başka her şey bulanıklaşır. Biz bir tek ömüre odaklanır, bir tek o var sanırız. Ama hayatın öbür cepheleri de, yani sisli olanlar, bizim rüya, dilek, ya da 'olabilirdi ama olmadı' dediğimiz şeyler de bir o kadar gerçektir. Odağımızı kendimiz seçeriz."

"Bu yüzden mi fiziğe böyle hayranlık duyuyoruz?" dedim. "Kuantum mekaniğine de. Zamansızlığa da? Bunların hiçbiri mümkün değil, ama hepsi yine de doğru mu? Geçmiş hayatlar yok, gelecek hayatlar da yok, bir noktaya pike yap, oranın hareket etmekte olduğuna inan... böylece zamanı biz kendimiz mi icat ettik yani? Bir kere içine girince, bir tek hayat budur mu sanıyoruz? Böyle mi durum, Pye?"

"Oldukça yaklaştın," dedi.

Leslie, "O halde ileriye doğru uçabiliriz," diye atıldı. "Genç Richard'la genç Leslie'yi Carmel'de bıraktığımız yerin daha ilerisine. Onların geleceğinde bir yere inebilir, birarada kalmışlar mı diye bakabiliriz. Bizim kaybettiğimiz o yılları kazanmışlar mı, öğreniriz!"

Dış dünya rehberimiz, "Zaten biliyorsunuz," dedi.

"Bilmiyoruz!" diye patladım. "Tam o anda bir güç bizi oradan çekip..."

Pye gülümsedi. "Onların da seçenekleri var," dedi. Onların da bir cephesi korkuyor, vaatler dolu bir gelecekten kaçıyor. Bir başka cephesi birbiriyle dost oluyor, ama hiçbir zaman bir aşk ilişkisi oluşmuyor. Daha başka bir cephesi sevgili oluyor, ama hiçbir zaman dost olmuyor. Bir başka cephesi, evlenip boşanıyor. Bir başkası da birbirini ruh arkadaşı olarak görmeye karar veriyor, evleniyor ve sonsuza kadar seviyor."

"Demek biz burada turist gibiyiz," dedim. "Manzarayı biz kurmuyoruz, yalnızca hangi tarafını görmek istediğimizi seçiyoruz!"

"Bu da olaya bakışın güzel bir yolu," dedi.

"Pekâlâ," diye kabullendim. "Şöyle yapmayı deneyelim. Annemizin babamızla tanışmasından önceki bir noktaya inip tanışmalarını engellemeye çalışalım. Onlar tanışmazsa biz nasıl doğarız?"

"Hayır, Richie," dedi Leslie. "Bu bizim doğmamızı engellemez. Biz bu desende, onların tanışmış olduğu bölümde doğuyoruz. Bunu hiçbir şey değiştiremez!"

"Hiçbir şey önceden kararlaşmıyor mu?" diye sordum. "Kader diye birşey yok mu?"

"Kader elbette var," dedi Pye. "Ama kader sizi gitmek istemediğiniz bir yere itmez. Seçen sizsiniz. Kader size bağlı."

"Biz eve dönmeyi seçerdik, Pye," dedim. "Nasıl döneceğiz?"

Gülümsedi. "Eve dönmek bir kütüğün üzerinden atlamak kadar kolay. Sizin deseniniz psişik bir desen. Geri dönmek ise ruhsal. Sevgiyi rehber alın..." Birden sustu. "Konferans verdiğim için özür dilerim. Hemen gitmek ister miydiniz?"

"Lütfen."

"Hayır!" diye atıldı Leslie. Pye'a söz söylüyor, ama uzanmış, benim elimi tutuyordu. Bir bakıma, 'dikkatli dinle' işaretiydi bu bana. "Eğer dediklerini doğru anlıyorsam, bizim eskiden olduğumuz insanlar, yani Los Angeles'e doğru uçmakta olanlar, zamanın içinde durdu. Biz ne zaman istersek onlara dönebiliriz."

"Tabii dönebiliriz," dedim. "Ama bir an sonra kozmik ışın patlaması yine olabilir, kendimizi yine burada bulabiliriz!"

Pye, "Hayır," dedi. "Döndüğünüz anda milyonlarca değişken değişecektir. Bunlardan herhangi biri olayın tekrarlanmasını önleyebilir. Gitmek istiyor musunuz?"

Leslie yine, "Hayır!" dedi. "Ben bu olaydan birşeyler öğrenmek istiyorum, Richie. Anlamak istiyorum! Eğer trilyonlarda bir şansımız varsa ve bu da o şanssa, bence kalmamız gerekir!"

"Pye," dedim. "Eğer kalırsak, canımız yanabilir mi? Bir başka zamanda, bizler hayalet olduğumuz halde, yine de bir zarar gelebilir mi bize?"

"İsterseniz onu da seçebilirsiniz," dedi.

"Seçmek mi?" Bu iş bana pek karanlık görünüyordu. Ben serüvenlerime yavaş yavaş atılırım. Bilinmeyene doğru uçmak ise serüven değil, deliliktir. Bu inanç deseni içinde tuzağa sıkışıp, kendi dünyamızı kaybedebilir miydik? Ya ayrılır da bir daha birbirimizi hiç bulamazsak? İnançlar çok tehlikeli tuzak olabilirdi. Karıma döndüğümde biraz ürküyordum. "Bence geri dönsek iyi olur, tatlım," dedim.

"Ah, Richie, bu fırsatı ziyan etmeyi gerçekten istiyor musun?

Bu senin hep okuduğun şey değil mi? Hayatın boyunca ilgi ve hayranlık duyduğun konu değil mi? Eş zamanlı ömürler, değişik gelecekler? Neler öğrenebiliriz, düşünsene! Biraz tehlikeyi göze almaya değmez mi?"

İçimi çektim. Leslie'nin geçmişi hep doğruyu bulmak üzere yaptığı cesur seçimlerle doluydu. Tabii kalmayı seçerdi. Şu anda zihnimin kenarındaki kâşif tarafıma sesleniyordu.

Sonunda "Pekâlâ, küçük sevgilim," dedim.

Havada azımsanan riskler burcu burcuydu. Takla atmayı emniyet kemeri takmadan öğrenmeye çıkmış acemi pilot gibi hissediyordum kendimi.

"Pye, kaç cephemiz var bizim aslında?" diye sordum.

Güldü, pencereden aşağıdaki desene baktı. "Kaç dersin?" diye sordu. "Saymaya imkân mı var?"

"Şu desenin tümü biz miyiz?" dedi Leslie. Afallamıştı. "Göz alabildiğince uzanan, üzerinden uçmakla bitiremediğimiz desenin hepsi bizim seçeneklerimiz mi?"

Pye başıyla evet işareti yaptı.

Daha başlamadık bile, diye düşündüm. Oysa bu kadarı bile inanılır gibi değil. "Ya diğer bütün insanlar, Pye? Bir evrende kaç hayat olabilir?"

Yüzüme baktığında ifadesi şaşkınlık yansıtıyordu. Sanki sorumu anlamamıştı. "Evrende kaç hayat mı var, Richard?" dedi. "Bir."

5

"Harita olmadığından emin misin?" dedim.

Pye gülümsedi. "Harita yok."

Uçmanın en büyük kısmı harita okumak, diye düşündüm. Kâğıda bir nokta koyarız. Bulunduğumuz yerdir o. Bir nokta daha. Gitmek istediğimiz yer. İkisinin arasında açılar, doğrultular, mesafeler, yönler ve zamanlar karmaşası yer alır. Oysa şimdi, daha önce hiç görmediğimiz uçsuz bucaksız bir diyarda, hem pusulamız çalışmıyordu, hem de haritamız yoktu.

"Burada rehberiniz sezgileriniz," dedi Pye. "İçinizdeki bir düzey, bilinmesi gereken herşeyi biliyor. O düzeyi bulun, ondan rehberlik isteyin, onun sizi en gitmeniz gereken yere götüreceğine güvenin. Deneyin bir."

Leslie hemen gözlerini yumdu, vücudunu gevşek bıraktı, verilen talimata uymak üzere kendini hazırladı. Altımızdaki desen etkilenmeksizin, rahatça uzanıyor, garip yolcumuz konuşmuyor, karımdan ise hiç ses çıkmıyordu. Gören uyuyor sanırdı.

Sonunda Leslie alçak sesle, "Sağa dön," dedi. Dar açıyla mı, geniş açıyla mı sağ yapacağımı söylemedi, bana hiçbir derece vermedi.

Ben azıcık dönmeyi seçtim, önümdeki tekeri kıpırdattım, amfibi uçağımız zarif bir hareketle kavisine başladı.

Bir an sonra Leslie, "Yeter..." dedi.

Kanatlar yine yataylaştı.

"Yüz elli metre kadar aşağı."

Tekeri öne ittim, dalgalara biraz daha yaklaştık.

O kadar da garip birşey değil bu, diye düşündüm. Diğer yaşamları gözlerinde canlandırmaya çalışan psişikler de yollarını

böyle sezgilerle bulurlardı. Neyin onlara doğru gibi geldiğine güvenerek. Duvarları böyle aşar, kapılardan böyle geçerlerdi. İstedikleri yere varıncaya kadar. Deniz Kuşunu uçururken aynı gücü kullanmakta ne gariplik olabilirdi? O güç, içimizdeki rehberin en çok istediği diğer benliklerimizi bulacak, bizi onlarla karşılaştıracaktı. Eğer olmazsa... ne kaybederdik?

"Yine sağa dön," dedi Leslie. Sonra hemen bir anda, "Dosdoğru," diye ekledi. "Yüz elli metre daha in."

"O zaman suyun tam üzerine geliriz," dedim.

Başını evet der gibi salladı ama gözleri hâlâ kapalıydı. "İnişe hazırlan."

Aşağıdaki desende hiçbir değişiklik olmamıştı. Sonsuz karmaşıklıklar hâlâ göz alabildiğince uzanmaktaydı. Gök kuşağı kıvrımları ve kesişimleri, paralel giderken birbirini çapraz geçen çizgiler, dönüşler, yelpaze gibi yayılışlar. Pastel renklerden gümüşe doğru. Hepsinin üzerinde de, bu garip dünyanın kristal denizi pırıl pırıl parlıyordu.

Pye'a döndüm ama o bana hali ve görünüşüyle ancak 'beklegör'den başka bir cevap vermedi.

"Sağa yine," dedi Leslie. "Hemen hemen geldik. Pek az sol yap... Şimdi gazı kes, in!"

Kuyruğumuz hemen dalgalara değdi. Leslie su sesini duyunca gözlerini açtı, dünya fışkıran sular arasında eriyip yok olurken o da benim kadar hevesle seyretti. Deniz Kuşu görünmez oldu, Pye da onunla birlikte yok oldu. Leslie'yle ben birlikte, altın rengi bir akşam ışığında, bir nehir yamacındaki ağaçlar arasından kayarak uçtuk, sonra eski bir taş evin duvarından geçtik.

Bir salonda durduk. Loş ve gri. Alçak tavanlar, köşede önü paravanla kapalı bir şömine, dalgalı ve bereli tahta döşemeler, masa yerine bir portakal sandığı, bir duvara dayalı duran eskimiş bir konsol piyano. Odanın içindeki ışık bile griydi.

Piyanonun önündeki eski iskemlede incecik genç bir kadın oturmaktaydı. Saçları uzun ve sarı, giysilerinin havı dökülmüştü. Karşısındaki nota yerinde Brahms, Bach ve Schumann'ın nota-

ları üstüsteydi. Bir Beethoven sonatını ezbere çalmaktaydı. Enkaz halindeki müzik âletinden nefis sesler çıkarıyordu.

Leslie dehşet içinde bakıyordu. "Bu benim evim," diye fısıldadı. "Kuzey Black Eddy'deki ev! Richie, bu benim!"

Baktım. Karım bana, büyümekte olduğu yıllarda yiyecek şey bulmakta zorluk çektiklerini söylemişti. Ama bu kız açlıktan ölme sınırının eşiğindeydi. Leslie'nin geçmişi pek sık hatırlamaması boşuna değildi demek. Benim de geçmişim bu kadar kara olsa, ben de dönüp bakmak istemezdim.

Kız bizi farketmedi. Sanki cennetteymiş gibi çalmayı sürdürdü.

Mutfağa açılan kapıda bir kadın belirdi, sessizce müziği dinledi. Elinde açılmış bir zarf vardı. Ufak tefek, güzel bir kadındı. Ama kız kadar sıska ve kavruktu o da.

Leslie, "Anne!" diye bağırırken sesi çatlar gibi oldu.

Kadın bizi görmedi, cevap da vermedi. Müzik durana kadar sessizce bekledi.

"Tatlım, çok güzel," diye seslendi kıza arkasından. Başını hüzünle iki yana sallıyordu. "Doğru söylüyorum. Seninle iftihar ediyorum. Ama bir geleceği yok bunun!"

"Anne, lütfen," dedi kız.

"Gerçekçi olmak zorundasın," diye devam etti annesi. "Piyanistlerin, bini bir paraya. Papazın sana ne dediğini hatırlıyorsundur. Kızkardeşi piyanoyla hayatını kazanamamış. Hem de yıllarca konservatuvar eğitimi aldıktan sonra!"

"Ah, Anne!" Kız bezgin bir ifadeyle kollarını havaya kaldırdı. "Yine papazın kardeşini anlatma! Onun çok kötü piyano çaldığını anlayamıyor musun? Hayatını kazanamayışı bu işi beceremediğinden!"

Annesi aldırış etmedi. "Eğitimi ne kadar sürüyor, biliyor musun? Kaça patlıyor, haberin var mı?"

Kız dişini sıktı, karşısındaki notalara baktı, başını yavaşça salladı. "Kuruşu kuruşuna biliyorum. Üç işte birden çalışıyorum, Anne. Parayı bulacağım."

Kadın içini çekti. "Bana kızma, tatlım. Ben yalnızca yardım

etmeye çalışıyorum. Bu şahane fırsatları benim gibi kaçırıp da sonra hayatın boyunca pişmanlık çekmeni istemiyorum. Bir resmini New York'a gönderdim, çünkü bunun senin için bir kurtuluş olabileceğini biliyordum. Önemli olan, kazandın! Seni *kabul* ettiler!"

Elindeki zarfı nota rafına koydu. "En azından bak bir kere. New York'un en büyük ajanslarından birinde manken olup bu sonu gelmez mücadeleden kurtulma fırsatın var... yok garsonluk, yok evleri temizlemek... çalışa çalışa kendini öldürüyorsun!"

"Hayır, çalışmakla kendimi öldürmüyorum!"

"Şu haline bak! Ray gibi sıskasın. Buna daha ne kadar dayanabilirsin? Habire Philadelphia'ya koşup geri geliyorsun, çünkü bir geceden fazla kalmaya paran yok. Üniversiteyi haftada iki güne sığdırmaya çalışıyorsun. Bu böyle devam edemez. Henüz on yedi yaşındasın ama yorgunluktan canın çıkmış! Neden mantığın sesine kulak vermiyorsun?"

Kız kazık gibi, sessiz oturuyordu. Annesi ona baktı, başını şaşkın bir ifadeyle iki yana salladı. "Hangi kıza söylesen, manken olmaya bayılır, sen ise reddediyorsun! Tatlım, *dinle* beni! Git, bir yıl kadar dene, biriktirebildiğin parayı biriktir, sonra eğer hâlâ istiyorsan, yine devam edersin müziğe."

Kız zarfa uzandı, alıp hiç bakmadan omzunun üzerinden annesine uzattı. "New York'a gitmek istemiyorum," derken öfkesini kontrol etmeye çalışıyordu. "Kazandığım da vız geliyor. Manken olmak istemiyorum. Mücadele etmekten de yüksünmüyorum. Eğer sevdiğim şeyi yapmam için bu gerekiyorsa, sürdürürüm."

Annesi mektubu onun elinden kaptığında tüm sabrı tükenmişti. "Tek düşünebildiğin şey o piyano mu?"

"*Evet!*"

Kız konuşmaların sürmesini elleriyle engelledi, önündeki sayfaları çevirerek gürültüler çıkardı. Parmakları bir an kelebek, bir sonraki an çelikti. Bu kadar incecik kollarda nasıl bu kadar güç olabiliyor, diye şaştım.

Annesi bir süre ona baktı, mektubu zarfından çıkardı, açık olarak portakal sandığının üzerine koydu, arka kapıdan çıktı. Kız yine piyano çalmaya başlamıştı.

Leslie'nin bana anlattıklarından, ertesi gün Philadelphia'da resitali olduğunu biliyordum. Sabah dörtte kalkacak, altmış beş millik yolculuğa erkenden başlayacaktı. Toplam altı saat. Birazı yaya, birazı otobüsle, birazı troleybüsle. Bütün gün dersleri vardı. Gece de resitalde çalacaktı. Sonra ertesi sabahki ders saatine kadar otobüs garajında uyuyacak, oda kirası vermeyip o parayla yeni notalar alacaktı.

Leslie birden benim yanımdan ayrıldı, gidip kızın yanında durdu. Kız ona aldırmadı.

Notalara hayranlık dolu bakışlarla baktım, ne kadar garip, diye düşündüm. Yeniydi notalar. Şimdiki evimizde de, piyanonun üzerinde o notalar duruyordu. Ama sayfaları sararmıştı artık.

Sonunda kız Leslie'ye döndü... solgun, güzel yüzünün hatları annesine benziyor, mavi gözleri güceniklik yansıtıyordu.

Öfkenin eşiğinde bir sesle, "Eğer mankenlik ajansından geldinizse cevabım hayır," dedi. "Teşekkür ederim ama hayır."

Leslie başını iki yana salladı. "Ben Conover'den değilim," dedi.

Kız ona uzun uzun baktı, sonra ayağa kalktı. Ağzı şaşkınlıkla açılmıştı. "Siz ... siz bana benziyorsunuz!" diye soludu. "Siz bensiniz! Değil mi?"

Karım başıyla evet dedi.

Kız bakakalmıştı. "Ama büyümüşsünüz siz," dedi.

Yoksulluğuyla hayallerinin arasında durmuş, kendi geleceğine bakıyordu. Sessizce bakmaktaydı karıma. Sonunda o taş gibi kararlılığı yıkıldı.

Sandalyeye yığıldı, ellerini yüzüne kapattı. "Yardım edin bana," diye ağladı. "Lütfen yardım edin bana!"

6

Karım kendi çocukluğunun yanına çömeldi, başını kaldırıp onun yüzüne baktı. "Ziyanı yok," diye avuttu onu. "Herşey düzelecek. Öyle şanslı bir kızsın ki! Gerçekten öylesin!"

Kız doğrulup dikleşti, ona inanmaz gözlerle baktı, gözyaşlarını elinin tersiyle sildi.

"Şanslı mı? Siz buna şans mı diyorsunuz?" Gözyaşı lekelerinin arasından umutla gülecekti neredeyse.

"Şans, yetenek, ayrıcalık. Neyi sevdiğini bulmuşsun! Senin yaşındakilerin o kadar azı bulur ki! Bazıları hiçbir zaman bulamaz. Sen ise şimdiden biliyorsun."

"Müzik."

Karım yine başıyla evet dedi, ayağa kalktı. "Çok yeteneklerin var. Zekisin, istidatlısın, müziği çok seviyorsun ve azmin de kimseden eksik değil. Seni hiçbir şey durduramaz!"

"Niçin bu kadar *yoksulum*! Keşke benim... aslında bu piyano... dinleyin!" Klavyeye dört kere vurdu. Yıldırım oktavlarda sekiz nota. Enstrümanın içinde bazı tellerin kopuk olduğunu ben bile farkedebildim. "Sol diyezle re'nin hiç sesi çıkmıyor, akortçuya da paramız yok..." Yumruğunu sararmış tuşlara indirdi. "*Niçin?*"

"Kararlılığın, sevginin ve çalışmanın seni yoksulluktan ve umutsuzluktan kurtarabileceğini kanıtlayasın diye. Belki günün birinde, yine yoksulluk içinde yaşayan bir başka çocukla karşılaşırsın. O sana, 'Sizin için herşey çok kolay, çünkü siz ünlü bir piyanistsiniz, zenginsiniz, oysa benim yiyecek ekmeğim yok, piyanom da bir enkaz...' dediği zaman, tecrübenden birazını onunla paylaşabilirsin, onun dayanmasına, direnmesine yardım edebilirsin."

Kız bunu bir düşündü. "Sızlanıyorum," dedi. "Nedenini de bilmiyorum. Nefret ederim sızlanmaktan!"

"Bana yakınmanın bir ziyanı yok," dedi Leslie.

"Direnecek miyim?" diye sordu kız. "Başaracak mıyım?"

Leslie göz ucuyla bana bakarak, "Seçenekler senin, hem de sandığından çok fazla," dedi. "Eğer senin için önemli olan şeyleri asla bırakmazsan, onları elde etmek için mücadele etmek istemen bu kadar önemliyse, sana söz veriyorum, başarılı bir yaşamın olacak. Zor bir yaşam tabii. Çünkü kusursuzluk kolay birşey değildir. Ama iyi bir yaşamın olacak."

"Kolay ve kötü bir yaşantım da olabilir miydi?"

"O da bir seçenek."

Muziplik gözlerinde parıldadı. "Ya kolay ve mutlu bir hayat?"

İkisi birlikte güldüler. "Mümkün," dedi Leslie. "Ama sen kolay bir hayatı seçmezdin, değil mi?"

Kız ona gözlerinde takdirle baktı. "Ben tam sizin yaptıklarınızı yapmak istiyorum!"

"Hayır," dedi Leslie hüzünlü bir gülümsemeyle. "Sen kendi yolunu izleyeceksin. Kendi yolundan gideceksin."

"Mutlu musunuz?"

"Evet!"

"O halde siz ne yaptınızsa ben de onu yapmak istiyorum."

Leslie bir an kızı inceledi, en kötü şeyleri itiraf etmeye karar verdi. "O yolu izlemenin en iyisi olacağından emin değilim. Öyle korkunç zamanlar geçirdim ki, hiç yaşamak istemediğim günler oldu. Hem de çok kere oldu. Zaman zaman yaşamıma son vermeye çalıştım..."

Kızın soluğu boğazına tıkandı. "Ben de!"

"Biliyorum," dedi Leslie. "Devam etmek sana ne kadar zor geliyor, biliyorum."

"Ama siz bunu yaptınız. Nasıl?"

Leslie başını öteye çevirdi. Ona söylemeye utanıyordu. "Ben Conover'deki işe girdim. Piyanodan vazgeçtim."

Kız öylece, zihni uyuşmuş gibi duruyor, buna bir türlü inanamıyordu. "Nasıl yapabildiniz? Ya ... ya sevgi ve kararlılık?"

Leslie yine ona baktı. "Philadelphia'da nasıl yaşadığını biliyorum... otobüs garajının kanepesinde uyuyorsun, oda kirasıyla yemek parasını nota almak için biriktiriyorsun. Annen bilse düşer, bayılırdı. Her an felâketin eşiğindesin."

Kız başını evet dermiş gibi salladı.

"Ben de öyleydim," dedi Leslie. "Derken üstlendiğim üç işten birini kaybettim, ondan sonra da dayanamadım. Aç da kalsam yetmez oldu. Umutsuzdum, öfkeliydim, ama kabul etmek zorundayım. Annem haklıydı.

"Kendi kendime söz verdim. New York'a bir tek yıl için gidecek, gece gündüz çalışacak, kazandığım her kuruşu biriktirecek, ondan sonra müzik masterimi yapacaktım..." cümlenin sonu özlem dolu anılara karışıp kayboldu.

"Ama *hiçbir* şey mi kazanamadınız?"

"Yoo... çok para kazandım. Başlangıçta başarı çevremde ışık gibi patladı. Önce mankenlik, sonra televizyon. İlk yılın sonunda Hollywood'daydım. Twentieth Century Fox beni anlaşmayla almış, film çevirttiriyordu. Ama bu benim sevmediğim bir işteki başarıydı. Kendimi yeterince iyi ve yeterince güzelmiş gibi hissedemiyordum. Yerim orası değildi benim. Hiçbir zaman.

"Aileye yardım edebiliyordum, bu yüzden de işi bırakıp müziğe geri dönmeyi kendime kabul ettiremiyordum. Ama filmlerde kalmayı da ben seçmedim. Yalnızca ... kaldım... hatalı bir karar."

Bir an durdu, o eski günleri düşündü.

"Kalbim o işte değildi, anlıyorsun, değil mi? Bu nedenle de kendime ancak sınırlı bir başarı hakkı tanıyabiliyordum. Başarım o sınırı aşıp daha büyüme tehditleri taşımaya başladığı anda, ya büyük kısmını kapatıyordum, ya kaçıyordum, ya da hasta oluyordum. Yani o fırsatı mahvedecek birşey yapıyordum. Tam anlamıyla başarılı olmam hiçbir zaman gerçek bir seçenek olmadı."

Bir an sessizlik oldu. İkisi birlikte bu son sözleri düşünüyorlardı.

"Ama bana olan bütün o iyi şeylerden nasıl şikâyet edebilirdim? Kimseye söyleyemezdim. Kendimi yalnız hissediyordum.

Yıllarca mutsuz oldum." Leslie içini çekti. "Böyle işte. Müziği bıraktığım zaman, dayanabildiğim düzeyde bir başarıya ulaştım. Elde ettiğim şeyler, serüven, zorlukların üstesinden gelme, heyecan ve çok şey öğrenmek oldu..."

"Kulağa pek de kötü gelmiyor..." dedi genç kız.

Karım başıyla evet dedi. "Biliyorum. İşte bu yüzden anlaması o kadar zor, terketmesi o kadar güçtü. Ama yıllar sonra anladım ki, müziği bıraktığım zaman, huzurlu ve sakin, neşe içinde bir hayat yaşayıp gerçekten sevdiğim birşey yapma şansımı da terketmişim. Uzun bir süre için terketmişim en azından."

Şaşkınlık içinde dinliyordum. Karımın neleri feda ettiğini ilk defa anlıyordum. Hollywood'un buz üstündeki kariyerine sıçramak için neyi bırakmış olduğunu.

Kızın kafası tümüyle karışmış gibiydi. "Eh, bunlar belki sizin için böyle, ama bakalım benim için de böyle mi olacak? Benim ne yapmam gerek?"

"Dünyada bu soruya cevap verebilecek tek kişi sensin. Ne yapmak istediğini anla ve onu yap. Şu anda sevdiğin yolu seçebilecekken hayatının yirmi yılını hatalı yaşamakla geçirmek. *Ne istiyorsun aslında*?"

Kız cevabı hemen verdi. "Öğrenmek istiyorum. Yaptığım işte kusursuz olmak istiyorum," dedi. "Dünyaya çok özel birşeyler vermek istiyorum!"

"Vereceksin. Başka?"

"Mutlu olmak istiyorum. Yoksul yaşamak istemiyorum."

"Evet. Daha başka."

Kız oyuna ısınmıştı. "Yaşamanın mantıksal bir nedeni olduğuna inanmak istiyorum. Bir ilke olmalı, bana zor zamanlarda da, iyi zamanlarda da yardım etmeli. Din olamaz, çünkü onu denedim. Gerçekten denedim. Orada cevap bulacağım yerde, 'İnançlı Ol Çocuğum,' sözünü buluyorum."

Leslie kaşlarını çattı. Hatırlamıştı.

Genç kız devam etti. Birden utanmış gibiydi. "Bu dünyada tam benim kadar yalnız birinin daha bulunduğuna inanmak istiyorum. Bir gün birbirimizi bulacağımıza, birbirimizi sevece-

ğimize, bir daha hiç yalnızlık çekmeyeceğimize inanmak istiyorum!"

"Dinle," dedi karım. "Söylediklerinin hepsi, inanmak istediklerinin hepsi *zaten doğru*. Bunlardan bazılarını daha bir süre bulamayabilirsin, bazıları biraz daha uzun sürebilir, ama bu onların şu dakika bile doğru olmadıkları anlamına gelmez!"

"Seveceğim biri bile mi? Gerçekten benim için bir kimse var mı? O da mı gerçek?"

"Adı Richard. Onunla tanışmak ister misin?"

"*Şimdi* mi?" Kızın gözleri şaşkınlıkla dolmuştu.

Karım elini bana doğru uzattı. Kızın arkasından yaklaştım. O kadar çok sevdiğim birinin bu benliğinin benimle tanışmak istemesine sevinmiştim.

Kız bana tek kelime söylemeden baktı.

"Merhaba," dedim. Ben de biraz şaşalamıştım. O yüze bakmak ne kadar garipti! Sevdiğim kadından öyle farklıydı ki! Ama bir yandan da, onunla öyle aynıydı ki!

"Siz sanki çok ... büyüksünüz ... bana göre." Sonunda *yaşlı* demenin nazik bir yolunu bulmuştu.

"Benimle tanışıncaya kadar, daha yaşlı erkekleri sevmeye başlamış olacaksın," dedim.

Karım kolunu benim belime sararak, "Ben yaşlı erkekleri sevmem!" dedi. "Ben *bu* yaşlı erkeği severim..."

Kız bize bakıyordu. "Sormamda bir sakınca var mı... birlikte gerçekten mutlu musunuz?" İnanmayı zor buluyormuş gibi sormuştu bunu.

"Hayal edemeyeceğin kadar mutluyuz," dedim.

"Sizinle ne zaman tanışıyorum? Nerede? Konservatuarda mı?"

Ona gerçeği söylemeli miydim? Aradan daha yirmi beş yıl geçeceğini söylemeli miydim? Başarısız bir evlilik geçireceğini, daha başka erkeklerin gelip geçeceğini? Eski püskü piyanosunun yanında durmakta olduğu günden başlayarak aradan daha bir buçuk ömür geçmesini beklemesi gerektiğini?

Sorumu bakışlarımla karıma yönelttim.

"Bir hayli zaman sonra," dedi Leslie yumuşak bir sesle.

"Ya."

Bir hayli zaman sonra sözü onun kendini her zamandan yalnız hissetmesine yol açmış olmalıydı.

Bana döndü. "Peki, siz ne olmaya karar verdiniz?" diye sordu. "Siz de mi piyanistsiniz?"

"Hayır," dedim. "Ben uçak uçururum..."

Kız Leslie'ye baktı. Hayal kırıklığına uğramıştı.

"... ama flüt çalmasını öğreniyorum."

Amatör flütçülerin onu pek etkilemediğni görebiliyordum. Konuyu kurcalamadı. Benim daha parlak bir yanımı bulmakta kararlıydı. Hevesle bana doğru eğildi. "Bana ne öğretebilirsiniz?" diye sordu. "Ne biliyorsunuz?"

"Hepimizin okulda olduğumuzu biliyorum," dedim. "Bazı mecburi dersler var. Sağ kalma. Beslenme ve Barınma." Bu sözcükleri üzerine basa basa söylüyordum. O suçlu suçlu gülümsedi. Para biriktirmekle ilgili sırlarını duymuş olduğumun farkındaydı. "Başka ne biliyorum, söyleyeyim mi?"

"Ne?"

"Tartışmalar, gerçekler ve ikna çabaları senin fikrini değiştiremez. Senin sorunlarını çözmek bize kolay gelir. Bir kere cevabını bulduktan sonra her sorun kolaydır. Ne var ki, senin kendi geleceğindeki kimliğin bile, otuz beş yıl boyunca sana neler olacağını kelimesi kelimesine anlatabilmesine rağmen, sana fikrini değiştirtemeyecektir. Onu değiştirebilecek tek şey senin kendi sahip olduğun içgörü olabilir!"

"Sizden bunu mu öğrenmemi istiyorsunuz?" Güldü. "Bütün ailem beni inatçı ve biraz garip bulur. Beni cesaretlendirdiğinizi duysalar hiç hoşlarına gitmezdi."

Leslie, "Biz seni ne diye görmeye geldik sanıyorsun?" dedi.

"Çünkü kendimi öldüreceğimi düşünüyorsunuz... öyle mi?" diye sordu kız. "Sizler benim yaşımdayken, keşke daha büyük bir kimliğiniz gelseydi de size *kaygılanma, yaşayacaksın,* deseydi diye özlem duyuyorsunuz! Öyle mi?"

Leslie başıyla evetledi.

"Sağ kalacağıma söz veriyorum," dedi kız. "Hatta daha da iyisi, sağ kaldığıma memnun olacağıma da söz veriyorum. Benimle iftihar edeceğinize söz veriyorum!"

"Seninle iftihar ediyorum!" dedi Leslie. "İkimiz de iftihar ediyoruz. Benim hayatım senin ellerindeydi. Sen benim ölmeme izin vermedin. Çevrendeki her şey umutsuzluklara gömüldüğünde, sen vazgeçmedin. Belki de buraya seni kurtarmak için dönmedik. Belki yolu açtığın için teşekkür etmeye geldik sana. Richard'la benim birbirimizi bulmamızı mümkün kıldığın, bu kadar mutlu olmamızı sağladığın için. Belki seni sevdiğimizi söylemeye geldik."

Çevremizde dünya sarsılmaya, titremeye başladı, sahne bulanıklaştı. Uzağa doğru çekiliyorduk.

Kız bizim oradan ayrılmakta olduğumuzu anladı, gözlerindeki yaşları sildi. "Sizi tekrar görecek miyim?"

Leslie kendi gözyaşlarının arasından, "Umarız!" dedi.

Kız arkamızdan, "Geldiğiniz için teşekkürler!" diye seslendi. "Teşekkürler!"

Herhalde onun gözü önünden kaybolmuştuk, çünkü bulanıklığın arasında onun piyanosuna yaslanıp âdetâ yığıldığını, bir an için başını eğdiğini görüyorduk. Sonra o eski iskemleye oturdu, parmakları bir kere daha tuşlar üzerinde gezinmeye başladı.

7

Kasvetli oda müthiş bir fıskiye içinde görünmez olurken, tepemizde motor sesleri uğulduyordu.

Pye elini levyeden çekti, arka koltuğa yerleşti, bize baktı. Sıcacık ve destekleyici bakışlarla.

Leslie gözyaşlarını kurulayarak, "Öyle zor bir hayatı vardı ki!" dedi. "Öyle yalnızdı ki! Onun gösterdiği cesaretin ve çalışkanlığın meyvelerini bizim derlememiz haklı birşey mi?"

Pye, "Unutmayın ki o yaşamı seçen o," diye karşılık verdi. "Ödüllerini de seçti."

"Ödülleri mi?" diye sordu Leslie.

"Şu anda o kız senin bir parçan değil mi?"

Elbette, diye düşündüm. Müziğe olan sevgisi, dikine giden inatçı zihni, hattâ vücudu bile... gerçi yılların kararlarıyla düzgünleşmiş, finişten geçmiş bir vücut ama, şu anda biz uçakla uçarken o da aramızda oturuyordu kesinlikle.

"Herhalde," dedi Leslie. "Ama ona ne olduğunu merak ediyorum..."

Pye, "Herşey oldu ona," dedi. "Müziğine bağlı kaldı... ve kalmadı. New York'a gitti ve gitmedi. Ünlü bir konser piyanisti oldu, kendini öldürdü, matematik öğretmeni oldu, film yıldızı oldu, siyasal eylemci oldu, Arjantin büyükelçisi oldu. Hayatımızın her kavşağında, karar verdiğimiz her seferde, bizi izleyecek tüm değişik kimliklerimizi yaratırız. Sen o yaratılan evlatlardan yalnızca birisin."

Suyun birkaç yüz fit yukarısında deniz uçağını yatay duruma getirdim, kontrolleri normal seyir gücüne ayarladım. Bütün dünya iniş pisti gibiyken fazla yüksekliğe ihtiyaç yoktu.

Aşağıda desenler birbirinden doğa doğa devam ediyordu.

Suyun altında sonu gelmez yollar.

"Karmaşık, değil mi?" dedim.

Pye, "Dokunmuş halı gibi," dedi. "İplik iplik bakınca basit. Ama bir alan alıp dokunuşuna bakınca karmaşık oluyor."

"Eski kimliklerini özlüyor musun?" diye sordum rehberimize. "Bizi özlüyor musun?"

Gülümsedi. "Her an birlikte olduğum birini nasıl özleyebilirim? Ben mekân-zaman'da yaşamıyorum. Her zaman sizinleyim."

"Ama, Pye," dedim. "Senin de bir bedenin var. Belki tıpkı bizimki gibi değil, ama belli bir boyu, eni, görünüşü var."

"Hayır. Benim bir bedenim yok. Siz benim varlığımı algılıyorsunuz, onun için de o varlığı bir beden olarak görüyorsunuz. Seçebileceğiniz pek çok başka spektrumlar da vardı. Hepsi yararlı, ama hiçbiri gerçek değil."

Leslie dönüp ona baktı. "Daha yüksek olarak hangi algılamayı seçebilirdik?"

Ben de döndüm, kabinin içinde mavi-beyaz yıldızlı saf bir ışık gördüm. Kabin bir karbon arkıyla dolmuştu. Dünya ışık içinde kalmıştı.

Derhal geri döndük. Ben gözlerimi sımsıkı yumdum. Ama o göz kamaştıran ışık hâlâ göz kapaklarımızın içinde dolaşıyordu. Derken ateş yok oldu, Pye omuzlarımıza dokundu, yine görebildik.

"Özür dilerim," dedi. "Ne kadar düşüncesizlik ettim! Siz beni olduğum gibi göremez, olduğum gibiyken bana dokunamazsınız. Sözcüklerle konuşamaz, tüm gerçeği söyleyemeyiz, çünkü lisan asla yeterli olamaz... Örneğin ben 'Ben' derken aslında *siz-ben-tüm-ruh-Bir* demek istemiyorsam, yalan söylemiş olurum. Ama sözcüklerle konuşmamak da konuşma şansını ziyan etmek demektir. İyi niyetli yalanlar bize sessizlikten iyidir. Ya da hiç konuşmamaktan..."

Gözlerim deminki ışıktan hâlâ kamaşıyordu. "Ulu Tanrım, Pye, biz ne zaman öğreneceğiz bunu yapmayı?"

Güldü. "Siz zaten osunuz. Mekân-zaman içinde öğrendiğiniz şey, ışığınızı sönük tutmak!"

Her zamankinden daha çok şaşırmıştım. Bu insana ihtiyaç duymak ürkütüyordu beni. Pye ne kadar iyi biri gibi görünürse görünsün, hayatlarımızın denetimi onun elindeydi. "Pye, iniş yaptığımız bu değişik kimliklerden geri dönmek istediğimiz zaman, uçağı nasıl çalıştıralım ki bizi geri götürsün?"

"Deniz uçağına hiç ihtiyacınız yok. Desene de ihtiyacınız yok. Siz onu hayal gücünüzle yaratıyorsunuz ve ne istiyorsanız onu yapmakta kullanıyorsunuz. Hayali oluştururken de dünyanız öyleymiş gibi oluyor."

"Elimi levyeye uzatışımı hayal mi ediyoruz? Bir başka dünyadayken elimi levyeye nasıl uzatabilirim? Nasıl aynı anda iki yerde olabilirim? Sen bizi oradan çıkarmasaydın, 1952'de sıkışıp kalırdık!"

"Aynı anda iki yerde değilsiniz. Bir anda her yerdesiniz. Kendi dünyalarınızı kendiniz yönetiyorsunuz, onlar sizi yönetmiyor. Bir daha denemek ister misiniz?"

Leslie dizime dokundu, kontrolları o devraldı. "Dene, tatlım," dedi. "Nereye doğru uçacağımızı bana sen söyle."

Koltukta aşağı kaykıldım, gözlerimi yumdum. "Dosdoğru ilerle," derken kendimi budala gibi hissediyordum. Aslında, sola kesin dönüş de diyebilirdim.

Motor bir süre uğuldayarak bizi götürdü. Sonra, hiçbir şey görmüyor olduğum halde, karanlığın içinde âni bir amaç duygusu belirdi.

"Sağa, dön," dedim. "Çok sağa."

Leslie dönüşü yaparken uçağın eğildiğini hissettim. Şimdi ışıklı iplikler görüyordum. İpince bir sis iplikçiği düşey, bir diğeri yatay doğrultuda uzanmaktaydı. Kesiştikleri noktanın solundaydık. Merkeze doğru yaklaşıyorduk.

"Tamam. Alçal."

Çarpı işareti yaklaştı, netleşmeye başladı. "Alçalmaya devam. Hafif sola..."

Artık kafamdaki resim, inişe geçmiş uçağın göstergeleri kadar netti. Ne kadar da gerçek görünüyordu hayal gücü insana!

"Biraz aşağı," dedim. "Kayma rotasındayız. Merkeze doğru.

Biraz daha sol. Teker değdirmeye hazır olmamız gerek... öyle miyiz?"

"Bir metreden biraz fazla," dedi Leslie.

"Peki. Şimdi. Kes gücü."

Uçan teknemizin kuyruğuna suların değdiğini duydum, gözlerimi açıp dünyanın yok oluşunu, uçuşan su damlacıkları arasında kayboluşunu seyrettim. Sonra herşey kapkara kesildi, belli belirsiz gümüş biçimler karanlığın içinde titreşti... tâ ki biz büsbütün duruncaya kadar.

Çok geniş bir beton taban üzerinde duruyorduk... bir hava üssü! Kenarlarda sırayla mavi ışıklar, uzakta iniş ve kalkış pistleri, bağlanmış duran jet uçakları. Ayın gümüş ışığı altında yatıyordu hepsi.

Leslie, "Neredeyiz?" diye fısıldadı.

Peşpeşe dizilmiş savaş uçakları Kuzey Amerika *86F Sabre-jet'ti. Nerede olduğumuzu bir anda anladım. "Williams Hava Üssü, Arizona. Savaş Bombardıman Okulu. Yıl da 1957," diye mırıldandım. "Geceleri buraya yürür, uçaklarla birlikte olmak isterdim."

"Niye fısıldıyoruz?" diye sordu Leslie.

O anda Hava Polis cipi bulunduğumuz yolun ucunda belirdi. Devriye geziyordu. Bize doğru yaklaşmaktaydı. Yavaşladı, sağımızda park etmiş bir uçağın çevresinden döndü, durdu.

Ekip başını göremiyorduk ama sesini duyabiliyorduk.

"Affedersiniz efendim," dedi. "Bana lütfen kimliğinizi gösterebilir misiniz?"

Pesten bir ses geldi. Birkaç hece... ama anlayamadık.

"Bana söylüyor," dedim Leslie'ye. "Bu olayı hatırlıyorum..."

"Tabii efendim," diye duyuldu ses. "Yalnızca kontrol yapıyoruz. Sorun yok."

Bir an sonra cip gerileyip kanattan uzaklaştı, gazladı, uçağın çevresinden döndü. Sürücü bizi gördüyse bile belli etmedi. Biz saklanamadan farlar güneş gibi üzerimizde parladı.

"DİKKAT ET!" diye bağırdım ama geç kalmıştım. Leslie bir çığlık attı.

Cip bize çarptı, hiç duraklamadan içimizden geçip uzaklaştı. Hâlâ hızını artırıyordu.

"Aaa," dedim. "Unuttum. Üzgünüm."

Leslie soluk soluğa, "Alışması kolay değil," dedi.

Uçağın kanadında biri belirdi. "Kim var orada? İyi misiniz?"

Koyu renk naylon uçuş tulumu ve ceket giymişti. Ay ışığında kendi kendinin belirsiz bir gölgesi gibi görünüyordu. Ceketinin kollarına beyaz pilot armaları olan o kanatlar işlenmişti. Armaların altındaki sarı bantlar adamın teğmen olduğunu belirtiyordu.

"Sen git," diye fısıldadı Leslie. "Ben burada kalayım." Başımı salladım, onu kucakladım.

Kanadın çevresini dolaşıp adama doğru giderken, "İyiyim," dedim. "Size katılmama izin var mı?" Kendi kendime gülümsedim. Bunca yıldan sonra acemi asker gibi konuşuyordum.

"Kimsiniz?"

Niçin bu kadar zor sorular soruyordu? "Teğmen Bach, efendim," dedim. "Richard Bach. A-O-üç-sıfır-sekiz-sıfır-yedi-yedi-dört, efendim!"

"Mize, sen misin?" diye kıkırdadı. "Burada ne işin var? Ne numaralar yapıyorsun öyle?"

Phil Mizenhalter, diye düşündüm. Ne iyi dosttu! On yıl sonra ölecekti. Vietnam'da F-105 uçağı isabet alacaktı.

"Mize değilim," dedim. "Richard Bach'ım. Gelecek zamandan gelen sen. Otuz yıl ileriden."

Karanlıkta beni görmeye çalıştı. "*Kimim* dedin?"

Böyle şeyler yapmayı sürdüreceksek bu soruya kendimizi alıştırmamız gerek, diye düşündüm.

"Ben sizim teğmen. Sizim ama biraz daha tecrübeliyim. Sizin yapacağınız bütün hataları yapmış ve yine de sağ kalmış olan benim."

Yaklaştı, beni karanlıkta inceledi. Bu işin hâlâ bir şaka olduğuna inanıyordu. "Ben hatalar mı yapacağım?" dedi gülümseyerek. "Buna inanmak zor."

"İstersen onlara beklenmedik öğrenme deneyimleri de."

"Onlarla başa çıkabilirim bence," dedi.

"Büyük hatayı yaptın bile," diye üsteledim. "Asker oldun. Yapılacak en akıllıca şey hemen ayrılmaktır. Akıllıca değil de, en erdemli şey."

"Hoh!" dedi. "Uçuş okulundan daha yeni mezun oldum! Hava Kuvvetlerinde pilot olduğuma inanamıyorum bile! Sen de bana ayrıl mı diyorsun? Amma iyi! Başka neler biliyorsun?" Eğer beni bir oyun sanıyorsa... oynamaya istekliydi.

"Pekâlâ," dedim. "Hatırladığım geçmişte, Hava Kuvvetlerini uçmayı öğrenmek için kullanıyorum sanırdım. Aslında Hava Kuvvetleri beni kullanıyordu ama ben farkında değildim."

"Ama ben biliyorum bunu!" dedi. "Ben vatanımı seviyorum. Onun bağımsızlığını korumak için savaş yapılacaksa, ben de orada olmak istiyorum!"

"Teğmen Wyeth'i hatırlıyor musun? Anlatsana bana Teğmen Wyeth'i."

Bana yan yan baktı. Tedirgindi.

"Adı Wyatt'tı," diye düzeltti. "Uçuş öncesi eğitimi öğretmeniydi. Kore'de ona birşey olmuş, biraz aklını kaçırmış. Sınıfın karşısına geçer, tahtaya iri iri harflerle, KATİLLER! diye yazardı. Sonra bize döndüğünde suratı bir ölüm maskesinin sırıtması gibiydi. *'Bu sizsiniz!'* derdi. Adı Wyatt'dı."

"Gelecekte ne öğreneceksin, biliyor musun, Richard?" dedim. "Teğmen Wyatt'ın Hava Kuvvetlerinde karşına çıkan en sağduyulu ve akıllı adam olduğunu öğreneceksin."

Başını iki yana salladı. "Biliyor musun?" dedi. "Arasıra seninle karşılaşmak, otuz yıl sonra olacağım adamla konuşmak nasıl olur diye merak ederdim. Sen ona benzemiyorsun. Hiç benzemiyorsun! O benden gurur duyar!"

"Ben de gurur duyuyorum senden!" dedim. "Ama senin sandığından daha farklı nedenlerle. Gurur duyuyorum, çünkü elinden gelenin en iyisini yaptığını biliyorum. Ama elinden gelen en iyi şeyin, en iyi bildiğin şeyin, insanları öldürmeye gönüllü olmak oluşundan gurur duymuyorum. Bombalar, roketler, napalmlerle köyleri mahvetmek, korku içindeki kadın ve çocukları yok etmek ... bundan da gurur duymuyorum."

"Çok yapardım öyle birşeyi!" dedi. "Ben havadan havaya gündüz savunma uçaklarını uçuracağım!"

Tek kelime söylemedim.

"Benim yapmak istediğim şey hava savunma..."

Ona bakmayı sürdürdüm... karanlıkta...

"Hey, ben ülkeme hizmet ediyorum ve bana ne söylerlerse..."

"Ülkene daha on bin şekilde hizmet edebilirdin," dedim. "Açık konuş, niye buradasın? Bilecek kadar dürüst davranabilecek misin kendine karşı?"

Kararsızdı. "Uçmak istemiştim."

"Uçmayı Hava Kuvvetlerine girmeden önce de biliyordun. Piper ve Cessna uçaklarıyla uçabilirdin."

"Onlar... yeterince hızlı değil."

"Asker toplama posterlerindekilere benzemiyorlar, değil mi? Cessna'lar filmlerdeki uçaklara benzemiyor."

"Evet," dedi sonunda.

"O halde...neden buradasın?"

"Yüksek performansın bir niteliği var..." Kendini kontrol etti. Artık olabildiğince dürüsttü. "Savaş uçaklarının bir niteliği var. Onların görkemi başka hiçbir şeyde yok."

"Bana görkemden söz et."

"Görkem işin... ustalığından geliyor. Bu uçağı uçurmak..." Sabre'yi sevgiyle okşadı. "... ben çamurlarda yaya yürümüyorum. Masa başına, binaların içine, yerdeki hiçbir şeye bağlı değilim. Sesten hızlı giderim. Kırk bin fit yüksekte uçarım. Oralara başka hiçbir canlı ulaşamamıştır... hemen hemen... İçimdeki birşey bizim yeryüzü canlıları olmadığımızı söylüyor bana. *Sınırlarımızın olmadığını* söylüyor. Bildiklerimi yaşamaya en çok yaklaştığım zaman da bunlardan birini uçurduğum zaman."

Elbette. Ben de hızı, pırıltıyı, ışığı bu yüzden istemiştim. Hiçbir zaman kelimelere dökmemiştim. Düşüncelere de dökmemiştim. Yalnızca hissetmiştim.

"Uçaklara bomba astıkları zaman nefret ediyorum," dedi. "Ama çarem yok. Öyle olmasa bu tür uçaklar olmazdı."

Sen olmasan, savaş ölürdü, diye düşündüm. Elimi Sabre'ye doğru salladım. Bugüne kadar onu hâlâ yapılmış yapılacak en güzel uçak sayarım. "Güzel," dedim. "Yem."

"Yem mi?"

"Savaş uçakları yemdir. Sizler de balık."

"O halde kanca hangisi?"

"Bulduğun zaman o kanca seni öldürecek," dedim. "O kancadan insan olarak sen sorumlusun, Richard Bach. Şansen sorumlusun. Bu âletle öldüreceğin her erkek, kadın ve çocuktan."

"Dur bir dakika! Ben sorumlu değilim, benim o tür kararlarla hiçbir ilgim yok! Ben emirleri uygularım..."

"Emirler özür değildir, Hava Kuvvetleri de özür değildir, savaş da özür değildir. Her cinayet seni ölene kadar hayalet gibi kovalayacak. Her gece bağırarak uyanacaksın. Herbirini her gece yeni baştan öldüreceksin. Tekrar tekrar."

Kasıldı. "Baksana, Hava Kuvvetleri olmasa, biri bize saldırdığında... ben burada *özgürlüğümüzü* korumaya çalışıyorum!"

"Uçmak istediğin için burada olduğunu söylemiştin. Bir de... o görkem, o şan şeref için."

"Benim uçmam vatanımı koruyor..."

"Başkaları da öyle söyler. Aynısını. Kelimesi kelimesine. Rus askerleri de, Çin askerleri de, Arap askerleri de, olmadık ülkenin olmadık askerleri de. *Kendimize Güveniriz* sözünü öğrenirler. Vatanı Koru... *Onlardan* Koru. Ama bir başkasının *Onlar* dediği sensin, Richard!"

Küstahlığı birden yok oldu. "Model uçakları hatırlıyor musun?" diye sorduğunda sesi hemen hemen yakarış yansıtıyordu. "Binlerce model uçak. Ufacık bir ben, onların hepsini uçururdum. Ağaçlara tırmanıp aşağıya baktığımı hatırlıyor musun? Kuştum ben. Uçmayı bekliyordum. Tramplenlerden atladığın zamanları, bunu uçmak saydığın zamanları da hatırlıyor musun? İlk defa Paul Marcus'un Globe Swift'ine bindiğin zamanı? Günlerce eski halime dönememiştim? Bir daha asla eski halime dönemedim!"

"Böyle planlanmıştı!" dedim.

"Planlanmış mıydı?"

"Görmeyi öğrendiğin anda, resimler. Dinlemeyi öğrendiğin anda, hikâyeler ve şarkılar. Okumayı öğrendiğin anda, kitaplar, afişler, posterler, bayraklar, filmler, heykeller, gelenek, tarih dersleri, bağlılık yeminleri, bayrağa selam. Bir yanda *Biz* bir yanda *Onlar*. Eğer hırslı, kuşkulu, kızgın ve silahlı olmazsak, Onlar bize acı verir. Emirleri uygula, sana ne söyleniyorsa onu yap, vatanını koru.

"Erkek çocukların hareketli makinelere olan merakını kamçıla... otomobillere, gemilere, uçaklara. Şimdi de bütün bu büyülü makinelerin en mükemmellerini bir yerde karşılarına çıkar: askerlikte. Her ülkenin silahlı kuvvetlerinde. Oto-sürücülerini milyonlarca dolarlık tanklara koy. Denizi sevenleri, nükleer kruvazörlerin komutanı yap. Uçmak isteyenlere... sana, Richard, tarihin en hızlı uçaklarını sun. Tam şu anda sahip olduklarının gibi. Bu pırıl pırıl miğferi giyip siperliği yüzüne çekiyorsun, pilot kabininin yan tarafına boyayla kendi adını yazıyorsun!

"Seni yönlendiriyorlar: *Yeterince usta mısın? Yeterince sert misin?* Sana iltifatlar yağdırıyorlar: *Elit! Top Gun!* Bayraklara sarıyorlar seni. Cebine kanat armalar takıyorlar, omuzlarına şeritler geçiriyorlar, söyleneni yaptın diye, kuklacıların emirlerine uydun diye göğsüne kurdeleli madalyalar asıyorlar.

"Asker bulma posterlerinin bir 'reklamda-gerçek-olmaz' kuralı vardır. Resimlerde jetler vardır. O resmin altında hiçbir zaman, 'Sırası gelmişken söyleyelim, eğer bu uçağı uçururken ölmezseniz, bu sefer de onunla öldürdüğünüz insanlara ilişkin kişisel sorumluluğunuzun verdiği acı öldürür sizi,' demezler.

"Bu başkalarının budalalığını göstermiyor, Richard, bu sensin. Hem yemi yiyor, hem de bundan gurur duyuyorsun. Lacivert üniformanla, ödüllük iri balık gibi gururlusun, bu uçağın kancasına takılmışsın, bir misina seni ölüme doğru çekip götürüyor. Senin kendi minnettar-gururlu-onurlu-vatansever-amaçsız-budalaca ölümüne.

"Amerika Birleşik Devletlerinin umurunda bile değil. Hava Kuvvetlerinin de değil. Sana emirleri veren generalin de değil. O

öldürdüğün insanları öldürüşüne önem verecek tek kişi sensin. Sen, onlar, bir de onların aileleri. Amma da şan şeref, Richard..."

Dönüp uzaklaştım, onu uçağın kanadının yanıbaşında bıraktım. Hayatlar telkinle bu kadar sabitleşiyor da değiştirme olanağı kalmıyor mu acaba, diye düşündüm. Ben değişir miydim... ben beni dinler miydim onun yerinde olsaydım?

Sesini yükseltmedi, arkamdan da seslenmedi. Benim uzaklaştığımı hiç görmemiş gibi konuştu. "Sorumlu sensin demekle ne demek istiyorsun?"

Ne garip bir duygu! Kendi kendimle konuşuyordum ama onun zihni artık benim değildi ki değiştirebileyim. Biz hayatlarımızı ancak *şimdi* denilen o ufacık sonsuzluk parçası içinde değiştirebiliriz. O şimdi'den bir an ileriye geçtik mi, seçim artık bir başkasına ait olur.

Onun sesini duyabilmek için zorladım kendimi. "Kaç kişi öldüreceğim?"

Tekrar onun yanına döndüm. "1962'de 478'inci Taktik Hava Birliğiyle Avrupa'ya gönderileceksin. 'Berlin Krizi' dedikleri bir olayla ilgili olarak. Bir tane birinci derece ve iki tane ikinci derece hedefin rotalarını ezberleyeceksin. Bugünden beş yıl sonra Kiev kenti üzerine bir hidrojen bombası atma ihtimalin oldukça yüksek."

Ona bakıyordum. "O kent genellikle yayıncılığı ve film sanayiiyle tanınır. Ama senin için önemli olan, kentin merkezindeki demiryolu atölyeleriyle kenarındaki takım-tezgâh fabrikaları olacak."

"Kaç kişi...?"

"O kış Kiev'de dokuz yüz bin insan yaşıyor olacak, sen de emirlere uyarsan, saldırından kurtulabilen birkaç bin kişi de keşke ölseydik diyecek duruma gelecektir."

"Dokuz yüz bin kişi mi?"

"Herkesin sinirleri tepesinde, ulusal gururumuz tehlikede, özgür dünyanın güvenliği de bir yanda," dedim. "Ultimatom ultimatom üstüne..."

"Ben bu bombayı... atacak mıyım... sen attın mı?" Çelik gibi

gerilmişti geleceğini dinlerken.

Hayır demek üzere ağzımı açtım. Sovyetler politikalarını değiştirmişler, sinmişlerdi. Ama zihnim birden öfkeyle akkor haline geldi. Değişik bir geçmiş zamandan, bir başka ben, boğazıma sarıldı, hınç kustu. Karşıdakine ulaşma çabası içinde jilet gibi bir ses.

"*Elbette attım!* Tıpkı senin gibi ben de soru sormadım! Diyordum ki, eğer savaş varsa, tüm veriler Başkana gelir, kararları o verir, sorumluluk onundur. Tekerleri yerden kesip havalanana kadar hiç aklıma gelmedi ki *Başkan o bombanın atılmasından sorumlu olamaz çünkü başkan uçak uçurmasını bilmez!*"

Kontrolumu kazanmak için mücadele ettim, kaybettim.

"Başkan roket atma anahtarının lastik pedalden farkını bilmez. Genel Kurmay Başkanı motoru çalıştıramaz, uçağı kalkış pistine kadar götüremez. Ben olmasam, o Washington'da zararsız bir budala olarak kalır, dünya da onun nükleer savaşından kurtulurdu. Ama Richard, *ben* o budalanın elindeydim! Bir milyon insan öldürmesini o bilmezdi. *Bu yüzden, ben onun yerine yaptım! O*nun silahı bomba değildi. Onun silahı bendim! O sırada bunları hiç anlayamadım. Bu işleri yapmasını dünyada yalnız bizler, yani bir avuç insan biliriz ve biz olmasak savaş da olmaz! Ben Kiev'i mahvettim, buna inanabiliyor musun, dokuz yüz bin insanı diri diri yaktım, nedeni de delinin birinin... *bana yap demesi!*"

Teğmen ağzı açık duruyor, bana bakıyordu.

"Hava Kuvvetleri sana ahlâk dersi öğretiyor mu?" diye tısladım. "*Savaş Pilotlarının Sorumluluğu* diye bir dersiniz var mı? Hiçbir zaman olmadı, hiçbir zaman da olmayacak! Hava Kuvvetleri size yalnızca emirleri uygulayın diyor, denileni yapın; vatanınız için... ister doğru, ister yanlış olsun. Sonra o vicdanla yaşamak zorunda kalacağını söylemiyor, Sen Kiev'i yakma emrini yerine getiriyorsun, altı saat sonra da, tanısan çok seveceğin biri, Pavel Chernov adlı bir pilot, kalkıp Los Angeles'i yakıyor. Herkes ölüyor. Eğer Rusları öldürürken kendi kendini de öldürüyorsan, *niye öldüresin onları?*"

"Ama ben... ben emirlere uyacağıma yemin ettim!"

Çılgın adam birden boğazımı bıraktı, kayboldu. Bir kere daha mantığa yöneldim.

"Bir milyon hayatı korursan ne yaparlar sana? Emirleri yerine getirmezsen?" diye sordum. "Profesyonel olmayan bir pilot mu derler sana? Savaş divanına mı verirler? Öldürürler mi? Bunlar Kiev kentine yaptıklarından daha mı kötü?"

Yüzüme uzun süre sessizce baktı. "Söyleyeceğin bir sözü hatırlayacağıma söz versem..." dedi. "Ne söylerdin bana? Benden utanç duyduğunu mu?"

İçimi çektim. Bezmiştim birden. "Ah, evlât, eğer zihninin penceresini kapatıp, kendi dediğinde direnseni, benim için herşey çok daha kolay olurdu. Ben haklıyım, emirleri uygulayacağım desen. Niçin bu kadar tatlı bir insansın sen?"

"Çünkü ben sizim, efendim," dedi.

Omzuma birinin dokunduğunu hissettim, başımı kaldırıp ay ışığındaki o altın saçlara baktım.

"Beni tanıştıracak mısın?" dedi Leslie. Gecenin gölgeleri yüzünü büyücü gibi gösteriyordu.

Derhal doğruldum, karımın niyetinin ne olduğunu sezdim.

"Teğmen Bach," dedim. "Bu Leslie Parrish. Senin ruh arkadaşın, gelecekteki karın, hep arayıp durduğun insan, nice serüvenlerin sonunda bulabileceğin hayat arkadaşın... en iyi döneminin başlangıcında."

"Merhaba," dedi Leslie.

"Ben... şey... merhaba," diye kekeledi delikanlı. "Benim... karım mı dediniz?"

"O zaman da gelecek," dedi Leslie alçak sesle.

"Benden söz ettiğinizden emin misiniz?"

"Şu anda bir genç Leslie var," dedi karım. "Meslek hayatının başlangıcında. Senin kim olduğunu, nerede olduğunu, ikinizin ne zaman karşılacağınızı merak ediyor..."

Genç adam Leslie'nin görünüşü karşısında çarpılmıştı. Yıllarca onu rüyasında görmüş, onu sevmiş, dünyanın herhangi bir yerinde onun kendisini beklemekte olduğunu hep bilmişti.

"Buna inanamıyorum," dedi. "Siz benim geleceğimden misiniz?"

"Geleceklerinin birinden," dedi Leslie.

"Ama nasıl tanışabiliriz? Neredesiniz şimdi siz?"

"Sen askerlikten çıkıncaya kadar tanışamayız. Bazı geleceklerde hiç tanışmıyoruz."

"Ama eğer biz ruh arkadaşıysak, o zaman karşılaşmamız şart!" dedi. "Ruh arkadaşları hayatlarını birlikte geçirmek üzere doğarlar!"

Leslie bir adım gerileyip ondan uzaklaştı. "Belki de öyle değildir."

Hiçbir zaman bu geceki kadar güzel olmamıştı, diye düşündüm. Teğmen onu bulmak için zamanın ötesine uçmayı öyle çok istiyordu ki!

"Bence hiçbir şey engelleyemez... ruh arkadaşlarını hangi güç ayrı tutabilir?" diye söylendi.

Konuşan karım mıydı, yoksa bir başka zamanın farklı bir Leslie'si mi?

"Sevgili Richard," dedi. "Senin Kiev'i bombaladığın gelecekte, Rus arkadaşın da Los Angeles'i bombalıyor, değil mi? Benim çalışmakta olduğum Twentieth Century Fox stüdyoları da hedef sıfıra bir mil uzaklıkta. Daha ilk bomba düştüğünde öleceğim ben."

Bunları söyledikten sonra bana döndü. Gözlerinde korku ışıkları tutuşuyordu.Beraberlik hayatımızın amacı kaybolmuştu. Öteki benlik... bazı geleceklerde ruh arkadaşlıkları her zaman bulaşamaz, diyordu!

Bir anda onun yanında buldum kendimi. Beline sarıldım, korkusu geçene kadar tuttum onu. "Bunu değiştiremeyiz," dedim.

Başıyla evet işareti yaptı. Acısı dinmişti. Benden önce anlamıştı o. "Haklısın," dedi hüzünlü bir sesle. Sonra dönüp teğmenin karşısında durdu. "Bu bizim seçimimiz değil. Senin seçimin."

Söyleyebileceklerimizin en iyilerini söylemiştik. Bizim bildiklerimizin en iyilerini o da biliyordu.

Ortak geleceğimizin bir yerinde, Leslie tam Pye'nın dediği gibi yaptı. Gitme zamanı gelmişti artık. Gözlerini kapadı, desenin dünyasını hayalinde canlandırdı, Deniz Kuşu'nun levyesini itti.

Gece gökleri, savaş uçakları, tüm hava üssü çevremizde sarsılmaya başladı. Teğmen o sıra *durun...*! diyordu.

Ve gittik.

Ulu Tanrım, diye düşündüm. Kadınlar, çocuklar, erkekler, âşıklar, fırıncılar, artistler, müzisyenler, komedyenler, doktorlar, kütüphaneciler... hepsini öldürecekti teğmen. İnsafsızca. Bir Başkan emir verir vermez. Yavru köpekleri, ağaçlardaki kuşları, çiçekleri, çeşmeleri, kitapları, müzeleri, tabloları... kendi ruh arkadaşını bile cayır cayır yakıp öldürecekti. Bizim söyleyeceğimiz hiçbir şey durduramayacaktı onu. O *ben* olduğum halde durduramıyordum onu!

Leslie düşüncelerimi okudu, elimi tuttu. "Richard, sevgilim, dinle. Belki onu durduramadık," dedi. "Ama belki de durdurduk."

8

Leslie levyeyi öne itmişti. Deniz Kuşu göklere yükseldi. Yüz fite çıktığımızda Leslie uçağı yatay duruma getirdi.

Suların üzerinde, pırıl pırıl gökte uçmakta olduğumuz halde, umutsuzluk kabinin içinde bir ağırlık duygusuna neden oluyordu. Zeki insanların savaşa doğru yöneltilebilmesi karşısında duyduğumuz bir şaşkınlık egemendi. Sanki bu fikir bizim için yepyeni bir şeydi. Olayı günlük hayatımızda rahatça kabul eden tutumumuz, şimdi işin çılgınlığına yeni bir açıdan baktığımızda yerle bir olmuştu.

"Pye," dedim sonunda. "Sonsuzluğa kadar uzayıp giden bu desenlerin arasında biz neden bu geçmişleri seçtik? Niçin Leslie'yi piyano başında, Richard'ı da uçağının yanında bulduk?"

"Tahmin edemiyor musunuz?" diyerek ikimize yan yan baktı.

İki olayı aklımda taradım. Ortak yanı neydi bunların? "Her ikisi de, yapacakları seçimin gücünü anlayacakları yaşa gelmişlerdi..."

Pye, "İkisi de doğru," diye başını salladı.

Ben, "Bu yolculuğun amacı da perspektifi öğrenmek mi?" diye sordum.

"Hayır," dedi. "Amaç yok. Siz buraya rastlantı sonucu düştünüz."

"Ah, Pye!" dedim.

"Raslantılara inanmaz mısınız? O zaman kendinin sorumlu olduğuna, bu yere uça uça geldiğine inanmak zorundasın."

"Şey, doğrusu buraya ben uçmadım," dedim. Sözlerim yüreğime oturdu, Leslie'ye döndüm.

Aramızda özel bir şakaydı bu. Leslie yerdeyken yön duygu-

sundan tümüyle yoksun olduğu halde, bir kere havaya yükselince yolunu benden çok daha kolay bulabiliyordu.

Leslie, "Seyir görevlisi benim," diyerek gülümsedi.

Pye, "Karın şaka ettiğini sanıyor," dedi. "Ama o olmasa başaramazdın, Richard. Bunu biliyor musun?"

Başımla evet işareti yaptım. "Duyu Dışı Algılama ve ruhun vücuttan çıkması gibi tecrübelere tutkun olan benimdir," dedim. "Bu konudaki kitapları okudum, geceyarılarına kadar sayfa sayfa taradım hepsini. Leslie kitapları hemen hemen hiç okumaz. Ama o zihin okur, geleceğimizi görür..."

"Richard, ben öyle birşey yapamam! Ben kuşkucuyumdur, bunu sen de bilirsin! Senin öteki dünyan konusunda her zaman kuşkucu olmuşumdur..."

"Her zaman mı?" diye sordu Pye.

"Şey... zaman zaman Richard'ın haklı çıktığını öğrendim," dedi Leslie. "Olmayacak bir fikirle ortaya çıkıyor, ertesi hafta ya da ertesi yıl bilim aynı şeyi keşfediyor. Bu nedenle onun bu tür fikirlerini, ne kadar çılgınca gözükseler de, bir miktar saygıyla karşılamayı öğrendim. Bilim onunla aynı görüşte olmasa bile, kafasının o garip çalışma biçimine bayılıyorum, çünkü hayranlık uyandıran bir bakış açısı var. Ama ikimiz arasında pratik olan hep benimdir..."

"Hep mi?" dedim.

"Şey... o olay sayılmaz," diye yine zihnimi okudu. "O zaman ufacık çocuktum. O tür şeyleri sevmediğim için de durdurmuştum!"

Pye açıkladı, "Leslie'nin demek istediği, kendisinde çok güçlü önsezi yetenekleri olduğu için korku duyduğu. Bu nedenle yeteneğini engellemiş ve hâlâ onu engel gerisinde tutmak için elinden geleni yapıyor. Pratik kuşkucular, garip güçlerle kendi kendilerini korkutmaktan hoşlanmazlar."

"Benim sevgili seyir görevlim," dedim. "Hiç şaşmadım! Los Angeles ortadan kaybolduğunda geri dönmek isteyen sen değildin, bendim. Göremediğim deniz uçağının levyesini itebilen de ben değilim, sensin!"

"Saçmalama!" diye itiraz etti Leslie. "Sen olmasan ben ömrümde deniz uçağı uçurmazdım, hatta uçak uçurmazdım! Hem Los Angeles gezisi senin fikrindi..."

Hakkı vardı. Spring Hill'den gelen davetiye üzerine Leslie'yi evinden ve çiçeklerinden ayrılmaya razı eden bendim. Ama fikirler hayattı bizim için... büyümeydi, neşeydi, stresti, rahatlamaydı. Nereden olduğu belli olmayan düşündürücü sorular, heyecanlı cevaplar geliyor, karşımızda dans ediyordu. Şu sorunu çözmeye, öteki fikri ifade etmeye, şuraya gitmeye, bunu yapmaya, ötekine yardım etmeye zorluyordu bizi. Fikirlere ikimiz de karşı koyamazdık.

Birden, acaba nedenini öğrenebilir miyiz diye merak ettim.

"Pye, fikirler nereden geliyor?" diye sordum.

"On derece sola," dedi.

"Efendim? Yo, fikirler diyorum. Fikirler hep en garip zamanlarda ortaya çıkar, neden?"

"Sorabileceğin her sorunun cevabı bu desende vardır," dedi. "Şimdi artık sola yirmi derece sapman gerek. Hemen iniş yap."

Bu ileri dostumuzla ilgili duygularım, bir zamanlar uçuş hocalarıma karşı hissettiğim duygular gibiydi. Onlar benimle birlikte uçağın içindelerse, önerdikleri her numarayı korkusuzca yapmaya hazırdım.

"Tamam mı, wookie?" diye sordum karıma. "Devam etmeye hazır mısın?"

Başını evet der gibi salladı. Yeni bir serüvene heves duyuyordu.

Amfibi uçağımızı Pye'nın dediği tarafa çevirdim, tekerleri hazırladım, hızı kestim.

"Sağa iki derece. Şu karşıdaki parlak sarı çizgiye hizala... bir an gazla," dedi rehberimiz. "Tamam! Mükemmel!"

* * *

Durduğumuz yer cehennemde fazla mesai kavramını getiriyordu akla. Alevler fırınların ağzından fışkırıyor, yürüyen vinçler,

canavar boyda kazanlar, içlerindeki eriyik halinde maddeyi taşıyor, o vinçlerin kocaman kolları bir dönüm boyundaki beton tabanla çelik damın arasındaki yerde ağır ağır dönüp duruyordu.

"Ah, Tanrım..." dedim.

Golf arabası boyunda elektrikli bir kamyonet en yakınımızdaki ara yoldan yaklaştı, iş tulumu ve sert miğfer giymiş incecik bir kadın içinden indi, bize doğru yaklaştı. Merhaba diye seslendiyse bile, sözleri demirlerin şakırtılarıyla alevlerin kükremesi arasında kayboldu. Arkasındaki blok kalıplardan tayfun çığlığı gibi bir sesle yeşil kıvılcımlar saçıldı, kadını bize yaklaşırken siluet gibi gösterdi.

Zarif, narin, ufacık bir şeydi. Sert miğferinin altından sarı bukleleri görünüyordu. Yoğun bakışlı, mavi gözleri vardı.

İlk söz olarak, "Müthiş bir yer, değil mi?" dedi. Sesinin bu gürültüye rağmen duyulabilmesi için bağırıyordu. Bu yerden gurur duyuyormuş gibi söylemişti bu sözleri. Elimize miğferler tutuştururken, "Herhalde bunlara ihtiyacınız olmayacaktır," diye devam etti. "Ama yönetim bizi miğfersiz yakalarsa..." Sırıttı, tek parmağını gırtlağı hizasında soldan sağa çeker gibi bir işaret yaptı.

"Ama biz dokunamayız ki..." diye başlayacak oldum.

Kadın başını iki yana salladı. "Ziyanı yok; burada dokunabilirsiniz," dedi.

Doğruydu. Miğferlere yalnız dokunmakla kalmadık, boylarının başımıza göre olduğunu da gördük. Peşinden gelmemiz için işaret etti.

Leslie'ye bakıp gözlerimle, bu da kim, diye sordum. Aklımdan geçenleri okudu, omuzlarını kaldırdı, başını iki yana sallayarak bilmediğini anlattı.

"Hey, adınız ne?" diye seslendim.

Kadın bir an şaşırmış gibi durdu. "Bana taktığınız pek çok isim var, hepsi de çok resmi," dedi. Omuz silkti, gülümsedi. "Tink diye çağırın beni."

Bizi hızlı adımlarla dev bir bölmenin yanındaki rampaya doğru yürüttü. Yol boyu turist rehberliği yapıp durdu. "Şimdi.. cevher

buradan, yürüyen kemerlerle dışardaki eleklere geliyor," dedi. "Sonra ana kazana gelirken yolda yıkanıyor..."

Leslie'yle ben soru soran bakışlarla birbirimize baktık. Olup biteni bilmek zorunda mıydık?

"... Şu kazanlardan birine boşalıyor... bu katta bunlardan yirmi beş tane var. Orada üç bin dereceye kadar ısıtılıyor. Ondan sonra yukardan bir kol uzanıp onları alıyor ve buraya getiriyor."

"Neden söz ediyorsun sen?" diye sordum.

"Sorularınızı biraz sonraya saklarsanız iyi olur," dedi. "Çoğuna herhalde sırası geldikçe cevap vereceğim."

"Ama biz hiç..."

Parmağıyla işaret etti. "Yolda giderken xenon gazı eriyiğin içinden geçiriliyor, sonra bu kalıplara dökülüyor. Bunlar yirmi mikron kalınlığında toz kondritle astarlı." Gülümsedi, elini havaya kaldırdı. Sorumuzu bekliyor gibiydi. "Yo, hayır, kondrit aslında kristali oluşturmak için değil. Yalnızca blokları kalıplardan çıkarmayı kolaylaştırıyor!"

Bloklar dediği, çelik değil, bir tür camdı. Soğurken renkleri turuncudan donuk beyaza doğru değişiyordu.

Etrafta sanayi robotlarından ekipler, hemen hemen görünmez durumdaki bu blokları yontup türlü biçimler veriyordu. Tıpkı çok yüzlü, değişik açılı elmasları yontar gibi.

"Bloklar burada kaplanıyor ve enerji yükleniyor," dedi Tink. Bir yandan hızla geçiriyordu bizi oradan. "Herbiri farklı tabii..."

Esrarengiz rehberimiz bizi kıvrılarak yükselen bir rampadan bir hava cebine götürdü. "Burası da finiş yeri," dedi. Her zamankinden daha çok gurur duyar hali vardı. "Sizin görmeyi beklediğiniz yer burası!"

Biz yaklaşırken kapılar iki yana kayarak açıldı, biz geçince de arkamızdan kapandı.

Gürültü sona ermişti. Burası kaderin ta kendisi kadar sessizdi. Bir o kadar da düzenli ve temizdi. Üzerleri fötr kaplı çalışma tezgâhları bir yüksek duvardan diğerine kadar uzanmaktaydı. Her masada değişik biçimde cilalı bir kristal bloku duruyordu. Ağır sanayiden çok, sessiz sanat. İnsanlar dikkatle

çalışmaktaydılar. Kendi masalarında. Hiçbirinin ağzından tek kelime çıkmıyordu. Uzaygemisi Montaj Atölyesindeki temiz oda mıydı burası?

Yavaşladık, masalardan birinin yanında durduk. İri yarı, genç bir adam döner koltuğuna oturmuş, ultra modern heykele benzer bir kristal blok üzerinde çalışmaktaydı. Blok benden iriydi. Kütlesi öyle saydamdı ki gözle ancak görülebiliyordu. Boşluk ilham eder hali vardı ama düz yüzeyleri ve açıları hayranlık uyandırıcı bir pırıltı yaymaktaydı. Kristalin içinde renkli ışıkların karmaşık bir yapısını görebiliyorduk. Minilazerler... incecik ışın elyaflarının dokusu. Adam bir makinenin düğmelerine basıyor, camın içinde sessiz değişiklikler oluyordu.

Leslie'ye dokundum, elimle bloku gösterdim, şaşkınlıkla başımı salladım, hatırlayabilmek için kendimi zorladım. Nerede görmüştük bunları daha önce?

"Tüm bağlantıların tamam olup olmadığını kontrol ediyor," dedi Tink. Sesi boğuk bir fısıltı gibi çıkmıştı. "Bir tek kopuk lif olsa tüm ünite işe yaramaz olur."

Bu sözler üzerine adam döndü, bizim seyretmekte olduğumuzu gördü. Sesinde eski bir dost sıcaklığıyla, "Merhaba!" dedi. "Hoş geldiniz!"

"Merhaba," diye cevap verdik.

"Sizi tanıyor muyuz?" diye sordum.

Gülümsedi. Onu bir anda sevdim. "Tanımasına tanıyorsunuz. Ama hatırlamaktan söz ediyorsanız, herhalde hayır. Adım Atkin. Bir zamanlar uçuş öğretmeninizdim, sonra da Zen eğitmeniniz... Yo, hatırladığınızı sanmıyorum." Omuzlarını kaldırdı. Hiç rahatsız olmuşa benzemiyordu.

Kelime bulmaya çalışıyordum. "Ne... ne yapıyorsunuz burada?

"Bir göz atın." Bir dürbünün bakma merceğini işaret etti. Kristalin yakınına konmuştu. Leslie baktı.

"Ah, Tanrım!" dedi.

"Ne var?"

"Bu... bu cam değil, Richie. Fikirler! Örümcek ağı gibi, hepsi

birbiriyle bağlantılı!"

"Anlat bana."

"Kelimeler halinde değil," dedi Leslie. "Kendin yapabildiğince kelimelere dökmek zorundasın sanırım."

"Sen ne kelime kullanırdın? Bana söyle de bir dene."

"Ah," dedi hayranlık dolu bir sesle. "*Şuna* bak!"

"Konuş," dedim. "Lütfen."

"Peki, denerim. Konusu... doğru seçimi yapmanın ne kadar zor olduğu ve bildiğimiz en iyi şeyden ayrılmanın ne kadar önemli olduğu... bir de, iyisinin hangisi olduğunu aslında biliyor olmamız!" Atkin'den özür diledi. "Buradaki fikrin hakkını vermediğimin farkındayım. Şu gümüş kısmı bize okur musunuz lütfen?"

Atkin yine gülümsedi. "Çok iyi başarıyorsunuz," dedi, o da bir başka mercekten baktı. "Diyor ki, *bugünkü ufacık bir değişiklik bizi çok farklı bir yarına götürür. Yüksek ve zor yolları seçenler için büyük ödüller vardır ama o ödüller yılların gerisinde saklıdır. Her seçim özensiz bir körlük içinde yapılır ve içinde bulunduğumuz dünya bize hiçbir garanti sunmaz.* Onun hemen bitişiğindekini görüyor musunuz? *Bütün ürkütücü seçimlerden kaçmanın tek yolu, toplumdan kaçıp münzevi olmaktır ki bu da ürkütücü bir seçimdir.* Ve ona bağlı bir başka fikir: *Karakter denilen şey, en yüce doğruluk duygumuzu izlemekten, ideallere de, işleyip işlemeyeceklerini bilmeksizin güvenmekten gelir. Dünyadaki serüvenimizin bir zor yanı, ölü sistemlerin üzerine çıkabilmektir... savaşların, dinlerin, ulusların, yıkımların... bütün bunların bir parçası olmayı reddetmek, onun yerine, olabileceğimiz en yüce benliği ifade etmektir."*

"Ah, Richie, şunu dinle," dedi Leslie. Hâlâ kristalin içine bakıyordu. "*Sonunu sorunların çözülmesini istememek olan biri için hiç kimse sorunları çözemez!* bunu bildim mi?" diye sordu Atkin'e.

"Mükemmel," dedi adam.

Leslie tekrar kristale baktı, anlamaya başladığına sevindi. *"Ne kadar nitelikli ve hakeder olursak olalım, daha iyi bir haya-*

ta ancak bunu kendimiz için düşleyebildiğimiz ve kendimize ona sahip olma izni verdiğimiz zaman ulaşırız. Tanrı da biliyor ya, çok doğru bu!

"Gözlerinizi kapayıp düşündüğünüzde bir fikir nasıl görünürse, tıpkı ona benziyor," dedi Atkin'e. "Her şey burada... bütün bağlantılar, her soruya her türden yanıtlar. Bağlantıları istediğiniz yönde izleyebilirsiniz. Çok harika!"

"Teşekkür ederim," dedi Atkin.

Ben rehberimize döndüm. "Tink?"

"Efendim?"

"Fikirler bir dökümhaneden mi geliyor. Bir çelik tesisinden mi?"

"Eh, hava olacak değiller ya, Richard," dedi dürüstlükle. "Keten helvası da kullanamayız! İnsanoğlu inandığı şeye hayatını bağlıyor. Fikirlerinin onu desteklemesi gerek. Onun sorularının ağırlığını taşıyabilmeli, ayrıca yüz, bin, on bin eleştirmenin, kuşkucunun, yıkıcının sorularının ağırlığını da taşıyabilmeli. Fikirleri, doğurabilecekleri her sonucun baskısına dayanabilecek kadar güçlü olmak zorunda!"

Odanın büyüklüğü karşısında başımı iki yana salladım. Yüzden fazla masa. En iyi fikirlerimizin bize hep komple ve tamamlanmış, finişi yapılmış durumda geldiği doğruydu, ama ben hâlâ bunların geldiği yerin, yani kaynağının bir...

Tink, "İnandığımız şeyden vazgeçip de başarısızlığa uğramamız çok kötü tabii," dedi. "Ama daha beteri, uğrunda yaşadığımız fikirlerin yanlış çıkması." Bana kaşlarını çattı, berrak ve kararlı bir ifadeyle gözlerime baktı. "Fikirler elbette bir dökümhaneden gelecekti! Hem çelik de olamazdı. Çelik olsa kıvrılır."

"Bu harika birşey!" dedi Leslie. Yine kristale kaptırmıştı kendini. Denizaltı komutanının periskopa baktığı gibi bakıyordu. "Şunu dinleyin: *Ticaret ifade bulmuş fikir ve seçimdir. Şu anda çevrenize bakın: gördüğünüz ve dokunduğunuz herşey bir zamanlar görünmez bir fikirdi, tâ ki birisi onu varlığa kavuşturmayı seçinceye kadar.* Ne yaman bir düşünce! *Za-*

manın ve mekânın başka inançlarında yoksul yaşayan değişik benliklerimize para veremeyiz, ama onlara fikirler verebiliriz, onlar isterlerse bu fikirleri servete çevirirler! Wookie, gel de bak!"

Merceği bana doğru çevirdi, kendisi Atkin'e döndü. "Şaşırdım kaldım!" dedi. "O kadar ... ince yapılmış ki... o kadar iyi düşünülmüş ki!"

Adam alçak gönüllülükle, "Elimizden geleni yapıyoruz," dedi. "Şu elimdeki gerçekten zorlu iş. Çekirdek fikir bu... adına *seçimler* deniyor... eğer çekirdek fikirde kusurlar varsa, insan bir an hayatındaki herşeyi durdurup o düğümü açmak zorunda. Bizim işimiz sizleri durdurmamak. Sürekli ilerlemenize yardımcı olmak."

Gözümü merceğe dayadığım anda sesi sönüp yok oldu. Kristal dikkatimi o derece esir alıverdi.

Herşey bir yandan acayip ve esrarengiz, bir yandan da tanıdıktı. Işın ve aydınlık düzlemlerinden oluşan matrislerin bir anda renk halinden çıkıp düşünce haline gelişleri esrarengizdi. Tanıdık olması bunları daha önce görmüş olduğumdan emin oluşumdandı. Gözlerimi yumup aynı manzarayı seyretmiştim. Meteor fikirler gelip çarpmıştı bana.

Fikirlere nasıl da ağ atıyoruz, diye düşündüm. Her dildeki fikirlere. Arapça'dan zulu diline, kaligrafi'den steno'ya, matematiğe, müziğe, resme, yontulan taşa kadar. Birleşik Alanlar Teorisinden bir küfüre, ufacık bir çiviye, dönüp duran bir uyduya kadar, ifade edilen herşey, bir fikrin üzerine atılmış, onu çevreleyen bir ağ.

Gözüme mor bir ışık ilişti. Fikri elimden geldiğince kelimelere çevirdim. *"Kötü şeyler, bize olabilecek en kötü şeyler değildir.* HİÇBİR ŞEY BİZE OLABİLECEK EN KÖTÜ ŞEY DEĞİLDİR!" Atkin'e bakıp onay bekledim. "Yaklaştım mı?"

"Kelimesi kelimesine tamam."

Kristalin içinde mor renk laciverde dönüştü. *"Kolay bir hayat hiçbir şey öğretmez. Sonunda önemli olan öğrenmedir; neler öğrendiğimiz ve nasıl büyüdüğümüz dür."*

"Doğru bildin," dedi Atkin.

Yüzeylerin birinde zümrüt rengi bir çizgi vardı. Elmasın ortasından ok gibi geçiyordu: *"Ya özürler ediniriz, ya da sağlık, aşk, uzun ömür, anlayış, serüven, para, mutluluk sahibi oluruz. Hayatımızı bizler, seçimlerimizin gücüyle tasarımlarız. Yanlış seçimler yaptığımız zamanlar, hayatımızı kendi kendimize tasarımlamadığımız zamanlar, en mutsuz olduğumuz zamanlardır.* Bu senin genç Leslie'ye söylediğin şey!"

Üçüncü bir düzey, iki düzlemi birleştiriyor, tüm yapıyı güçlendiriyormuş gibi görünüyordu. *"Bir hayata başladığımızda herbirimize bir blok mermer verilir, onunla heykel yapacak âletler de verilir."* Ona paralel uçan düşünce de şöyleydi: *"Onu ya el değmemiş durumda arkamızda sürükleriz, ya parçalar, çakıl gibi dökeriz, ya da görkemli bir biçime sokarız."* Üçüncü paralel düşünce de şuydu: *Başka hayatların hepsinden örnekler, görelim diye ortadadır. Kimi ömrün ürünü, yarım bırakılmış, kimi bitirilmiş, kimi rehberlik eden, kimi uyaran şeylerdir."* Sonuncudan birinciye doğru uzanıp hepsini kesen ışın da şöyleydi: *"Sonuna doğru, heykelimiz hemen hemen bitmiştir, yıllar önce başladığımız şeyi düzeltip cilalayabiliriz. En büyük ilerlememizi o zaman yapabiliriz, ama bunu yapabilmek için yaşın eski görünümlerini görebilmemiz gerekir."*

Çiçekler arasına gömülmüş kuş gibi kendimden geçmiş, seyrediyordum. Sessizleşmiştim.

Kendi çevremizi kendimiz yaratırız. Ne hak ediyorsak tam ona ulaşırız. Kendimize yarattığımız hayattan nasıl yakınabiliriz? Bunun bizden başka suçlusu, mimarı var mıdır? İstediğimizde onu bizden başka kim değiştirebilir?

Merceği çevirdim, her yeni açıdan baktığımızda kat kat tamamlayıcı düşünceler buldum.

Her güçlü fikir kesinlikle hayranlık uyandırıcıdır ve biz onu kullanmaya karar verinceye kadar kesinlikle yararsızdır.

Elbette, diye düşündüm. Fikirlerin heyecan verici yanı, onları uygulamaktır. Onları kendimize uyguladığımız, bulunduğumuz kıyıdan uzağa fırlattığımız zaman, *acaba* olmaktan çıkar, bem-

beyaz ırmaklara atlamak kadar tehlikeli ve heyecanlı olurlar.

Gözümü mercekten ayırdığım anda, masanın üzerindeki kristal birdenbire sanatsal bir mucize oluverdi. Ilık potansiyelini hissediyordum ama onun anlamına, kullanılmayı bekleyen güce ve heyecana ilişkin kavrayışımı kaybettim. Eğer bu zihnimdeki bir fikir olsa, dünyada onu üzerimden atamazdım.

"... yıldızların, kuyruklu yıldızların ve gezegenlerin, tozu yer çekimiyle çekmeleri gibi," diyordu Atkin, Leslie'ye. Yaptığı işe bu kadar hayranlık duyan biriyle konuşmak onu mutlu ediyordu. "Biz de düşüncenin merkeziyiz, her boy ve ağırlıkta fikirleri çekeriz. Bir anda parlayan sezgilerden ve önsezilerden, araştırması ömür boyu süren karmaşık düşünce sistemlerine kadar, hepsini."

Bana döndü. "Tamam mı?"

Başımı evet der gibi salladım, o hiçbir şey söylemeden makinesindeki bir tuşa dokundu, kristal görünmez oldu. Yüzümdeki ifadeyi okumuştu. "Yok olmadı," dedi. "Değişik boyuta gitti."

Tink, "Madem ki gelmişsiniz, kendinizin bir başka benliğine iletmek istediğiniz bir şey var mı?" diye sordu.

Gözlerimi kırpıştırdım. "Ne demek istiyorsun?"

"Değişik bir kimliğinizin işine yarayacak ne öğrendiniz? Bir hayatı değiştirmek isteseniz, birine bir düşünceyi hediye ambalajında sunmak isteseniz, ne olurdu o düşünce?"

Aklıma bir özdeyiş geldi. *"Mutluluk haline dönüşemeyecek felâket yoktur, felâket haline dönüşemeyecek mutluluk yoktur."*

Tink, Atkin'e bakıp gururla gülümsedi. "Ne güzel bir düşünce," dedi. "Sizde iyi sonuç verdi mi?"

"Verdi mi, ha?" dedim. "Kullana kullana boyasını aşındırdık! İyiyi kötüyü artık eskiden olduğu kadar çabucak kararlaştırmıyor, ayırdetmiyoruz. Felâketlerimizin bazıları, ömrümüzde başımıza gelmiş en iyi şeyler oldular. İyi olduğuna yemin edebileceğimiz bazı şeyler de, yaşadığımız en kötü tecrübeler oldu!"

Atkin sohbet eder gibi bir sesle, "İyi nedir, kötü nedir?" diye

sordu.

"İyi bizi uzun süre mutlu eder, kötü bizi uzun süre mutsuz eder."

"Uzun süre ne kadar oluyor?"

"Yıllar. Bir ömür."

Başını salladı, başka birşey söylemedi.

Tink, "Fikirleriniz nereden geliyor?" dedi. Bunu gülümseyerek sormuştu ama ben gerisinde çok önemli bulduğu bir sorunun yatmakta olduğunu sezdim.

"Gülmezsin, değil mi?"

"Komik değilse gülmem."

"Uyku perisinden," dedim. "Biz fikirlerimizi derin uyku halindeyken ya da tam uyanırken alırız ve o anda gözümüz onu bir kenara yazacak kadar net göremez."

Leslie, "Bir de duş perisi var," diye ekledi. "Yürüyüş perisi var, uzun yolculuk perisi var, yüzme perisi, bahçıvanlık perisi var. En iyi fikirler en olmadık zamanlarda gelir. Ya sırılsıklam ıslağızdır, ya her yanımız çamurla kaplıdır ya da yanımızda bloknot yoktur. Yani yazması en zor olan zamanlarda gelir. Ama bunlar bizim için öylesine önemlidir ki, hemen hemen hiçbirini unutmamayı başarırız. Fikir perisiyle bir karşılaşsak, o minik, şeker şeyi hemen kucaklayıp bağrımıza basacağız... o kadar çok seviyoruz onu."

Bu sözler üzerine Tink iki elini yüzüne kapadı, gözyaşlarına gömüldü. "Ah, teşekkür ederim, teşekkür ederim!" diye hıçkırdı. "Yardımcı olabilmek için öyle çok çalışıyorum ki... ben de sizi çok seviyorum!"

Şaşırıp kalmıştım. "Sen misin fikir perisi?"

Başını evet diye salladı. Yüzünü hâlâ saklıyordu.

Atkin alçak sesle, "Bu yeri Tink yönetir," dedi, bir yandan makinesinin parametrelerini yeni baştan sıfıra ayarladı. "İşini çok ciddiye alır."

Genç kadın gözündeki yaşları parmak uçlarıyla sildi. "Bana o saçma isimleri taktığınızı biliyorum," dedi. "Ama yine de dinliyorsunuz. Ne kadar çok fikir kullanırsanız, o kadar bol yeni fikir gel-

mesinin nedenini merak ediyorsunuz, değil mi? Çünkü fikir perisi kendisinin sizin gözünüzde önemli olduğunu biliyor! O sizin için önemli olunca da, siz onun için önemli oluyorsunuz. Herkese söylüyorum. Burada elimizden gelenin en iyisini vermemiz gerek, çünkü bu fikirler sıfır noktasının çevresinde başıboş dolaşmıyor, diyorum. *Ulaşıyor* bu fikirler!" Mendiline uzandı. "Ağladığım için özür dilerim. Bana ne oldu, anlayamadım. Atkin, bu olayı unutmanı istiyorum..."

Atkin ona hiç gülümsemeden baktı. "Neyi unutmamı, Tink?"

Tink bu sefer Leslie'ye döndü, aceleyle açıklamaya çalıştı. "Bilmeniz gereken birşey var. Bu kattaki insanlar arasında benden bin kere daha erdemli olmayanı yoktur..."

Atkin, "Aradığımız kelime *cazibe*," dedi. "Hepimiz öğretmenlik yaptık, bu işi seviyoruz, arasıra da hiç fena yapmadığımız zamanlar oluyor. Ama hiçbirimizin cazibesi Tink'le boy ölçüşemez. Cazibe olmadı mı, evrenin en iyi fikri bile ölü cam gibidir, kimse ona elini sürmez. Ama örneğin uyku perisinden size bir fikir gelir, öyle çekicidir ki karşı koyamazsınız, fikir hemen hayata geçer, dünyaları değiştirir."

Bu insanların ikisi de bizi görebiliyor, diye düşündüm. Demek ki bunlar bizim değişik kimliklerimiz olmalı, desende farklı yolları seçmiş benliklerimiz olmalı. Ama buna inanmak yine de zordu. Fikir perisi *biz* miydik? Kendimizin çeşitli düzeyleri, ömürlerini bilgiyi kristal gibi berraklaştırmakla mı geçiriyor, bizim o fikirleri dünyaya ileteceğimizi mi umuyorlardı?

O sırada yan tarafta çoban köpeğinden iri olmayan bir makine uğuldadı, düzgün lastik iplikler üzerinde ilerledi. Kollarında boş bir blok tutuyordu. Ağırlığının altında iplikler gıcırdamaktaydı. Kristali dikkatle Atkin'in masasına koydu, bıraktı. Sonra iki bip sesi çıkardı. Yavaşça. Gerileyip orta yola çıktı, geldiği yere doğru uzaklaştı.

"Bütün fikirler..." dedim. "Buluşlar? Yanıtlar? Hepsi buradan mı?"

Tink, "Hepsi değil," dedi. "Deneyimlerinizden derlediğiniz yanıtlar buradan değil. Yalnızca sizi şaşırtan tek tek fikirler.

Günlük yaşamın sizi hipnotize etmediği zamanlarda tosladıklarınız. Bizim tek yaptığımız sonsuz olanakları elekten geçirip sizin sevecekleriniz bulmak."

"Hikâye fikirleri de mi?" diye sordum. "Kitap fikirleri de mi? *Jonathan Seagull* buradan mı geldi?"

"O martı hikâyesi senin için mükemmeldi," diye kaşlarını çattı. "Ama yeni başlayan bir yazardın ve dinlemiyordun."

"Tink, dinliyordum!"

Gözlerinden ateşler saçtı. "Dinliyordum deme bana! Yazmak istiyordun, ama fazla garip birşey *söylemediğin* sürece yazmak istiyordun. Senin dikkatini çekebilmek için çıldırdım burada!"

"Çıldırdın mı?"

"Onu yapabilmek için psişik bir tecrübe geçirmem gerekti," dedi küçük kız. Hırsını boşaltıyordu. "Böyle şeyler yapmaktan da hiç hoşlanmam. Ama kitabın adını sana yüksek sesle haykırmasaydım, hikâyeyi senin gözlerinin önünden film gibi geçirmeseydim, zavallı Jonathan'ın işi bitikti!"

"Bağırmadın."

"Sana ulaşmak için çektiklerimden sonra... bağırmışım gibi geldi bana."

Demek duyduğum ses Tink'in sesiydi! Onca zaman önceki o karanlık gecede. Bağıran bir ses değildi... tersine, olabildiğince sakindi: *"Jonathan Livingston Seagull."* Bu adı duyup da söyleyeni görememek beni neredeyse korkudan öldürecekti.

"Bana inandığın için teşekkür ederim," dedim.

"Birşey değil," dedi. Barışmış gibiydi.

Başını kaldırıp yüzüme ciddi bakışlarla baktı. "Fikirler senin her yanında uçuşuyor ama çoğu zaman görmüyorsun! İlham aradığın zaman aslında istediğin şey fikirler. Sana yol gösterilmesi için dua ettiğin zaman, yol gösteren fikirlerdir. Ama dikkat etmen gerek! Fikirleri uygulamak da sana kalmış!"

"Evet, Tink!" dedim.

"*Jonathan* benden alacağın son psişik kitap fikriydi, umarım farkındasın!"

"Artık havai fişeğe ihtiyacımız yok," dedim ona. "Biz sana

güveniyoruz."

Tink'in yüzünde aydınlık bir gülümseme belirdi.

Atkin güldü, tekrar çalışma masasına döndü. "Selam ikinize," dedi. "Bir dahaki sefere kadar."

Leslie, "Bir daha görecek miyiz sizi?" diye sorarken bir yandan zihninden levyeye doğru uzanıyordu.

Fikir dökümhanesinin müdiresi gözünün ucuna parmağıyla dokundu. "Elbette. Bu arada, yolladığımız her fikrin notlarını kaydedeceğim. Unutmayın, fazla hızlı uyanmak yok. Sık sık da duş yapın, yürüyüşe çıkın, yüzün!"

El sallayıp veda ettik, oda eridi, biz o tanıdık kaosa yuvarlandık. Bir an sonra tabii kendimizi bir kere daha Deniz Kuşu'nda bulduk. Sulardan yukarı doğru yükseliyorduk. Leslie'nin eli levyedeydi. Bu garip serüvene başladığımızdan beri ilk defa olarak, uzaklaşırken içimizde hüzün yerine sevinç vardı.

"Pye, ne güzel!" dedi Leslie. "Teşekkürler!"

"Gitmeden önce sizi mutlu edebildiğime sevindim."

"Gidiyor musun?" diye sordum. Birden telâşa kapılmıştım.

"Bir süre için," dedi. "Bulmak istediğiniz benliklerinizi nasıl bulacağınızı, birşey öğreneceğiniz yerleri nasıl arayacağınızı biliyorsunuz. Leslie gitme zamanı geldiğinde ne yapılacağını da biliyor. Sen de bileceksin, Richard. İç sezgilerine güvenmeyi öğrendiğin zaman. Rehbere pek ihtiyacınız yok."

Uçuş eğitmenlerinin öğrencilere solo uçuştan önce gülümsediği gibi gülümsedi. "Olanaklar sınırsız. Sizin için en önemli olan şeylerin sizi çekmesine izin verin, birlikte araştırın. Yine görüşeceğiz."

Bir gülümseme, bir mavi lazer parlaması... Pye yok oldu.

9

Leslie aşağıdaki desene bakarak, "O olmayınca pek dostça gözükmüyor, değil mi?" dedi. "Daha karanlık geliyor mu sana?"

Evet, daha karanlık geliyordu. Pırıl pırıl bir deniz olan şey, şimdi altımızda itici bir görünüme bürünmüştü. Yumuşak pastel-ler ve gümüş-altın pırıltılar, koyu kırmızı ve bordo olmuştu. Yollar ise kömür rengiydi.

Yerimde tedirgin kıpırdandım. "Keşke o gitmeden birkaç soru daha sorabilseydik."

Leslie, "Bu işi kendi kendimize yapabileceğimizden nasıl bu kadar emin olabiliyor?" diye sordu.

"O bizim ilerlemiş halimizse... biliyor olmalı," dedim.

"Hımm."

"Bari rastgele bir yer seçelim, ne olacak, bakalım... ne der-sin?"

Başını evet anlamında salladı. "Ben Pye'ın dediğini yapmak istiyorum. Önemli birşey seçelim. En önemli olanı anlayalım." Gözlerini kapadı, konsantre olmaya çalıştı.

Birkaç dakika sonra gözlerini açtı. "Hiçbir şey olmuyor. Hiçbir şey beni çekmiyor... Garip değil mi? Dur, kontrolu ben alayım da sen dene."

Bir anda kendimi gepgergin ve kasılmış hissettim. Korku değil bu, diye düşündüm. Önlem. Yirminci yüzyıl insanının basit gerilimi.

Derin bir soluk aldım, gözlerimi kapadım, bir an kendimi ser-best bıraktım, apansız, hemen aşağıya inme ihtiyacı hissettim. "Durdur! Hemen! Aşağı!"

* * *

Kaba, çok açılı bir çadırın birkaç metre dışında, ay ışığı altında durduk. Çadırın tepesi deriden dikilmiş, parçalardan birleştirilmişti. Duvarları kalın, toprak rengi bir kumaştandı. Ama nöbetçilerin meşalelerinin ışığında, kızıl kızıl parlıyordu. Çevremizdeki çölde, kumlara kurulmuş yüz kadar çadırın pırıltıları gözükmekte, kaba sarhoş çığlıkları duyulmakta, nal sesleri çevreyi sarsmaktaydı.

Çadırın kapısında iki nöbetçi duruyordu. Üstleri başları bu kadar lime lime olmasa, senturyon sanacaktık onları. Yara içinde, bitkin, kısa boylu adamlardı. Üstlerine uymayan tunç zırhlar, miğferler giymiş, ayaklarına demirli deri çizmeler geçirmiş, soğuktan korunmaya çalışmışlardı. Kısa kılıçları, bellerinde hançerleri vardı.

Ateş ve karanlık. Ürperdim. Ne biçim bir belâya sokmuştum başımızı?

Nöbetçilere bakarken başımı Leslie'ye çevirdim, onun elini tuttum. Adamlar bizi görmediler. Ama görseler... ne parça sayılırdı Leslie!

"Burada ne işimiz olduğu konusunda bir fikrin var mı?" diye fısıldadım.

"Hayır, tatlım," diye fısıldadı. "Sen yaptın bu inişi."

Yakınımızda bir kavga patladı. Adamlar homurdanıyor, birbiriyle kapışıyordu. Kimse bizi farketmedi.

"Herhalde görmemiz gereken kişi çadırın içindedir," dedim.

Leslie çadıra rahatsız bir bakışla baktı. "O da değişik bir sensen, kaygılanacak birşey yok demektir, değil mi?"

"Belki bu seferkiyle karşılaşmak zorunda değiliz. Belki bir hata oldu. Gidelim buradan."

"Richie, belki önemli olan budur. En önemli olan. Buraya gelişimizin bir nedeni olmalı. Öğreneceğimiz birşey olmalı. Ne olduğunu merak etmiyor musun?"

"Hayır," dedim. Yüz metrelik ağ örmüş bir örümcekle yüzyüze

gelmeye ne kadar hevesliysem, çadırın içindekini görmeye de ancak o kadar hevesliydim. "Bu konuda kötü duygular var içimde."

Bir an kararsızlık geçirdi, çevresine tedirgin bakışlarla bakındı. "Haklısın. Kısaca bir göz atalım ve dönelim. Bilmek istiyorum, kim..."

Daha ben onu durduramadan, çadırın duvarından içeriye geçti. Bir saniye sonra çığlık attığını duydum.

Onu izlemek üzere hızla atıldım, hayvan gibi bir yaratığın onun boynuna uzandığını gördüm. Elinde bir bıçak parıldıyordu.

"HAYIR!!!"

Saldırgan Leslie'nin üzerine atıldığı anda ben de ileri fırladım. Adam Leslie'nin içinden geçti, şaşırdı, bıçağı sessizce halının üzerine düştü.

Adam kısa boylu, dört köşe ve çok hızlıydı. Yerdeki silahı daha yuvarlanması durmadan kaptı, doğruldu, sessizce benim üzerime atıldı. Elimden geldiği kadar hızla yana kaydım, ama o hareketimi gördü, dosdoğru karnıma daldı.

Ben durdum, o vücudumun içinden geçti, çadırdireğine tosladı.Direk kırıldı,tavan üzerimize sarktı.

Bıçağını bu arada kaybetmiş olan adam döndü,başını iki yana salladı,çizmesinden bir hançer daha çekti, sıçrayarak bana doğru uçtu. Omuz hizamda içimden geçti, sivri köşeli bir ayak taburesinin üzerine düştü, bu arada şamdanı kırdı.

Bir anda yine ayaktaydı.Gözleri öfkeden kısılmış, iki çizgi gibi daralmıştı. Kollarını güreşçi kolu gibi bize uzattı. Hançeri hâlâ elinde, yavaşça yaklaştı. Bakıyor, inceliyordu beni. Boyu Leslie'nin omzuna ancak geliyordu ama gözlerinde cinayet mesajı vardı.

Birden döndü, Leslie'nin bluzunun yakasına uzandı, çekip yırttı. Yıldırım gibi bir hareketle. Başını eğip boş eline baktı.

"Dur!" diye bağırdım.

Olduğu yerde döndü, bıçağını kafama savurdu.

"ŞİDDET BİTSİN ARTIK!"

Durdu, ateş saçan gözlerle bana baktı. Gözlerin korkutucu

yanı, zalimliği değil, zekâsıydı. Bu adam mahvetmeye kalkarsa... kaza değildi bu iş.

"Konuşmayı bilmez misin?" diye sordum. Ama aslında İngilizce bilmesini beklemiyordum. *"Kimsin sen?"*

Kaşlarını çattı, hızlı hızlı soludu. Sonra beni çok şaşırtan birşey oldu. Adam *cevap verdi.* Dili her ne olursa olsun ... anladık.

Parmaklarını kendi göğsüne dokundurdu, gururla, "At-Elah," dedi. "At-Elah, Tanrı'nın meşalesi!"

Savaşçı hırsla sırıttı. Sonra gözleri yine kısıldı.

"Nöbetçi!" diye haykırdı.

Çadırın önündeki gaddar tiplerden biri bir anda içeriye girdi, yumruğunu göğsüne vurup selam verdi.

At-Elah bizi gösterdi. "Konuklarım olduğunu söylememiştin," dedi adama yumuşak sesle.

Asker çok korkmuş görünüyordu. Gözlerini çadırın içinde gezdirdi. "Ama konuğunuz yok, Büyük İmparator!"

"Burada kimse yok mu? Bir adam yok mu? Bir kadın yok mu?"

"Hiç kimse yok!"

"Yeter. Yalnız bırak beni."

Nöbetçi selam verdi, döndü, hızlı adımlarla çadırın kapısına yürüdü.

At-Elah ondan daha hızlıydı. Eli sokmaya hazırlanan bir kobra gibi kıvrıldı, hançer havada uçup nöbetçinin sırtına saplandı.

Etkisi şaşırtıcı oldu. Darbe nöbetçiyi öldürmekle kalmamış, hemen hemen ikiye bölmüştü. Vücudu hiç ses çıkarmadan kapı eşiğine devrilirken adamın ruhu tekrar görev yerine ilerledi... öldüğünün farkında değildi.

Leslie dehşet dolu bakışlarla bana baktı.

Katil hançerini cesetten çekti.

"Nöbetçi!" diye seslendi. Öteki kabadayı içeri girdi. "Bunu götür buradan."

Selamın sesini duyduk, ceset sürüklenip çıkarıldı.

At-Elah bize yaklaştı, ıslak hançerini tekrar çizmesine soktu.

"Niçin?" diye sordum.

Omuz silkti, başını tiksintiyle doğrulttu. "Eğer nöbetçim kendi çadırımda benim gördüğüm şeyi göremiyorsa..."

"Hayır," dedim. "Sen neden bu kadar *gaddarsın*? Bunca cinayet niye, bunca imha niye? Yalnız bu adam değil, koskoca kentleri, koskoca ulusları da yıkıyorsun... hiç nedensiz!"

İçi nefretle doldu. "Korkak! Kötü niyetli bir imparatorluğun saldırısını görmezden mi geleyim istiyorsun? Tanrı bana kafirlerin diyarını silip süpürmemi emrediyor, ben de Tanrı'nın emrine uyuyorum!" Gözleri parıldadı. *"Vah size, Batı diyarları... çünkü meşalemi sizin üzerinize fırlatacağım. Tanrı'nın meşalesi adamlarınızı öldürecek. Kadınlarınız arabamın tekerlekleri altına düşecek, çocuklarınız atımın nalları altında kalacak!"*

"Tanrının emri," dedim. "Boş sözler bazen oklardan daha güçlüdür, çünkü kimse karşı gelmeye cesaret edemez. Çevik davrananlar nasıl da gücü budalaların elinden kapabiliyor!"

Hırçın gözleriyle baktı bana. "*Benim* sözlerimi kullanıyorsun!"

"Önce insafsız ol," diye devam ettim... bu söylediklerim kendimi şoka sürüklüyordu. "Sonra Tanrının Meşalesiyim de, orduların hemen kalabalıklaşsın. İyi yürekli ve sevecen bir Tanrı düşünmeye aklı yetmeyenler, kötü bir Tanrıya karşı durmaya da cesareti olmayanlar doluşsun çevrene. Onlara haykır, Tanrının kadınlar, portakallar, şaraplar vadettiğini söyle. Kılıçlarında kâfirlerin kanıyla ölürlerse Acem diyarının tüm altınının onlara vadedildiğini haykır, bir anda kentleri enkaz haline getirebilecek kuvvetleri toplarsın. Gücü eline geçirebilmek için Tanrının mesajına sığın. O kelime her korkuyu, senin seçtiğin düşmana yönelik bir öfke haline çevirebilir!"

At-Elah'la birbirimize baktık. Onun kelimeleriydi bunlar. Ama benimdi de. O da biliyordu, ben de biliyordum.

Kendimi Tink ile Atkin'in bedenleri içinde görmem ne kadar da kolay olmuştu. Onların o yumuşak yaratıcılığı içinde. Oysa bu karşımdaki nefret dalgasında kendimi bulmam çok zordu. İçimdeki o eski savaşçıyı o kadar uzun süre kafesinde kapalı tutmuştum ki, seyyar zindanında o kadar uzun süre zincire vurmuştum ki, şimdi karşımda görünce tanımakta zorluk

çekiyordum.

Bana arkasını döndü, birkaç adım yürüdü, durdu. Bizi öldüremiyordu. Buradan dışarı atamıyordu. Tek çaresi zihni etkilemekti. Dönüp baktı. Kaşları çatıktı.

"Tanrıdan nasıl korkulursa benden de öyle korkulur," diye uyardı.

Bir zekâ başkalarını inandırmak için uydurduğu yalanlara kendi de inanmaya başlarsa... ne olur o zekâya? Çılgın girdaplarda döne döne oluklara girip kayıp mı olur karanlıkta?

Sonunda Leslie konuştu. Sesinde hüzün vardı. "Eğer o gücün korkudan geldiğini sanıyorsan, korku üstüne iş görenlerin arasına hapsedersin kendini," dedi. "Zeki insanlar değildir öyleleri. Senin kafana sahip biri için ne budalaca bir seçim! Keşke o zekânı kullanacak başka bir..."

"KADIN!" diye kükredi imparator. *"Kes sesini!"*

Leslie alçak sesle, "Korkuya saygısı olanlar korkuyor senden," dedi. "Sevgiye saygısı olanlar da sevebilirdi seni."

Adam sandalyeyi doğrulttu, oturup bana döndü, Leslie'ye sırtını verdi. Dinsel emri bana tekrarlarken yüzünün her çizgisinde hırçın bir öfke vardı. "Tanrı der ki, *'Yüksek kulelerinizi ve duvarlarınızı yerle bir edeceğim, kentinizde taş üstünde taş kalmayacak!'* Tanrının emirleri bunlar. Bana sevme emri verilmedi."

Eğer hiddet kaynayabilse, bu adam ona uygun bir kap olurdu. "Tanrıdan nefret ediyorum," dedi. "Verdiği emirlerden nefret ediyorum. Ama başka Tanrıların hiçbiri konuşmuyor!"

Cevap vermedik.

"Sizin sevgi tanrınız hiç bana kılıcını kaldırmaz, hiç bana yüzünü göstermez!" Ayağa kalktı, koca sandalyeyi tek eliyle kaldırıp yere fırlattı, tahtalar dağıldı. "O kadar güçlüyse *niye engel olmuyor bana?*"

Öfke korkuydu, biliyordum. Her kızgın insan, korkan insandı. Bir kayıptan ödü kopan insandı. Kendi vahşi savaşçımın bu yansıması kadar öfkeli bir adam görmüş değildim... kilit altındaki bu iç benliğim kadar!

"Niçin bu kadar korkuyorsun?" diye sordum.

Gözlerinde alevler tutuşarak bana yaklaştı. *"Ne cesaretle!"* dedi. "Nasıl cesaret edersin At-Elah'a *korkak* demeye! Seni parça parça ettirip çakallara attırırım!"

Çaresizlik içinde yumruklarımı sıktım. "Ama bana dokunamazsın, At-Elah! Bana bir zarar veremezsin... ben de senin canını yakamam... ben senin kendi ruhunum, senin iki bin yıl geleceğinden geldim buraya!"

"Benim canımı yakamaz mısın?" dedi.

"Hayır."

"Yakabilsen yakar mıydın?"

"Hayır."

Bir an bunu düşündü. "Neden yakmazdın? Ben Ölüm'ün kendisiyim. Tanrının Meşalesiyim!"

"Lütfen!" dedim. "Yalanları kes artık! Niçin bu kadar *korkuyorsun*?"

Sandalye parçalanmamış olsa tekrar parçalardı. *"Çünkü bu çılgın dünyada yapayalnızım!"* diye böğürdü. "Tanrı *kötü,* Tanrı *zalim*! Kral olabilmek için ben *en zalim* olmak zorundayım. Tanrının emri: öl ya da öldür!"

Sonra birden, derinden derine içini çekti, öfkesi geçti. Yumuşacık, ancak duyulabilen bir sesle, "Canavarlarla yalnızım," dedi. "Hiçbir şeyin anlamı yok..."

Leslie yüzünde ıstıraplı bir ifadeyle, "Çok hazin," dedi. "Yeter artık." Döndü, çadırın duvarından çıktı.

Ben bir an daha kaldım, adama baktım. Tarihin en vahşi adamlarından biri bu, diye düşündüm. Bizi öldürebilse öldürürdü. Niçin acıyordum ona?

Leslie'yi izledim, onu çölün kumları üzerinde, öldürülen nöbetçinin hayaletinden biraz uzakta buldum. Duyduğu acıdan çevresini göremez olmuştu. Nöbetçi ise bir kaygı kitlesinden ibaretti. Cesedinin arabaya yüklenişine bakıyor, neler olup bittiğini merak ediyordu.

"Beni görebiliyorsun, değil mi?" diye sordu Leslie'ye. "Ben ölmedim, değil mi? Çünkü ben.. buradayım! Beni cennete

götürmeye mi geldin? Benim kadınım mısın?"

Leslie cevap vermedi.

Ben yaklaştım. "Dönmeye hazır mısın?" diye sordum.

Adam benim sesime döndü. "HAYIR! Götürme beni!"

"Leslie, it levyeyi," dedim.

"Bu sefer sen yap," dedi bezgin bir sesle. "Ben düşünemiyorum."

"Ben bu işi beceremiyorum, biliyorsun."

Beni duymuyor gibiydi. Kıpırdamadan duruyor, çölün ötelerine bakıyordu.

Denemek zorundayım, diye düşündüm. Kendimi elimden geldiği kadar gevşek bıraktım, Deniz Kuşu'nu çevremizde düşünmeye çalıştım, levyeye uzandım.

Hiçbir şey olmadı.

Growly, diye düşündüm, HAYDİ!

Nöbetçinin ruhu, "Kadın," diye bağırdı. "Gel buraya!"

Karım kıpırdamadı. Az sonra adam zırhlarını şangırdatarak bize doğru geldi.

Birdenbire üzerine pek kararlı bir hal gelmişti. Fâniler bize dokunamazdı ... ama bu barbar nöbetçilerin hayaletleri?

Leslie'yle ikisinin arasına geçmek üzere kıpırdadım. "Kendimizi buradan kurtaramıyorum," dedim umutsuz bir sesle. "Senin yapman gerek!"

Nöbetçi atıldı.

Tehdit altındayken ne kadar çabuk harekete geçiyoruz! O eski At-Elah zihnim işi devraldı. Çadırdaki adamın kötü yetenekleri benimdi. Hiçbir zaman savunma. Saldırılınca saldır!

Bir anda nöbetçinin suratına doğru atıldım, son anda alçalıp dizlerinin altına vurmaya kalktım. Somuttu bal gibi. Ben de öyle.

Dizlerin altı mertlik değil, diye düşündüm.

O ilkel zihin, *mertlik cehnnemin dibine,* dedi.

Adam üzerime devrildi, debelenip ayağa kalktı. Ben ona vuramadan bir an önce kalktı. Olanca gücümle arkadan ensesine indirdim.

Centilmenler arkadan vurmaz.

Öldür! diye alkışladı içimdeki hayvan.

Elimi balta gibi çene altına indireceğim sırada çevremdeki dünya buharlaştı, kükreyen bir pilot kabini haline geldi. Deniz uçağımız havalanmaktaydı. Hafifti! Tertemiz bir gökyüzü vardı karşımızda. Karanlık manzara yok olmuştu.

"Richard, dur!" diye haykırdı Leslie.

Elimi havada durdurduğumda, altimetreyi darmadağın etmeme bir an kalmıştı. Ona döndüm. Gözlerim boğa gözü gibiydi hâlâ. "İyi misin?"

Leslie başını evet dercesine salladı, elini levyeden çekmedi, Deniz Kuşunu daha yükseltti. "Bize dokunabileceğini bilemedim."

"Hayaletti o. Biz de hayalettik," dedim. "Farkı o olmalı."

Bitkin bir halde koltuğa bıraktım kendimi. İnanamıyordum. At-Elah, seçeneklerinin herbirini nefrete ve imhaya çevirmiş, bunu da var olmayan kötü bir tanrının hatırına yapmıştı. *Neden?*

Bir süre sessizce uçtuk. Çarklarım aşırı zorlanmaktan fırıl fırıl dönüyordu. Etti iki, dedim kendi kendime. Birincisinde çağdaş teğmen olarak, ikincisinde eski general olarak, kendimi yıkıcı ve imha edici olarak görmüştüm ve nedenini bilmiyordum. Acaba barış zamanının askerlerini bile neler olabileceğinin hayali mi tehdit ediyordu? Kendilerinin neler yapabileceğinin hayali mi ürkütüyordu?

"Ben ha? İmparator At-Elah ha?" dedim. "Oysa Kiev'i yakan pilotun yanında At-Elah kedi yavrusu sayılırdı!"

Leslie uzun uzun düşündü, "Nedir bütün bunların anlamı? Olayların eş zamanlı olduğunu biliyoruz, ama bilinç gelişiyor mu? Sen bu hayatta bir kere hükümetin seni katil olarak eğitmesine izin verdin. Oysa şimdi olsa buna imkân olamazdı. Değiştin sen, geliştin!"

Elimi tuttu. "Belki At-Elah benim de geçmişim. Kafasından öldürme düşüncesi geçmiş herkesin geçmişi. Belki de doğduğumuzda öbür hayatları unutmamız bu yüzden. Yeni baştan başlayabilelim diye. Bu sefer daha iyi başarmaya konsantre olabilelim diye."

Neyi daha iyi başarmak, diyecektim neredeyse. Soru daha kelimeleşmeden sevginin sesi çıktı ağzımdan. "Haklısın."

Deniz Kuşu lekelenmiş gibi geliyordu bana. Son inişte üzerine pislik bulaşmış gibi geliyordu. Altımızda temiz sular pırıl pırıldı.

"Biraz inip Growly'i yıkayabilir miyim?"

Yüzüme soru sorar gibi baktı.

"Sembolik herhalde," dedim.

Yanağımı öptü. Düşüncelerimi anlamıştı. "Bir başkasının yerine yaşamayı becerene kadar, istersen yalnızca Richard Bach'ın hayatından sorumlu ol, bırak At-Elah da kendi hayatından sorumlu olsun," dedi.

Yavaşça sulara değdik, yavaşladık, ama durmadık. Sular çeşme gibi fışkırıyor, gövdeyi yüksek basınçla yıkıyordu. Uçağı sağa, sola çevirdim, o kötü hayatın anılarını kafamdan uzaklaştırmaya çalıştım.

Levyeyi iki santim geri çektim. Biz yavaşlarken fışkıran suları öne almak niyetindeydim. Öyle de oldu... ama tabii bizi daha değişik bir dünyaya indirdi.

10

Durduğumuz yerde çevremizi zümrüt çayırlar kaplamıştı. Alev rengi bulutların ardında güneş batıyordu.

İsviçre, diye düşündüm hemen. Bir İsviçre kartpostalına iniş yaptık. İleriki vadide ağaçlar, arada evler, sivri damlar, bir de kilise kulesi göze çarpıyordu. Köy yolunda bir araba vardı. Onu traktör değil, at değil, bir tür inek çekiyordu.

Yakınlarda kimse yoktu. Yol da yoktu, patika da yoktu. Bir tek bu çimen gölü, arada yaban çiçekleri, çevrede de tepeleri karlı, kayalık dağlar.

"Acaba neden dersin..." diye mırıldandım. "Neredeyiz?"

"Fransa'da," dedi Leslie. Hiç düşünmeden söylemişti bunu. Nereden bildiğini sormama fırsat kalmadan soluğunu tuttu. "Bak."

Kayadaki bir kovuğu gösteriyordu. Kaba kumaştan kahverengi bir entari giymiş yaşlı bir adam, küçük bir kamp ateşine doğru eğilmişti. Kaynak yapıyordu. Arkasındaki kayalarda sarı-beyaz alevlerin ışığı oynaşmaktaydı.

"Burada kaynakçının ne işi var?" diye sordum.

Leslie bir an adama baktı. "Kaynak yapmıyor," dedi. Sanki sahneyi seyretmiyor, hatırlıyordu. "Dua ediyor."

Adama doğru yürüdü, ben de izledim. Sessiz kalmakta kararlıydım. Ben nasıl At-Elah'da kendimi görmüşsem, karım da bu münzevi rahipte kendini mi görüyordu?

Yaklaştığımızda adamın elinde kaynak makinesi falan olmadığını gördük. Ne ses vardı, ne duman. Alevli, güneş rengi bir değnek yalnızca. İhtiyardan bir metre uzakta, havada, nabız gibi atıyordu.

"... devraldığın gibi bir dünya devretmeyeceksin," diye bir ses geldi o ışıktan. "Bilmeyi özleyen herkese nereden geldiğimizi, var oluş nedenimizi, ebedi yuvamıza giderken yolu-

muzda bizi nelerin beklediğini anlat."

Adamın birkaç metre arkasında durduk. Gördüğümüz manzara bizi afallatmıştı. Böyle bir parlaklığı bir kere daha, yıllar önce görmüştüm. Bugüne kadar *Aşk* diye adlandırdığım şeyin ışığını bir an rastlantı olarak görebilmiş ve şaşalamıştım. Şu anda gördüğümüz ışık da aynıydı. Öyle parlaktı ki, dünya onun yanında bir dipnotu, silik bir asteriks işareti gibi kalıyordu.

Derken bir anda yok oldu ışık. Onun bulunduğu yerde bir deste altın sayfa gördük. Görkemli bir hattatlıkla yazılmış kutsal emirler.

Adam sessizce diz çöktü. Gözleri kapalıydı. Bizim varlığımızın farkında değildi.

Leslie ilerledi, ışıldayan sayfaya uzanıp onu eline aldı. Bu mistik yerde her nasılsa parmakları parşömenin içinden geçmedi.

Çivi yazısı ya da hiyeroglif bekliyorduk ama kâğıtta İngilizce yazılar bulduk. Tabii, dedim kendi kendime. İhtiyar adam bunlara bakınca Fransızca okur, İranlılar Acemce okurdu. Vahiyler öyle olmak zorundaydı. Önemli olan dil değil, fikirlerin iletilmesiydi.

Siz ışığın yaratıklarısınız, diye okuduk. *Işıktan geldiniz, ışığa gideceksiniz, her adımınızda çevrenizi sonsuz varlığınızın ışığı saracak.*

Leslie bir sayfa çevirdi.

Şu anda kendi seçiminizde, kendi yarattığınız dünyadasınız. Yüreğinizden geçen doğru çıkacak, en çok neyi beğeniyorsanız öyle olacaksınız.

Karanlık görünümden korkmayın ve cesaretinizi kaybetmeyin, kötülük kılığına girenden, ölüm demek olan boş pelerinden çekinmeyin, çünkü bunları siz kendi mücadele edeceğiniz güçlükler olarak seçtiniz. Ruhunuzun keskin kenarını bilemek için seçtiğiniz taşlardır onlar. Sevginin gerçeğinin her zaman yanınızda olduğunu ve öğrendiğiniz şeylerle dünyanızı her an değiştirebileceğinizi bilin.

Sayfalar birbirini izliyordu. Yüzlercesi. Onları tararken

dehşet içindeydik.

Siz biçimi icad eden hayatsınız. Bir odadan bir odaya gitmek için seçtiğiniz kapının aralığında ölme ihtimaliniz ne kadarsa, kılıçtan veya ileri yaştan ölme ihtimaliniz de o kadardır. Her oda size konuşacak kelime verir, her geçit söyleyebileceğiniz bir şarkıdır.

Leslie bana baktığında gözleri ışıl ışıldı. Bu yazılar yirminci yüzyıldan gelen bizlere bile bu kadar dokunuyorsa, bu çağın insanlarına ne yapmazdı... neyse bu çağ... on ikinci yüzyıl mı?

Tekrar elyazmalarına döndük. İçinde törensel sözler yoktu. Tapınma talimatı yoktu. Düşmanları yakacak ateşler, yıkımlar istemiyor, inançsızlara felâketler dilemiyor, zalim At-Elah tanrılar ver demiyordu. Ne tapınaklardan, ne papazlardan, ne hahamlardan, ne cemaatlerle korolardan, ne kostümlerle bayramlardan söz ediyordu. Sevgi dolu bir iç varlığa hitaben yazılmıştı bu yazılar. Yalnızca ona.

Bu fikirleri ülkede serbest bırakıp salıversek, inancın üzerindeki gücümüzün kilidini açıp sevginin gücünü zincirinden koparsak, korku ve terör yok olurdu. Bununla dünya Karanlık Çağ'dan kurtulurdu!

İhtiyar adam gözlerini açtı, sonunda bizi gördü, sanki tüm yazıları okumuş gibi, kalkıp korkusuzca durdu. Bana şöyle bir baktı, Leslie'yi uzun uzun inceledi.

"Ben Jean-Paul le Clerc'im", dedi. "Siz de meleklersiniz."

Biz şaşkınlığımızdan kurtulamadan adam güldü. Neşeyle güldü. "Işığı farkettiniz mi?" diye sordu.

"İlham!" dedi karım. Altın sayfaları ona uzattı.

"Gerçekten de ilham." Leslie'yi hatırlamış gibi eğildi. En azından, karşısında melek varmış gibi. "Bu kelimeler her okuyan için gerçeğin anahtarıdır. Dinleyenler için hayattır. Ben çocukken Işık bu sayfaların geleceğine söz vermişti. Bir gece gelecekti sayfalar. Siz de gözükecektiniz. Şimdi ben ihtiyarım artık... ve siz geldiniz. Bunlar da geldi."

"Bunlar dünyayı değiştirecek," dedim.

Bana garip garip baktı. "Hayır."

"Ama bunlar size verildi...."

"... sınamak için," dedi.

"Sınamak mı?"

"Ben çok uzaklara yolculuklar yaptım," diye anlattı. "Yüz inancın elyazmalarını inceledim. Katay'dan kuzey ülkelerine kadar." Gözleri parıldadı. "Ve bütün karmaşık incelemelerime rağmen, yine de birşeyler öğrendim. Her büyük din bir ışıkla başlar. Ama ışığı yalnız kalpler tutabilir. Sayfalar tutamaz."

"Ama sizin elinizde..." diye başladım. "Bunları okumanız gerek. Çok güzel şeyler!"

"Elimdekiler kâğıt," dedi yaşlı adam. "Dünyaya bu kelimeleri verirsek, ancak doğruluğunu zaten bilen insanlar anlar ve sever. Ama vermeden önce bunlara isim koymamız gerek. O da bunların ölümü olur."

"Güzel birşeye isim koyunca, ölür mü?"

Şaşırmış gibi yüzüme baktı. "Bir *şeye* isim koymanın zararı yoktur. Bu fikirlere bir isim koymak ise, bir din yaratmaktır."

"Neden?"

Gülümsedi, elyazmalarını bana uzattı. "Bu sayfaları size veriyorum, sayın...?"

"Richard," diye cevapladım sesinin tonundaki soruyu.

"Sevginin Işığından gelen bu sayfaları doğruca sana veriyorum, Richard. Sen bunları dünyaya, burada ne yazılı olduğunu bilmenin özlemini duyan insanlara, bu armağan geldiğinde burada bulunma imtiyazına sahip olmayanlara vermek istiyor musun? Yoksa bu yazıları sırf kendine mi saklamak istiyorsun?"

"Vermek istiyorum tabii!"

"Peki, ne diyeceksin bu armağanına?"

Sözü nereye vardırmak istiyor, diye meraklandım. "Önemi var mı?"

"Sen isim koymazsan başkaları koyar. Ona *Richard'ın Kitabı* derler."

"Anlıyorum. Peki. Perhangi bir isim olsun... *sayfalar* olsun."

"Peki, Sayfalar'ı koruyacak mısın? Yoksa başkalarının onunla oynamasına, anlamadıkları yerleri değiştirmelerine, canları is-

teyince ona başka anlam vermelerine, kendi keyifleri ne isterse ona uydurmalarına izin mi vereceksin?"

"Hayır! Değişiklik yok. Bunlar ışıktan geldi! Değişiklik yok!"

"*Emin* misin? Haklı bir nedenle şurasından burasından bazı satırların değiştirilmesi yok mu? İnsanların çoğu anlamayacak, denir. Bundan güceniklik duyarlar, denir. Mesajı açık değil, denir."

"Değişiklik yok!"

Kaşlarını soru sorar gibi kaldırdı. "Sen kimsin ki direniyorsun?"

"Bunlar verildiğinde buradaydım ben," dedim. "Ortaya çıkışlarını kendi gözlerimle gördüm!"

"Demek öyle," dedi. "Sen Sayfalar'ın Muhafızı oldun, öyle mi?"

"Benim olmam şart değil. Herhangi bir kimse olabilir. Yeter ki değişiklik yapmayacaklarına söz versinler."

"Ama birisi bu Sayfalar'ın Muhafızı olacak, öyle mi?"

"Birisi olacak... herhalde."

"İşte bu noktada papazlık başlıyor. Bir düşünce sistemini korumak için hayatlarını verenler, o düzenin, o sistemin papazları olurlar. Oysa her yeni düzen, her yeni usul, bir değişikliktir. Ve değişiklik de dünyanın şimdiki halinin sonudur."

"Bu sayfalar bir tehdit değil," dedim. "Bunlar sevgi ve özgürlük!"

"Elbette," dedi. Kaygılı gibiydi. Neydi niyeti? Leslie niçin sessiz duruyordu? O da aynı görüşte değil miydi...?

Le Clerc, "Korkudan ve kölelikten kâr sağlayanlar Sayfalar'ın mesajından mutluluk duyacaklar mı?" dedi.

"Herhalde duymayacaklar. Ama bu ... ışığın ... kaybolmasına izin veremeyiz!"

"Işığı korumaya söz verir misin?"

"Elbette!"

"Peki ötekiler? Arkadaşların? Onlar da koruyacaklar mı onu?"

"Evet."

"Peki, korkudan ve kölelikten kâr sağlayanlar bu ülkenin kralını senin tehlikeli olduğuna inandırırlarsa, toplanıp senin evine gelirlerse ... ellerinde kılıçlarıyla... nasıl koruyacaksın Sayfalar'ı o zaman?"

"Onları başka yere götürürüm. Kaçarım!"

"Seni izlerlerse, yakalar, kıstırırlarsa?"

"Dövüşmem gerekirse dövüşürüm!" dedim. "Hayattan daha önemli ilkeler de vardır. Bazıları, uğrunda ölmeye değer."

İhtiyar adam içini çekti. "İşte böylece Sayfalar Savaşı başlar," dedi. "Zırhlar, kılıçlar, kalkanlar, bayraklar, atlar, sokaklarda kan ve ateş. Küçük savaşlar olmayacaktır bunlar. Binlerce gerçek inançlı kişi de sana katılacaktır. Onbinlerce. Hızlı, güçlü ve akıllı. Ama Sayfalar'ın ilkeleri, gücünü karanlıktan ve korkudan alan her ülke hükümdarlarına meydan okuyor. Onbinlerce kişi de atına atlayıp sana karşı çıkacak."

Le Clerc'in bana ne söylemeye çalıştığını yavaş yavaş anlamaya başlıyordum.

"Tanınabilmek için, başkalarından ayırdedebilmek için senin bir simgeye ihtiyacın olacak," dedi. "Hangi simgeyi seçeceksin? Bayrağına hangi işareti koyacaksın?"

Bu kelimelerin ağırlığı altında yüreğim yarılır gibi oldu. Ama kendimi zorlayıp devam ettim.

"Işığın simgesini," dedim. "Alevin simgesini."

"Öyle olacak," diyerek yazılmamış tarihi okudu. "Alevin simgesi, haçın simgesiyle karşılaşacak, Alev büyük bir zafer kazanacak, haçın ilk kentleri senin saf ateşinle kavrulup yok olacak. Ama Haç bu sefer Hilâl'le birleşecek, ortak ordular güneyden, doğudan, kuzeyden gelecek, senin seksen bin adamına karşı yüz bin silahlı adam çıkacak karşına."

Ah, yeter, sus artık, demek geldi içimden. Bundan sonra neyin geleceğini biliyordum.

"Armağanın uğruna öldüreceğin her Haç askerine, Her Hilâl savaşçısına karşı binlerce insanın içi sana karşı nefretle dolacak. Ölenlerin babaları, anneleri, karıları, kızları, oğulları, dostları, Sayfalar'dan nefret edecek, lânetli Sayfalar sevdiklerimizi

öldürdü diyecekler. Sayfalara inanan herkes de her Hıristiyandan ve lânetli Haç'tan, her Müslümandan ve lânetli Hilâlden nefret edecek. Kendi yakınlarını öldürdü diye."

"Hayır!" diye bağırdım. Söylediği her söz doğruydu.

"Ve bu savaşlar olurken mihraplar kurulacak, katedraller dikilecek, Sayfalar'ı kutsallaştıran kuleler yapılacak. Büyümeyi ve anlamayı özleyenler, bu sefer kendilerini yepyeni bâtıl inançların yükü altında bulacaklar, yeni sınırlamalarla karşı karşıya kalacaklar. Çanlar ve simgeler, kurallar ve ilâhiler, törenler ve dualar, türlü kılıklar, tütsüler, kurbanlar ve altınlar. Sayfalar inancı sevgiden altına dönecek. Altın olmalı ki daha büyük tapınaklar yapılsın, kılıçlar satın alınsın, inanmayanlar bu dine geçirilip ruhları kurtarılabilsin.

"Sonra sen ölünce, yani Sayfalar'ın *İlk Muhafızı* ortadan kalkınca, senin simgelerini yapabilecek altın gerek. Koca koca heykeller, yüce freskler, bu sahneyi ölümsüz sanata çevirecek tablolar. Bakın, işte bu halıda, şurada Işık var, şurada Sayfalar duruyor, şurada gökyüzünün kapısı açılmış, cennet görünüyor. Şurada Büyük Richard diz çökmüş. Pırıl pırıl zırhıyla. Şurada güzel Bilgelik Meleği. Sayfalar'ı elinde tutuyor. Şu da İhtiyar Le Clerc. Dağlardaki mütevazı kamp ateşinin başında. Mucizeye o da tanık oluyor."

Hayır! diye düşündüm. Olanaksız!

Ama olanaksız değildi... kaçınılmazdı.

"Bu sayfaları dünyaya verirsen yeni bir güçlü din çıkar, yeni bir papazlık sistemi kurulur, yeni *Biz* ve yeni *Onlar* türer, bir grup diğerini karşısına alır. Yüz yıl geçtiğinde, şu elimizde tuttuğumuz kelimeler uğruna bir milyon kişi ölmüş olur. Bin yıl geçerse, on milyonlarca kişi. Hepsi bu kâğıtlar uğruna."

Leslie ürperdi.

"Ceketimi ister misin?" diye sordum.

"Hayır, sağol, Wookie," dedi. "Soğuk değil."

Le Clerc de, "Soğuktan değil," dedi. Eğilip yaktığı ateşten bir dal aldı, kaldırdı, altın sayfalara değdirdi. "Buz sizi ısıtır."

"Hayır!" diye bağırıp kâğıt destesini uzaklaştırdım. "Gerçeği

mi yakacaksın?"

"Gerçek yanmaz. Gerçek kendisini bulmak isteyen herkesi bekler," dedi. "Yalnızca bu sayfalar yanar. Sizin seçiminiz. Sayfalar dininin bu dünyada bir sonraki din olmasını ister miydiniz?" Gülümsedi. "Kilisenin azizlerinden olurdunuz..."

Leslie'ye baktım, onun da gözlerinde benim içimi dolduran dehşeti gördüm.

Leslie değneği, yaşlı adamdan aldı, parşömenin köşelerine dokundurdu. Alevler parmaklarımızın arasında güneş gibi beyaz bir çiçekti. Bir an geçince parlak alevleri yere attık. Biraz daha yandılar, sonra karardılar.

İhtiyar adam rahatlamış gibi içini çekti. "Ne kutsal bir gece!" dedi. "Dünyayı yeni bir dinden kurtarma fırsatı o kadar ender bir şey ki!"

Sonra karıma döndü. Umutla gülümsüyordu. "Kurtardık mı?" diye sordu.

Leslie de ona gülümsedi. "Kurtardık. Bizim tarihimizde Sayfalar inancından da, yaptıkları savaşlardan da tek söz edilmiyor, Le Clerc."

Birbirlerine sevecen veda bakışlarıyla baktılar. Bir kuşkucunun diğer bir kuşkucuya duyduğu sevgi. Sonra ihtiyar adam hafifçe eğilerek ikimizi selamladı, döndü, yokuştan yukarı, dağın tepelerine doğru, karanlığın içinde uzaklaştı.

Alevli sayfalar hâlâ zihnimde yanıyordu. İlham şimdi kül olmuştu.

Leslie'ye, "Ama ya bu sayfalarda yazanlara ihtiyacı olanlar?" dedim. "Onlar nasıl öğrenecek burada nelerin yazılı olduğunu?"

Leslie ihtiyar adamı artık göremediği halde arkasından bakıyordu. "Hakkı var," dedi. "Doğruyu ve ışığı bulmak isteyen herkes kendi kendine de bulabilir."

"Ben o kadar emin değilim. Bazen bir öğretmene ihtiyacımız olur."

Leslie bana döndü. "Şunu dene," dedi. "Diyelim ki sen kendinin kim olduğunu, nereden geldiğini, neden burada olduğunu öğrenmeyi gerçekten ve derinden derine istiyorsun. Bunları

öğrenene kadar dur durak bilmeyecekmiş gibi hisset kendini."

Başımı salladım, kendimi öyle hayal ettim. Kararlılığından asla vazgeçmeyen, öğrenmeye hevesli, kütüphanelere gidip kitapları, dergilerin eski sayılarını tarayan, konferans ve seminerlere giden, umutlarımı ve düşüncelerimi yazmak için defterler tutan, içgüdülerimi, sezgilerimi o defterlere yazan, dağ tepelerinde meditasyon yapan, rüyalardan ve rastlantılardan gelen ipuçlarını izleyen, yabancılara sorular soran biri. Bir konuyu ille öğrenmek istediğimizde yaptığımız her şey işte. "Tamam," dedim.

"Şimdi," dedi Leslie. "Bunu *öğrenemediğini* düşünebiliyor musun?"

Öff, diye düşündüm. Nasıl da gösterebiliyordu gerçeği bu kadın bana!

Cevap olarak önünde eğildim. "Sevgili Leydi Le Clerc, Bilgelik Prensesi."

O da karanlıkta bir reverans yaptı. "Lord Richard, Alevin Prensi."

Duru dağ havasında birbirimize yakın duruyorduk. Onu kollarıma aldım. Yıldızlar artık yukarda değil, çevremizdeydi. Yıldızlarla birdik, Le Clerc'le birdik, sayfalarla ve onların getirdiği sevgiyle birdik, Pye'la ve Tink'le, Atkin'le ve At-Elah'la birdik. Herşeyle birdik! Var olmuş ya da var olacak her şeyle. Bir.

11

Kilometrelerce deniz üzerinden uçarken içimiz sessiz bir sevinçle doluydu. Keşke bu şans trilyonlarda bir olmasaydı, diye düşündüm. Keşke herkes hayatında bir tek kere olsun buraya uçabilseydi.

Işıklı mercan bir pırıltı belirdi suların altında. Her ikimize de mıknatıs etkisi yaptı. Leslie Deniz Kuşunu onun etrafında döndürdü.

"Harikulâde!" dedi. "İnelim mi?"

"Herhalde. Sezgilerin ne diyor? Ne bulacağız orada?"

"En önemli olanı."

Başımı salladım.

* * *

İndiğimiz yerin, Kızıl Meydan'ın gece hali olduğuna yemin edebilirdim. Sokak parke döşeli, sağımızda kocaman, ışıklandırılmış duvarlar, kış gecesinin göklerine karşı yaldızlı soğan kubbeler. Hiç kuşku yok, Moskova'nın ortasındaydık. Vizesiz ve rehbersiz.

"Hey, Tanrım," dedim.

Akşam kalabalığı paltolarına, kürklerine sarılmış, yanımızdan geçip gidiyor, gözlerine kar taneleri girmesin diye kaşlarını çatıyorlardı.

"İnsanlara bakar bakmaz, nerede olduğumuzu anlayabiliyor musun?" diye sordu Leslie. "Onları tüylü şapkalar giymiş New Yorklular diye gör. Anlayabilir misin?

Ama burası New York kadar dar bir yer değildi. Gece sokakta olmanın korkusu da yoktu burada. Ama kent bir yana, yalnızca bu insanlarla Amerikalılar arasındaki farklara bakarak anlamak

zordu.

"İş şapkalarda değil," dedim. "Perşembeden sonra Cumanın geleceği nasıl belliyse, bunların da Rus oldukları öyle belli."

"Amerikalı olabilirler mi?" diye sordu. "Burası Minneapolis olsaydı, biz de bu insanları görseydik, Bunlar Rus, der miydik? Durakladı. "Ben Rusa benziyor muyum?"

Gözlerimi kısıp ona baktım, başımı hafif yana eğdim. Bu Rus kalabalığının arasında, mavi gözler, çıkık elmacık kemikleri, altın saçlar... "Siz Ruslar çok güzel kadınlar oluyorsunuz!" dedim.

"Spasibo," dedi ciddi ciddi.

Birdenbire kalabalığın arasındaki bir çift durdu. Kolkolaydılar. Bizden yedi metre kadar ilerde durmuşlardı. Bize sanki Mars'tan gelmiş ahtapot kollu yaratıklarmışız gibi bakıyorlardı.

Öbür yayalar onlara böyle nedensiz durdukları için şöyle bir bakıyor, çevrelerinden dolanıyorlardı. O çift hiç aldırmıyordu. Gözleri bize çakılmıştı. Diğer kimseler bizim içimizden geçip giderken, onlar öylece bakıyorlardı. Sanki biz yolun üzerine projektörle yansıtılmış görünmez hayaletlerdik.

Leslie elini hafifçe sallayarak, "Merhaba," dedi.

Cevap gelmedi. Bize hiç anlamıyormuş gibi bakıyorlardı. Her dili bilme yeteneğimiz Sovyetler Birliği'nde bizi yüzüstü mü bırakacaktı yoksa?

"Merhaba," diye ben de denedim. "Nasılsınız? Bizi mi arıyorsunuz?"

İlk kendine gelen kadın oldu. Siyah saçları kürk şapkasının altından omuzlarına dökülüyordu. Gözleri merakla bizi incelemekteydi. "Arıyor muyuz?" dedi şaşkın bir gülümsemeyle. "O halde size iyi akşamlar dileriz!"

Biraz yaklaştı, adamı da bize istemediği kadar yaklaştırdı.

"Amerikalı mısınız?" dedi adam.

Tekrar soluk almaya başlayıncaya kadar, soluğumu tutmakta olduğumu hiç farketmemiştim.

"Nereden anladınız?" diye sordum. "Biz de tam şu anda ondan söz ediyorduk."

"Amerikalı'ya benziyorsunuz."

"Nemiz benziyor? Gözlerimizde bir Yeni Dünya ifadesi mi var?"

"Ayakkabılarınız. Biz Amerikalıları ayakkabılarından tanırız."

Leslie güldü. "O zaman İtalyanları nasıl tanırsınız?"

Adam bir kararsızlık geçirdi, sonra yüzünde pek ufacık bir gülümseme belirdi. "İtalyanlar tanınmaz," dedi. "İhtiyaçları yoktur. Onlar zaten meşhurdur."

Hep birlikte güldük. Ne garip, diye düşündüm. Karşılaşmamızdan yarım dakika sonra dördümüz sanki dost olabilecekmişiz gibi davranmaya başlamıştık.

Onlara kim olduğumuzu ve bütün olup bitenleri anlattık ama sanırım inanmalarını sağlayan şey, asıl bizim o garip gerçek dışı durumumuz oldu. Tatiana ile Ivan Kirilov bizim Amerikalı oluşumuza da, kendi değişik kimlikleri oluşumuz kadar ilgi duyuyorlardı.

"Gelin lütfen," dedi Tatiana. "Bizim eve gidelim. Fazla uzak sayılmaz..."

Bana sanki hep, Rusları hasım olarak seçişimiz onların da bizim gibi uygar barbarlar olmasındanmış gibi gelirdi. Ama evleri hiç barbar gibi değildi. Biz orayı ne kadar sıcak ve parlak hale getirebilirsek, onlar da aynısını başarmışlardı.

Tatiana, "Gelin," diyerek bizi salona soktu. "Lütfen rahat edin."

Kanepenin üzerinde bir kedi uyuyordu. "Merhaba, Petruşka," dedi Tatiana. "bugün uslu durdun mu bakayım?" Kedinin yanına oturdu, onu kucağına aldı, yavaşça okşadı. Petruşka gözlerini kırpıştırarak ona baktı, sonra dertop oldu, yeniden uyumaya koyuldu.

Büyük pencereler doğuya bakıyor, sabah güneşini bekliyordu. Karşı duvarda iri kitap rafları vardı, kitaplar, arada da plaklar, bizim evde dinlediğimiz müzik kasetleri: Bartok, Prokofiev, Bach, Nick Jameson'un *Bir Kişilik Kalabalık* adlı eseri, Tina Turner'ın Private Dancer'i, bir yığın kitap. Raflardan üçü, ölüm bilinciyle ve duyu dışı algılamayla ilgili kitaplara ayrılmıştı. Herhalde Tatiana bunlardan bir tekini bile okumamıştır, diye geçirdim

içimden. Tek eksik, bizim evdeki bilgisayarlardı. Nasıl yaşayabiliyorlardı bilgisayarsız?

İvan'ın eskiden aeronotik mühendisi olduğunu öğrendik. Parti üyesiydi. Havacılık bakanlığında epey yüksek mevkilere kadar gelmişti.

"Altımızdaki uçağın Sovyet uçağı mı, Amerikan uçağı mı olduğuna, izâfi rüzgâr hiç aldırmaz," dedi. "Kritik saldırı açısını aştık mı *dururuz*, değil mi?"

"Amerikan uçakları durmaz," dedim ona... hiç gülmeden. "Amerikan uçakları asla durmaz."

"Ha şu mesele," diye başını salladı. "Evet, sizin durmayan uçaklarınızı denedik. Ama iniş yapamayan bir uçağa insan bindirmenin yolunu bulamadık! Amerikan uçaklarını ağlarla yakalayıp Seattle'a geri yollamak zorunda kaldık..."

Karılarımız hiç dinlemiyordu. Tatiana, "Son yirmi yıldır deliriyordum!" demekteydi. "Hükümet hiçbir şeyin fazla iyi işlemesini istemiyordu. Randımansız çalışmanın, herkesi çok meşgul ettiğinden, daha çok iş sahası açtığını sanıyorlar. Bana sorsalar, gereğinden fazla *bürokrasi* derdim! Bu kargaşada yaşamak zorunda değiliz ki! Hele film bürosunda. Bizim işimiz iletişim! Onlar gülüyorlar, 'Tatiana, sakin ol,' diyorlar bana. Bu sefer de Perestroika çıktı, Glasnost çıktı, herşey harekete geçti!"

Kocası, "Artık sakin durmak zorunda değil misin yani?" diye sordu ona.

"Vanya, artık elimden gelenin en iyisini yapabilirim. İşleri basitleştirebilirim. Çok da sakinim."

Leslie, "Keşke biz de kendi hükümetimizi basitleştirebilsek," dedi.

Ben atıldım. "Sizin hükümetiniz de bizimkine benzemeye başlıyor. Bu harika birşey. Ama bizimki de sizinkine benzemeye başlıyor ki işte o korkunç!"

"Birbirimizi parçalamaktansa birbirimize benzemek daha iyi," dedi İvan. "Ama gazeteleri gördünüz mü? Başkanınızın o sözleri söylediğine inanamıyoruz!"

Leslie, "Kötülükler İmparatorluğu mu?" diye sordu. "Evet,

Başkan konuşmalarına biraz tiyatro havası vermeye başladı."

Tatiana, "Hayır," diye onun sözünü kesti. "Bizim için öyle şeyler söylemesi saçma ama o çok eski bir olay. Bugünkü gazete bakın ne diyor! " Gazeteyi buldu, istediği yeri aradı. "İşte." Yüksek sesle bize okudu. *"Yabancı topraklar üzerinde geçici bir radyasyon lekesi, Amerikalı çocukların zihinlerindeki kalıcı bir Komünizm etkisinden daha iyidir."* demiş kapitalistlerin lideri. *"Vatandaşlarımın cesaretinden gurur duyuyorum, dualarına minnettarım ve yemin ederim ki Tanrının yardımı ve onun rehberliğiyle özgürlüğü nihai zaferine ulaştıracağız!"*

Kanım donar gibi oldu. Nefret Tanrısı ortaya çıktı mı, insan dikkatli olmalı!

Leslie, "Öfff, daha neler," dedi. "Geçici radyasyon, ha? Özgürlüğün nihai zaferiymiş! Neden söz ediyor böyle?"

İvan, "Halkın onu desteklediğini söylüyor," dedi. "Amerika'daki halk, Sovyetler Birliğinde yaşayan halkı öldürmek mi istiyor?"

"Elbetteki istemiyor!" dedim. "Başkan öyle konuşuyor işte. Onlar hep büyük halk desteğine sahibiz derler, kapıya bir grup birikip Beyaz Saray'a taş atmadıkça da buna inanacağımızı umarlar."

"Küçük dünyamız büyüyor," dedi Tatiana. "Son zamanlarda, kendimizi Amerikalılara karşı savunmak için çok daha fazla para harcadığımızı düşünmeye başlamıştık. Ama şimdi ... bu kelimeleri kullanmak çılgınlık! Aşırı harcamak bir yana, belki de yeterli harcama yapmıyoruz o konuya. Nasıl kurtulacağız bu ... aslında bu değirmen hiç durmuyor! Hepimiz koşuyoruz, koşuyoruz... hangi zamanın yeterli olduğunu kim bilebilir?"

"Daha önce hiç görmediğiniz bir ev size miras kalsa ne yapardınız?" dedim onlara. "Günün birinde gidip o evi görüyorsunuz ve bir de bakıyorsunuz ki pencereler hâlâ şeyle dolu..."

"Tüfeklerle!" dedi İvan. Şaşırmıştı. Bir Rus'un kendi kullanmak üzere icat ettiği benzetmeyi bir Amerikalı nereden bilebilirdi? "Makineli tüfekler, toplar, roketler, biraz ilerdeki bir eve

dönük. O evin de pencereleri aynı şeylerle dolu. Oradaki toplar da birinci eve çevrilmiş! Evlerde birbirini yüz kere yıkmaya yetecek silah var! Bize böyle bir ev miras kalsa ne yapardık?"

Avucunu açıp bana doğru uzatarak işaret verdi. Hikâyeye, eğer becerebilirsem, benim devam etmemi istiyordu.

"Silahlar arasında yaşayıp bu yaşamın adına barış mı demeliler?" dedim ben. "Öbür evdeki adam hâlâ silah alıyor diye kendileri de daha çok silah mı almalılar? Duvarların boyaları dökülüyor, tavan akıyor, ama silahlarımız iyice yağlanmış ve hedefe nişanlanmış durumda!"

Leslie sözü devraldı. "Biz silahlarımızı pencereden kaldırırsak, komşu ateş etmeye daha mı eğilimli olur?"

Tatiana cevap verdi. "Pencereden bir iki silahı çekersek, yani onu yüz kere değil de, doksan kere öldürecek duruma indirirsek, bizden güçlü olduğu için ateş eder mi? Sanmıyorum. Bu nedenle de bir tanecik eski, küçük tabancayı pencereden kaldırıyorum."

"Tek taraflı olarak mı, Tatiana?" diye sordum. "Anlaşmaya varmadan mı? Görüşmeleri yıllarca sürdürmeden mi? Onda onca top tüfek varken, hepsini senin pencerene çevirmişken, sen tek taraflı olarak mı silahsızlanacaksın?"

Başını meydan okurcasına arkaya attı. "Tek taraflı olarak!"

"Öyle yap," diye ona katıldı kocası. "Sonra da adamı çaya davet et. Ona küçük bir çörek ikram ederken, de ki, 'bak, bu ev bana amcamdan yeni miras kaldı, seninki de sana yeni miras kaldı. Belki amcalarımız birbirini sevmiyordu ama benim seninle bir kavgam yok. Senin damın da benimki gibi akıyor mu?'!

Ellerini önünde üstüste koydu. "Adam ne yapar o zaman? Çöreğimizi yedikten sonra evine dönüp bizi vurur mu?" Dönüp bana gülümsedi. "Amerikalılar delidir, Richard. Sen de o kadar deli misin? Çöreğimizi yedikten sonra evine dönüp *bizi vurur musun?*"

"Amerikalılar deli değil," dedim. "Kurnazız biz."

Bana yan yan baktı.

"Sen Amerika'nın roketlere ve yüksek teknolojili güdümlü

sistemlere milyarlar harcadığına mı inanıyorsun? Hiç de değil. Biz milyarları *tasarruf* ediyoruz. *Nasıl,* mı diyorsun?" Gözünün içine baktım. Hiç gülümsemiyorduk.

"Nasıl?" diye sordu.

"İvan, bizim roketlerimizde güdümlü sistem yok! İçlerine motor bile takmıyoruz. Yalnız savaş başlıkları var. Gerisi kontrplak ve boya. Çernobil'den çok önce durumu kavrayacak kadar zekâ gösterdik: *Savaş başlıklarının nerede patlayacağının önemi yok!*"

Yüzüme bakıyordu. Yargıçlar kadar ciddiydi. *"Önemi yok mu?"*

Başımı iki yana salladım. "Biz kurnaz Amerikalılar iki gerçeğin farkına vardık. Birincisi, roket silomuzu nereye kurarsak kuralım, bir atış alanı değil, bir *etki* alanı kurmuş olacağımızı biliyorduk! Daha o araziye ilk kazmayla küreği vururken, sizin orayı beş yüz megaton için hedef seçeceğinizin farkındaydık. İkincisi, Çernobil dünyanın öbür ucunda ufacık bir nükleer kazaydı. Bir savaş başlığının yüzde birine bile denk değildi. Ama altı gün sonra Wisconsin'de sağılmış sütleri dökmeye başlamıştık, sizin gamma ışınlarından korunmaya çalışıyorduk!"

Rus kalın kaşlarının tekini kaldırdı. "Demek anladınız ki..."

Başımı evet der gibi salladım. "Birbirimize karşı on milyon megatonu patlattığımız zaman nerede patladıkları kimin umurunda? Herkes ölecek nasılsa. Ne diye roketlerle bilgisayarlara milyarlar harcayalım? İlk Sovyet roketi bize doğru atıldığı anda yuvanızı yaparız... New York, Teksas ve Florida'yı patlatırız, hapı yutarsınız! Siz de bu arada roket yapacağız diye iflâs edersiniz." Yüzüne çakal gibi sinsi bakışlarla baktım. "Disneyland'ı kuracak parayı nereden bulduk sanıyorsun?"

Tatiana beni ağzı açık dinliyordu.

"Devlet sırrı," dedim ona. "Eskiden hava kuvvetlerindeyken arkadaş olduğum kimseler şimdi general. Stratejik Roket Komutanlığında. Amerikan roketleri arasında gerçek motoru olan bir tek HİR'ler var."

"HİR mi?" diye yankıladı sözümü. Dönüp kocasına baktı. İkisi

de Parti'nin yüksek düzeylerinde oldukları halde HİR'leri ömürlerinde duymamışlardı.

"Halkla İlişkiler Roketi. Arada sırada bir tanesini etki yaratsın diye ateşliyoruz..."

"Ve dört yüz kamera da filmini çekiyor," dedi İvan. "Bunları televizyonda göstermeniz Amerikalılar için değil, Sovyetler için!"

"Elbette," dedim "Haber programlardaki roketin neden hep aynı roket gibi göründüğünü hiç merak etmediniz mi? Zaten aynı roket de ondan!"

Tatiana kocasına baktı. Kocasının yüzünde en ufacık bir gülümseme bile olmadığına yemin etmeye hazırdım. Birden kahkahayı koyverdim.

"KGB bizi dinliyorsa," dedim. "... herhalde bu konuşmanın yalnız Rusça olan tarafını anlayabiliyorlardır. Acaba ne düşünürler?"

"Ya CIA dinliyorsa ve yalnız Amerikan tarafını anlıyorsa?" dedi İvan.

"CIA dinliyorsa başımız dertte! Amerika'nın bir numaralı devlet sırrını açıkladık diye bize vatan haini derler. Biz size bomba atmayacağız. Roket parçaları satın aldıra aldıra iflâs ettireceğiz sizi!"

"Eğer hükümetimiz anlarsa..." dedi Tatiana.

Leslie, "... o zaman hiç roket almak zorunda kalmaz," diye cümleyi bitirdi. "Burada hiç silahsız oturur gidersiniz. Biz saldıramayız, çünkü bizim roketlerin motorları talaş tozundan. Yo, onları taahhütlü postayla Moskova'ya yollayabiliriz, düdük çalarak, patlatabiliriz tabii... ama ne yararı var..."

Ben devraldım. "Nasılsa altı gün sonra kendi radyasyonumuzla biz de yok oluruz. Size bomba atarsak, pazartesi geceki futbol programını kaçırırız! Bakın, kapitalizmin birinci kuralı Tüketici Yaratmak'tır. Değerli tüketicileri, makyaj malzemesi sanayiinin, reklam sanayiinin gelirini kaybetmek ister miyiz, Tanrı aşkına!"

İvan içini çekti, Tatiana'ya baktı. Kadın başını hafifçe salladı.

"SSCB'nin de kendi sırları var," dedi İvan. "Silahlanma yarışını kazanmak için Amerika'nın bizi azımsaması şart. Değişiklikleri gözden kaçırması şart. İdeoloji'nin Sovyetler Birliği için ekonomiden daha önemli olduğuna inanmalı Amerika."

"Denizaltılar yapıyorsunuz," dedim. "Uçak gemileri yapıyorsunuz. Sizin roketlerinizin çalışan motorları var."

"Tabii var. Ama yeni denizaltılarımızın roket taşımadığını ve *cam pencereleri* olduğunu CIA farketmiş mi?" Durakladı, yine karısına baktı. "Söyleyelim mi onlara?"

Kadın başını sallayarak kesin bir evet işareti verdi.

"Denizaltılar kârlı iş..." diye başladı İvan.

Karısı, "... *su altı gözlemi!*" diye ekledi. Turistleri okyanus tabanına ilk indiren ülke çok zengin olacaktır!"

"Siz bizi uçak gemisi yapıyor mu sanıyorsunuz?" diye sordu İvan. "Yanılıyorsunuz. Onlar uçak gemisi değil, yüzen apartman onlar! Seyahati seven, ama evlerinden ayrılmaktan nefret eden insanlar için. Hava kirliliğinden arınmış kentler, dünyanın en büyük tenis kortları... nerede yaşamak istiyorsanız oraya gidin. İsterseniz sıcak iklimlere.

"Uzay programı," diye devam etti. "Uzaya gitmek için kaç kişi kuyrukta, haberiniz var mı? İki saatlik bir gezi için kaç para desek vermeye razılar." Kedi gibi gururlanarak, "Sovyetler Birliği ancak Sibirya ısınınca iflâs eder!" dedi.

Bu sefer şaşırma sırası bana gelmişti. "Uzay uçuşları mı satacaksınız? Ya Komünizm ne olacak?"

"Ne olmuş?" diye omuz silkti İvan. "Komünistler de sever parayı."

Leslie bana döndü. "Sana dememiş miydim?" dedi.

İvan, "Ne demişti sana?" diye sordu.

Ben açıkladım. "Sizin de bizim gibi olduğunuzu söyledi. Gidip kendi gözümüzle görelim, dedi."

Leslie anlatmaya başladı. "Amerikalıların pek çoğuna göre soğuk savaş bitti. Sovyetler'in ABD'yi işgal edip kendi türünüzde bir hükümet kurduğunu gösteren televizyon şovuyla bitti. O şov bitene kadar, ülkenin her vatandaşı can

sıkıntısından patlamıştı. Kimsenin bu kadar budala olabileceğine inanamıyorlardı. Kendi gözleriyle görmek istediler. Bu yüzden de Sovyetler Birliği'ne yolculuklar bir anda üç katına çıktı."

"Biz o kadar can sıkıcı değiliz, öyle mi?" dedi Tatiana.

"O kadar sayılmaz," diye cevap verdim. "Sovyet sisteminin bazı bölümleri doğrusu hayli sıkıcı. Ama bazı Amerikan politikaları da hindileri bile trans haline sokmaya yeter. Ne var ki, iki tarafın da geri kalan kısımları o kadar kötü sayılmaz. Her birimiz kendimiz için en önemli olan şeyi seçiyoruz. Siz özgürlüğü güvenlik uğruna feda ediyorsunuz, biz de güvenliği özgürlük uğruna. Sizde pornografi yok, bizde de yolculuğu sınırlayan yasalar yok. Ama hiç kimse dünyanın sonunu getirecek kadar can sıkıcı sayılmaz!"

Leslie, "Herhangi bir anlaşmazlıkta, ya kendimizi savunuruz, ya da öğreniriz," dedi. "Savunma dünyayı yaşanmaz hale soktu. Onun yerine öğrenmeyi seçsek ne olurdu? *Beni korkutuyorsun* demek yerine, *bana ilginç geliyorsun* deseydik?"

"Biz dünyamızın yavaş yavaş bunu da bir deneyeceği noktaya yaklaştığı kanısındayız," dedim.

Bunlardan ne öğrenmeye gelmiştik, diye düşündüm. Bunlar zaten Biz mi? Amerikalılar Sovyet mi, Çinli mi, Afrikalı mı, Arap mı, Asyalı mı, İskandinav mı, Hintli mi?Aynı ruhun farklı ifade biçimleri, farklı seçimlerden mi fırlamış? Mekân-zaman hayatının sonsuz desenindeki başka yollara sapmaktan mı?

Sohbetimiz gece yarısından sonraya kadar uzadı, hayatımızı avucuna almış olan süpergüçlerin nesini sevip, nesini sevmediğimizi konuştuk. Dirsek dirseğe oturduk, eski dostlar gibi, birbirimizi ömrümüz boyunca sevdiğimizi hissederek sürdürdük sohbeti.

Onları tanımak yaman bir fark yaratmıştı! Bu geceden sonra, kendimizi bombalamayı nasıl düşünmezsek, Tatiana ve İvan Kirilov'a karşı bir savaş başlatmayı da bu dünyada düşünmezdik. Kötülükler İmparatorluğu olmaktan çıkıp yaşayan, bize benzer insanlar haline geldikleri zaman, dünyaya anlam vermeye bizim kadar uğraşan insanlar oldukları zaman, onlara karşı

duymuş olabileceğimiz tüm korkular kalktı ortadan. Değirmen artık durmuştu.

İvan, "Bizim ülkede kurtla dans eden tavşanın hikâyesi vardır," dedi, masalı bize oynamak üzere ayağa kalktı.

"Şşşş!" dedi Tatiana. Ellerini havaya kaldırmış, sessizlik istiyordu. "Dinleyin!"

İvan şaşırarak karısına baktı.

Dışardaki karanlık inlemeye başlamıştı. Derin, ağır bir homurtu. Sanki bütün kentin sancısı tutmuş gibi.

Sirenler ötüyor, yüzlercesi bir ağızdan haykırıp desibel yükseltiyor, pencere camlarını sarsıyordu.

Tatiana ayağa fırladı. Gözleri fincan gibi açılmıştı. "Vanya!" diye bağırdı. *"Amerikalılar!"*

Pencerelere koştuk. Kentin her yanındaki pencerelerde ışıklar yanmaktaydı. Leslie, "Bu doğru olamaz!" dedi.

"Doğru!" dedi İvan. Bize döndü, ellerini bir çaresizlik ifadesiyle iki yana açtı. Sonra dolaba koştu, hazırlanmış iki küçük bavul çekti, birini karısına uzattı. Kadın Petruşka'yı kanepeden aldı, yarı uyur durumda, çantalardan birine soktu, ikisi birlikte fırlayıp evden çıktılar, kapıyı açık bıraktılar.

Bir an sonra İvan yine gözüktü. Bize inanmaz gözlerle bakıyordu. "Ne bekliyorsunuz?" diye bağırdı. "Beş dakikamız var! Gelin!"

Dördümüz iki merdiveni koşarak indik, sokaktaki kalabalığa karıştık. Korku içindeki insanlar metro istasyonlarına sığışmaya çalışıyordu. Anne-babalar bebeklerini kucaklarında taşıyor, çocuklar ayrılmamak için onların eteklerini tutuyor, ihtiyarlar kalabalığa ayak uydurmaya çabalıyordu. Bazıları panik içinde, herkesi itip kakmaktaydı. Bağırıyorlardı. Kimi de sessizdi. Hiçbir şeyin yararı olmayacağını biliyorlardı.

Kalabalık bizim içimizden geçerken İvan farkına vardı, Tatiana'yı yakaladı, çaresizler ırmağından uzağa çekti.

"Siz... Richard ve Leslie," derken gözyaşlarıyla mücadele ediyordu. Bize kızgın değildi. Nefret de etmiyordu bizden. "Tek kaçabilen siz olacaksınız." Durup soluk aldı, başını iki yana sal-

ladı. "Siz bizimle gelmeyin. Siz... geldiğiniz gibi gidin." Başını yine salladı, yüzünde yarım bir gülümseme belirdi. "Kendi dünyanıza dönün ve onlara anlatın. Bunun ne olduğunu anlatın! Sizin de başınıza gelmesine izin vermeyin..."

Sonra kalabalık onları sürükledi.

Leslie'yle ben Moskova sokaklarında çaresiz bir umutsuzluk içinde duruyorduk. Bir kâbusun gerçekleşmesini seyretmekteydik. Kaçıp kaçamayacağımız umurumuzda değildi. Yaşamışız, ölmüşüz, vız geliyordu. Kendi dünyamıza niçin anlatalım, diye düşündüm. Dünyamız bilmiyor değil ki İvan. Bile bile öldürüyor kendini. Bizim dünyamız farklı olacak mıydı?

Derken kent sarsıldı, titredi, eriyip yok oldu, yerini Deniz Kuşuna doğru uçan sulara bıraktı. Uçağın ön camı sırılsıklamdı. Tekerlekleri kesip havalandıktan sonra Leslie uzun süre elini levyeden çekmedi... uzun süre ikimiz de tek kelime söylemedik.

12

"Niçin?" diye bağırdım. "Toplu cinayetin nesi bu kadar harikulade ki tarih boyunca hiç kimse karşıt fikirdekileri öldürmekten daha akıllıca bir çare bulamamış sorunlara? İnsan zekâsının sınırı bu mu? Hâlâ Neandertal miyiz? *Zog korktu, Zog öldürür!* Yani... herkesin her zaman bu kadar *budala* olduğuna inanmıyorum! Hiç kimsenin hiçbir zaman kalkıp da..."

İnsan bu tür bir heyecana kapıldığında cümlelerini bitiremiyor. Leslie'ye baktım, gözlerindeki yaşları gördüm. Beni korkunç bir öfkeye iten şey, onu da korkunç bir hüzüne itmişti. "Tatiana..." dedi. Bomba bekliyormuşuz gibi kırgındı. "İvan... Ne kadar tatlı, komik, cici, ... ya Petruşka... Ah, Tanrım!" Hıçkırıklara gömüldü.

Kontrolleri ben devraldım, onun elini tuttum. Pye'ın burada olmasını ne kadar isterdim! Bu öfkemize ve gözyaşlarımıza ne derdi acaba?

Lânet olsun, diye düşündüm. Ulaşabileceğimiz bunca güzelliğe, bazılarının çoktan vardığı yücelik düzeyine rağmen, sonunda en ahmağımızın bir düğmeye basıp ışığı yok edeceği yere inmek zorunda mıyız? Şu desenin içinde bundan daha iyi bir çare bulmuş olan hiç kimse yok mu...

İşitmiş miydim, yoksa hayal mi etmiştim?

Sola dön. Desen altınızda kehribar rengine dönüşüne kadar uç.

Leslie niçin döndüğümüzü, nereye gitmekte olduğumuzu sormadı. Gözleri kapalıydı ama yaşlar hâlâ yanaklarından akıyordu.

Elini tuttum, onu umutsuzluğundan uyandırdım. "Dayan, sev-

gilim," dedim. "Sanırım savaşsız bir dünyanın nasıl olabileceğini görmeye gidiyoruz."

Uzak değildi. Levyeyi çektim, kuyruk sulara değdi, dünya bir fıskiyeye dönüştü ve...

***

Ters dönmüş bulduk kendimizi. Sanırım iki bin metre yükseklikteydik. Derken uçak burun üstü dalışa geçti.

Bir an için Deniz Kuşu kontrolden çıktı sandım, sonra bu uçağın Growly olmadığını anladım. Savaş uçağıydı bu.

Pilot kabini küçüktü. Leslie'yle ben hayalet olmasak, pilotun arkasına yanyana sığamazdık.

Tam karşımızda, yani yüz yetmiş metre aşağımızda bir savaş uçağı daha vardı. Bizden kurtulmak için kıvrıla kıvrıla gidiyordu. Ön camdan gördüğüm manzara içimi ürpertti. Aşağıdaki uçağın kanatlarında sanki pırlantalar oynaşıyordu. Hedef bulucumuzun ışığı geziniyor, ille uçağın pilot kabinini arıyordu.

Savaşsız bir dünya, ha? Moskova'da olup bitenden sonra şimdi de birinin havada parçalanışını görmek üzereydik!

Benliğimin yarısı dehşet içinde büzüldü, öbür yarısı kaygısızca seyretti. Bu uçak jet değil, dedi ikinci yarım. Mustang de değil, Spitfire da değil, Messerschmitt de değil. Var olmuş uçakların hiçbiri değil bu. İçimdeki savaş pilotu bazı gözlemlerde bulunuyor, onaylıyordu. İyi uçuyor, diye düşünüyordum. Hedefi güzel izliyor, menzilden kaçırmıyor, o yana kaydıkça kayıyor, indikçe iniyor, çıktıkça çıkıyor.

Leslie yanımda kaskatıydı. Soluğunu tutmuş, gözlerini aşağıdaki uçağa dikmişti. Yeryüzü bize doğru hızla yaklaşıyordu. Kolumu ona sardım, sımsıkı tuttum.

Kontrol kolunu yakalayıp uçağı çevirebilsem, levyeyi çekebilsem... yapardım. Kabinde çok fazla gürültü olduğu için, öldürmeye konsantre olmuş bir pilota bağırmaktan yarar gelmezdi.

Aşağıki uçağın kanatlarında Çin Halk Cumhuriyetinin kırmızı yıldızları görünüyordu. Ah, Tanrım, diye düşündüm. Çılgınlık tüm

dünyalara mı yayılmıştı? Çin'le mi savaştaydık?

Çin uçağı tıpkı aerobatik gösteri uçaklarına benziyordu. Alt kısmı açık mavi ve yeşile, üst kısmı kahverengine boyanmıştı. Ayrıca bütün o gürültüye ve harekete rağmen uçağımızın hız göstergesi saatte yalnızca üç yüz mil işaret ediyordu. Eğer bu bir savaşsa, jetler nerede, diye merak ettim. Hangi yıldaydık?

Hedef yan döndü, kurtulmak için öyle bir çekiş yaptı ki, kanat uçlarından buharlar çıkıp iz bıraktı. Bizim pilot da aynı hareketi yaptı. Hedefin kendisini silkelemesine izin vermemekte kararlıydı. Üzerindeki G-güçlerini hissetmedik ama vücudunun o stres altında ezildiğini, miğferinin aşağıya sarktığını gördük.

Benim bu, diye düşündüm. Yine pilotum. Lânet olası ordu! Aynı hatayı daha kaç kere yapacaktım? Neredeyse birini öldürmek izereydim. Sonra ömrümün sonuna kadar bunun pişmanlığını çekecektim...

Hedef hızla sağa kaydı, sonra, çaresizlik içinde, bu sefer geri döndü. Tam hedef arayıcının ışıkları altına girdi. Öbür benliğim kontrol kolunun üzerindeki tetiği çekiverdi. Makineli tüfekler ateş etti. Kanatlarda boğuk havai fişek sesleri. İlerdeki uçağın motorundan beyaz bir duman fışkırdı.

Pilotumuzdan iki kelime. "Vurdum seni!" dedi. Bir kadın sesiydi. Leslie'nin sesi, "Hemen hemen..." diye devam etti. Bu çağın pilotu başka bir ben değil, başka bir Leslie'ydi!

Hedef arayıcıda bir mesaj belirdi: HEDEF YARALANDI.

"Allah kahretsin!" dedi pilot. "Haydi, Linda..."

Hedef uçağa biraz daha yaklaştı, tetiği bastırdı, parmağını çekmedi. Uzun bir mermiler zinciri. Pilot kabinin içi barut kokuyordu.

Bu sefer beyaz duman siyaha dönüştü. Hedef uçağın motorunun yağı fışkırıp ön camını lekeledi.

HEDEF İMHA EDİLDİ.

"Oldu işte! Oldu işte!" dedi pilot!

Telsizi ancak duyabiliyorduk. "Delta Lider, sağa dön! Hemen! *Şimdi! Sağa dön!*"

Pilot tehlikeyi görmek üzere başını çevirmedi. Kontrol kolunu

bastırdı, canı ona bağlıymış gibi çekti. Geç kalmıştı.

Bir anda ön camımız kapkara kesildi. Sıcacık motor yağları kaplamıştı orayı. Alttan dumanlar yükseldi, motor kekeledi, durdu, pervane de hareketsizleşti.

Pilot kabininde bir zil çaldı. Boks maçlarında raundun bittiğini haber veren zil gibi birşey. Hedef arayıcıdaki mesaj VURULDUN diyordu.

Birden ortalık sessizleşti. Yan taraftan rüzgârın çığlığı duyuluyordu. Motorun dumanı geniz yakmaktaydı.

Dönüp arkamıza baktım. Geride bıraktığımız kara ırmak gibi izlerin ardında, demin vurduğumuz uçağın tıpkısı olan bir başka uçak vardı. Ama rengi turuncu ve sarı damalıydı. Pilot kabinindeki adamı on beş metre ilerimizden geçerken gördüm. Bizi vuran adam güldü, el salladı. Sevinç uçuyordu.

Bizim pilot da miğferinin siperliğini kaldırıp, öbürünü selamlamak için el salladı. "Allah kahretsin, Xiao," diye mırıldandı. "Ödeteceğim sana bunu!"

Zaferi kazanan uçak yakınımızdan geçerken bulanıklaştı, gövdesinde parlak boyalar göz aldı. Sonra burnu havaya kalktı, hızlı bir tırmanışa geçip bizim ekibin ikinci uçağına doğru gitti. Bizim destek uçak intikam hırsıyla kuduruyordu. Yarım dakika içinde iki uçak birbirinin çevresinde daireler çizmekteydi. Çok geçmeden gözden kayboldular.

Kabinimizde alevler yoktu. Yalnızca duman... o da azalmıştı. Savaş kaybetmiş biri olarak, pilotomuz kızartma makinesindeki yanmış tost ekmeği kadar sakindi.

Telsizdeki ses, "Hey, Delta Lider," dedi. Sessizlikte çok rahat duyuluyordu. "Kameran bozuk! Burada bir ışık senin vurulduğunu söylüyor. Yanlış de bana!"

"Üzgünüm, koç," dedi pilot. "Bazen kazanılır, bazen de kaybedilir, Allah kahretsin! Şu Xiao Xien Ping vurdu beni."

"Hep özür, hep özür. Onu hayranlarına söylersin. Linda Albright üç birincilikle dönecek diye iki yüz dolar yatırdım, gitti hepsi! Nereye iniyorsun?"

"Şanghay Üç en yakın. İstersen İki'ye de inerim."

"Üç olsun. Yarın Şanghay Üç'den bir program yaparım sana. Bu gece beni bir ara, olmaz mı?"

"Tamam." Sesi pek mutsuz çıkıyordu. "Üzgünüm, koç."

Ses yumuşadı. "Hepsini kazanacak değiliz ya!"

Güzel bir gökyüzü vardı karşımızda. Birkaç küme yaz bulutu. Hayli yüksek olduğumuz için planör uçuşu yapabiliyorduk. Motor kapalı olduğu halde, ön camda hâlâ yağlar olduğu halde, iniş yine de zor olmayacaktı. Pilotumuz telsiz selektör düğmesine dokundu.

"Şanghay Üç," dedi mikrofona Linda. "ABD Delta Lider, on güney beşte. Vuruldum, iniş istiyorum lütfen."

Kontrol kulesi zaten onun aramasını bekliyordu. "ABD Delta Lider, ikinci olarak ineceksiniz, pist iki sekiz, sağda. Şanghay'a hoş geldiniz..."

"Teşekkür ederim." Pilot içini çekti, koltuğunda arkaya yaslandı.

Sonunda onunla konuşmaya cesaret edebildim. "Merhaba," dedim. "Neler olduğunu bize anlatır mısınız lütfen?"

Onun yerinde olsam korkudan uçağın dışına fırlardım. Ama Linda Albright ne bana, ne de soruma şaşırmıştı. Öfkeyle cevap verdi. Soruyu kimin sorduğuna aldırdığı yoktu.

"Takıma bir gün kaybettirdim," dedi acı bir sesle. Bir yandan yumruğuyla ön panele vurup duruyordu. "Sözde bu işte yaman süperstar'ım. Uluslararası Yarı Finallerde on puan kaybettirdim takıma! Ekip arkadaşım falan vız gelir bundan sonra. Herkes vız gelir. *Uçarken kendim arkama bakacağım!*" Soluğunu gürültüyle saldı, sonra birden kendi ağzından çıkan kelimeleri dinler gibi durdu, başını çevirip arkasına baktı. *"Sen de kimsin?"*

Ona anlattık. İniş pozisyonuna kadar planör uçuşuyla geldiği sırada, söylediklerimizi de kabul etmişti. Sanki paralel evrenlerden insanlar sık sık ziyarete gelirlermiş gibi. Ama kafası hâlâ o on puandaydı.

"Burada bir spor mu bu?" diye sordum. "Hava savaşlarını bir spor haline mi getirdiniz?"

Ciddi bir sesle, "Adı öyle," dedi. "Hava oyunları. Ama oyun

değil, *büyük* iş! Liglerde dünya çapında telesat yıldızı oluyor insan. Geçen yıl onu Tekler'de vurmuştum. Xiao Xien Ping'i yirmi altı dakikada düşürmüştüm. Ama... lânet olsun! Çevreme bakmadığım için adamın beni yenmesine izin vermiş oldum. Artık modası geçmiş biriyim ben!" İniş için levyeyi bastırdı. Sanki bu hareket olup biteni değiştirebilirmiş gibi.

"Takımlar inişe hazır," dedi için için köpüren bir sesle.

Savaşta çevreyi kontrol etmek yardımcı uçaktaki pilotun göreviydi ama Linda'nın yardımcı pilotu uyarısını çok geç vermişti. Çinli savaşçı tam güneşin içinden çıkıp gelmişti üstlerine. İlk geçişte avlamıştı Linda'yı.

İniş pistine doğru son alçalışımıza geçtik. Tekerlerimiz betona yavaşça ve sarsmadan değdi, ilerledik, yan yolların başlangıcındaki kırmızı çizgiye gelirken durduk. Televizyon kameraları boyunlarını uzatıyor, görmeye çalışıyordu.

İndiğimiz yer bir havaalanı olmaktan çok, kocaman bir stadyumdu. Çifte iniş pistinin iki yanında koca tribünler vardı. Yaklaşık iki yüz bin insan olmalıydı o tribünlerde. On tane dev gündüz ekranı, bizim uçağın inişini yakın çekim olarak gösteriyordu.

Birkaç metre ilerimizdeki kırmızı çizginin orada, başka iki Amerikan uçağıyla Linda'nın vurduğu Çin uçağı durmaktaydı. Bizimki gibi onlar da kara yağlar içindeydi. Yer ekibi başka uçaklar üzerinde çalışıyordu. Gövdeleri siliyor, duman ve yağ depolarını yeniden dolduruyorlardı. Ama o uçaklarda, pilot kabininin dışına, pilotun adının altına zafer işaretleri boyanmış değildi.

Basın ve kamera ekipleri röportaj için bize doğru koştular.

"İşin bu bölümünden nefret ediyorum," dedi pilot bize. "Şu anda dünyanın her yanındaki televizyonlar aynı şeyi söylüyor. Linda Albright kırmızı çizgiye indi. Acemi gibi arkadan vurularak." İçini çekti. "Eh, ne yapalım. Şöhretin tehdit altında, Linda."

Az sonra küçük uçak ekranlarda yakından gösterildi. Mikroskoplar altında bir sivrisinek gibiyken yaklaştı, irileşti. Derken kapak açıldı, miğferini çıkaran pilotun yüzü gösterildi ekranda. Uzun siyah saçlarını salladı, yüzünden geriye doğru itti. Sıkıntılı

bir hali vardı. Kendinden tiksiniyormuş gibi. Biz yoktuk ekranda.

Stad sunucusu pilota ilk ulaşan oldu. "Amerikan Yıldızı Linda Albright!" dedi mikrofonuna. Li Şeng Tan'la mükemmel bir savaşın galibi, ama Zeçvan'ın Xiao Xien Ping'ine yenildi! Bize bugünkü savaşınızı anlatır mısınız, Bayan Albright?"

Kırmızı çizginin öte yanında Hava Oyunu tutkunlarından bir kalabalık durmaktaydı. Çoğunun şapka ve ceketlerinde kendi takımlarının armaları göze çarpıyordu. Çoğu Çinliydi. Sahadaki video monitörlerini izleyip, kameralarda gerçek Linda Albright görüntüleri yakalayarak o anın keyfini çıkarıyorlardı. Ne kadar memnundu hepsi! Linda günün ödülü olan bir yıldızdı! Ekranda onun suratının altında LINDA ALBRIGHT, ABD #2 diye bir yazı çıktı, onun altında da sırayla 9.8'ler 9.9'lar belirdi. O konuşurken kalabalık sessizleşti.

"Sayın Xiao dünya göklerini süsleyen en cesur oyunculardan, biri," dedi. Sözler ağzından çıktığı anda hoparlörlerden yayınlanıyordu. "Büyük pilotunuzun cesaretine ve becerisine saygı duyuyorum! Benim gibi mütevazı biri güzel ülkenizin göklerinde onunla tekrar karşılaşabilirse, Amerika Birleşik Devletleri onur duyacaktır."

Kalabalık çıldırdı. Hava Oyunu yıldızı olmak, tetiği ne zaman çekeceğini bilmekten çok daha fazlasını da gerektiriyordu.

Sunucu eliyle kulaklığına dokundu, çabucak başını salladı. "Teşekkürler, Bayan Albright," dedi. "Stadyum Üç'e ziyaretinizden ötürü minnet duyuyoruz ve kentimizde hoşça vakit geçirmenizi diliyoruz. Uluslararası Oyunlar sürerken size çok iyi şanslar dileriz!" Kameraya döndü. "Şimdi bölge-dört'teki Yuan Çing Çih'i ekrana getiriyoruz. Orada şu anda çok önemli bir çatışma yer almakta..."

Ekranlarda gökler belirti. Üç Çin uçağı formasyon halinde, sekiz Amerikan uçağına saldırıya hazırlanıyordu. Stadyumda herkes soluğunu sesli sesli içine çekti, bütün gözler ekranlardaki eyleme döndü. Üç Çin uçağı ya kendilerine çok fazla güveniyorlardı, ya da puan ve zafer konusunda büyük açlık duymaktaydılar. Ama ekrandaki cesaret gösterisinin mıknatıs

gibi bir etkisi vardı.

Savaş uçaklarının herbiri kameralar tarafından birer birer gösterildi. Televizyon yönetmeni bu resimleri herhalde yirmi imaj arasından seçiyor olmalıydı. Daha sonra yine çeşitlenecekti çekimler. İşte, pistlerden iki uçak daha havalanıyordu. Dört Çin uçağından ikisi. Savaşa ulaşabilmek için hızla yükseldiler. Bölge dört çatışması spor tarihine mal olmadan önce şansı etkilemek istiyorlardı.

Linda Albright kemerinin kopçasını açtı, uçağından çıktı. Üzerinde pırıl pırıl, alev rengi ipekten bir uçuş tulumu vardı. Bale mayosu gibi sımsıkı. Lacivert saten ceketinin üzerine kırmızı beyaz çizgili, beyaz yıldızlarla süslü bir fular bağlamıştı.

Röportajcıların onunla yere bastığı anda konuşabilmek için yaklaşmalarını seyrettik. Pilot eğitiminde ona aerobatikle nişancılık kadar, nezaket ve konuşma taktiği de öğretilmiş olmalıydı. Her soruya beklenmedik bir cevap veriyordu. Aynı anda hem mütevazı, hem de özgüven sahibiydi. Sözlerini bitirdiğinde, bu sefer seyirciler kalabalığı da soru sormak üzere yaklaştı, ellerindeki Çince programları ve Linda Albright resimlerini imzalasın diye uzattılar.

Leslie, "Yabancı ülkede kaybettiği zaman bile böyle karşılanıyorsa, kendi ülkesinde kazandığı zaman neler oluyor acaba?" diye sordu.

Az sonra polis ileride duran bir limuzin arabaya yol açtı, yarım saat geçtiğinde kendimizi onunla birlikte ve sessiz bir ortamda bulduk. Havalanı stadyumun çevresinde bir dizi otelin çekme kat süitlerinin pencereleri zaten görünmekteydi. Süitlerin diğer pencereleri de kente ve nehre bakıyordu. Bizim günümüzün Şanghay'ı gibi bir kentti ama daha da büyüktü. Binaları daha yüksek, daha moderndi. Hava Oyunları'nın görüntüleri ve yorumları odanın televizyon ekranında hâlâ gösterilmekteydi.

Linda Albright bir kontrol konsoluna dokunup onu kapattı, kendini kanepeye attı. "Amma gün!" dedi.

Leslie, "Nasıl oldu?"" diye sordu. "Ne oldu da siz..."

Diğer kişiliği ona cevap verdi. "Kendi kuralımı bozdum. *İnsan*

her zaman arkasına bakmalı! Xiao çok iyi bir pilottur. Harika bir savaş yapabilirdik, ama..."

"Hayır," dedi karım. "Benim sorduğum, bu Oyunlar nasıl böyle oldu? Ve niçin? Anlamı ne bunların?"

"Siz başka bir zamandan geliyorsunuz, değil mi?" dedi pilot. "Rekabetin hiç bulunmadığı bir ütopyadan, ha? Savaşsız bir dünyadan, değil mi? Çok sıkıcı."

"Savaşsız bir dünyadan gelmiyoruz," dedim. "Sıkıcı da değil... ama budalaca bir dünya bizimki. Binlerce insan ölüyor... milyonlarca. Politikalarımız bizi korkutuyor, dinlerimiz bizi birbirimize karşı kışkırtıyor..."

Linda başının arkasındaki bir yastığı alıp kabarttı. "Bizden de binlerce kişi ölüyor," dedi tiksinti dolu bir sesle. "Meslek hayatım boyunca kaç kere öldürülmüşümdür sizce? Gerçi profesyonel olduğumdan beri çok ölmedim şükür. Ama bugünkü gibi günler de olmuyor değil. 1980 yılında aynı günlerde, bütün Amerikan takımı vurulup düşürülmüştü! Sırayla! Üç gün hava korumasından yoksun kaldık. Bu durumda Deniz ve Kara Kuvvetlerimize neler oldu, düşünebilirsiniz! Polonyalılar!" Ellerini havaya kaldırdı. "Onları durdurmaya imkân yoktu. Bizi dünya yarışmalarından tümüyle sildiler. Üç ekip, üç yüz bin oyuncu! Tüm Amerikan takımını kırmızı çizgiye indirdiler. Sıfır!"

Bunu anlatmak, bugünkü kaybından ötürü duyduğu öfkeyi dindirmişe benziyordu.

"Yalnız bizi de değil," dedi. "Sovyetler Birliği'ni de yok ettiler, Japonya'yı, İsrail'i de sildiler. Sonunda Kanada'yı yenip altın madalya aldıklarında, olup biteni siz tahmin edin. Bütün Polonya çıldırdı. Kutlayabilmek için kendilerine bir yayın kanalı satın aldılar.!"

Hatırladığında hemen hemen gurur duyduğu belliydi.

Leslie, "Anlamıyorsun" dedi. "Bizim savaşlarımız oyun değil. Biz oyuncuları yalnız puan cetvellerinde öldürmüyoruz. Bizim savaşlarımızda gerçekten ölüyorlar!"

Kızın gözlerindeki ışıltı söndü. "Bizde de bazen öyle olur," dedi Linda. "Havada çarpışmalar olur. Geçen yılki fırtınada

İngilizler bir Deniz Oyunları gemisini ve içindeki tüm kadroyu kaybettiler. Ama en kötüsü Kara Oyunlarıdır. Çok hızlı taşıtlar, çok kaba arazi üzerindedir çünkü. Kamera onlara dönünce de, akıllarından çok, cesaretleri öne çıkmaya başlıyor sanıyorum. Çok fazla kaza oluyor..."

"Leslie'nin ne demek istediğini anlıyor musun?" diye sordum ona. "Gerçek hayatta işler bizim için ölüm ciddiyetine bürünür."

"Bakın," dedi. "İnsan birşey yapmaya çalışıyorsa, işler tehlikeli ve ciddi olmaya başlar! Şimdi Sovyetlerle birlikte Mars istasyonumuz var. Gelecek yıl Alpha Centauri seferi başlıyor. Dünyada var olan hemen hemen her bilimadamı görev alıyor onda. Birkaç kaza yüzünden trilyonlarca dolarlık bir sanayi durdurulacak değil!"

Leslie, "Sana lâf anlatmanın olanağı yok galiba," dedi. "Biz kazalardan söz etmiyoruz. Oyunlardan ve yarışmalardan da söz etmiyoruz. Biz kasıtlı, planlı, toplu cinayetlerden söz ediyoruz."

Linda Albright doğrulup dik oturdu, yüzümüze şaşkın gözlerle baktı. "Ulu Tanrım!" dedi birden. "Yani *savaş* mı demek istiyorsunuz?" Öyle akla gelmez bir şeydi ki, hiç düşünmemişti bunu.

Birden çok anlayışlı ve ilgili kesildi. "Ah, çok özür dilerim!" dedi. "Hiç aklıma gelmemişti... Bizde de savaşlar olmuştu. Yıllar önce. Dünya savaşları. Bir sonrakinin sonumuz olacağını anlayana kadar."

"Ne yaptınız? Nasıl durdurdunuz?"

"Biz durdurmadık," dedi kız. "Değiştik."

Hatırlayınca gülümsedi. "Japonlar başlatmıştı herşeyi. Otomobil satarak. Otuz yıl önce Matsumoto firması Amerika'da hava yarışlarına başladı. Reklam için. Sundai oto motorunu bir yarış uçağına taktılar. Ulusal Hava Yarışları için kanatlara kamera yerleştirdiler, güzel filmler çektiler, ilk Sundai reklamlarına böyle başladılar. Yarışı dördüncü bitirmiş olmalarına kimse aldırış etmedi, Sundai satışları inanılmaz düzeylere fırladı."

"Bu yetti mi dünyayı değiştirmeye?"

"Yavaş yavaş, ama yetti. Sonra Gordon Bremer çıktı ortaya.

Hava gösterilerini yapmaya çalışan kişi. Gösteri uçaklarına TV mikrokameraları ve lazer tüfekleri takmayı akıl etti, kuralları koydu, savaş pilotlarına büyük ödüller vadetti. Bir ay süreyle ülke içinde gösterildi, sonra birden bire hava savaşları dünyanın en tutulan seyir sporu haline geldi. Takım oyunuydu, yıldızları vardı. Karatenin, satrancın, eskrimin ve futbolun tüm stratejilerini üç boyutlu olarak sunuyordu. Hem de hızlı, gürültülü bir biçimde. Üstelik cehennemden daha tehlikeliymiş gibi görünüyordu."

Gözleri tekrar parıldadı. Linda Albright'ı bu spora kim davet ettiyse, hâlâ etkilemeyi sürdürüyordu kızı. Bu işte bu kadar iyi olması boşuna değildi.

"O kameralar sporseverleri pilot kabininin içine getiriyordu. Daha önce benzeri olmamış birşey! Her hafta bir yarışma. Kentucky Derby, ardından Indianapolis Beşyüz, sonra Süper Kupa. Bremer bu sporun tüm ülkede örgütlenmesini sağlayınca, Amerika'nın en büyük televizyon programları arasında ikinci sırayı aldı, sonra birinci sıraya yükseldi. Bir de baktık, Amerikan Hava Oyunları uydu yayınına verildi, dünya çılgına döndü!"

"Para," dedi Leslie.

"Hem de nasıl para! Kentler Hava Oyunu ekipleri transfer etti, sonra playoff'lardan milli takımlar türedi. Sonra... asıl değişikliği getiren şey oldu... uluslararası rekabet. Bir tür profesyonel Hava Olimpiyatı. Yedi gün boyunca iki milyar televizyon alıcısı bunu seyretti. Uçak satın alabilecek durumdaki her ülke çılgınlar gibi mücadele etti. Reklam gelirlerini düşünebiliyor musunuz? Seyirci sayısı o kadar çok olunca? Bazı ülkeler ilk yarışmanın geliriyle milli borçlarını ödediler."

Kendimizden geçmiş, dinliyorduk.

"Ne kadar hızlı olup bittiğine inanamazsınız. Havalanı ve birkaç uçağı olan her kent amatör bir takım oldu. Kentler! Birkaç yıl içinde gecekondu çocukları, spor kahramanları haline geliverdi. Kendini hızlı, akıllı ve cesur bulan herkes, eğer uluslararası televizyon yıldızı olmaktan çekinmiyorsa, Başkanların rüyasında görmediği paralar kazanmaya başladı.

"Bu arada Hava Kuvvetleri de çöküyordu. Pilotların staj dönemi biter bitmez hepsi istifa ediyor, Oyunlara katılıyorlardı. Tabii kimse askere yazılmaz olmuştu. Cehennemin dibindeki bir hava üssünde, az maaş alan ve askeri kurallara göre yaşamak zorunda kalan bir subay olmayı kim ister... uçuştan daha stresli sınavlara girip çıkmayı? Keyifli olmaktan çok, ağır ve hantal olan uçakları uçurmayı? Üstelik de savaş çıkarsa ilk ölenlerden biri olacağını bilerek yaşamayı? Pek fazla kişi istemez herhalde!"

Elbette, diye düşündüm. Ben çocukken de sivil uçuş ekipleri olsa, yıldırım hızıyla uçarken hem para, hem de şan şeref kazanma olanağı olsa, bunlar ordunun dışında veriliyor olsa, genç Richard hiç Hava Kuvvetlerine gönüllü yazılır mıydı? Nasıl cezaevine gönüllü yazılmazsa, askere de gönüllü yazılmazdı o zaman insan.

"Ama onca para varken niye hâlâ pervaneli uçaklarla uçuyorsunuz?" diye sordum. "Neydi beygir gücünüz? Altı yüz mü? Niye jet kullanılmıyor?"

"Dokuz yüz beygir gücü," dedi pilot. "Jetler çok sıkıcı. Ortadan kalktıklarında hızları ışık hızının iki katıydı. Kısa bir savaş yarım saniye sürüyor, uzunu otuz saniyeye ancak varıyordu. Çoğu zaman da uçaklar gözle görülemiyordu. O anda gözünü kırpan, olayı kaçırıyordu. Seyirciler bıktılar jetlerden. Kanatlı süpersonik kompüterleri uçurabilecek üniversite mezunu teknisyenler bulmak da kolay değil."

Leslie, "Pilotları çeken şeyin ne olduğunu anlayabiliyorum," dedi. "Ama ya ordularla donanmalar?"

"Onlar da geri kalmadı. Kara kuvvetlerinin Avrupa'da öyle çok tankı vardı ki, onlara da kamera takıp koca demir kitlesini paraya çevirmeyi akıl ettiler. Tabii donanmalar niye işin dışında kalsın? Onlar da katıldılar. İlk yıl iki haftalık Deniz Oyunları oldu. Lazer silahlarla Amerika Kupası.

"Adına Üçüncü Dünya Savaşı Oyunları dediler. Ama silahlı kuvvetler hantal ve ahmaktı. Televizyonda asla kafası çalışmayan operatörlerle, işlemeyen makinelerle oyun kazanılmaz. Ancak puan yaparak kazanılır.

"İşe özel sektör karıştı. Sivil ekiplerle. Hem Kara, hem de Deniz Oyunlarına. Onlar daha hafif, daha hızlı, daha akıllı çıktı. Silahlı Kuvvetler utanıp oyunlardan çekildi. Bu sefer askerlerini, tankçılarını, gemi komutanlarını tutamaz oldular. Sivil savaş oyunlarında böylesine bol para ve şöhret varken, adamlar ordu-da durmaz oldu."

Odadaki telefonun ışığı yanıp sönmeye başladı. Kız aldırmadı. Savaş Gezegeninden gelen bu iki kişiye Oyunları anlatmaya kendini fena kaptırmıştı.

"Artık kimse gerçek savaşı düşünmez oldu. Oyunlar öyle çok planlamayı ve eğitimi gerektiriyordu ki! Bir yanda hemen savaşıp paraları götürmek dururken, ilerde belki olabilecek bir savaşı planlamakta amaç yoktu!"

"Ordu yok mu oldu?' diye sordum. Şaka yapıyordum.

"Bir bakıma, yok olmaya mecburdular. Hükümetler alışkanlık nedeniyle birkaç yıl ordulara para harcamayı sürdürdü, ama vergi ayaklanması ve diğer protestolar ona da son verdi."

"Ve askerlik öldü, ha?" diye sordum. "Tanrıya şükür!"

"Yo, hayır," diye güldü Linda. "İnsanlar onu kurtardı."

"İnsanlar *ne yaptı?*' diye patladı Leslie.

"Beni yanlış anlamayın. Askerliğe bayılırız! Her yıl vergi beyannamemde onların minik karesine çarpı işareti koyar, onlara bir servet öderim. Çünkü onlar da değişti! Önce hafiflemeyi öğrendiler. Rüşvetten ve bürokrasiden kendilerini kurtardılar. Süprüntülere dünyanın parasını harcamaktan vazgeçtiler. Fon bulabilmek için yapabilecekleri tek şeyin, Oyunların yapmadığı birşey olduğunu anlayabildiler. O şeyi iyi yapmak zorundaydılar. Ülkelerin kaynaklarını gerektiren tehlikeli, heyecanlı bir iş. *Uzayda koloniler kurmak!* On yıl sonra Mars istasyonu çalışır duruma geçti. Şimdi de Alpha Centauri yolundayız."

Olabilir tabii, diye düşündüm. Savaşın karşıtı salt barıştır diye düşünmüştüm hep. Başka türlü bir şey olabileceğini düşünememiştim. Yanılmıştım işte.

"Yapılabilir!" dedim Leslie'ye.

"Oluyor işte. Burada iş görüyor!"

"İş!" diye patladı Linda. "O da başka bir konu... ekonomiye neler getirdiği. Oyunlarda kusursuzluk konusunda korkunç bir talep vardı. Teknisyenler, mekanikler, pilotlar, plancılar, strateji kuranlar, destek grupları... Paranın miktarı inanılır gibi değil! Yönetim ne kadar kazanıyor bilemem ama iyi bir oyuncu milyonlar götürebilir. Taban ücret, zafer ikramiyeleri, keşif ikramiyeleri var. Bulup eğittiğimiz her çocuk için keşif ikramiyesi verilir. Harcayabileceğimizden çok daha fazla para kazanıyoruz. Bizi mutlu tutmaya yetecek kadar tehlike de var. Hatta bazen gereğinden biraz fazla. Özellikle açılış raundunda, uyuklamak iyi olmaz. Kırk sekiz savaşçı bir tek video ekranına sığmaya çalışır..."

Kapıda hafif bir çan sesi.

"Basında çıkan yazılar dünyanın en büyük egolarını bile doyurmaya yeter... benim gibi örneğin," diyerek kapıyı açmak üzere yürüdü. "Ve tabii gelecek yıl kimin kazanacağını hiç kimse bilemez. Yirmi bir haziranı bekler, televizyondan öğrenirler. Bir yığın insan, tuttukları takım üzerine, kişiler üzerine bahse girer tabii. Bazen insan kendini yarış atı gibi hisseder. Bana bir dakika izin verin." Kapıyı açtı.

Gelen adam dev bir çiçek buketinin ardında görünmez olmuştu. "Zavallı sevgilim," diye sesi duyuldu. "Bu gece avutulmaya mı ihtiyacımız var?"

"*Krys!*" Linda kollarını adamın boynuna doladı. Parlak tulumlu iki kişi, çiçeklerin arasında kelebek gibiydiler. Leslie'ye baktım, gitme zamanımızın gelip gelmediğini gözlerimle sordum. Arkadaşının göremediği insanlarla sohbet etmek, bu kız için zor olabilirdi. Ama tekrar kapıya doğru baktığımda, öyle bir sorun çıkmayacağını anladım. Gelen adam bendim.

"Sevgilim, burada ne işin var?" diye sordu Linda. "Sen Taipei'de değil miydin? Üçüncü Taipei ekibinde uçmuyor musun?"

Adam omuz silkti, ayağındaki uçuş çizmelerine baktı, tabanlarını paspasa sildi. "Ama yaman bir savaş verdiniz, Lindie," dedi.

Kızın ağzı açık kalmıştı. "Vuruldun mu?"

"Yaralandım yalnızca. Sizin ABD ekibi lideri inanılmaz bir pilot." Sustu, kızın şaşkınlığının tadını çıkardı, sonra gülmeye başladı. "Ama o kadar da inanılmaz değil. Beyaz dumanın siyah duman olmadığını unutuyor. Son numaramı yaptım. Piste indim, kanat flaplarım inik durumda pistte ilerlerken namlularımı yukarı çevirdim, hedefime girince de ben onu vurdum! Şans tabii. Ama yönetmen ekranda nefis göründüğünü söyledi. Yirmi iki dakikalık bir savaştı! Bu arada Taipei'den uzaklaşmıştık. Ben de Şanghay'ı aradım. İnene kadar senin uçağı görmedim. Pistin kenarına parketmiş, kapkara, duruyordu! Röportajlarım biter bitmez de, karımın biraz neşelendirilmeye ihtiyacı olmalı diye düşündüm..."

Dönüp odanın içine baktı, bizi gördü, tekrar Linda'ya döndü. "Aaaa, basın varmış, özür dilerim. Bir süre yalnız bırakayım mı sizi?"

"Basın değil." Linda bunu söylerken onun yüzüne bakıyordu. Bize döndü. "Richard ve Leslie... bu benim kocam, Krystof Sobieski. Bir numaralı Polonya yıldızı..."

Adamın boyu pek benim kadar uzun değildi. Saçları benimkinden açık renk, kasları daha kalın, ceketi kırmızı beyazdı. Göğsüne *Ekip Bir-Polonya Hava Savaş Takımı* yazıları işlenmişti. Bunların dışında, aynada kendime bakar gibiydim. Selamlaştık. Linda bizi ona elinden geldiği kadar anlattı.

"Anlıyorum," dedi adam. Tedirgindi. Ama bizi... karısı kabul ettiği için kabul etmek zorunda kalmıştı. "Sizin geldiğiniz dünya da bizimki gibi mi?"

"Değil," dedim. "Siz dünyanızı oyunların çevresine kurmuşsunuz gibi geliyor bize. Gezegeniniz bir eğlence parkıymış gibi. Bir tür karnaval. Bize biraz garip geliyor."

Linda söze karıştı. "Demin bana kendi dünyanızın savaş etrafına kurulmuş olduğunu söylemiştiniz. *Gerçek savaş.* Kasıtlı, önceden planlanmış, toplu cinayetler. Kendini yok etmeye kararlı bir gezegen. Aslında esas garip olan o!"

Kocası açıklamaya çalıştı. "Bu size lunapark gibi gelebilir. Ama burada barış var, bol iş var, zenginlik var. Silah sanayii bile

kazanıyor. Ama uçaklar, gemiler ve tanklar artık antreman silahlarıyla, alev fişekleriyle, lazer oyuncaklarıyla donatılmış çıkıyor. Niye yok yere savaşıp, kendimizi öldürelim? Aynı savaşı uydu yayınında yapıp sağ kalıyoruz, kazandığımız paraları da rahatça harcıyoruz. Bir tek savaşta ölüp gitmekte mantık yok. Aktörler kendilerini bir tek filmde öldürüyor mu? Oyunlar büyük bir sanayidir. Bazılarına göre Oyunlar için bahse tutuşmak iyi birşey değilmiş. Ama kumar oynamak yine de ... bizce... kendimizi yok etmekten iyi..."

Karısını kanepeye getirip oturttu, konuşurken onun elini tuttu. "Lindie size hiç kimseden nefret etmemenin ne rahatlık olduğunu söylememiş belli ki! Bugün karımın bir Çinli pilot tarafından vurulduğunu seyrettim. Kızıp çıldırdım mı? Onu vurandan nefret mi ettim? Çinlilerden nefret mi ettim? Yaşamaktan nefret mi ettim? Tek nefret ettiğim, o zavallı adamın bir daha Linda'nın karşısına çıktığında ne hale geleceğini düşünmek. Linda Amerikan takımının iki numaralı yıldızıdır!" Karısının kaşlarını çatışına baktı. "Size söylemedi herhalde, değil mi?"

Linda, "Dikkatli olmazsam takımın sonuncu yıldızı olacağım," deyiverdi. "Ömrümde kendimi bu kadar aptal hissetmemiştim, Krys. Bu kadar budala... Bir de baktım, vuruldun ışığı yandı, *puf*, motor sustu. Yanıbaşımdan Xiao geçti. Gülmekten kırılıyordu..."

Telefon konsolunun demin yanıp sönmeye başlayan ışığı daha ısrarlı hale gelmişti. Sonunda zil sesi de duyuldu. Öncelikli telefon görüşmeleri. Birbirini izleyen dünya kadar görüşme: yapımcılar, yönetmenler, takım sorumluları, kent yetkilileri, basın ve televizyondan istekler, âcil davetler. Şu karşımızdaki iki kişi bizim zamanımızda yaşıyor olsa, onları turneye çıkmış iki rock yıldızı sanırdık.

Yeter artık, diye düşündüm. Yarının stratejisini planlamak zorundaydılar. Destek ekipleriyle konuşmak zorundaydılar. Birbiriyle konuşma ve uyuma ihtiyaçları da ayrı.

İkisi de telefonlarla görüşürken ayağa kalktık, onlara sessizce el sallayıp veda ettik. Linda ağızlığı eliyle kapattı.

"Gitmeyin! Az sonra biter..."

Krys de ağızlığı kapattı. "Durun! Birlikte yemek yiyelim! Ne olur, kalın!"

"Teşekkür ederiz ama olmaz!" dedi Leslie. "Şimdiden bize fazlasıyla zaman ayırdınız."

"İkinize de iyi inişler," dedim. "Bayan Albright, bundan böyle arkamıza da bakalım, tamam mı?"

Linda Albright'ın yüzünde şakacıktan bir utanç maskesi yerleşti, yanakları kızardı, derken dünyaları eridi.

13

Yine havadaydık. Heyecanlı heyecanlı konuşuyor, Linda'yla Krys'i ve yaşadıkları çağı tartışıyorduk. sürekli olarak savaşmakla, savaşa hazırlanmakla geçen bir ömürden, bizim çağımızı Yüksek Teknoloji Karanlık Çağı haline getiren mekanizmadan ne kadar farklıydı onlarınki!

"Umut!" dedim.

"Ne çelişki!" diye patladı Leslie. "Bizim korku, kuşku ve savaşa ne kadar ağırlık verdiğimiz büsbütün göze batıyor!"

"Aşağıda onlarınki kadar yaratıcı kaç dünya var dersin?" diye sordum. "Çoğu bizim gibi mi, yoksa onlar gibi mi?"

"Belki buralardakiler hep yaratıcıydı, inelim!"

***

Tepemizdeki güneş yumuşak bir bakır alev gibiydi. Hem de menekşe rengi bir gökyüzünde. Bizim bildiğimiz güneşin iki katı boydaydı ama o kadar parlak değildi. Daha yakın olmasına rağmen, daha sıcak da değildi. Ortalığı yumuşak bir altın rengine boyuyordu. Havada belli belirsiz bir vanilya kokusu vardı.

Ormanın çayırla birleştiği bir tepe yamacında durduk. Çevremizde minik gümüş çiçeklerden oluşan helezon bir galaksi parıldamaktaydı. Bir tarafımızda, aşağıda, uzakta okyanus görünüyordu. O da hemen hemen gökyüzü kadar karanlıktı. Bir elmas ırmağı parıldayarak oraya doğru akıyordu. Diğer tarafımızda, göz alabildiğince uzanan bir ova vardı. İlerde tepeler ve vadiler. Bomboş ve sessiz. Cennete dönüş gibi.

İlk bakışta, uygarlığın el sürmediği bir dünyada bulunduğumuza yemin edebilirdim. İnsanlar çiçek mi olmuştu yoksa?

"Burası ... *Uzay Yolu*'na benziyor," dedi Leslie.

Yabancı bir gök, güzel ama yabancı bir dünya. "Kimse yok," dedim. "Boş bir gezegende ne işimiz var?"

"Boş olamaz. Biz de buralarda bir yerde olmak zorundayız."

İkinci bakışımız bizi bir daha bakmaya zorladı. Ta uzaklarda ancak görülebilen dama gibi desenler vardı. Koyu renk çizgiler. Eskiden kent binalarının oturduğu alanların izleri... uzun düzlükler. Sanki eskiden buralarda otoyollar, üzerinde trafikler varmış da yok olmuş gibi.

Sezgilerim beni pek seyrek yanıltır. "Biliyorum neler olduğunu. Los Angeles'i bulduk ama bin yıl geç kaldık! Bak! Şurası Santa Monica'nın olduğu yer. Beverly Hills şu yanda olmalı, değil mi? Uygarlık yok olmuş!"

"Belki," dedi Leslie. "Ama Los Angeles'de gökyüzü hiçbir zaman böyle değildi, değil mi? İki ay var mıydı?" parmağıyla gösterdi.

Doğruydu. Uzaktaki dağların üzerinde bir kırmızı ay, bir de sarı ay vardı. Her ikisi de dünya ayından küçüktüler. Biri diğerinden az sonra doğuyordu.

"Hm," dedim ve ikna oldum. "Los Angeles değil. *Uzay Yolu*."

Karşımızdaki ormanda bir hareket.

"Bak!"

Ağaçların arasından çıkan bir leopar üzerimize doğru geldi. Postu grup rengi, benekleri kar tanesi. Ben bu desenden ötürü leopar demiştim ama hayvan aslında kaplan kadar vardı. Garip, duraklamalı bir tempoyla yürüyor, yokuşu çıkmak için zorlanıyordu. Yaklaştığında soluk soluğa olduğunu duyabildik.

Bizi görmesine, saldırmasına imkân yok, dedim kendi kendime. Aç görünmüyor. Hoş, kaplanların aç olup olmadığını anlamak kolay değildi.

"Richie, yaralı bu!"

Yürüyüşündeki garip ritm, yabancı bir yaratık oluşundan değil, hayvancağızın korkunç bir güç tarafından ezilmiş oluşundandı. Altın gözleri acıyla yanıyordu. Kendini zorluyor, sanki meydanı aşıp ağaçların arasına dalması hayati bir önem

taşıyormuş gibi direniyordu.

Yardım etmeye koştuk. Aslında somut bile olsak ona nasıl yardım edebileceğimizi bilmiyordum.

Yakından çok iriydi. Omuz yüksekliği Leslie'nin boyu kadardı. Bir ton çekiyor olmalıydı.

Solumasında ıstırap duyuyorduk. Pek bir ömrü kalmadığı belliydi. Omuzlarında ve kalçalarında kurumuş kanlar gördük. Hayvan yıkıldı, doğrulup birkaç adım ilerledi, bir daha yıkıldı. Gümüş çiçeklerin arasına. Hayatının son saniyelerinde niçin o ağaçlara varmayı o kadar çok istiyor, diye merak ettim.

"Richie, ne yapabiliriz? Burada böyle çaresiz bakamayız!" Leslie'nin gözlerinde acı vardı. "Bir yolu olmalı..."

O kocaman kafanın yanına çömeldi, yaralı hayvanı avutmak üzere uzandı, ama eli postun içinden geçiverdi, hayvan da kendisine dokunulduğunu hissetmedi.

"Ziyanı yok, tatlım," dedim. "Kaplanlar da tıpkı bizim gibi o kaderleri kendileri seçerler. Ölüm bizim için olduğu gibi, onlar için de hayatın sonu değil..." Doğru, diye düşündüm. Ama züğürt tesellisi.

"Hayır! Bu güzelim yere sırf... onun ölümünü seyretmek için gelmiş olamayız, değil mi? Richie, *olmaz!*"

Dev, çimenlerin üzerinde titredi.

"Sevgilim," derken Leslie'yi kendime doğru çektim. "Bir nedeni var. Her zaman bir nedeni vardır. Şu an için biz o nedenin ne olduğunu bilmiyoruz."

Ormanın kenarından gelen ses güneş ışığı kadar sevgi doluydu ama çayırın üzerinde bir gökgürültüsü gibi patladı.

"Tyeen!"

Dönüp baktık.

Çiçeklerin bittiği yerde bir kadın duruyordu. Önce onu Pye sandım ama teni daha açık renk, saçları daha uzundu. Zaten Pye'a benzediği kadar karıma da benziyordu. Aynı yanak kavisi, aynı dört köşe çene. Bahar yeşili bir elbise giymiş, üzerine koyu zümrüt rengi bir pelerin almıştı. Pelerinin etekleri otlara değecek kadar uzundu.

Biz bakarken o yaralı hayvana doğru koştu.

Koca yaratık kıpırdadı, başını kaldırdı, çiçeklerin ötesinden ona kırık bir homurtu yolladı.

Kadın uçuşan yeşiller arasında onun yanına vardı, çömeldi, korkmadan dokundu ona. Koca suratın üzerinde kadının elleri ufacık görünüyordu. "Kalk, şimdi..." diye fısıldadı.

Hayvan emre uymaya çalıştı, ayakları boş havayı tekmeledi.

"Korkarım kötü yaralanmış, bayan," dedim. "Herhalde yapabileceğiniz fazla birşey yok..."

İşitmedi. Gözleri kapalıydı. Kendini o iri hayvanı sevmeye konsantre etmiş, yavaş yavaş okşuyordu onu. Derken birdenbire gözlerini açıp konuştu. "Tyeen. Minik yavrum, kalk ayağa!"

Hayvan bir daha kükreyip sıçradı, ayağa kalktı. Çevresinde otlar uçuşuyordu. Derin bir soluk aldı, çiçekler arasındaki kadına tepeden baktı.

Kadın da kalktı, kollarını hayvanın boynuna sardı, yaralarına dokundu, omuzlarındaki kürkleri düzeltti.

"Budala dedi Tyeen," dedi. "Nerede senin aklın? Ölme zamanın gelmedi ki!"

Kurumuş kanlar yok olmuş, o egzotik posttan toz gibi uçmuş, kadın da kalanı silkelemişti. Koca yaratık o insana baktı, bir an gözlerini kapadı, burnunu onun omzuna sürttü.

"Sana kal derdim ama onu o aç yavrulara söyle, hım? Haydi bakalım. Yoluna koyul," dedi kadın.

Bir ejderha homurtusu. Gitmek istemiyordu.

"Git! Uçurumlara da dikkat et, Tyeen. Dağ keçisi değilsin sen."

Hayvan o dev başını ona çevirdi, sonra silkindi, zarif adımlarla çayırın üzerinde uzaklaşıp ağaçların arasına girdi.

Kadın o gözden kayboluncaya kadar arkasından baktı, sonra bize döndü. Rahat bir hali vardı. "Yüksek yerlere bayılıyor," dedi. Hayvanın bu çılgınlığına razı olmak zorundaymış gibiydi. "Heyecan duyuyor yüksek yerlerde. Her kayanın kendi ağırlığını taşıyamayacağını da anlayamıyor."

Leslie, "Ne yaptınız?" diye sordu. "Biz sandık ki... durumu

çok kötüydü, biz de düşündük ki..."

Kadın döndü, tepenin doruğuna yürüdü, bize de kendisiyle birlikte gelmemiz için işaret etti. "Hayvanlar çok çabuk iyileşir," dedi. "Ama bazen bunu yapabilmek için biraz sevgiye ihtiyaçları olur. Tyeen eski bir dosttur."

"Biz de eski dostuz herhalde," dedim. "Bizi görebildiğinize göre, öyle olmalı. Kimsiniz siz?"

Biz yaklaşırken o bizi süzdü. Şaşırtıcı güzellikte bir yüzü vardı. Gözleri pelerininden daha yeşildi. İkimizi bir anda lazer hızıyla inceledi. Gözlerinin bebekleri hızla bir sola, bir sağa kayıyordu. Ruhumuzu çabucak okur gibiydi. O gözlerdeki zekâ! Hiç sahtelik yok, hiç korunma yoktu bu kadında.

Sonra gülümsedi. Sanki birşeyler bir anda anlam kazanmış gibi.

"Leslie, Richard," dedi. "Benim adım Mashara!"

Bizi nasıl tanıyabilirdi? Nerede karşılaşmıştık? Bu yerdeki önemi neydi bu kadının? Bu yer onun gözünde ne kadar önemliydi? Sorularım bulanıklaştı. Buradaki görünmez uygarlık nasıl birşeydi? Değerleri nelerdi? *Bu insan kimdi?*

"Ben kendi boyutumda sizim," dedi düşüncelerimi işitmiş gibi. "Burada sizi tanıyanlar Mashara diye çağırır."

"Nedir bu boyut?" diye sordu Leslie. "Nerede bu yer? Ne zaman...?"

Kadın güldü. "Benim de size soracak sorularım var. Gelin."

Çayırın ucunun hemen ilerisinde, dağ kulübesinden büyük olmayan bir ev vardı. Kaya üzerine, harçsız kurulmuştu. Taşlar öyle bir biçimde yontulup üst üste yerleştirilmişti ki, aradan bir iskambil kâğıdı sokmaya olanak yoktu. Pencerelerde cam olmadığı gibi, kapısı da yoktu evin.

Bahçesinde tombul yer kuşlarından bir grup tek sıra halinde yürümekteydi. Tüylü bir yaratık bir ağaç dalında yatıyordu. Kıvır kıvırdı postu. Yüzünde haydut maskesi var gibiydi. Bir an gözlerini açtı, bizim yaklaşmamıza baktı, tekrar uyudu.

Mashara bizi içeriye davet etti, kapı sayılan boşluktan önce kendisi girdi. Pencere yanında saman ve yapraklardan yapılmış

halı gibi yatağın üzerine yatmış genç bir lama gördük. Uyuyordu ama biz gelirken kulaklarını bize doğru çevirecek kadar bir ilgi gösterdi. Ne var ki merakı ayağa kalkmasına yetmedi.

Küçük evde soba, ocak, yatak yoktu. Bu insan ne yiyor, ne de uyuyor gibiydi. Ama yine de sıcak ve yumuşak bir güven duygusu vardı bu evde. Bana tahmin et deseler, Mashara ormanın iyi yürekli perisi olmalı derdim.

Bizi bir masanın başındaki kerevetlere götürdü. Masa pencerenin önüne konmuştu. Ağaçları, çayırı, aşağıdaki vadiyi görüyordu.

"Benimki sizinkine paralel bir mekân-zaman," dedi kadın. "Ama tabii bunu biliyorsunuz. Farklı gezegen, farklı güneş, farklı galaksi, farklı evren. Aynı Şimdi."

"Mashara," dedi Leslie. "Burada korkunç birşey mi oldu... uzun zaman önce?"

Düşüncesini yakaladım. Yer üzerindeki çizgiler. Gezegenin bomboş kalması. Yoksa Mashara bir zamanlar bu yeri yöneten bir uygarlığın son sağ kalan kişisi olabilir miydi?

Değişik benliğimiz, "Hatırlıyorsunuz!" dedi. "Ama gezegeni tâ deniz tabanından stratosfere kadar mahveden bir uygarlığın ortadan kalkması kötü birşey mi? Bir gezegenin kendini iyileştirmesi kötü mü?"

İlk defa olarak kendimi rahatsız hissettim bu yerde. Son günlerin nasıl olduğu gözümün önüne geldi. Çığlıklar, acılar, ölüm.

"Herhangi bir hayatın yok olması iyi birşey mi?" dedim.

"Yok olmak değil," dedi bana. "Değişmek. Bazı benlikleriniz de o toplumu seçmişlerdi. Öyle bir hayatı seven benlikleriniz. Herşeyi değiştirmek için deli gibi uğraşan benlikleriniz. Bazıları kazandı, bazıları kaybetti, hepsi öğrendi."

"Ama gezegen kendini toplamış," dedi Leslie. "Şu haline bak! Irmaklar, ağaçlar, çiçekler... çok güzel şimdi!"

"Gezegen kendini topladı, insanlar toplayamadı." Bakışlarını uzağa çevirdi.

Bu insanda ego yoktu, tevazu yoktu, yargılama yoktu.

Yalnızca olup bitenin gerçeği vardı.

Lama ayağa kalktı, yavaşça kapıya doğru ilerledi.

"Evrim, uygarlığı bu gezegenin bekçisi yapmıştı. Yüz bin yıl sonra, bekçi evrimin yardımcısı değil, yıkıcısı oldu. Tedavicisi değil, asalağı oldu. O zaman evrim de armağanını geri çekti, uygarlığın yanından geçip gezegeni zekâdan kurtardı, sevgiye teslim etti."

"Bu... senin işin mi, Mashara?" diye sordu Leslie. "Gezegenleri kurtarmak mı senin işin?"

Kadın başını evet demek istercesine salladı. "Bunu kurtarmak. Ben gezegen için sabır ve koruma, merhamet ve anlayışım. Eski insanların kendilerinde buldukları en yüce hedefler benim. Birçok bakımdan güzel bir kültür, yetenekli bir toplum, sonunda ihtirasına ve kısır görüşlülüğüne teslim olup tuzağa kısıldı. Ormanlarını mahvedip çölleştirdi, toprağın ruhunu maden kuyuları ve atıklar yoluyla tüketti, havasını ve okyanuslarını kirletti, toprağını radyasyon ve zehirlerle kısırlaştırdı. Değişmek için milyon kere milyon şansı vardı, oysa kullanmadı. Yeri kazıp birkaç kişi için lüks sağladı, diğerlerine iş bulmuş oldu, hepsinin çocuklarına da mezar hazırladı. Sonunda çocuklar razı olmadı, ama... çocuklar çok geç gelmişti."

"Koskoca bir uygarlık nasıl bu kadar kör olabilir?" diye sordum. "Senin şimdi yaptığın... Sen bir cevap bulmuşsun!'

Bana döndü. Katıksız sevgi. "Cevap bulmuş değilim, Richard," dedi. "Cevap benim."

Bir süre sessizlik oldu. Güneşin ucu ufka dokundu ama karanlığın basmasına çok vardı daha.

Leslie, "Ötekilere ne oldu?" diye sordu.

"Son yıllarda, iş işten geçtiğini gördüklerinde, hiperkondüktif süperkompüterler yaptılar, belli yerlere bizi yerleştirdiler, gezegeni onarmasını öğrettiler bize. Sonra bizi dışarı çıkarıp serbest bıraktılar, artık soluyamadıkları havayı iyileştirmemizi istediler. Bu son hareket... gezegenden özür dileme hareketi... bize kurtarabildiğimiz yaban yaşamını kurtarma olanağı verdi. Gezegen onarıcı ekologlar diyorlardı bize. İsim

taktılar, kutsadılar bizi. Sonra hep birlikte dışarı, eskiden ormanların olduğu yerdeki zehirin içine çıktılar." Gözlerini yere indirdi. "Ve... gittiler."

Ağzından çıkan kelimelerin yankısını dinledik, bu kadının dayanmak zorunda kaldığı yalnızlığı ve umutsuzluğu düşündük.

Öyle rahat söylemişti ki bu sözü! "Mashara," dedim. "Seni *yaptılar* mı dedin? *Kompüter* misin sen?"

Güzel yüz bana döndü. "Beni kompüter diye tanımlamak mümkün," dedi. "Sizi de öyle."

Benliğimin bir bölümü biliyordu. Daha sorarken biliyordu. Büyük gerçeği gözden kaçırmakta olduğumun, onun kim ve ne olduğunu anlayamadığımın farkındaydım.

"Peki sen... Mashara, sen *sağ* mısın?"

"Bunu imkânsız mı buluyorsunuz?" diye sordu. "İnsaniyet ister karbon atomları arasından parlasın, ister silikondan, ister galyumdan. Birşey fark eder mi? İnsan olarak doğmuş varlık var mıdır?"

"Elbette! En aşağılık olanlar... mahvedenler, katiller bile insan," dedim. "Onları sevmeyebiliriz ama insan onlar da."

Başını iki yana salladı. "İnsan bir hayat ifadesidir. Işık getirmek, dokunmayı seçtiği herhangi bir boyutta sevgi yansıtmak için var olan bir hayat. Hangi biçime girmeyi seçerse seçsin. İnsanlık fiziksel bir tanım değildir, Richard, ruhsal bir amaçtır. Bize verilen birşey değil, bizim kazandığımız birşeydir."

Bu benim için şaşırtıcı bir düşünceydi. Bu yerin trajedisinden doğmuş birşeydi. Mashara'yı makine olarak görmeyi, kompüter saymayı, ne kadar uğraşırsam uğraşayım, başaramadım. Yaşamını tanımlayan şey bedeninin kimyası değil, sevgisinin derinliğiydi.

"Ben herhalde halka insan demeye alışkınım," dedim.

"Belki bu konuyu yeniden düşünmende yarar var," dedi.

İçimdeki hilkat garibelerine meraklı yanım, kadına yeni etiketinin sisleri arasından şaşkın şaşkın bakıyordu. Bir süperkompüter! Onu sınamak zorundaydım. "On üç bin iki yüz doksan yediyi iki virgül yirmi üç yetmiş dokuz sıfır sıfır bir'in kare-

sine bölersen ne çıkar?"

"Bilmem şart mı?"

Başımı evet diye salladım.

İçini çekti. "İki dört altı iki virgül dört sıfır yedi dört sıfır iki beş sekiz dört sekiz iki sekiz sıfır altı üç dokuz sekiz bir ... Kaç basamaklı istiyorsun?"

"Şaşılacak birşey!" dedim.

"Uydurmadığımı nereden biliyorsun?" dedi alçak sesle.

"Özür dilerim. Mesele şu... senin görünüşün o kadar..."

"Son bir test ister misin?" diye sordu.

Leslie uyarmak isteyen bir sesle, "Richard," dedi.

Kadın karıma teşekkür eden bakışlarla baktı. "Hayatın nihai testi nedir, biliyor musun, Richard?"

"Şey, hayır. Arada her zaman bir sınır çizgisi vardır..."

"Benim bir soruma cevap verir misin?"

"Elbette."

Gözlerimin içine baktı. Ormanların iyilik perisi, olabileceklerden korkmuyordu.

"Söyle bana," dedi. "Ben şu anda ölsem ne hissederdin?"

Leslie'nin soluğu boğazına tıkandı.

Ben ayağa fırladım. "Hayır."

Yüreğime bıçak saplanır gibi oldu. Farklı benliğimizin en yüce sevgisinin kendini yok etmeyi seçmesi, bize yok olan hayatını hissettirmek için bu yola gitmesi, içimde panik yaratmıştı. "Mashara, *hayır!*"

Bir çiçek kadar hafif, yere düştü, kıpırdamadan yattı. Ölü gibi hareketsidi. Güzel yeşil gözlerinde hayat yoktu.

Leslie ona koştu. İnsanın ruhu kompüterin ruhuna koşuyor, onun az önce o sevdiği koca kediyi iyileştirdiği gibi iyileştirmeye çalışıyordu onu.

Leslie konuştu. "Peki, Tyeen'le yavruları ölse, ormanlarla denizler, sevmen için sana verilen bu gezegen seninle ölse, sen nasıl hissederdin, Mashara? Biz senin hayatına nasıl değer veriyorsak, sen de onların hayatına değer veriyor musun?"

Yavaş.... çoook yavaş... hayat geri döndü, güzel Mashara

kıpırdadı, başka bir zamandan gelen kardeşine bakmak üzere döndü. Birbirinin aynasıydı ikisi. Ayrı dünyalarda parıldayan aynı gururlu değerler.

Mashara doğrulup otururken, "Sizi seviyorum," dedi. "Hiçbir zaman... sevmediğimi düşünmeyin..."

Leslie gülümsedi. Gördüğüm en hüzünlü gülümseme. "Gezegenini görünce sevmediğini nasıl sanabiliriz? Seni sevmezsek kendi dünyamızı nasıl sevebiliriz, sevgili bekçi?"

"Gitmeniz gerek," dedi Mashara. Gözleri kapalıydı. Sonra fısıldadı. "Lütfen hatırlar mısınız?"

Karımın elini tutup başımı evet diye salladım.

Leslie, "Her yıl ektiğimiz ilk yeni çiçekleri, ilk yeni ağaçları Mashara için ekeceğiz," dedi.

Lama yavaşça kapının boşluğundan geçti. Kulakları öne bükülmüş, gözleri koyu renkti. Kadife burnu, yuvası saydığı kadına kaygıyla uzanmıştı. Son baktığımızda ormanların iyi perisi kollarını lamanın boynuna sarmış, ona sıcak bir güven duygusu sunuyordu.

Küçük ev, fışkıran suların ve güneş ışığının arasında kayboldu, Growly yine desenin üzerinde havalandı.

"Ne tatlı bir insan," dedim. "Tanıdığım en şeker insanlardan biri kompüter çıktı!"

14

Mashara'nın sevgisinin sıcaklığı içinde uçarken gözümüzün önünde hâlâ o güzel gezegenin hayalleri oynaşıyordu. Kendimizinkinden başka dünyalarda dostların olması ne kadar da doğru ve iyi geliyordu insana!

Araştırmalarımızın bir kısmı sevinç, bir kısmı dehşet getiriyordu ama öğrenme grafiğimiz yukarıya doğru tırmanmaktaydı. Birçok şeyler görmüş, birçok duygular hissetmiştik. Yüz ömür boyu yaşasak hayal edemezdik bunları.

Devam etmek istiyorduk.

Biraz ilerde desenin rengi açık pembe oldu, yollar altta altın gibi parıldadı. Bu renklere dokunmak istediğmi bilmek için sezgiye falan ihtiyacım yoktu. Leslie'ye baktım, başıyla evet dedi.

"Herşeye hazır mısın?"

"Sanırım..." Korkan bir yolcu gibi görünüyordu gözüme. Kollarını çaprazlamış, dirseklerini dayamıştı.

* * *

Fışkıran sulardan kurtulduğumuzda, kendimizi pilot kabininden çıkmamış bulduk. Suların üzerinde tembel tembel dolaşıyorduk. Burası okyanus değildi, alttaki desen de kaybolmuştu.

Bir dağ gölünde gezinmekteydik. Sular altımızda duru ve parlaktı. Güneş kumlarda oyunlar yapıyordu. Biraz öyle gezindik, anlamaya çalıştık.

"Leslie!" dedim. "Burası benim suya iniş antremanları yaptığım yer. Healey Gölü! Desenden çıktık!"

Karım bunun doğru olmadığını belirtecek bir işaret aradı.

"Emin misin?"

"Oldukça eminim." Tekrar bakındım. Soldaki dik yamaç ormanlık, karşıda alçak ağaçlar. O ağaçların ötesinde vadi başlıyor olacaktı.

"Yaşasın!" dedim... ama sesim kof çıktı. Hem bunu tek başıma söylemiştim.

Leslie'ye döndüm.

Yüzü hayal kırıklığı yansıtmaktaydı. "Yo, biliyorum, sevinmem gerekir, ama öğrenmeye daha yeni başlıyorduk. Anlamamız gereken o kadar çok şey vardı ki!"

Hakkı vardı. Ben de sanki bana karşı hile yapılmış gibi hissediyordum. Sanki sahnedeki oyun bitmeden ışıklar sönmüş, aktörler çekip gitmişler gibi.

Su kızağını indirdim, pedala bastım, kıyıya gitmeye hazırlandım... birden Leslie'nin soluğunu tuttuğunu hissettim.

"Bak!" diye gösterdi.

Döndüğümüzde tam sağ kanat ötesinde, kumların üzerinde duran Martin Deniz Kuşunu gördük.

"Aha!" dedim. "Tamam işte, anladım. Herkes burada antrenman yapıyor. Yuvamıza döndüğümüz belli."

Gazladım. Bir fısıltı sesiyle gölün üzerinden öteki deniz uçağına doğru ilerledik.

Hiçbir yerde hareket yoktu. Hayat izi de yoktu. Motoru kapattım, son birkaç metreyi sessiz aldık. Burun kumlara yumuşacık sürtündüğünde öbür uçakla aramız altmış santim ancak vardı.

Papuçlarımı çıkardım, bileklerime kadar gelen suya bastım, Leslie'nin uçaktan inmesine yardım ettim. Sonra uçağımın burnunu kaldırıp kumlara doğru otuz santim kadar daha çektim.

Ben demiri atarken Leslie de öbür uçağa doğru yürüyordu.

"Hey!" diye seslendi. *"Merhaba!"*

"Kimse yok mu?" diyerek yanına geldim.

Leslie cevap vermedi. Öbür uçağın yanında duruyor, pilot kabininin içine bakıyordu.

Deniz uçağı Growly'nin ikiziydi. Bizim yarattığımız kar be-

yazıyla gök kuşağı renklerine boyanmış, gövdesine aynı desen yapılmıştı. Kabinin döşemeleri aynı renk, aynı kumaştandı. Yerde aynı halı vardı. Siperliklerine, ön paneldeki etiketlere kadar hepsi bizim kendi tasarımımızdı.

"Rastantı mı?" diye sordu Leslie. *"Tıpkı Growly gibi* bir ikinci deniz uçağı mı?"

"Garip. Çok garip."

Uzanıp motora dokundum. Hâlâ sıcaktı.

"A-aa," dedim. Esrarlı birşeyle karşılaşmışım gibi bir duygu geliyordu içime. Leslie'nin elini tuttum. Birlikte kendi uçağımıza doğru ilerledik.

Karım yarı yolda durup geri döndü. "Şuna bak! Hiç ayak izi yok. Bir tek bizimkiler. İnsan iniş yapar, uçaktan iner, ortadan kaybolur... ama bütün bunları yaparken hiç ayak izi bırakmaz olur mu?"

İki Growly'nin arasında, şaşkın, duruyorduk. "Yuvamıza döndüğümüzden emin misin?" diye sordu. "Sanki hâlâ desenin bir yerindeymişiz gibi geliyor."

"Healey gölünün kopyası mı?" diye sordum. "Biz hâlâ hayaletsek... kendimiz nasıl ayak izi bıraktık?"

"Hakkın var. Hem desenin bir yerine inmiş olsak, kendi başka kimliklerimize rastlardık." Bir an sessiz durdu, şaşkın gözlerle öteki Deniz Kuşu'na baktı.

"Hâlâ desendeysek bu bir test olabilir," dedim. "Burada kimse yok gibi göründüğüne göre, bize öğretilecek ders belki ... burada oldukları, ama başka biçimde olduklarıdır. Biz kendimizden ayrılamıyoruz. Kendimizi yalnız sanmadıkça asla yalnız değiliz."

Sekiz metre kadar ilerde bir kızıl lazer parladı, beyaz blucin ve bluz giymiş olan kızılderili kimliğimizi gördük.

"Sizi niye seviyorum... *hatırladığınız* için!" diyerek bize kollarını uzattı.

"Pye!" Karım onu kucaklamak üzere koştu.

Burası ister desende olsun, ister olmasın, biz burada hayalet değildik. Gerçekten kucaklaştılar.

"Seni görmek ne güzel!" dedi Leslie. "Nerelere gittiğimizi

dünyada tahmin edemezsin! En güzel ve en kötülere ... ah, Pye, sana anlatacak öyle çok şeyimiz var, bilmemiz gereken de öyle çok şey var ki!"

Pye bana döndü.

"Döndüğüne sevindim," diyerek ben de kucakladım onu. "Niçin bu kadar ani gittin?"

Gülümsedi, suyun kenarına kadar yürüyüp kumlara bağdaş kurdu, oturdu, yanındaki kumları pat pat okşadı, bize de oturmamızı işaret etti.

"Çünkü neler olacağından hemen hemen emindim," dedi. "Birini sevdiğiniz zaman, onun öğrenmeye ve büyümeye hazır olduğunu bildiğiniz zaman, serbest bırakmalısınız onu. Benim orada, sizinle seçimleriniz arasında bir kalkan gibi var olduğumu bilirseniz, nasıl öğrenebilir, deneyimlerinizi nasıl hissedebilirsiniz?"

Gülümseyerek bana döndü. "Bu gerçekten değişik bir Healey gölü. Onun kopyası," dedi. "Deniz Kuşu gırgır olsun diye. Bana uçmayı ne kadar sevdiğimi hatırlattınız, ben de sizin Growly'nin ikizini yaptım, biraz egzersiz yapayım ve sizi bulayım diye yola koyuldum. Sürpriz oldu, değil mi? Hele tekerler üstüne suya inişim!"

Duyduğum dehşeti gördü, elini kaldırdı. "Tam zamanında uyandım. Suya değmeden bir saniye önce. Deniz uçaklarında en tecrübeli olan benliğime sığındım. Sen o anda *tekerler yukarı!* diye bağırdın. Sağol."

Leslie'nin omzuna dokundu. "Kumda iz bırakmadığımı görmen büyük gözlemci olduğuna işaret ediyor. O size kendi yolunuzu seçmenizi hatırlatmak içindi. Kendi içinizden gelen doğruluk duygusunu izleyin, başkasınınkini değil. Ama bunu zaten biliyorsunuz."

"Ah, Pye!" dedi Leslie. "En yüksek doğruluk duygumuzu nasıl izleriz, böyle bir dünyada yaşarken... İvan'la Tatiana'yı tanımış mıydın?"

Pye başını evet dercesine salladı.

"Bayıldık onlara!" dedi Leslie. Sesi duygudan çatlıyordu. "Ve

onları öldürenler de Amerikalılardı! Pye, bizdik!"

"Siz değildiniz hayatım. Onları öldürebileceğiniz nasıl aklınıza geliyor?" Leslie'nin çenesini kaldırdı, gözlerine baktı. "Unutmayın, desenin içindeki hiçbir şey rastgele değildir, hiçbirşey nedensiz değildir."

Nedeni ne olabilir ki?" diye terslendim. "Sen orada değildin, o korkuyu hissetmedin!" Moskova'daki gece birden geri döner gibi oldu. Sanki karanlıkta kendi ailemizi öldürmüşüz gibi.

"Richard, desende tüm olasılıklar var," dedi o yumuşak bir sesle. "Tam bir seçim özgürlüğü. Kitap gibi. Her olay bir kelime, bir cümle, sonsuz bir hikâyenin parçası. Her harf sonsuza dek sayfanın üzerinde kalıyor. Değişen, bilinç yalnızca. Neyi okuyup neyi okumamanın kararı. Nükleer savaşlı bir sayfayı açtığınız zaman umutsuzluğa mı kapılıyorsunuz, yoksa demek istediği şeyi mi öğreniyorsunuz? O sayfayı okurken mi öleceksiniz, yoksa diğer sayfaları okumaya devam mı edeceksiniz, giderek daha mı çok erdem kazanacaksınız?"

"Biz ölmedik," dedim. "Ve umarım daha fazla erdem kazanmışızdır."

"Siz Tatiana ve İvan Kirilov'la bir sayfa paylaştınız. O sayfayı okuyup bir sonraki sayfayı çevirdiniz. Hâlâ duruyor o sayfa. Şu an bile. Okumayı seçen herhangi bir kimsenin yüreğindeki duyguları değiştirmeyi bekliyor. Ama siz öğrendikten sonra bir daha okumanız gerekmez. O sayfayı geçtiniz artık. Onlar da geçtiler."

"Geçtiler mi?" dedi Leslie. Umut duymaya cesaret etmişti.

Pye gülümsedi. "Linda Albright size biraz Tatiana Kirilova'yı hatırlatmadı mı? Krystof da bir bakıma dostunuz İvan'ı hatırlatmıyor muydu? Hava Oyunları pilotlarınız, savaşı bir dehşet olmaktan çıkarıp bir eğlence haline sokmamışlar mıydı? Kendi dünyalarını yok olmaktan kurtarmamışlar mıydı? *Kim sanıyorsunuz onları siz?*"

"Moskova'daki korkunç geceyi bizimle birlikte okuyanların aynıları mı?"

Pye, "Evet!" diye karşılık verdi.

"Aynı zamanda biz oluyorlar, öyle mi?" diye sordum.

"Evet!" Gözleri parladı. "Sen ve Leslie, Linda ve Tatiana, Mashara, Jean-Paul, At-Elah, İvan, Atkin ve Tink, Pye, biz hepimiz... hepimiz... BİRiz!"

Kumlara minik dalgacıklar sıçrıyordu. Ağaçlarda rüzgârın yumuşak sesini duyuyorduk.

"Sizi bulmamın bir nedeni var," dedi. "Sizin At-Elah'ı bulmanızın da bir nedeni var. Savaş ve barışa önem mi veriyorsunuz? O zaman savaş ve barışın içyüzünü anlatan sayfalara iniyorsunuz. Birbirinizden ayrılmaktan, ölmekten, birbirinizi kaybetmekten mi korkuyorsunuz? Size ayrılık ve ölümü öğreten sayfalara iniyorsunuz. Öğrendikleriniz artık çevrenizdeki dünyayı ebediyen değiştirecek. Dünyayı seviyor, insanoğlunun ona zarar verdiğine mi kaygılanıyorsunuz? Olabileceklerin en kötüsünü ve en iyisini görüp herşeyin sizin bireysel seçiminize bağlı olduğunu öğreniyorsunuz."

"Kendi gerçeğimizi kendimizin yarattığını mı söylüyorsun bize?" diye sordum. "Böyle bir söz vardır, bilirim... ama Pye, kabul edemediğim..."

Neşeyle güldü, sonra doğu ufkunu işaret etti.

"Daha erken. Sabahın erken saati," dedi. Sesi kısık ve esrarengizdi. "Karanlık. Bu kumsal gibi bir kumsalda duruyoruz. Şafağın ilk ışıkları ancak belli oluyor. Soğuk."

Biz de orada, soğuğun ve karanlığın içinde, onunla birlikteydik. Hikâyesini yaşıyorduk.

"Önümüzde sehpamız ve tualimiz duruyor. Boyalarımız, fırçalarımız var." Sanki hipnotize olmuştuk o kara gözler karşısında. Paleti sol elimde hissediyordum. Fırçaları da sağ elimde. Tahta saplı fırçalar.

"Şimdi ışıklar gökte yükseliyor, görüyor musunuz?" dedi. "Gökyüzü alev gibi oluyor, altınlar kaynıyor, buz prizmaları doğan güneşin ışığında eriyor..."

Görüyorduk. Renklerini de.

"Boya!" dedi Pye. "Şafağı tualinde yakala! Işığı yüzüne vursun, gözlerinden sanatına yayılsın! Çabuk ol, vakit geçirme!

Şafağı fırçanla yaşa!"

Ben ressam değilim, ama zihnim boyaları tuale işleyip duruyordu. Leslie'nin tualini düşündüm. Onun şafağı çok zarifti. Özenle çizilmiş ışıklar, yağlıboya yıldız patlamalarının içinde eriyordu.

"Bitti mi?" dedi Pye. "Fırçaları kaldırdınız mı?"

Başımızı salladık.

"Ne yarattınız?"

Keşke öğretmenimizin resmini yapsaydım... o anda öyle koyu renk bir parlaklığı vardı ki...

Leslie, "Çok farklı iki şafak," dedi.

Pye, "İki şafak değil," diye düzeltti. "Ressam şafağı yaratmaz. Onun yarattığı..."

"Ah, tabii," dedi Leslie. "Ressam *tabloyu* yaratır!"

Pye yine başını salladı.

"Şafak bir gerçektir, tablo ise bizim ondan çıkardığımızdır, öyle mi?" diye sordum.

"Tam öyle!" dedi Pye. "Eğer herbirimiz kendi gerçeğimizi yaratacak olsak ne kaos olurdu, düşünebiliyor musunuz? Gerçek yalnızca herbirimizin yaratabildiğiyle sınırlanırdı!"

Başımı evet diye sallayıp hayalimde canlandırmaya çalıştım. Hiç şafak görmemişsem onu nasıl yaratırdım? Karanlık gökyüzüne ne yapardım yeni bir gün başlasın diye? Bir gökyüzü gelir miydi aklıma? Gece gelir miydi, gündüz gelir miydi?

Pye devam etti. "Gerçeğin görüntülerle hiç ilgisi yoktur. Bizim o dar görüş biçimimizle de ilgisi yoktur. Gerçek, ifade edilmiş sevgidir, katıksız ve kusursuz sevgidir. Mekânın ve zamanın değmediği bir sevgi.

"Kendinizi hiç dünyayla bir, evrenle bir, yani *herşeyle* bir hissedip de içinizi dayanılamayacak bir sevgi kapladı mı?" Gözleri Leslie'den bana döndü. *"Odur* gerçek. Doğru odur. Ondan ne çıkardığımız bize kalmıştır. Ressamın şafak resmi yapması gibi. Sizin dünyanızda insanlık o sevgiden uzaklaştı. Nefreti, güç mücadelelerini yaşıyor, kendi daracık nedenleriyle dünyayı oyuncak ediyor. Böyle devam ederseniz hiç kimse

şafağı göremeyecek. Şafak her zaman olacak tabii... ama insanlar onu bilmeyecek ve sonunda onun güzelliğiyle ilgili hikâyeler bile bilinçlerinden silinecek."

Ah, Mashara, diye düşündüm. Bizim geleceğimiz *sen* olmak zorunda mısın?

Leslie, "Dünyamıza nasıl sevgi getirebiliriz?" diye sordu. "Öyle çok tehditler var ki... öyle çok At-Elah'lar var ki!"

Pye bir an durdu, bize anlatabileceği bir hikâye aradı, sonra kumların üzerine bir kare çizdi. "Diyelim ki korkunç bir yerde yaşıyoruz. Tehdit Kenti," diyerek kareye dokundu. "Burada ne kadar uzun kalırsak, o kadar daha az seviyoruz. Şiddet var, bozulma var, insanlarından hoşlanmıyoruz, yaptıkları seçimleri beğenmiyoruz... biz oraya ait değiliz. Tehdit Kenti bizim yuvamız değil!"

Kareden uzağa doğru dalgalı bir çizgi çizdi, açılar oluşturdu, parmağı ileri geri gitti geldi. Çizginin sonuna bir daire çizdi.

"Böylece günün birinde bavullarımızı toplayıp, arabamıza biniyor, gidiyoruz. Barış kentini aramaya." Çizdiği zor yolu parmağıyla izlemeye başladı, her kavisini, her virajını izledi. "Sağa veya sola dönmeyi seçiyoruz, otoyollara, kestirme yollara giriyoruz, en yüksek umutlarımızın haritasını izliyoruz ve sonunda buraya varıyoruz.. bu güzel yere geliyoruz."

Barış, kumdaki daireydi. Pye'nın parmağı orada durdu. Konuşurken kuma ağaç diye minik dallar dikti.

"Barış içinde bir yuva buluyoruz. İnsanları tanıdıkça, bizi buraya getiren değerleri paylaştıklarını görüyoruz. Herbiri kendi yolunu bulmuş, kendi haritasını izleyerek gelmiş bu kente. İnsanların sevgiyi ve iyiliği seçtiği yere... Birbirlerine ve dünyaya karşı. Biz Tehdit Kenti'ndeki herkesi bizimle birlikte Barış'a gelmek için ikna etmek zorunda kalmadık. Kendimizden başka hiç kimseyi ikna etmemiz gerekmedi. Barış zaten vardır. İsteyen herkes nereye isterse oraya gidebilir."

Bize baktı. Hikâyesinden hemen hemen utanıyordu.

"Barış halkı, nefretin aslında gerçeklerden yoksun bir sevgi olduğunu öğrenmişlerdi. Gerçekte hepimiz birken niçin yalanlar

söyleyip kendimizi ayırmaya ve mahvetmeye çalışmalı? Tehdit Kenti'nin insanları yok olmayı seçmekte özgürdür. Biz de barışı seçmekte özgürüz.

"Zamanla Tehdit Kenti'ndeki insanlar şiddetten bıkabilirler. Belki onlar kendi haritalarını kullanarak Barış'a gelirler, bizim seçimimizin aynısını yapıp, yok olmayı arkada bırakırlar. Hepsi bu seçimi yaparlarsa, Tehdit kenti artık bomboş bir hayalet kent olur."

Parmağıyla kumlara enine bir '8' çizdi. Barış ile Tehdit Kenti arasında düzgün kıvrımlı bir yol.

"Ve günün birinde Barış halkı hatırlayabilir, merak edebilir, Tehdit Kenti'nin harabelerini ziyarete gidebilir, bakar ki mahvedenler gitmiş, gerçek yine görünür duruma gelmiş. Zehirler akacağına temiz dereler akıyor, kelleşen arazide ve maden ocaklarının üzerinde yeni ormanlar yetişiyor, kuşlar temiz havada şarkılar söylüyor." Pye yeni kente de ağaçlar dikti. "Ve Barış halkı, kentin kapısında asılı o çarpılmış levhayı, Tehdit Kenti yazısını indiriyor, yeni bir levha koyuyor: Sevgiye Hoşgeldiniz. Bazıları tekrar oraya taşınıp enkazı temizlemeye, yeniden şirin sokaklar kurmaya başlıyor, kentin adıyla yaşayacağına yemin ediyorlar. Seçimler, sevgililerim benim, anlıyor musunuz? Herşeyin aslı... seçimler!"

O anda, o garip yerde... anlattıkları anlam ifade etti.

"Siz ne mi yapabilirsiniz?" diye sordu. "Çoğu dünyalarda, olaylar âni mucizelerle değişmez. Değişiklik ülkeler arasındaki incecik bir ipliğin bükülmesiyle başlar. Linda Albright'ın dünyasındaki ilk amatör Hava Oyunları, sizin dünyanızda Amerikalı seyircilere gösterilen ilk Sovyet dansları, konser veren ilk sovyet ses sanatçıları. Yavaş yavaş hayatı seçmeyi sürdürün."

"Neden bir anda değil?" diye sordum. "Hızlı değişiklik imkânsızdır diye bir kural yok ki..."

"Hızlı değişiklik elbette mümkün, Richard," dedi. "Değişiklik her an oluyor. Siz farkına varsanız da, varmasanız da. Sizin dünyanız, barış geleceğine yönelik ilk umut ipliğiyle, 1962 yılında son savaşın ilk günü sona eren diğer dünya kadar

doğrudur. Herbirimiz dünyamızın kaderini seçeriz. Olaylardan önce zihinler değişmek zorunda."

"O halde teğmene söylediğim doğru," dedim. "Gelecekle-rimden birinde Sovyetler 1962 yılında sinmediler. Ve ben de bir nükleer savaşı başlattım."

"Elbette. Desenin binlerce yolu o yıl son buldu. Binlerce değişik Richard oralarda ölüm tecrübesini seçti. Sen seçmedin."

"Dur bir dakika," dedim. "Kurtulamayan değişik dünyalarda da masum insanlar yok muydu? Her taraf patlayınca onlar da kavrulmadı mı, donmadı mı, karıncalara yem olmadı mı?"

"Elbette. Ama Richard, onlar gezegenlerinin imhasını seçmişlerdi! Bazıları yanlışlıkla seçtiler. Aldırmıyorlardı. Bazıları en iyi savunmanın saldırı olduğuna inandıkları için seçtiler. Bazıları gidişi durduramayacak kadar güçsüz olduklarını sandıkları için seçtiler. Bir geleceği seçmenin bir yolu da, onun kaçınılmaz olduğuna inanmaktır."

Sustu, minik ağaçlarla dolu daireye parmağıyla vurdu. "Biz barışı seçersek barış içinde yaşarız."

"Orada yaşayanlarla konuşmanın bir yolu var mı?" diye sordu Leslie. "Bizim bilmemiz gerekenleri öğrenmiş olan kimliklerimizle konuşmanın?"

Pye ona gülümsedi. "Şu anda onu yapıyorsunuz."

"Ama nasıl yapabiliriz?" dedim. "Deniz Kuşuna atlayıp trilyon-da bir şansı tutturarak değişik bir boyutta seni bulmadıkça, nasıl olur?"

"Hayalinde canlandırabileceğin herhangi bir değişik benliğinle konuşmanın yolunu mu istiyorsun?"

"Lütfen," dedim.

"O kadar esrarengiz birşey değil," dedi. "Ama sonuç veriyor. Konuşmak istediğin benliğini hayal et, Richard. Sormak iste-diğin şeyi sorduğuna kendini inandır. Cevabı duyduğunu hayal et. Dene."

Birden ürktüm. "Ben mi? Şimdi mi?"

"Neden olmasın?"

"Gözlerimi kapayacak mıyım?"

"İstiyorsan."

"Bir töreni yok herhalde!"

"Törensellik seni rahatlatıyorsa, derin bir soluk al, renkli ışıklarla dolu bir odaya bir kapının açıldığını hayal et. Kişiyi o ışıkların ya da bir sisin içinde hareket ediyormuş gibi gör. Ya da ışıkları ve sisi boş ver, bir ses duymakta olduğuna inan. Bazen sesleri görüntülerden daha iyi algılarız. Ya da ışığı ve sesi unut, o kişinin bildiklerinin senin içine akışını hisset. İstersen onu da unut, karşılaşacağın ilk insanın, soruyu sorduğun anda sana cevabı vereceğini hayal et... ve sor sorunu. Ya da senin için sihirli olan bir kelimeyi söyle. Nasıl istersen. Hayal et."

Hayal etmeyi seçtim ve bir kelime kullandım. Gözlerim kapalı durumda, konuştuğum anda karşımda değişik kimliğimin belireceğini, bilmek istediğim şeyi bana söyleyeceğini hayal ettim.

Kendimi gevşek bıraktım, yumuşak renkler, uçuşan pasteller gördüm. Kelimeyi söylediğim anda o insanı göreceğim, diye düşündüm. Acelesi yoktu.

Renkler ve bulutlar gözlerimin gerisinde kayıp duruyordu.

"Bir," dedim.

Bir anda gördüm. Samanların üzerinde park etmiş duran eski bir uçağın kanadının yanında duruyordu adam. Arkasında mavi gök ve güneşin ışıkları. Yüzünü göremiyordum ama sahne Iowa yazları kadar sessizdi. Sesini sanki o da bizimle birlikte kumsalda oturuyormuş kadar yakından duydum.

"Çok geçmeden, görüntüleri yadsıyabilmek için tüm bilgilerine gereksinimin olacak," dedi. "Unutma ki bir dünyadan diğerine kendi boyutlararası deniz uçağınla geçebilmek için Leslie'nin gücüne ihtiyacın var, onun da senin kanatlarına ihtiyacı var. Birlikte uçuyorsunuz."

Işık tekrar parladı, şaşkınlıkla gözlerimi açtım.

"Birşey var mı?" diye sordu Leslie.

"Var," dedim. "Ama nasıl kullanacağımdan tam emin değilim." Ona ne gördüğümü, ne duyduğumu anlattım. "Anlayamıyorum," dedim.

Pye, "Anlaman gerektiğinde anlarsın," dedi. "Deneyimden

önce bilgiyi bulduğun zaman, başlangıçta her zaman anlam taşımaz."

Leslie gülümsedi. "Burada öğrendiğimiz herşey pek pratik değil."

Pye yine kumlardaki 8 işaretini parmağıyla izleyerek düşünüyordu. "Biz anlayana kadar hiçbir şey pratik değildir," dedi. "Bazı benlikleriniz vardır, deniz uçağıyla uşuyorsunuz diye size tapmaya hazırdırlar. Bazıları da vardır, görünce onların sihirli olduğuna yemin edebilirsiniz."

"Senin gibi," dedim.

"Her sihirbaz gibi. Ben sihirliyim, çünkü siz benim herşeyi nasıl uyguladığımı bilmiyorsunuz! Ben kendini desende ifade eden bir bilinç noktasıyım. Tıpkı sizin gibi. Yine tıpkı sizin gibi, ben de hiçbir zaman doğmadım ve asla ölemem. *Beni sizden* ayırmak bile, unutmayın ki, var olmayan bir farklılıktan ibarettir.

"Tıpkı bir saniye önce ya da bir hafta önce siz olan kişiyle birarada olmanız gibi," diye devam etti Pye. "Bir an önce ya da bir hafta sonra siz olacak kişiyle birlikte olduğunuz gibi, bir ömür önce siz olanla, bir başka hayatta siz olanla, yüz hayatta, yani geleceğiniz dediğiniz şeyde siz olanla da biraradasınız."

Ayağa kalktı, ellerindeki kumları silkeledi.

"Benim gitmem gerek," dedi. "Ressamlarla şafağı unutmayın. Ne olursa olsun, ne oluyormuş gibi gözükürse gözüksün, tek gerçek sevgidir."

Leslie'ye uzandı, onu kucaklayıp veda etti.

"Ah, Pye!" dedi Leslie. "Gidişini görmekten öyle nefret ediyorum ki!"

"Gitmek mi? Gözden kaybolabilirim, küçük dostlarım, ama sizden asla ayrılamam! Kaç kişi varız ki?"

"Bir, sevgili Pye," deyip onu kucakladım.

Güldü. "Niye seviyorum sizi?" diye sordu. "Çünkü hatırlıyorsunuz..."

Sonra gözden kayboldu.

Leslie'yle ikimiz uzun süre kumda, Pye'nın çizdiği resimlerin yanında oturduk, parmağımızı o 8 işaretinin içinden geçirip onu

izledik, onun küçük kentlerini ormanlarını, bize anlattığı hikâyeyi daha çok sevdik.

Sonunda Growly'ye yürüdük. Kollarımızı birbirimizin beline sarmıştık. Ben demiri aldım, Leslie'nin pilot kabinine binmesine yardım ettim, deniz uçağını kıyıdan uzağa itip içine bindim. Martin yavaşça rüzgâra uydu, ben de motoru çalıştırdım.

"Acaba sırada ne var?" dedim.

"Garip," dedi Leslie. "Buraya inip de desenden çıktığımızı sandığımızda, bittiğine özülmüştüm! Şimdi ise ... Pye'ı yeniden görmek benim için birşeyin sonunu noktaladı. O kadar çok şeyi o kadar hızlı öğrendik ki! Keşke eve dönebilsek, bunları düşünebilsek, ne anlama geldiğini bulsak..."

"Bence de," dedim.

Uzun uzun birbirimize baktık, tek kelime söylemeden ortak görüşte birleştik.

"Peki," dedim. "Eve o halde. Şimdi öğrenmemiz gereken, bunu nasıl yapacağımız."

Levyeyi öne ittim. Ne hayal gücü çalıştırma, ne gözümde canlandırmak için çaba. Growly'nin motoru uğuldadı, deniz uçağı ileri atıldı. Kendi kendime, levyeyi göremediğim zaman bu küçücük iş neden o kadar zor oluyor ki, diye merak ettim.

Growly sulardan yükseldiği anda dağ gölü kayboldu, kendimizi yine olabilecek her dünyanın üzerinde uçuyor bulduk.

15

Desen altımızda yayılmıştı. Her zamanki gibi gizemliydi. Bize yolu işaret eden oklar, yön göstericiler, işaretler yoktu.

"Bir fikrin var mı? Nereden başlıyoruz?" diye sordum.

Leslie, "Her zamanki gibi sezgilerimizi mi izleyelim?" dedi.

"Sezgiler fazla genel, fazla sürprizlerle dolu," dedim. "Tink'i veya Mashara'yı biz aramadık... At-Elah'ı da. Sezgi bizi desenin belli bir noktacığına, Los Angeles'e giderkenki o noktaya götürebilir mi?"

Sanki o hain zekâ testlerinin biri vardı önümüzde. Cevabı bildiğiniz zaman çok kolay, ama onu bulana kadar insanı delirten türden.

Leslie koluma dokundu. "Richard, desene ilk iniş yaptığımızda At-Elah'ı, Tink'i, Mashara'yı bulmamıştık," dedi. "Başlangıçta kendimizi tanıyabiliyorduk. Carmel'de, ilk karşılaştığımız zaman. Genç sen ve genç ben. Ama daha çok uçunca..."

"Doğru! Ne kadar uçarsak o kadar değiştik. Şimdi sen diyorsun ki, geri dönelim, tanıdık birşey görecek mıyız diye bakalım. Elbette!"

Leslie başını evet diyormuş gibi salladı. "Deneyebiliriz. Geri demek hangi taraf?"

Her yana baktık. Parlak çizgiler her yönde uzanıyordu ama güneş yoktu, işaret yoktu, bize rehberlik edecek birşey yoktu.

Yukarı doğru helezon çizerek yükseldik, daha önce indiğimiz bir yeri tanımaya çalıştık. Sonunda, sol tarafımızda, biraz uzakta, Pye'ı bulduğumuz pembe ve altın renklerini görür gibi oldum.

"Leslie, bak..." Growly'nin kanadını eğdim, onun görmesini sağladım. "Sence acaba orası..."

"Pembe. Pembe ve altın rengi!" dedi.

Birbirimize baktık, gözlerimizdeki umudu gemlemeye çalıştık, daha yukarı tırmandık.

"Tamam," dedi Leslie. "Tâ uzakta... pembenin ötesinde şu yeşil! Mashara'yı bulduğumuz yer mi orası?"

Sola döndük, desendeki ilk tanıdık yerlere yöneldik.

Deniz uçağı hayatların matrisi üzerinde homurdanarak ilerliyordu. Koskoca bir gökyüzünde minicik bir nokta. Mashara'nın yeşillerini ve altınlarını geçtik, Moskova'daki geceyi saklayan mercanları geçtik, At-Elah'ın bordo karanlığını geçtik. Sanki havalandıktan sonra saatlerce uçmuştuk.

"Los Angeles ilk kaybolduğunda sular maviydi, altta altın ve gümüş yollar vardı, hatırladın mı?" dedi Leslie. Eliyle uzaktaki ufku gösteriyordu.Şu orası mı? *Evet!*" Gözlerinde rahatlamanın parıltısı ışıldadı. "O kadar zor değilmiş. Çok zor muymuş?"

Evet, zor, diye düşündüm.

Mavilerin ve altın renklerinin eşiğini aşarken bu renkler gözümüzün önünde sonsuza kadar uzanıyor gibi göründü. Oralarda bir yerde, suyun belli bir noktasına iniş yapmak zorundaydık. Kendi zamanımızın kapısına. Neredeydi?

Uçmaya devam ettik. Bir o yana, bir bu yana. Bizi Carmel'deki ilk karşılaşmamıza götüren o iki parlak yolu arıyorduk. Aşağıda milyonlarca yol vardı. Milyonlarca paralel ve kesişme.

"Ah, Richie," dedi karım sonunda. Sesi deminki hafifliğinin tersine, şimdi çok ağırdı. "Hiç bulamayacağız!"

"Bulacağız tabii," dedim. Ama iç benliğim onun haklı çıkmasından korkuyordu. "Sezgileri yeniden kullanmanın zamanı geldi mi? Fazla seçme şansımız yok. Aşağısı hep bir örnek."

"Peki," dedi. "Sen mi, ben mi?"

"Sen," dedim.

Koltuğunda kendini gevşek bıraktı, gözlerini kapadı, bir süre sessiz kaldı.

"Sola dön." Sesindeki hüzünü duyabiliyor muydu acaba? "İyice sola çevir ve alçal..."

* * *

Taverna hemen hemen boştu. Barın ucunda tek başına oturan bir adam vardı, kenardaki loca gibi yerlerin birinde de beyaz saçlı bir çift oturuyordu, o kadar.

Barda işimiz ne, diye düşündüm. Ömrüm boyunca nefret etmiştim bu tür yerlerden. Yoluma çıkmasınlar diye karşı kaldırıma geçerdim. "Gidelim buradan."

Leslie elini koluma dayadı, gitmemi engelledi. "İlk inişte pek çok yer bize bir hata gibi göründü," dedi. "Tink bir hata mıydı? Ya Healey gölü?"

Bara doğru yürüdü, dönüp yaşlı çifte baktı, gözleri iri iri açıldı.

Ben de yanına vardım. "Şaşılacak şey!" diye fısıldadım. "Biziz bu... ama..." Başımı iki yana sallayıp duruyordum.

Ama *değişmemiştik.* Kadının yüzü de erkeğinki kadar kırışıktı. Dudakları onun kadar gergindi. Adam çökmüş, rengi kül gibi olmuştu. İhtiyar değildi ... yenikti. Masada iki şişe bira duruyordu. Yanında hamburgerler, patates kızartmaları vardı. İkisinin arasında son kitabımızın karton ciltli bir kopyası, masanın üzerine yüzükoyun kapatılmıştı. Kadınla adam derin bir sohbete gömülmüşlerdi.

"Ne anlam çıkarıyorsun bundan?" diye fısıldadı Leslie. Onun da sesi pek hafif çıkmıştı.

"Farklı benliklerimiz, bizim zamanımızda, bizim kitabımızı okuyorlar... bir barda."

"Bizi niye görmüyorlar?"

"Herhalde sarhoşlar," dedim. "Gidelim haydi."

Leslie bu sözüme aldırmadı. "Onlarla konuşmamız gerekir. Ama sözlerini kesmek istemiyorum. Öyle ciddi bir halleri var ki! Bir dakikalığına bitişiklerindeki locaya oturalım da dinleyelim."

"Dinlemek mi? Onlara kulak misafiri mi olacağız, Leslie?"

"Olmayalım mı?" diye sordu. "Pekâlâ, o zaman sen git, konuş, ben de konuk kabul etmeye karşı olmadıklarını anlar anlamaz gelirim."

Karşımızdaki iki kişiyi inceledim. "Belki de haklısın," dedim.

Yanlarındaki locaya süzüldük, yüzlerini görebilmek için karşı tarafa oturduk.

Adam öksürdü, önlerindeki kitaba eliyle vurdu. "*Ben* de yapabilirdim," dedi. Bir yandan hamburgerini yiyordu. "Bu kitaptaki herşeyi yapabilirdim!"

Kadın içini çekti. "Belki de yapabilirdin, Dave."

"Tabii yapardım." Adam yine öksürdü. "Bak, Lorraine, adam iki motorlu, eski bir uçakla uçuyor. Ne olmuş yani? Ben de uçmaya başlamıştım, biliyorsun. Neredeyse solo uçmaya hazırdım. Ne zorluğu var eski bir uçakla uçmanın?"

Ben zordur diye yazmamıştım, dedim içimden. Yalnızca hayatımın bir yere varmadığını gördüğüm zaman işi serseriliğe vurdum demiştim.

Kadın, "O kitapta eski uçaklardan daha başka şeyler de var," dedi.

"Eh, yalancının biri o adam. Kimse hayatını böyle kazanamaz. İnsanları parayla uçurmakmış. Uydurma bu. O harika karısına gelince, herhalde o da uydurma. Hiçbiri doğru değil. Anlayamıyor musun bunu?"

Niçin bu kadar kuşkucuydu? Ben değişik bir benliğimin yazdığı kitabı okusam, o sayfalarda kendimi bulamaz mıydım? O da benim şimdiki durumumun değişik bir benliğiyse, niçin aynı değerlere sahip değiliz, diye merak ettim. Niçin bu barda bira içiyordu, Tanrı aşkına? Niçin ölmüş, zavallı bir ineğin ufalanmış, ateşte yakılmış vücudunu yiyordu?

Mutsuz bir insandı o bugün. Görünüşe bakılırsa çoktan beri öyleydi. Yüzü benim hergün aynada gördüğüm yüzdü. Ama çizgileri öyle belirgin ve derindi ki, sanki bıçakla suratında ıstavroz çıkarmaya çalışmış gibiydi. Tedirgin bir duygu yayıyordu. Havada bir gerginlik vardı. Ondan uzaklaşmak istedim. Buradan çıkmak istiyordum.

Leslie durumumu hissetti, bana uzandı, elimi tutup bana sabır iletmeye çalıştı.

"İkisi de uydurma olsa ne olur, Davey?" diye sordu kadın. "Bu

yalnızca bir kitap. Niçin bu kadar kızıyorsun?"

Adam hamburgerini bitirdi, karısının tabağındaki patates kızartmalarından birine uzandı. "Benim tek dediğim, oku diye başımın etini yedin, ben de okudum. Okuyunca da, içinde öyle aman aman birşey olmadığını gördüm. Bu adamın her yaptığını ben de yapabilirdim. Niçin sen bunu bu kadar ... işte, ne düşünüyorsan öyle buluyorsun, anlamıyorum."

"Ben onu ne düşünüyorsam öyle bulmuyorum. Bence tam senin dediğin gibi. Bence o kitaptakiler biz de olabilirdik."

Adam şaşkın bakışlarla bakınca kadın elini kaldırdı, konuşmasına izin verilmesini istedi.

"Uçuşlarına devam etseydin ... kimbilir? Yazıyordun da, hatırlıyor musun? *Courier*'de çalışıyor, geceleri öyküler yazıyordun. Tıpkı onun gibi."

"Püff!" dedi adam. "Geceleri öykülermiş! Ne oldu sonra öykülere? Hepsi reddedildi. Bir kutu dolusu basılı red pusulası. Tam boy dosya kağıdına bile basılmamış. Ne işe yarar ki?"

Kadının sesi pek yumuşaktı. "Belki yeterince direnmeden bıraktın."

"Belki de. Bu yüzden de, sana söylüyorum işte. O martı öyküsünü ben de yazabilirdim! Çocukken denize uzanan iskeleye yürür, kuşların uçuşunu seyrederdim. Keşke benim de kanatlarım olsaydı derdim..."

Biliyorum, diye düşündüm. Kıyıdaki o iri kayalara iner, göze çarpmayacak gibi çömelirdin. Martılar o kadar yakınından uçardı ki, kulağınla duyabilirdin! Kanatlarındaki rüzgârı, yanından hızla geçen o tüylü kılıçların çıkardığı sesi. Derken birden döner, rüzgârın gittiği yöne uçarlardı. Yarasalar gibi. Kendi göklerinde özgür. Sen ise orada, kaskatı kayaya demir atmış gibi otururdun.

Birden içimde adama karşı bir acıma duygusu kabardı. Gözlerimin yanmakta olduğunu hissettim ona bakarken.

"O kitabı ben yazabilirdim. Her kelimesini." Yine öksürdü. "Bugün zengin olmuş olurdum."

"Öyle," dedi kadın.

Sessizdi. O da hamburgerini bitirdi. Adam bir bira daha söyledi, sigarasını yaktı, bir süre mavi dumanlar ardında kayboldu.

"Uçmayı neden bıraktın, Dave?" diye sordu kadın. "Madem o kadar çok istiyordun?"

"Hiç anlatmamış mıydım? Basit. Ya öğrenmek için bir servet harcıyordun... örneğin saatine yirmi dolar, ki o zamanlar yirmi dolarla bir hafta yaşanırdı ... ya da köle gibi çalışıp günlerce uçakları cilalaman, sabahları benzinlerini doldurman gerekiyordu ki bir tek uçuşa hak kazanabilesin. Ben hiçbir zaman kimsenin kölesi olmadım!"

Kadın cevap vermedi.

"Sen olsan yapar mıydın?" diye sordu adam. "Haftada bir saatlik uçuş uğruna her gece evine benzin ve cila kokarak gelmeye razı olur muydun? Zaten uçuş lisansımı almam en azından bir yıl sürerdi." Soluğunu saldı... uzun uzun içini çekti. "*Hademe* diye çağırırlar insanı. Hademe, şu yağı sil, hademe, hangarı süpür, hademe, şu çöpü at. Bana uymaz!"

Sigarasından soluk çekerken sanki o sigara yerine anıları yanıyormuş gibi davrandı.

"Kara Kuvvetleri de daha hırlı değildi," dedi dumanların arasından. "Ama ordu en azından para veriyordu bana." Görmeyen gözlerle salonu süzdü. Kafası başka bir zamandaydı. "Manevralara çıkardım, bazen uçaklar üzerimize doğru pırıl pırıl alçalır, sonra yine yükselip gözden kaybolurdu. Keşke Hava Kuvvetlerine yazılsaydım, diye geçirirdim içimden. Savaş pilotu olabilirdim."

Hayır, dedim kendi kendime sessizce. Karacı olmakla akıllılık etmişsin, Dave. Kara Kuvvetlerinde olunca bir seferde bir tek insan öldürürsün genellikle.

Tekrar soluğunu saldı, öksürdü. "Bilemiyorum, belki de o kitap konusunda haklısın. Ben olabilirdim. Senin olabileceğin ise kesin. Film artisti olabilecek kadar güzeldin." Omuzlarını kaldırdı. "O kitapta birlikte epey zor günler geçiriyorlar. Tabii adamın kendi suçu." Durakladı, sigaradan bir soluk daha çekti.

Hüzünlü bir hali vardı. "Bu yüzden onlara imreniyor değilim. Ama sonunda işlerin aldığı biçime imreniyorum."

Kadın, "Bana bakıp imrenme," dedi. "Onların yerinde olmadığımıza memnunum ben! Hayatlarında bazı güzel şeyler var ama hep bıçak sırtındalar. Bana göre, çok fazla bilinmeyen var. O kadının yerinde olsam, gözüme hiç uyku girmezdi. Sen ve ben iyi bir hayat geçirdik. İyi işlere girdik. Hiç işsiz ve parasız kalmadık... kalmayacağız da. Güzel bir evimiz, biraz birikmiş paramız var. Dünyanın en serüvenci insanları değiliz, belki en mutlu insanları da değiliz, ama seni seviyorum, Dave..."

Adam sırıttı, onun elini okşadı. "Ben seni daha çok seviyorum..."

"Ah, David!" Kadın başını iki yana sallayarak ona baktı.

Uzun süre sessiz kaldılar. Masalarının yanında geçirdiğim o kısacık süre içinde nasıl da değişmişlerdi gözümde! Keşke Dave sigara içmesini öğrenmemiş olsaydı, diye düşündüm. Ama hoşlanıyordum adamdan. Hiç tanımadığım bir benliğime karşı, ürküntü yerine anlayış duyuyordum artık. Nefret, verilere dayanmayan sevgidir, demişti Pye. Kimi sevmiyor olursak olalım, onunla ilgili birtakım şeyleri öğrenince fikrimiz değişebilir miydi?

Kadın, "Yıldönümümüzde sana ne alacağım, biliyor musun?" diye sordu.

"Yıldönümü armağanlarının zamanı geldi, ha?"

"Uçuş dersleri!" dedi kadın.

Adam ona, aklını kaçırdığından kuşkulanıyormuş gibi baktı.

"Hâlâ yapabilirsin, Davey. Biliyorum yapabileceğini..."

Bir an sessiz kaldılar. "Allah kahretsin," dedi sonunda adam. "Haksızlık bu."

"Hiçbir şey haklı değildir," diye düzeltti karısı. "Ama biliyor musun, bazen altı ay ömrün kaldı diyorlar, sonra bakıyorsun, birşey olmuyor, o insan yıllarca yaşıyor!"

"Lorraine, herşey öyle *çabuk* geçti ki! Daha dün orduya yazıldım, üzerinden otuz yıl geçti! Niye söylemiyorlar bu kadar çabuk geçeceğini?"

"Söylüyorlar," dedi kadın.

Adam içini çekti. "Biz niye dinlemedik?"

"Birşey farkeder miydi?"

"Şimdi ederdi. Eğer bilerek, yeni baştan yaşayacak olsaydım."

"Çocuklarımız olsaydı, şimdi ne derdin onlara?" diye sordu kadın.

"Herşeyi düşünün derdim. *Bunu yapmayı gerçekten istiyor muyum,* deyin. Ne yaptığınızın önemi yok, *yeter ki onu yapmayı istiyor olun!*"

Kadın ona şaşırmış gibi baktı. Ben içimden, demek sık sık böyle konuşmuyor, diye düşündüm.

"Onlara, son altı aya girerken işin hiç keyfi kalmadığını söylerdim. Olabilecek iyi şeylerin nereye gittiğini, önemli şeylere ne olduğunu merak ettiğin zaman yani." Öksürdü, kaşlarını çattı, sigarasını tablaya bastırarak söndürdü. "Onlara derdim ki, hiç kimse sıradan şeyler arasında kaybolup gitmeyi istemez, ama bu da oluyor, çocuklar. Eğer her yaptığınızı düşünmezseniz, her seçiminizi en iyi biçimde yapmazsanız, bu da oluyor."

"Yazmaya devam etmeliydin sen, Davey."

Adam elini hayır der gibi salladı. "Sanki işin sonunda sürpriz bir sınav sorusu varmış gibi: kendimden gurur duyuyor muyum? Şu andaki kişi olabilmek için ömrümü verdim ben! Ödediğim fiyata değdi mi?"

Sesi birden çok yorgunmuş gibi çıkmıştı.

Lorraine çantasından bir kâğıt mendil çekti, başını onun omzuna dayayıp, gözlerindeki yaşları kuruladı. Kocası ona sarıldı, onu okşadı, o da kendi gözlerini sildi, ikisi sessiz kaldılar... bir tek, adamın inatçı öksürüğü hariç.

Belki çocuklarına bunları söylemek için geç kaldı, diye düşündüm. Ama birisine söylemiş oldu. Karısına söyledi, bize söyledi... bir masa uzakta, ama bir evren uzakta olan bize. Ah, Dave...

Bu adamı o kadar sık canlandırmıştım ki hayalimde! Kararlarımı onun üzerinde o kadar çok denemiştim ki! Eğer bu teste

hayır cevabını verirsem, eğer güvenli yolu seçersem, sonra geriye dönüp yaptıklarıma baktığımda ne derim? Bazı seçeneklere hayır demek kolaydı. Örneğin, banka soymak istemiyordum, tiryaki olmak istemiyordum, hayatımı ucuz zevklere değişmek istemiyordum. Ama gerçek serüvenlere hayır deme seçimi, onun bakış açısıyla ölçülüydü. İlerde dönüp bu olaya baktığımda, cesaret gösterdiğim için mi hoşnut olacağım, yoksa cesaret göstermediğim için mi? İşte şu anda adam bize kendisi anlatıyordu.

Leslie alçak sesle, "Zavallılar!" dedi. "Bu biz miyiz, Richie? Farklı yaşasaydık diye düşünen bu insanlar biz miyiz?"

"Çok fazla çalışıyoruz," diye mırıldandım ben de. "Birbirimizi bulduğumuz için çok şanslıyız. Keşke işin zevkini çıkarmaya biraz daha fazla zaman ayırsaydık. Birarada, sessizlik içinde."

"Bence de! Biliyor musun, biraz yavaşlayabiliriz, Wookie," dedi karım. "Konferanslara gitmek, filmler yapmak, aynı anda on projenin peşinden koşmak zorunda değiliz. Herhalde vergi dairesiyle boğuşmak zorunda bile değiliz. Belki bu ülkeden ayrılıp, Yeni Zelanda'ya gitsek, orada ölene kadar, senin dediğin gibi tatil yapsak, daha iyi olurdu."

"Yapmadığımıza memnunum," dedim. "Kaldığımıza seviniyorum." Onun yüzüne baktım, birlikte geçirdiğimiz yıllar için sevdim onu. Varsın o yıllar bir mücadele olsun, yine de benim hayatımın en büyük zevkiydi onlar.

Zor zamanlar, güzel zamanlar, diyordu karım gözleriyle. Ben de değişmezdim onları, diyordu.

"Dönünce uzun bir tatil yapalım," dedim. Bu solmakta olan çiftten yeni bir bakış açısı kazanmıştım. Yeni bir içgörü yayılıyordu benliğime.

Karım başını evet dercesine salladı. "Hayatlarımızı yeniden düşünelim."

"Ne düşünüyorum, biliyor musun, Davey, hayatım?" dedi Lorraine'in sesi. Gülümsemeyi de başarmıştı.

Adam boğazını temizledi, o da ona gülümsedi. "Ben senin ne düşündüğünü hiçbir zaman bilememişimdir."

"Bence şu peçeteyi alalım," diyerek çantasına uzandı kadın. "Şu kalemi de alalım, altı ay içinde en çok neler yapmak istediğimizin listesini çıkaralım ... hayatımızın en güzel zamanı olsun diye. Eğer bize şunu yap, bunu yapma diyecek doktorlar olmasaydı... ne yapardık? Zaten seni tedavi edip iyileştiremeyeceklerini kabul ediyorlar. O halde ne yüzle bize birlikte geçireceğimiz zamanda şunu bunu yapmayı yasaklıyorlar? Bence o listeyi yapıp, sonra da her istediğimizi yapmalıyız."

"Deli bir kızsın sen," dedi adam.

Kadın peçetenin üzerine yazdı. "Uçuş dersleri ... nihayet."

"Öf, haydi canım," dedi adam.

"Kendin söyledin. O adamın her yaptığını yapabilirdim, dedin." Kadın parmağını kitaba uzatmıştı. "Bu sırf eğlence olsun diye. Haydi söyle. Başka ne?"

"Şey... ben hep gezi yapmak istemiştim. Avrupa'ya gitmek belki. Nasılsa hayal kuruyoruz..."

"Avrupa'da nereye? Herhangi bir yer var mı aklında?"

"İtalya," dedi adam. Sanki ömrü boyunca oranın hayalini kurmuştu.

Kadın kaşlarını kaldırdı, peçeteye yazdı.

"Hem gitmeden önce biraz İtalyanca öğrenmek isterdim. Oradaki insanlarla konuşabilelim diye."

Kadın başını kaldırdı. Şaşırıp kalmıştı. Kalemi bir an havada dondu.

"İtalyanca ders kitapları alırız," deyip yazdı. "Kasetler de var, biliyorum." Yine başını kaldırdı. "Başka ne? Bu liste *senin istediğin şeyler için.*"

"Ama zamanımız yok," dedi adam. "Keşke bunu taa..."

"Pişmanlıkları boşver," dedi kadın. "Değiştiremeyeceğimiz geçmişe hayıflanmanın yararı yok. Hâlâ yapabileceğimiz şeyleri iste."

Adam bir an bu sözü düşündü, yüzündeki pişmanlık ifadesi yok oldu. Sanki kadın onun içine yeni bir hayat soluğu üflemişti. "Haklısın!" dedi. "Vakti geldi de geçiyor! Sörf yapmayı da ekle!"

"Sörf mü?" Kadının gözleri iri iri açılmıştı.

Adam şeytan şeytan sırıtarak, "Doktor ne diyecek buna?" diye sordu.

"Sağlıklı değil diyecek." Kadın güldü, onu da yazdı. "Başka?"

Leslie'yle ben birbirimize sırıttık.

"Belki bize yuvamıza nasıl dönebileceğimizi söylemediler, ama oraya varınca neler yapmamız gerektiğini pekâlâ söylediler," dedim.

Leslie başını salladı, görünmez levyeyi itti, oda sarsılarak yok oldu.

16

Yeniden havalara yükseldiğimizde, gözlerimizle deseni tarayıp ipuçları aradık, eve nasıl dönebileceğimizi bulmaya çalıştık. Aşağıdaki yollar tabii her yana birden gitmekteydi.

Leslie, "Merak ediyorum," dedi. "Ömrümüzün geri kalanını hep başkalarının hayatına girip çıkarak, kendi hayatımızı arayarak mı geçireceğiz?"

"Hayır, tatlım, hayatımız burada," diye yalan söyledim. "öyle olmak zorunda! Anahtarı bulana kadar sabırlı olmamız gerek yalnızca. Her neyse o anahtar."

Yüzüme baktı. "Şu anda duyguların benimkilerden çok daha berrak. Neden iniş yerini sen seçmiyorsun?"

"Sezgi yine. Son bir kere, öyle mi?"

Gözlerimi kapar kapamaz bu seferkinin doğru olduğunu anladım. "Dosdoğru ilerle! İnişe hazırlan.!

* * *

Adam otel odasında, tek başına, yatağın üzerine atmıştı kendini. Benim ikizim. Tek dirseğine dayanmış, pencereden dışarı bakıyordu. Ben değildim, ama bana o kadar yakındı ki, evimizden fazla uzakta olmadığımızı anladım.

Camlı kapılar bir golf alanına bakmaktaydı. İlerde ulu çamlar vardı. Alçak bulutlar dolaşıyor, damda yağmur çiselemesinin sesi duyuluyordu. Vakit ya akşama yaklaşıyor olmalıydı, ya da bulutların kalınlığından öğle zamanı bile akşama dönüşmüştü.

Leslie'yle birlikte öbür taraftaki balkonda durup camdan içeriye baktık.

Leslie, "İçimdeki duygu onun büyük depresyon içinde olduğunu söylüyor. Ya sence?" diye fısıldadı.

Başımla evet dedim. "Burada böyle hiçbirşey yapmadan yatıyor olması garip. Leslie nerede?"

Karım başını iki yana salladı, adamı kaygıyla seyretti. "Kendimi ... bir garip hissediyorum bu durumda," dedi. "Bence onunla yalnız konuşmalısın."

Adam kıpırdamadan yatıyordu. Ama uyumuyordu da.

"Haydi, sevgilim," diye üsteledi Leslie. "Sanırım sana gereksinimi var."

Karımın elini sıktım, odaya onsuz girdim.

Adam gri ışıklara bakıyordu. Ben yaklaşırken başını pek az kıpırdattı. Yatağın üzerinde, adamın yanıbaşında ufacık bir bilgisayar durmaktaydı. Prize takılıydı, ceryan ışığı yanıyordu ama ekranı tıpkı adamın yüzü gibi bomboştu.

"Merhaba Richard," dedim. "Sakın şaşırma. Ben..."

"Biliyorum," diye içini çekti. "Sorunlu bir zihnin uzantısısın." Sonra gözlerini tekrar yağmura çevirdi.

Gözümün önünde, yıldırım çarpmış bir ağacın devrilişi, kıpırdayamadan yerde yatışı canlanmıştı.

"Ne oldu?" diye sordum.

Cevap vermedi.

"Neden bu kadar sıkkınsın?"

Sonunda, "Yürümedi," dedi. "Ne olduğunu bilmiyorum." Sustu. Konuştu. "Terketti beni."

"Leslie mi? Seni terk mi etti?"

Yataktaki adam başını yarım yamalak salladı. "Evden ben ayrılmazsam kendisinin ayrılacağını söyledi. Bana artık dayanamıyormuş. Belki uçup duran ben olabilirim ama evliliği terk eden de o oldu."

Mümkün değil, diye düşündüm. Değişik bir Leslie benliğinin ona dayanamadığını söylemesi için neler olmuş olmalıydı? Kendi Leslie'mle ikimiz nice çok zor dönemler geçirmiştik. Benim ilişkimden sonra yıllar süren mücadeleler, kendimizi artık devam edemeyecek kadar yorgun hissettiğimiz zamanlar, bakış açımızı ve sabrımızı kaybedecek kadar baskı altında kalışlarımız, kavgalarımız. Ama bunlar hiçbir zaman *ciddi* ol-

mamıştı. Hiç ayrılmamıştık, kimse diğerine, sen gitmezsen ben giderim dememişti. Bize olanlardan daha kötü ne olmuş olabilirdi onlara?

"Benimle konuşmuyor," dedi adam. Sesi de vücudu kadar ölgündü. "Onunla durumu konuşmak istediğim zaman telefonu kapıyor."

"Ne yaptın?" diye sordum. "İçkiye mi başladın? Haplara mı? Yoksa sen..."

"Saçmalama," dedi sinirlenerek, "Ben benim!" Gözlerini yumdu. "Git buradan. Yalnız bırak beni."

"Üzgünüm," dedim. "Budalalık ettim. Ama ... ikinizi ayırabilecek şeyin ne olduğunu düşünemiyorum. Çok büyük bir neden olmalı."

"Hayır!" dedi. "Ufacık şeyler. Hepsi ufacık şeylerdi! Dağ gibi işler var. Vergiler var, muhasebe var, filmler, kitaplar, dünyanın her yanından gelen binlerce istek ve öneri var. Bunların yapılması ve de iyi yapılması gerekiyormuş ona göre. Deli gibi atılıyor işlerin üzerine. Durmak bilmiyor. Yıllar önce bana söz vermişti. Hayatımın hiçbir zaman, onu tanımadan önceki keşmekeşe dönüşmeyeceğini söylemişti. İnanarak söylemişti hem de."

Susmadan konuşuyordu. Zihninin uzantısına bile söz söylemek rahatlatıyordu onu.

"Ben ayrıntılara önem vermem. Hiçbir zaman vermedim. Bu yüzden de öyle şeylerin hepsini o üstlenmiştir. Bir eliyle üç kompüteri çalıştırır, öbürüyle bin tane formu, gereksinimlerimizi, tarihinde yetişecek işleri düzene sokar. Sözünü ölüm pahasına bile tutacaktır, anlıyor musun?"

Bu son sözü, *'beni* öldürse bile' dermiş gibi söylüyordu. İçi acıyla doluydu. Gücenmişti.

"Bana hiç zamanı kalmıyor. İşten başka hiçbir şeye zamanı kalmıyor. Ben de ona yardımcı olamıyorum, çünkü işleri karıştıracağımdan ödü kopuyor.

"Kalktım ona bu dünyanın bir hayal dünyası olduğunu hatırlattım. Bu kadar ciddiye alma dedim. Ben bir süre uçağa bi-

nip uçacağım dedim. Basit gerçek. Ama ben giderken arkamdan ateş saçan bakışlarla baktı. Sanki beni buharlaştırmak istiyormuş gibi!"

Yatağın üstüne, ruh hekiminin kanepesine uzanır gibi uzanmıştı.

"Değişti o. Stres değiştirdi onu. Artık çekici değil, komik değil, güzel değil. Sanki toprakla doldurulmuş arazi üzerinde buldozer sürüyor. Nisanın on beşine, aralığın on üçüne ya da eylülün yirmi altısına kadar taşıyacağı öyle çok kâğıt var ki, hep hareket halinde olmazsa o kâğıtların içinde gömülüp gidecekmiş gibi. Ben hayatımıza ne oldu deyince bana bağırıyor, buradaki yükün birazını da sen taşısan anlardın, diyor."

Bu adamın ben olduğunu bilmesem, saçmalıyor, sayıklıyor derdim.

Oysa ben de bir ara neredeyse onun yolunu seçiyordum. Onun kadar çıldırmama ramak kalmıştı. Ayrıntılar fırtınası içinde kaybolmak öyle kolay ki... hayatta en önemli şeyleri bir kenara atmak, özel bir sevgiyi hiçbir şey tehdit edemez nasılsa demek, sonra günün birinde, hayatın kendisinin bir ayrıntı haline geldiğini, sizin de bu arada en çok sevdiğiniz kişiye yabancılaşmış olduğunuzu görmek...

Doğruyu biraz saptırarak, "Ben de senin geçirdiğini geçirdim," dedim. "Sana bir soru sorsam olur mu?"

"Sor," dedi. "Hiçbir şeyin zararı olamaz. Sonumuz geldi bizim. *Benim* suçum değildi. Küçük şeyler tehlikeli olabilir, kabul, ama bu *biziz!* Ruh arkadaşıyız biz! Düşünebiliyor musun? Ben eski alışkanlıklarıma dönüyorum, birkaç gün için pek o kadar derli toplu olmuyorum diye hemen yakınıyor, kendisi zaten işin altında boğulurken ona ek iş çıkardığımı söylüyor. Benim yapmamı istediği şeylerin listesini çıkarıyor, ben o işleri bir süre yapmayınca, örneğin bir ampulü değiştirmeyi unutunca, tüm sorumluluğu ona yüklemekle suçluyor beni. Ne demek istediğimi anlıyor musun?

"Yardım etmesine elbette ediyorum... ama *her* zaman mı edeceğim? Etmediğim zaman, evliliğimizi bozmaya yeter neden

mi bu? Olmamalı. Ama çakıl çakıl üstüne birikiyor, birdenbire bütün köprü yıkılıyor. Ona bu tutumunu bırakmasını, işin parlak yanını görmesini söyledim, ama nerdeeee? Evliliğimiz eskiden sevgi ve saygıydı, şimdi gerilim, sonu gelmez iş ve öfke oldu. En önemli şeyin hangisi olduğunu göremiyor. Sanki..."

"Arkadaş, birşeyi söylesene bana," dedim.

Yakınmayı kesti, bana baktı. Hâlâ orada olduğuma şaşırmış gibiydi.

"Neden seni bunlara değer bulsun?" diye sordum. "Senin neyin o kadar matah ki sana âşık olsun?"

Kaşlarını çattı, ağzını açtı, ama sesi çıkmadı. Sanki sihirbazdım da onun konuşma yeteneğini çalmıştım. Sonra gözlerini kaçırdı, şaşkın bakışlarını yağmura çevirdi.

Bir süre sonra, "Neydi o soru?" diye sordu.

Ben sabırla, "Senin neyin o kadar matah ki karının sevmesi gerekiyor?" dedim.

Bir daha düşündü, omuzlarını kaldırdı, vazgeçti. "Bilmiyorum."

"Ona sevgi gösteriyor musun?"

Başını çok hafifçe iki yana salladı. "Artık göstermiyorum," dedi. "Ama bazı durumlarda zor olu..."

"Anlayışlı mısın, destekleyici misin?"

"Dürüst cevap mı vereceğim?" Biraz daha düşündü. "Pek sayılmaz."

"Açık mısın, duyarlı mısın onun duygularına karşı? İlgili ve anlayışlı mısın?"

"Öyleyim diyemem." Suratı asılmıştı. "Değilim."

Her soruyu düşünüyordu. Acaba cevap vermek cesaret mi istiyor, yoksa doğruyu söylemeye onu umutsuzluğu mu zorluyor, diye merak ettim.

"İletişim kuruyor musun, hoşsohbet misin... eğlendirici, ilginç, aydınlatıcı, hevesli, ilham verici misin?"

İlk defa olarak doğrulup oturdu, bana baktı. "Bazen. Yo, çok seyrek. Hemen hemen hiç." Uzun bir sessizlik. "Değilim."

"Romantik misin? Düşünceli misin? Onun hatırını alacak

küçük güzel şeyler yapıyor musun?"

"Hayır."

"İyi yemek pişirir misin? Evde derli toplu musun?"

"Hayır."

"Güvenilir biri misin? İyi sorun çözer misin? Onun stresini rahatlatıyor musun?"

"Pek sayılmaz."

"Becerikli bir iş adamı mısın?"

"Hayır."

"Onun arkadaşı mısın?"

Bunu en uzun süre düşündü. "Hayır, değilim," dedi sonunda.

"Onunla ilk kere çıktığında bütün bu kusurların olsaydı, ikinci kere seninle çıkar mıydı dersin?"

"Hayır."

"O halde niçin seni şimdiye kadar terketmedi?" dedim. "Niçin kaldı?"

Başını kaldırıp acıyla bana baktı. *"Benimle evli olduğu için mi?"*

"Herhalde." İkimiz de sessizdik. Olup biteni düşünüyorduk.

"Değişmen mümkün mü sence?" diye sordum. "Bütün bu 'hayır'ları 'evet'e çevirebilir misin?"

Cevaplarının bezginliğiyle yüzüme baktı. "Elbette mümkün," dedi. "Eskiden onun en iyi arkadaşıydım..." Durakladı, eskiden ne olduğunu hatırlamaya çalıştı.

"Bu şeyleri ... bu nitelikleri yeniden edinsen sana bir zararı dokunur mu?" diye sordum. "Onları uygulamak ... seni herhangi bir bakımdan *küçültür* mü?"

"Hayır."

"Bir denemekle ne kaybedersin?"

"Hiçbir şey... sanırım."

"Kazanacağın birşey olabilir mi sence?"

"Kazanacağım çok şey var!" dedi sonunda. Sanki bu fikir onun için bir yenilikti. "Sanırım beni yeniden sevebilir. Severse ikimiz de mutlu oluruz." Yine eskiyi hatırladı. "Her anımız bir harikaydı. Romantikti. Fikirleri araştırır, yeni yeni içgörüler bulur-

duk... her zaman heyecanlıydık. Zamanımız olsa yine öyle olurduk."

Durakladı, sonra en doğru sözlerini söyledi. "Aslında ona biraz daha fazla yardım edebilirim. Mesele onun herşeyi yapmasına çok alışmış olmam. Ona bırakmak daha kolay geliyor. Ama ben yardım etsem, üstüme düşeni yapsam, sanırım kendi öz-saygımı da geri kazanabilirim."

Ayağa kalktı, aynaya baktı, başını iki yana salladı, odayı arşınlamaya koyuldu.

Geçirdiği değişim müthişti. Gerçekten bu kadar çabuk mu anlıyor, diye düşündüm.

"Benim aklıma niye gelmedi?" diye sordu. Bana yan gözle baktı. "Şey... aslında yine benim aklıma geldi herhalde."

Tedbirli bir sesle, "Bu duruma düşmen yıllar sürdü," dedim. "Geri tırmanman kaç yıl sürecek?"

Bu soru onu şaşırttı. "Hiç," dedi. "Ben değiştim! Bunu uygulamak için sabırsızlanıyorum!"

"O kadar çabuk mu?"

"Sorunu bir kere anlayınca, değişmek zaman almaz," dedi. Yüzü heyecanla parlıyordu. "Biri eline çıngıraklı yılan tutuştursa, onu elinden fırlatıp atman hiç uzun sürmez, öyle değil mi? Bu seferki yılanı ben benim diye mi tutacağım? Yooo, sağol!"

"Çoğu insan öyle yapar."

Pencerenin yanındaki sandalyeye oturdu, bana baktı. "Ben çoğu insan değilim," dedi. "İki gündür burada yatıyordum, eski Leslie ile eski ben birlikte bir başka mutlu geleceğe kaydı, bizi burada, bu sefil boyutta bıraktı, artık konuşamıyoruz bile, diye düşünüyordum.

"Onun suçu olduğundan o kadar emindim ki, bir çıkış yolu göremiyordum. İşlerin düzelmesi için *onun* değişmesi gerekiyordu çünkü. Ama şimdi... Şimdi *benim* suçumsa, ben kendim değiştirebilirim! Değişir de bir ay boyunca değişmiş kalırsam, mutsuzluğumuz da hâlâ sürerse, işte o zaman *onu* değiştirmekten söz etmeye başlarız!"

Yine kalkıp dolaşmaya koyuldu. Harika bir ruh hekimiydim.

"Biliyor musun, birkaç sorum var!" dedi. "Niçin seni nereden geldinse benim de oradan bu odaya girmem gerekti? Niye o soruları burada yatarken kendime sormadım? Aylar önce?"

"Niye sormadın?" dedim.

"Bilmiyorum. Ona duyduğum gücenikliğe öyle gömülmüştüm, tüm sorunlar arasında öyle boğulmuştum ki... sanki sorunları çözmeye uğraşırken kendisi yaratıyordu. Ben de kendime acıyor, onun eskiden sevdiğim kadından ne kadar farklı olduğunu düşünüyordum."

Yatağa oturdu, bir an yüzünü ellerine gömdü. "Sen buraya geldiğinde ne düşünüyordum, biliyor musun? Umutsuz bir adamın son hareketi ne olur..."

Balkona yürüdü, dışardaki manzaraya sanki yağmurlu değilmiş de güneşliymiş gibi baktı. "Cevabı *değişmek*. Ben kendi kafamı değiştirmezsem, o zaman onu kaybetmeyi hakederim! Ama şimdi gerçeği gördükten sonra, onu nasıl mutlu edebileceğimi biliyorum. O mutlu olunca da..." Sustu, bana baktı, sırıttı. "Doğrusu... dünyada bilemezsin!"

"Senin değiştiğine niçin inansın?" diye sordum. "Evden ilgisizce çıkıp sonra eski sevgi dolu koca olarak dönmek pek sık rastlanan bir olay değildir."

Bunu bir düşündü. Bir an için yine hüzünlenmişti. "Hakkın var," dedi. "Onun inanması için hiçbir neden yok. Farkına varması günler sürebilir. Belki de aylar. Hatta belki hiç anlayamaz. Beni bir daha görmek istemeyebilir." Biraz daha düşündü, bana döndü. "Aslında benim değişmem bana kalmış. Onun farkına varıp varmaması, bu konuda neler hissedeceği de ona kalmış."

"Eğer seni dinlemezse, neler olduğunu ona nasıl söyleyeceksin?" dedim.

"Bilmiyorum," dedi yavaşça. "Bir yolunu bulmak zorundayım. Belki sesimin tonundan anlar."

Telefona yürüdü, bir numara çevirdi.

Sanki ben şimdiden kaybolmuştum. Yaptığı işe kendini o kadar kaptırmıştı. Kaybetmesine ramak kalan gelecekle doluydu içi.

"Merhaba, sevgilim," dedi. "Kapatmak istersen anlayış gösteririm ama yeni birşey öğrendim... bilmek senin de hoşuna gider diye düşündüm."

Dinledi, zihni yüz mil uzaktaki karısına bakan gözler haline geldi.

"Hayır, ben senin haklı olduğunu söylemek için aradım," dedi. "Sorun *ben*im. Ben yanıldım, ben bencil davrandım, ben sana haksızlık ettim. Ne kadar özür dilesem yetmez! Değişmesi gereken benim ve değiştim bile!"

Biraz daha dinledi. "Tatlım, seni tüm kalbimle seviyorum. Bunca zaman benimle kalabilmek için nelere katlandığını anladıktan sonra, eskisinden daha bile çok seviyorum. Yemin ederim ki bu yaptığına pişman olmamanı sağlayacağım!"

Yine dinledi, yüzünde ufacık bir gülümseme belirdi. "Teşekkür ederim. O halde... acaba zaman bulup... eski kocanla bir gezmeye çıkar mısın... onu bir daha hiç görmemeye başlamadan önce?"

17

O konuşurken ben odadan çıktım, balkona, kendi Leslie'min yanına geldim, onu yavaşça öptüm. Birbirimize sarıldık, kendimiz olduğumuz için sevinç duyduk.

"Birlikte kalacaklar mı?" diye sordum. "İnsan bu kadar çok değişikliği bu kadar hızlı yapabilir mi?"

"Umarım," dedi Leslie. "Ona inanıyorum, çünkü kendini savunmadı. Değişmeyi istiyordu!"

"Ben hep sanırdım ki ruh arkadaşlarının sevgisi koşulsuz bir sevgidir, hiçbirşey onları ayıramaz."

"Koşulsuz mu?" diye sordu. "Ben hiç nedensiz, zalim ve nefret dolu davransam, seni paspas gibi çiğnesem, beni sonsuza kadar sever miydin? Seni dövüp serseme çevirsem, çekip gitsem, günlerce dönmesem, sokakta gördüğüm her adamla yatsam, son kuruşumuzla kumar oynasam, eve sarhoş dönsem, beni yine de sever miydin?"

"Böyle ifade edince ... sevgim sarsılırdı," dedim. İçimden, bize ne kadar tehdit yönelirse o kadar az severiz, diye düşündüm. "Çok ilginç. Birisini koşulsuz sevmek, onun kim olduğuna ve ne yaptığına *aldırmamak* demek. Koşulsuz sevgi... kayıtsızlıkla bir oluyor!"

Başıyla evetledi. "Bence de öyle."

"O zaman beni koşullu sev lütfen," dedim. "Beni olabileceğim en iyi insan olduğun zaman sev, düşüncesiz ve sıkıcı olduğum zaman soğu benden."

Güldü. "Öyle yaparım. Sen de öyle yap lütfen."

Odaya bir kere daha göz attık, öteki Richard'ın hâlâ telefonda olduğunu görüp gülümsedik.

Leslie, "Bu sefer yolculuğu sen başlatmaya çalışsana," dedi. "Evimize dönmeden önce bunu öğrenmen gerekir bence."

Yüzüne baktım, o berraklık anında, görünmeyen deniz uçağımızın levyesine uzandım, onu elimin altında düşünmeye çalıştım, ileri ittim.

Hiçbir şey olmadı. Ne otel titredi, ne dağlar, ne ağaçlar... çevremizdeki dünya hiç sarsılmadı.

"Ah, Richie," dedi Leslie. "Oysa çok kolay, Odaklan yalnızca."

Bir daha denememe vakit kalmadan o tanıdık uğultuyu duydum, evren o zaman değişikliğine yönelerek bulanıklaştı. Leslie levyeyi itmişti bile.

"Bir daha deneyeyim," dedim.

"Peki tatlım, ben geri çekerim. Unutma, işin hilesi odaklanmak..."

O anda havaya yükseldik, deniz altımızda belirdi. Leslie levyeyi geri çekerken motor tepme yaptı, emre uymaya çalıştı, geç kaldı.

Martin yükseldi, sonra suya tekrar indi.

Zor bir iniş olacağını biliyordum. Ama beklemediğim şey... çarpma oldu. Pilot kabininde bomba patlamış gibi sert.

Canavar bir güç güvenlik kemerimi sicim koparır gibi kopardı, beni ön camdan fırlattı, yüzükoyun ve hızla sulara uçtum. Soluk soluğa yüze çıktığımda Deniz Kuşu yirmi metre uzaktaydı. Kuyruğunu havaya dikmiş, buharlar çıkarıyor, sıcak motoru sulara gömülüyordu.

Hayır! diye düşündüm. *Hayır!* HAYIR! Uçağın ardından daldım. Güzel beyaz Growly'miz su altında bulanıklaşıyordu. Pilot kabini sular altında kalırken oraya ulaşmaya çalıştım. Kulaklarımda bir basınç, çevremde parçalanan uçağın iniltisi, üst kapaktan geriye kalanı kopardım, Leslie'nin kemerini açtım, hareketsiz bedenini kucakladım. Hiç karşı koymuyordu. Beyaz bluzu çevresinde yavaşlatılmış film temposunda dalgalanmaktaydı. Altın saçları serbest kalmıştı. Onu kavrayıp yukarı yükseldim. Yüzey ancak belli oluyordu. Çok yukarımızdaydı. Öldü o. Hayır, hayır, hayır. Ben de ölsem şimdi. Ciğerlerim patlasa. Boğulsam!

Bir yalandı beni yukarı doğru iten: Öldüğünden emin değilsin. Denemen gerek.

Öldü.

Denemen gerek!

Binde bir şans. Yüzeye vardığımda tam anlamıyla tükenmiştim. "Geçti, tatlım," diye soludum. "Kurtulacağız..."

Kıçtan takma çift motorlu bir balıkçı teknesi neredeyse üzerimizden geçiyordu. Koca bordası son hızla önümüzden kaydı, bizi köpüklere boğdu, bir adam beline bağladığı ipe asılmış durumda hızla o köpüklerin içine gömüldü.

Suda on saniye ancak kalmıştı ki birden haykırdı. "İkisini de buldum! Çekin!"

***

Ben hayalet değildim, bu seferki de düş değildi. Yanağıma değen şey gerçek bir taştı. Buz gibi ve sert. Karşımdaki bir sahneyi seyretmek üzere olayın dışında durup bakıyor değildim. Sahne bendim, seyreden kimse de yoktu.

Onun mezarı üzerinde yatıyordum. Yaban çiçekleriyle dolu yamaçta. Hıçkıra hıçkıra da ağlıyordum. Altımda soğuk çimenler vardı. Yanağımı dayadığım taşta tek kelime: *Leslie.*

Sonbahar rüzgârı ... ben hissetmiyordum. Yuvamdaydım, kendi zamanımdaydım, buna da aldırmıyordum. Kazadan bu yana geçen üç ay boyunca tümüyle yapayalnız kalmış olmama rağmen hâlâ gözlerim kamaşmış durumda yaşamaktaydım. Sanki otuz metrelik sahne perdesi tüm ağırlığıyla üzerime çökmüş, beni boğuyor, bana dolaşıyor, beni korkunç bir kayıp ve yeis duygusu içinde tuzağa düşürüyordu. İnsanın karısının ölmesi ne büyük cesaret gerektiriyor, bunu hiç bilememiştim. Koca ölünce de öyle. Ardından kendimizi öldürmemek için gereken cesareti düşünmemiştim. Benim sahip olduğum cesaretten çok daha fazlasını gerektiriyordu bu iş. Leslie'ye vermiş olduğum tüm sözleri yerine getirmek gerekiyordu bunun için.

Planlarımızı ne kadar çok kere kurmuştuk! Birlikte ölmek, ne

olursa olsun birlikte ölmek. "Ama eğer öyle olmazsa," diye uyarmıştı o beni, "ben önce ölürsem, sen kalmalısın! Söz ver!"

"Hayır! Sen ölürsen artık benim yaşamamın bir amacı kalmaz. Seninle birlikte olmak isterim."

"Leslie, sen söz vermedikçe ben nasıl yaşamaya devam edeceğime söz verebilirim? Adalet değil bu! Söz verirsen, bu iş belki bir *nedenle* böyle olmuştur diyerek vereceğim. Ama sen vermedikçe ben de vermem."

"Bir nedenle mi? Ne gibi bir neden olabilir?"

"Kuramsal birşey... ama belki sen ve ben bu olayı aşacak bir yol bulabiliriz. Eğer sevgi, ölümü alt edecek bir motivasyon değilse, nedir, ben bilmiyorum. Belki de ölümün sonumuz olduğuyla ilgili bize tüm öğretilenlere rağmen, yine birlikte olmanın yolunu öğreniriz. Belki yalnızca farklı bir bakış açısıdır, bir hipnozdur, biz de kendimizi o hipnozdan kurtarabiliriz. Bunu yazmak ne büyük bir armağan olurdu!"

Bana gülmüştü o zaman. "Küçük sevgilim, bu tür konularda kafanın çalışma biçimini çok seviyorum," demişti. "Ama sen de benim sözümün doğru olduğunu kanıtlıyorsun, öyle değil mi? Sen yalnız ölüm kitaplarını okuyan kişi olmakla kalmıyorsun, yazar olan da sensin. Demek ki bunu yapmanın bir yolu varsa... hipnozdan çıkmak mümkünse, ben ölünce senin sağ kalmanın bir amacı var. Öğrenebilir, bunu yazı bilirsin. Ama sen öldükten sonra benim sağ kalmamın hiçbir amacı olamaz. Sensiz yazamam. Söz ver o halde!"

"Beni dinle," derdim ona. Ölüm kitaplarının birinden bir parça okurdum ona:

> "... salonumuzda tek başıma durmuş, sevgili Robert'im için yas tutarken, beklenmedik bir anda raftan bir kitap düştü. Yerimden fırladım. Çok korkmuştum. Onu yerden alırken sayfaları açıldı, parmağım bir cümleye değdi: *Seninle birlikteyim!* Altı da onun kalemiyle çizilmişti."

"Çok güzel," derdi Leslie. Karım çok kuşkucu tip olduğundan,

bu konudaki tartışmalarımızı biraz hafife alma eğilimindeydi.

"Bundan kuşku duyuyor musun?" diye sorardım ona. "Kuşku duyuyor musun, Leslie?"

"Richard, bak, sana söylüyorum, eğer sen ölürsen..."

"İnsanlar ne der?" derdim o zaman. "Biz dört bir yanda koşturup aynı şeyi söylüyoruz, aynı şeyi *yazıyoruz* hatta! Mekân-zaman içindeki hayatın üstesinden gelinmesi gerekli zorluğu, sevginin gücünü kullanarak felaketi sevince çevirmektir, deyip duruyoruz. Sonra da benim ölümümden bir dakika sonra sen Winchester'i kapıp kendini vuruyorsun, ha?!"

"Bence öyle bir zamanda insanların ne diyeceği umu..."

"Umurunda olmaz, ha? *Leslie Maria...*!"

Böylece konuşur konuşur, hep başladığımız noktaya dönerdik. İkimiz de, diğeri olmadan yaşanacak bir hayatı düşünmeye dayanamazdık. Ama sonunda her ikimiz de bezmiş ve tükenmiş, intihar etmeyeceğimize söz vermiştik.

Şimdi her kelimesine pişmandım. Birlikte ölmezsek, ilk ölenin ben olacağımı için için hep biliyordum. O zaman diğer dünyadan bu dünyaya, çitin üzerinden sıçrayabileceğimi de biliyordum. Dikenli teli aşan bir geyik gibi. Onunla birlikte olabilmek için. Ama bu dünyadan ötekine...

Çimenlerin üzerine yatmış, başımı o donmuş saten gibi taşa dayamıştım. Ölüm konusunda bildiklerim kitap raflarına zor sığardı. Leslie ise bu konuda bildiklerini el çantasına sokabilir, yanında da cüzdanıyla bloknotuna yer kalırdı. Ne budalalık etmiştim söz vermekle!

Pekâlâ Leslie, intihar yok. Ama onun ölümü beni her zamankinden dikkatsiz yapmıştı. Gece karanlıklarında, adanın dar ve kıvrımlı yollarında eski Torrance sedan arabayı spor araba hızıyla sürerken, güvenlik kemerimi bile bağlamıyor, onu hatırlıyor, hatırlıyordum.

Parayı su gibi harcıyordum. Yüz bin dolara bir Honda Starflash... yedi yüz beygir gücü, bin iki yüz librelik uçak gövdesinde. Yüz bin dolara hafta sonu uçuşları. Yerel sporseverlere köpek döğüşleri.

İntihar yok, demiştim. Ama karıma kazanmak için uçmayacağım diye söz vermemiştim.

Kendimi çekip mezarın üzerinden kalktım, ağır adımlarla eve doğru yürüdüm. Eskiden güneşin gurubu gökte alev renklerindeyken, Leslie akşam ışığının sevgili çiçeklerine ne yaptığını bana gösteren bir sevinç bulutu gibi dolaşırdı. Şimdi ise her taraf griydi.

Pye bize, kendi zamanımıza dönmenin yolunu bulabileceğimizi söylemişti. Yuvaya dönmenin bir deniz kazası olacağını, birimizin öleceğini neden söylememişti?

Günlerce ölüm kitaplarımı okudum, yenilerini satın aldım. Ne çok insan çarpmıştı aynı duvara! Ama ancak o yandan bu yana olunca geçilebilirdi o duvar. Leslie benimle birlikteyse, bakıyor, dinliyorsa bile, hiç belli etmiyordu. Raflardan kitaplar düşmüyor, duvarlar resimler çarpılmıyordu.

Gece yastığımla uyku tulumumu taraçaya çıkarıp gökyüzünün altında uyuyordum. Yatağımızda onsuz yatmaya dayanamazdım.

Uyku... bir zamanlar benim okulum, konferans salonum, diğer-dünya-serüvenleri yerim... kaybolmuştu artık. Gölgelerin, sessiz filmlerden kliplerin arasında yok olup gitmişti. Onu bir an görmek, onun yanına ulaşmaya çalışmak... sonra tek başıma uyanıyor, kendimi umutsuzluk içinde buluyordum. Allah kahretsin! *O da okuyup öğrenmeliydi!*

Zihnimde o desenin içinde garip uçuşlar yapıyor, ne kadar acı verirse versin bunu sürdürüyor, ipucu aramak için cesedi yoklayan hafiyeler gibi davranıyordum. Bir yerlerde bir yanıt olmak zorundaydı. Yoksa ölürdüm. İster söz vermiş olayım, ister olmayayım.

Gece her zamankinden parlaktı. Yıldızlar dönüp dolanıyordu. Le Clerc'le Fransa'daki o gece kadar parlak bir gece...

Bilin ki yanıbaşınızda sevginin gerçeği duruyor ve öğrendiğiniz herşeyle dünyanızı her an değiştirme gücünüz var.

Karanlık görünümden korkmayın ve cesaretinizi kaybetmeyin, kötülük kılığına girenden, ölüm demek olan boş pelerinden çekinmeyin.

Kendi dünyanız da diğerleri gibi bir serap. Sevgide bir oluşunuz gerçeğin ta kendisi. Seraplar gerçeği değiştiremez. Unutmayın. Nasıl görünüyor olursa olsun...

Nereye gitseniz birliktesiniz. En çok sevdiğinizin yanında, güvendesiniz. Tüm perspektifin odak noktasında.

Kendi gerçeğinizi yaratıyor değilsiniz. Kendi görüntülerinizi yaratıyorsunuz.

Sen onun gücüne ihtiyaç duyuyorsun, o senin kanatlarına ihtiyaç duyuyor. Birlikte uçuyorsunuz!

Kolay, Richie. Yalnızca odaklan!

Yumruğumu öfkeyle taraçanın tabanına indirdim. At-Elah'ın ateşli ruhu bana yardım etmek üzere serbest kaldı.

Kaza olduysa vız gelir, diye düşündüm. İnanmıyordum uçağın düştüğüne, hiç de düşmedik! Ne gördüğüm, ne duyduğum, neye dokunduğum, neyin tadını aldığım vız gelir. Hayatın kendisi dışında hiçbir kanıta aldırmıyorum! Kimse ölmedi, kimse gömülmedi, kimse yalnız kalmadı, ben her zaman onunla birlikteyim, şimdi de onunla birlikte olacağım, o da benimle birlikte olacak ve bizi hiçbirşey, hiçbirşey, *hiçbirşey* engelle-yemeyecek!

Leslie'nin çığlığını duydum: "Richie! *Doğru!*"

Kaza diye birşey yoktu. Bir tek benim kafamda vardı. Bu yalanı gerçek olarak kabul etmeyi reddediyordum. Bu yer denilen, zaman denilen şeyi reddediyordum. Öyle birşey yoktu. Honda Starflash diye birşey de yoktu. Honda zaten uçak yapmazdı, hiçbir zaman da yapmayacaktı. Kendimin Leslie kadar medyum olamadığını reddediyordum. O hiçbir kitabı bilmezken, ben bin kitap biliyordum, Allah kahretsin! Gerekirse o levyeye uzanabilir, lânet olası şeyi göklere yükseltebilirdim. Kimse düşmemişti, kimse fırlamamıştı, biz yine desenin lânet olası bir noktasına inmiştik ve ben de bu yeisten, bu ölüm acısından, böyle onun

mezarı başında ağlamaktan bıkmıştım... bunu yapabileceğimi gösterecektim ona, olanaksız değildi...

Öfkeyle hıçkırdım, içimde korkunç bir güç patlaması oldu. Samson dünyayı ayakta tutan sütunları itti, dünyanın sarsıldığını, demir gibi büküldüğünü hissettim, depremler başladı, evi titretti. Yıldızlar da titredi, bulanıklaştı. Ben sağ kolumu ileri doğru ittim.

Ev yok oldu. Deniz suları çevremde kükredi, kanatlarımızın üzerinden akıp boşaldı. Growly kendini dalgalardan kurtardı, suların üzerinden havalandı, yükseldi.

"Leslie! Döndün! *Birlikteyiz!*"

Yüzünde gülmekten akan gözyaşlarının izi vardı. "Richie, sevgilim!" diye bağırdı. "Başardın! Seni seviyorum, BAŞARDIN!"

17

Kocam öteki Richard'ı yatağın kenarında oturmuş, kendi Leslie'siyle telefonda konuşur bıraktı, balkona, benim yanıma süzüldü.

Beni öptü, birbirimize sarılmış durumda uzun süre kaldık. Birlikte olduğumuza çok memnunduk. *Biz* olduğumuza çok memnunduk.

"Bu sefer sen uçmayı denesene," dedim. "Evimize dönmeden önce bunu da öğrenmen gerekir."

Growly'nin levyesine uzandı, ama hiçbirşey olmadı. Niçin ona bu kadar zor geliyordu acaba? O kafanın içinde pek çok yol birbirini kovalıyor, hepsi her an koşuyordu çünkü.

"Richie, kolay birşey bu," dedim. "Odaklan yalnızca!"

Levyeye kendim uzandım, ona nasıl yapılacağını göstermek için ittim, bir anda harekete geçtik. Film çekimlerinde, iş bitmiş de, seti söküyorlarmış gibi hissettim. Dağ ve orman olan yerler silkelenen kumaş gibi oldu, kayalar sıçrayan süngerlere döndü, ağır tekerler sete girdi, herşeyi götürmeye hazırlandı.

"Bir daha deneyeyim," dedi Richard.

"Tamam, tatlım," dedim. "Ben geri çekeyim. Unutma, tek yapacağın *odaklanmak...*"

Uçmaya bu kadar yakın olmamız beni şaşırttı. Levyeyi geri çektiğim anda Growly havaya fırladı, sular aşağımızda kaldı. Motor bir iki kere pop pop diye ses çıkardı. Sanki havaya uçmaya elverişli sayılmayacak kadar soğukmuş gibi. Ok gibi yükseldik, sonra burun diklemesine aşağıya döndü. Richie kontrollara atıldı ama çok geç kalmıştı.

Herşey yavaş çekimde oluyor gibiydi. Yavaşça düştük, yavaşça bir beyaz gürültü fırtınası koptu... plak hızla dönerken

parmağımla iğneyi kaydırmışım gibi. Yavaşça sular her yanımızı kapladı. Yavaşça perde indi, ışıklar karardı, simsiyah oldu.

Dünya geri döndüğünde çamurlu bir yeşildi ve hiç gürültü yoktu. Richard suyun altında deniz uçağına asılmış, uçağın parçalarını koparıyor, herşey batarken telaş içinde birşeyi yerinden oynatmaya uğraşıyordu.

"Richie, yapma," dedim. "Ciddi bir sorunumuz var, bunu konuşmak zorundayız! Bu uçakta artık bizim için önemli olan hiçbirşey kalmadı..."

Ama Richie bazen kafasını birşeye takar, önemli şeyleri öne almak onun için geçerli olmaz. Tek istediği o eskimiş pilot ceketini almak, ya da uçakta kalan şey her neyse, onu geri almaktı görünüşe göre. Çok kaygılı gibiydi.

"Tamam tatlım," dedi. "Acele etme. Beklerim seni."

Bir süre nasıl uğraştığını seyrettim, neyi aradığını bulmaya çalıştım. Ne garip bir duygu! Uçaktan çıkardığı şey ceketi değildi, bendim. Hiç hareketsiz, saçları sularla birlikte dalgalanan, boğulmuş bir sıçan gibi, ben.

Bedenimle birlikte yukarıya doğru yüzüşünü seyrettim. Kafamı itip suyun yüzüne çıkardı. "Tamam, tatlım," diye soludu. "Başaracağız..."

Balıkçı teknesi hemen hemen tepesindeydi. Son birkaç metreyi yan yana kayarak alıyordu. O anda beline ip bağlamış bir adam suya atladı. Sevgili Richard'ımın yüzünde öyle bir panik ifadesi vardı ki... bakamadım.

Öbür yana döndüğümde harikulâde bir ışık gördüm. *Sevgi* genişleyip yayılıyordu karşımda. Richard'ın bana defalarca anlattığı tünel değildi... ama insana öyleymiş gibi geliyordu, çünkü o ışığın yanında her taraf mürekkep gibi kapkara kalıyor, o şaşırtıcı sevgiden başka bir yön görünmüyordu.

Işık bana, *kaygılanma,* dedi. Bunu öyle yumuşak, harikulâde, kusursuz bir güvenle söyledi ki... tüm varlığımla güvendim ona.

İki gölge bana doğru geliyordu. Biri delikanlı yaşlarında bir erkek çocuğuydu. Öyle tanıdıktı ki... Biraz uzakta durdu, hiç hareketsiz, baktı.

Öbür gölge daha yaklaştı. Bu daha yaşlıca bir adamdı. Benden uzun sayılmazdı. O yürüyüşü tanıyordum.

"Merhaba, Leslie," dedi sonunda. Sesi tok, derin, yılların sigara dumanından hışırtılıydı.

"*Hy?* Hy Feldman, sen misin?" Aradaki birkaç adımı aşıp ona doğru koştum, kollarımızı açıp kucaklaştık, tekrar, sonra tekrar kucaklaştık, birbirimizin çevresinde döndük, birlikte mutlu gözyaşları döktük.

Dünyada bu adamdan daha yakın bir dostum olmamıştı. O eski günlerde, nice kişi bana arkasını dönerken o benim yanımdaydı. Hy'ı aramadan güne başlayamazdım.

Ayrıldık, birbirimize baktık. Gülümsemelerimiz öyle genişlemişti ki, yüzümüze sığmaz olmuştu. "Sevgili Hy! Ah, Tanrım, harika birşey bu! İnanamıyorum! Seni tekrar gördüğüme öyle seviniyorum ki!"

Üç yıl önce öldüğünde... duyduğum şok ve acı... kayıp duygusu! Öyle de kızmıştım ki...

Birden geri çekilip ona ateş saçan gözlerle baktım. "Hy, sana çok kızgınım!"

Gülümsedi, gözleri eskisi gibi parıldadı. Onu kendime ağabey edinmiştim. O da beni dik kafalı kızkardeşi sayardı.

"Hâlâ kızgın mısın?"

"Tabii hâlâ kızgınım! Yapılacak kalleşlik miydi o? Seni seviyordum! Sana güveniyordum! Ömrün boyunca bir daha bir tek sigara bile içmemeye söz vermiştin, sonra kalkıp yine içtin, o sigaralarınla iki kalbi birden kırdın, Hy Feldman. Benimkini de kırdın! Hiç aklına geldi mi bu? Seni gereğinden çabuk elimizden alacak birşey yapmakla, seni sevenlere ne kadar acı verdiğin hiç geldi mi aklına? Üstelik de bu kadar saçma sapan bir neden uğruna!"

Gözlerini suçlu suçlu yere indirdi, bana çalı kaşlarının arasından baktı. "Özür dilerim demek birşeyi değiştirir mi?"

"Hayır," diye çıkıştım ona. "Hy, iyi bir neden uğruna ölebilirdin. İyi bir amaç uğruna. O zaman anlardım seni, biliyorsun bunu. İnsan hakları için, okyanusları ya da ormanları kurtar-

mak için... belki de bir yabancının hayatını kurtarmak için. Ama sen sigara içme uğruna öldün... hem de bırakacağına söz verdikten sonra!"

"Bir daha asla," diye sırıttı bana. "Söz veriyorum..."

"Amma da söz," dedim. Gülmemi tutamadım.

"Aradan çok mu uzun zaman geçti sence?" diye sordu.

"Dün," dedim.

Elimi tuttu, sıktı, birlikte ışığa doğru döndük. "Burada benden daha uzun süreden beri özlediğin biri var..."

Durdum. Birdenbire Richard'dan başka şey düşünemez olmuştum. "Hy," dedim. "Yapamam. Geri dönmek zorundayım. Richard'la ikimiz en olağanüstü serüvenlerden birinin orta yerindeyiz, birşeyler görüyor, birşeyler öğreniyoruz... Sana anlatmak için sabırsızlanıyorum! Ama biraz önce korkunç birşey oldu! Onu bıraktığımda öyle üzgündü ki, deliye dönmüştü! Şimdi de ben deliye döndüm. Geri dönmem şart!"

Elimi sımsıkı tutarak, "Leslie," dedi. "Leslie, dur. Sana söyleyeceğim birşey var."

"*Hayır!* Hy, lütfen *hayır.* Bana öldüğümü söyleyeceksin. Değil mi?"

Başını evet dercesine salladı. Yüzünde hep o hüzünlü gülümseme vardı.

"Ama, Hy, onu bırakamam, böyle gidip de bir daha dönmemezlik edemem! Birbirimizden ayrı nasıl yaşanacağını bilmeyiz."

Yüzüme yumuşak, anlayışlı bakışlarla baktı. Gülümsemesi yok olmuştu.

Ben ona yine anlatmaya çalıştım. "Ölmekten konuşmuştuk onunla. Nasıl birşey olması gerektiğinden. Ölümden hiçbir zaman korkmamıştık. Asıl korktuğumuz ayrılmaktı. Ne olursa olsun, birlikte ölmeyi planlamıştık. Öyle de olacaktı ama şu budalaca... Düşünebiliyor musun? Neden düştüğümüzü bile bilmiyorum!"

"Budalaca değildi," dedi. "Bir nedeni vardı."

"Eh, ben nedenini bilmiyorum, bilseydim bile aldırmazdım.

Onu bırakamam!"

"Öğrenmesi gereken birşey olabileceğini, sen yanındayken onu asla öğrenemeyeceğini, böyle bir ihtimal de olduğunu hiç düşündün mü? Önemli birşeyi?"

Başımı iki yana salladım. "Hiçbirşey o kadar önemli değil," dedim. "Önemli olsa, daha önce ayrılmış olurduk."

"Şimdi ayrıldınız," dedi.

"Hayır! Bunu kabul etmem!"

O anda delikanlının bize doğru yaklaştığını gördüm. Elleri ceplerindeydi. Başını eğmişti. Uzun boylu, incecikti. Öyle utangaçtı ki yürüyüşünden bile belli oluyordu. Gözlerimi ondan alamadım. Yüreğimi sızlatıyordu. Dayanamıyordum.

Derken başını kaldırdı, muzip kara gözleri bunca yıldan sonra bana yine gülümsedi.

Ronnie!

Kardeşimle çocukluğumuzda hiç ayrılmazdık. Şimdi de birbirimize sarılıp yeniden buluşmanın sevinciyle ağladık.

Kazada öldüğü zaman ben yirmi, o on yedi yaşındaydık. Kırk yaşıma kadar yasını tutmuştum onun. İçim yanmıştı hep. Öylesine capcanlı, öylesine ölmeyecek bir insandı ki, gittiğine hiçbir zaman inanamıyor, kabul edemiyordum. Onu kaybetmek beni değiştirmiş, umut dolu bir insanken, kayıba hazır, ölmeye istekli biri yapmıştı. Ne güçlü bir bağ vardı aramızda!

Şimdi yine birlikteydik. Mutluluğumuz da o acılar kadar coşkundu.

"Yine aynısın," dedim ona sonunda. Yüzüne şaşkınlıkla bakıyor, James Dean filmlerini nasıl ağlamadan seyredemediğimi hatırlıyordum. Ronnie'nin yüzü tıpkı ona benziyordu. "Bunca zamandan sonra nasıl aynı görünebiliyorsun?"

"Sen beni tanıyabilesin diye böyleyim," dedi. Güldü. Buluşmamızla ilgili daha önce aklına gelmiş başka fikirleri hatırladı. "Yaşlı köpek kılığında falan gelmeyi de düşündüm, ama ... şey, şakanın sırası olmadığını ben bile anlayabildim."

Şaka. Bir zamanlar ben aşırı ciddiydim. Çabalıyor, çalışıyordum durmadan. O ise yoksulluğumuzun üstesinden ge-

linmez birşey olduğuna karar vermişti. Mücadele etmeye gerek yoktu ona göre. Komik rahatlamaların yolunu seçmişti. Ben uğraşırken o gülüp geçiyor, bazen içimden onu boğmak geliyordu. Ama öyle çekici, komik, yakışıklıydı ki, ne yapsa bağışlıyordum onu. Herkes severdi Ronnie'yi. Özellikle de ben.

"Annem nasıl?" diye sordu. Zaten biliyordu nasıl olduğunu. Ama benden duymak istediğini hissettim.

"Annem iyi," dedim. "Ama seni hâlâ özlüyor. Ben sonunda senin gittiğini kabul ettim... on yıl kadar önce ... inanır mısın buna? Ama o kabul edemedi. Asla,"

İçini çekti.

Öldüğüne inanmayı reddettiğime göre, şimdi tek yapabileceğim onun burada, yanımda olduğunu kabul etmekti. Ne şaşırtıcı birşeydi yine onunla olmak! "Sana anlatacağım öyle çok şey var ki... soracağım öyle çok şey var ki..."

Hy, "Seni harika birşeyin beklediğini söylemiştim," diye araya girdi. Kolunu omzuma sardı. Ronnie de sarıldı bana. İkisini bellerinden tuttum, üçümüz birlikte ışığa doğru ilerledik.

"Ronnie! Hy!" Başımı iki yana salladım. Yeniden heyecanlanmıştım. "Bu benim hayatımın en mutlu günlerinden biri!"

Birden gözüm ilerde ne olduğuna ilişti. "Ah!..."

Harikulâde bir vadi belirmişti karşımızda. İnce bir ırmak, tarlalarda ormanların arasından ışıldayarak akıyordu. Ağaçlar sonbaharın altın ve kızıl renkleriyle bezenmişti. Daha arkada yüksek dağların tepesindeki karlar görünmekteydi. Çağlayanlar üç yüz metre yüksekten, uzaklarda sessizce dökülüyordu. Soluk kesen bir manzara. İlk defa görmüşüm gibi...

"Yosemite mi?" diye sordum.

Hy, "Sevdiğini biliyorduk," diye başını salladı. "Burada oturup konuşmak istersin diye düşündük."

Işıklı bir düzlük bulduk, yapraklardan oluşmuş bir halının üzerine oturduk. Birbirimize bakarken neşe içindeydik. Nereden başlayacağız, diye düşündüm. Nereden başlamalı?

Benliğimin bir başka yanı biliyordu. Yıllarca aklımdan çıkmayan soruyu o yanım sordu.

"Ronnie, neden? Biliyorum, kazaydı. Mahsus ölmediğini biliyorum. Ama hayatlarımızı ne ölçüde denetleyebildiğimizi öğreniyorum ben. Bana öyle geliyor ki, bir noktada sen o sıra gitmeyi kendin seçtin."

Cevabı geldiğinde, sanki o da bu konuyu benim kadar uzun zamandan beri düşünüyormuş gibiydi. "Kötü bir seçimdi," dedi rahatlıkla. "Hayata çok kötü başladığımı, asla iyileştirme fırsatı bulamayacağımı düşünmüştüm. Bütün şakalarıma rağmen aslında kaybolmuş bir ruhtum ben, biliyor muydun bunu?" Yüzünde o şeytanca gülümsemesi belirdi, duyduğu hüznü sakladı.

"Herhalde içimden biliyordum," derken yüreğim yine burkuldu. "Benim de kabul edemediğim oydu. Hepimiz seni ne kadar çok severken nasıl kendini öyle kayıp hissedebildin?"

"Ben kendimi pek sizin sevdiğiniz kadar sevmiyordum," dedi Ronnie. "Sevgiye ya da daha başka birşeye hakkım olduğuna inanmıyordum. Şimdi geriye bakınca, iyi bir hayat olabilirmiş diyorum. Ama bunu o zaman göremedim." Gözlerini kaçırdı. "Kendim kalkıp da kendimi öldürmek istemedim, biliyorsun. Ama yaşamak için çok da fazla çaba göstermedim. Senin gibi hayata sıkı sıkı sarılmadım." Başını iki yana salladı. "Kötü bir seçim."

Ömrümde görmediğim kadar ciddiydi. Onun böyle konuştuğunu duymak rahatlatıyordu beni. Yıllarca çektiğim acılar ve anlamazlıklar birkaç saniyelik açıklamayla yok oluvermişti.

Ronnie bana utangaç utangaç gülümsedi. "Sizi hep kolladım" dedi. "Başlangıçta hemen benim yanıma geleceğini sandım. Sonra herşeyi tersine çevirişini izledim, bunu ben de yapabilirdim, dedim... isteseydim. Eh, zor bir hayattı. Ben de farklı davranmalıydım. Ama çok şey öğrendim. O zamandan beri de kullanıyorum."

"Beni mi kolladın?" diye sordum. "Hayatımda neler olup bittiğini biliyor musun? Richard'ı biliyor musun?" Kocamı bilmesi beni çok sevindirmişti.

Başıyla evet işareti yaptı. "Harika birşey. Senin adına çok mutluyum!"

Richard!

Panik birden geri dönmüştü. Nasıl burada oturup böyle konuşabiliyordum? Ne oluyordu bana? Richard insanların ölümden hemen sonra karmaşık bir süreç yaşadığını söylemişti... ama böylesi düşünülemezdi! "Benim için üzülüyor, biliyorsunuz," dedim. "Beni kaybettiğine inanıyor. Birbirimizi kaybettiğimize inanıyor. Burada kalamam. İkinizi de çok sevmeme rağmen ... kalamam! Anlıyorsunuz, değil mi? Ona geri dönmek zorundayım..."

"Leslie," dedi Hy. "Richard seni göremeyecek."

"Niye göremesin?" Benim aklıma gelmeyen ne gibi kötü şeyler biliyordu Hy? Artık hayaletin hayaleti miydim? Yoksa ben... "Yani senin demek istediğin... Yani ben şimdiden öldüm mü? Burası ölümün eşiği değil mi? Geriye dönme şansım kalmadı mı? *Öldüm mü?* Seçeneğim yok mu?"

Başını evet anlamında salladı.

Durdum. Afallamıştım. "Ama Ronnie benim yanımdaymış... beni kolladığını söyledi... hep oradaymış..."

"Ama sen onu göremiyordun, değil mi?" diye sordu Hy. "Orada olduğunu bilmiyordun."

"Bazen rüyalarımda..."

"Rüyalarda elbette," dedi. "Ama..."

Birden rahatladım. "İyi!"

"Böyle bir evlilik mi istiyorsun sen?" diye sordu. "Richard seni uyurken görebilecek, ama sabah olunca unutacak, ha? Onu buraya geldiği zaman karşılamaya hazırlanacağın yerde, öğrendiklerini ona öğreteceğin yerde, onun çevresinde görünmeksizin uçup durmak mı istiyorsun?"

"Hy, aramızda ölümden o kadar çok söz ettiğimizde, ölüm sonrasında bile devam etmekten konuştuğumuzda, ömürler boyunca birlikte bir görevimiz olduğundan söz ettiğimizde, bunlar ne anlama geliyordu? Onun bildiği kadarıyla, ben bir uçak kazasında öldüm ve sonum geldi! Şimdiye kadar inandığı herşeyin yanlış olduğunu sanacak!"

Eski dostum yüzüme inanmaz bakışlarla bakıyordu. Niçin an-

layamıyordu? "Hy, yaşayışımızın nedeni birlikte olmaktı, sevgiyi ifade etmekti. İşimiz bitmemişti! Tıpkı kitap yazarken, yirmi dört bölümün on yedincisinde durmak gibi birşey bu. Orta yerde durup da bunun işin sonu olduğuna kendimizi inandıramayız! O kitabın yarım kalmış, işe yaramaz haliyle yayınlanmasına izin mi vereceğim?" Bunu kabul etmeye yanaşmıyordum.

"Bir okur çıkar, bizim neler öğrendiğimizi bilmek ister. Biriktirdiğimiz bilgileri, nasıl karşımıza çıkan zorlukları yenmekte kullandığımızı öğrenmek ister. Bir de bakar... kitabın orta yerinde herşey duruyor, karşısına editörün notu çıkıyor: *O sırada deniz uçağını düşürdüler, kadın öldü, bu yüzden de başladıkları işi hiçbir zaman bitiremediler.*"

"Çoğu insanın hayatı yarım kalır," dedi Hy. "Benimki de öyle oldu."

"O konuda haklısın!" diye çıkıştım ona. "Bunun nasıl bir duygu verdiğini bilirsin. Biz hikâyemizi orta yerde bırakmayacağız!"

Bana sıcacık bir ifadeyle gülümsedi. "Hikâyenizde Leslie'nin ölümden geri döndüğünü ve ondan sonra birlikte mutlu mutlu yaşadıklarını mı anlatmak istiyorsunuz?"

"Kitaplardan çıkmış en kötü söz bu olmaz herhalde." Hep birlikte güldük. "Tabii aslında bu kitabın bunu nasıl yaptığımızı anlatacağını umuyorum. Hangi ilkeleri kullandığımızı. Başkaları da aynı şeyi yapabilsin diye."

Bunu şaka olarak söylemiştim, ama birden aklıma bunun da bir test olabileceği geldi. Desendeki sınavlardan biri daha.

"Bak, Hy," dedim. "Richard başlangıçta kulağa çılgınca gibi gelen şeylerin öyle çoğunda haklı çıktı ki! Onun kozmik yasasını biliyorsun, değil mi? Hani bazı şeyleri düşüncede tutmak ve sonra gerçekleşmesini sağlamak. Uçağımız düştü diye kozmik yasa değişti mi? Benim şimdi bu kadar önemli birşeyi düşüncelerimde tutup da gerçekleştirememem mümkün mü? Nasıl olur?"

Boyun eğdiğini gördüm. Gülümsedi. "Kozmik yasalar değişmez."

Uzanıp elini sıktım. "Bir an için beni durdurmaya çalışacaksın

sandım," dedim.

"Dünyada hiç kimsenin Leslie Parrish' i durduracak gücü olmamıştır. Burada olabileceği nereden aklına geldi?"

Ayağa kalktık. Hy beni kucaklayıp veda etti. "Merak ediyorum," dedi. "Eğer senin yerine Richard ölseydi, gitmesine izin verir miydin? Sen kendi ömrünü bitirene kadar onun iyi durumda kalacağına güvenir miydin?"

"Hayır. Kendimi öldürürdüm."

"İnatçı kadınsın," dedi.

"Mantığa uymuyor, biliyorum. Hiçbirşey mantığa uymuyor ama benim ona dönmem gerek. Onu bırakamam, Hy. Seviyorum onu!"

"Biliyorum. Haydi, git..."

Ronnie'ye döndüm. Sevgili kardeşimle uzun uzun kucaklaştık. Ayrılmak ne kadar da zordu!

"Seni seviyorum," dedim, gözyaşlarımı tutmak için dudağımı ısırdım. Bir yandan geri geri gidiyordum. "İkinizi de çok seviyorum. Her zaman seveceğim. Yine birlikte olacağız, değil mi?"

"Elbette," dedi Ronnie. "Öleceksin ve yine kardeşini arayacaksın. Bir de bakacaksın, yaşlı bir köpek geliyor..."

Gözyaşlarımın arasından gülümsedim.

"Biz de seni seviyoruz," dedi.

Böyle bir günün gerçekleşebileceğine hiçbir zaman tam anlamıyla inanmamıştım. Kuşkucu kafam Richard'ın haklı olmasını umuyor, hayat denilen şeyin bir tek ömürle sınırlı olmamasını diliyordu. Şimdi artık biliyordum. Desenden ve ölmekten öğrendiklerimle, emin olarak uzaklaşıyordum buradan. Günün birinde Richard'la ikimizin o ışığa doğru yürüyeceğimizi de biliyordum. Ama şimdi değil.

Hayata dönmek imkânsız değildi. Zor bile değildi. İmkânsız şeylere cesaret edemeyeceğimiz varsayımının duvarını bir kere aşınca, alttaki halıda deseni hemen gördüm. Tıpkı Pye'ın dediği gibi. İplik iplik, adım adım! Hayata dönmüyordum. Bir biçim odağına dönüyordum. O da bizim her gün değiştirdiğimiz bir odaktı.

Richard'ımı her nasılsa gerçek diye kabul ettiği bir başka değişik dünyada buldum. Mezarımın üzerine serilmiş, yatıyordu. Duyduğu yas tıpkı çevresini saran bir duvar gibiydi. Benim yanında olduğumu göremiyor, duyamıyordu.

Duvarını itmeye çalıştım. "Richard..."

Hiçbirşey olmadı.

"Richard. *Ben buradayım!*"

Mezartaşıma dayanmış durumda hıçkırdı. Taş olmayacak diye karar vermemiş miydik biz?

"Sevgilim, ben şu dakika seninle birlikteyim. Sen yerde ağlarken yanındayım. Uyurken de, uyanıkken de yanında olacağım. Biz yalnızca senin ayrı olduğumuza inanman yüzünden ayrıyız!"

Mezarın üzerindeki yaban çiçekleri ona, ölümün var gibi göründüğü yeri hayatın doldurduğunu söylüyor, ama o benim sesimi duymadığı gibi onların sesini de duymuyordu.

Sonunda doğruldu, üzüntüyle eve doğru sürükledi kendini. Yas duvarı yine çevresindeydi. Kendisine haykıran gün batımını kaçırdı, gecenin yalnızca zaten var olan yeni bir şafağa hazırlık olduğunu anlayamadı. Uyku tulumunu taraçaya çıkardı.

Bir insan kulaklarını ne müthiş haykırışlara bile tıkayabiliyor! Benim kocam mıydı bu? Sevgili Richard'ım mıydı? Hiçbirşeyin raslantı olmadığına inanan, bir yaprağın düşüşünün de, yeni bir galaksinin doğuşunun da raslantı olamayacağını savunan Richard mıydı bu? Uyku tulumuna uzanmış, yıldızların altında ağlayıp duruyor Richard'ım?

"Richard!" dedim. "Hakkın var! Baştan beri haklıydın! Uçağın düşmesi raslantı değildi! Perspektif! Bizi yeniden biraraya getirmek için nelere ihtiyacın olacağını zaten biliyorsun! Unuttun mu? *Odaklan!*"

Birden yumruğunu taraçaya indirdi, çevresini saran duvarlara saldırdı.

"Sonumuz gelmedi," diye bağırdım ona. "Hikâyemiz bitmedi! Uğrunda yaşayacağımız... çok şey var. *Şimdi değiştirebilirsin! Sevgili Richard, ŞİMDİ!*"

Çevresindeki duvar kıpırdadı, kenarlarından çatladı. Gözlerimi yumdum, tüm benliğimle odaklandım. İkimizi Growly'nin sağlam pilot kabininde gördüm. Desenin üzerinde uçuyorduk. Yine birlikte olduğumuzu hissettim. Yas yok, yeis yok, ayrılık yok.

O da hissetti. Zorlanıp levyeyi ileriye itmeye çalıştı. Gözleri kapalıydı. Vücudunun her lifi titriyordu o basit levyeyi zorlarken.

Hipnotize olmuş gibi, trans halinden sırf iradesiyle çıkmaya çalışıyordu. Sarsıldı, her zerre gücünü o demir inançlarına karşı yöneltti. İnançlar yarım santim eğrildiler ... bir santim.

Onun adına yüreğim yarılır gibi oldu. Kendi irademi de onunkine kattım. "Sevgilim! Ben ölmedim, hiçbir zaman da ölmemiştim! Şu anda yanındayım! Birlikteyiz!"

Çevresindeki duvarlar yıkıldı, parça parça döküldü. Growly'nin motoru çalıştı, hırıldadı, paneldeki göstergeler birazcık kıpırdadı.

Richard soluğunu tuttu. Boynundaki damarlar kabarmış, çenesi kasılmıştı. Gerçek diye kabul ettiği şeyi değiştirmek için güreşiyordu. Düşüp parçalanmayı reddetti. Görüntülerin tüm kanıtlarına rağmen benim ölümümü reddetti.

"Richie!" diye seslendim ona. *"Doğru! Lütfen, evet! Hâlâ uçabiliriz!"*

Derken levye kaydı, motor gökgürültüsü gibi kükredi, altımızda fıskiyeler uçuştu.

Onu görmek harikaydı! Gözleri tam Growly dalgalardan ayrılır, yükselirken açıldı.

Sonunda yine paylaştığımız bir dünyada sesini duyabildim.

"Leslie! Döndün! *Birlikteyiz!*"

"Richie, sevgilim!" diye bağırdım. "Başardın, seni seviyorum, BAŞARDIN!"

18

Uçakla uçarken burun üstü çakılmanın bir yolu da, tam havalanırken kontrol simidini geri itip orada tutmaktır. Ama biz yeniden dirilmenin sevincine kapılmıştık. Growly'nin kanatları yere düşse, biz yine roket gibi yükselirdik.

Ona sımsıkı sarıldım, uçak yükselirken kollarını boynumda hissettim.

"Leslie!" diye bağırdım. *"Ölmemişsin!"*

Ölmemişti. Tepenin yamacına gömülmemişti. Yanımdaydı. Gündoğumu gibi ışıl ışıldı. Rüya şimdi değildi. Rüya aslında onun öldüğüne inandığım o aylardı. Değişik bir zamanda onun yasını tuttuğum aylar.

"Sensiz dünya..." dedim."Dünya durmuştu. Hiçbirşeyin önemi kalmamıştı!" Yüzüne dokundum."Neredeydin?"

Gözyaşlarının arasından gülümsedi. "Seninleydim!" dedi. "Düştüğümüzde seni su altından seyrettim. Vücudumu uçaktan çıkarışını gördüm. Ceketini arıyorsun sanmıştım. Neyi çıkardığını görünce gözlerime inanamadım! Ben orada, senin yanındaydım ama beni göremiyordun. Tek görebildiğin vücudumdu!"

Benim yanımdaydı demek!

Herşeyi birlikte öğrendikten sonra, hepsini bir anda unutup görüntüyü gerçek olarak kabul etmeme sebep neydi acaba? O öldüğünde ilk ağzımdan çıkan söz, "HAYIR!" olmuştu. Tek kelime, bir anlık gerçek.Niye duymamıştım? O yalana inanmaktan, sonradan vazgeçeceğime, o anda vazgeçseydim, herşey ne kadar farklı olurdu!

"Sana yardım edebilirdim," dedim. "Eğer doğru bildiğim şeye sarılsaydım..."

Başını iki yana salladı. "Kazada gördüğün şeye odaklanma-

man bir mucize olurdu. Sonra da yas senin çevrende bir duvar gibiydi. İçinden geçip sana ulaşamadım. Daha çabuk davransam belki de..."

"Allah kahretsin beni! Böyle bir sınav geldi... ve ben başarısız oldum!"

"Başarısız olmadın!" Beni bir daha kucakladı. "Harikaydın! Gözünün önünde gördüğün herşeye rağmen Growly'nin levyesini ittin, bizi o dünyadan kendi kendine çıkardın, farkında değil misin bunun? Sen yaptın!"

Onun ölümünün dünyası olan o korkunç dünyadayken sesini ne kadar da çabuk unutmaya başlamıştım... yüzünü de. Şimdi onu bulmak, yeni baştan sevgiyi bulmak gibi olmuştu.

"Sana anlatacağım öyle çok şey var ki!" dedi. "Biliyorum, aradan ancak bir saat falan geçti... ama öyle çok şey var ki..."

"Bir *saat* mi? Wookie, *aylar* oldu! Üç ay bir hafta!"

"Hayır, Richie, en çok bir buçuk saat!" Şaşkınlığıma baktı. "Ben buradan ayrıldığımda tam..." Soluğunu tuttu, gözleri parladı. "Ah, Richard, Ronnie'yi gördüm! Hiç ölmemiş gibiydi, eskisi gibiydi. Sevgili Hy da oradaydı! Önce o karşıladı beni. Ziyanı yok, dedi, seninle çok geçmeden yine birlikte olacağımızı söyledi. Ne olursa olsun, böyle olacak, dedi. Düşmemizden sonra çok güzel bir ışık çıktı ortaya... tıpkı senin ölüm kitaplarındaki gibi..."

Eskiden ben bakkaldan alışveriş etmek için kente insem, eve döndüğümüzde ayrıyken olup biteni birbirimize anlatmamız bir saat sürerdi. Bu son yolculuk da onun gözünde bir saatlik birşeydi... benim gözümdeyse üç aylık... anlatmamız ne kadar sürecekti?

"Şahane bir yerdi, Richie!" dedi. "Sen olmasan dünyada geri dönmezdim!" Bir an düşündü. "Söyle bana. Benim iyi olduğumu bilsen, mutlu olduğumu bilsen, sevdiğim insanlarla oluşum senin için birşey fark eder miydi?"

"Güvende ve mutlu olduğunu bilirsem, ederdi," dedim. "Sanırım bunu bir... transfer olarak düşünebilirdim. Benden önce gitmişsin gibi... yeni taşınacağımız kente, yeni evimize önce git-

mişsin de, kuralları, sokakları, insanları tanımak istemişsin, ben de buradaki işleri bitirmek için kalmışım gibi. O zaman biraz yardımı olurdu. Ama bu bir transfer değil. Posta yok, telefon yok, bilmenin de bir yolu yok!"

"Yas olmasa, galiba ikimiz konuşabilirdik. Meditasyonlarda, rüyalarda buluşabilirdik. Ama sen o yeise gömülmüştün..."

"Eğer bir daha olursa hatırlarım. Orada olduğunu bilirim. Ne olursa olsun. Sen de hatırla!"

Başını salladı. "Bundan öğrenecek o kadar çok şey var ki... çözülecek öyle çok bilmece var ki!" dedi. "Ronnie öleli otuz yıl oluyor. Nasıl hâlâ orada beni bekliyor olabilir? Bunca hayat varken, niçin gidip bir başka hayata... bir başka doğuşa geçmemiş?"

"Ama geçmiş... biz de geçmişiz," dedim. "Şu aşağıya bak." Altımızdaki desen yine yerli yerindeydi. Sonu yoktu. Hiçbir zaman da olmayacaktı. "Bütün o hayatlar hep bir anda... sonraki hayatlar ve aradaki hayatlar da. Hâlâ inanmıyor musun? Doğru olduğu kanısında değil misin?"

"Artık neye inandığımdan emin değilim," diye gülümsedi. "Ama kardeşimi yeniden gördüğümü biliyorum. Hep çok şakacıydı. Yine de öyleydi. Dedi ki... Birden gülmeye başladı. "Bir dahaki görüşmemizde ... karşıma bir ... yaşlı bir ..." Soluksuz kalana kadar güldü.

"Yaşlı bir ne?"

"...yaşlı bir köpek!"

Ben anlayamıyordum ama Ronnie ne dese ablası hatırlayınca böyle kendinden geçercesine güler, ben de onunla birlikte gülerdim. Yeniden gülmek ne garip bir zevkti!

Aşağımızdaki desende başka benliklerimiz, birbirine kavuşma sıçramasını yapmakta başarısız olmuş olmalılar, diye düşündüm. Bu düşüncemi Leslie'ye söylemedim. Yeniden yüreklerimizin burkulmasını istemiyordum.

Olup bitenlerin üzerinde konuştuk, parçaları biraraya getirmeye uğraştık. Çoğu bir anlam ifade etmiyordu ama bazıları ediyordu.

"Öyle gerçek gibiydi ki!" dedim. "Ben hayalet değildim. Duvarlardan geçemiyordum. İnsanlar beni görüyor, tanıyordu. Evimiz eskisi gibiydi." O yeri düşündüm. "Tam da değil," dedim. O aylarda farkedemediğim bazı şeyleri daha yeni farkediyordum. "Bizim evimizdi ama bir bakıma farklıydı. O farklar hiç dikkatimi çekmedi. Otomobil de ... eski Chrysler'imiz değildi. *Torrance* markaydı. Garip, değil mi?"

"Desendeki egzersizlerimiz olmasa, sanırım hâlâ orada yaşıyor olurdun," dedi Leslie. "Eğer o değişik mekânda doğup büyümüş olsak, öyle on hayata daha yeni girip çıkmamış olsak, 1976 model Torrance'lı dünyanın var olan tek dünya olduğuna inansak ... ve ben o dünyada ölsem, sen kurtulabilir miydin? Hatta... bizi biraraya getirebilir miydin? Ölüm inancını yenebilir miydin?"

"Amma soru!" dedim. "Bilmiyorum."

"Richie, şimdi bile ancak başarabildik! Onca öğrendiğimiz şeyden sonra bile ancak becerdik!"

Aşağımızdaki labirente baktı. "Burada tuzağa mı kısıldık biz? Buradan kurtulmak da *ölümü yenmek* kadar zor mu?"

Artık birarada güvende olduğumuz, hayatımızın en berbat sınavını başarıyla vermiş olduğumuz için, kafamızda bir tek düşünce vardı. Birşeyler daha olmadan evimizin yolunu bulmak zorundaydık.

"Pye'ın ne dediğini hatırlıyor musun?" diye sordum. "Desen psişik, ama dönüş yolu ruhsal, mı dediydi? Rehberiniz umut olsun dedi."

Kaşlarımı çattım, düşünmeye çalıştım. Umudu nasıl rehber alacaktık kendimize? Eve dönmeyi umuyorduk işte ... niye dönemiyorduk peki?

"Umut demedi, Wookie," dedi Leslie sonunda. "Sevgi dedi! Rehberiniz sevgi olsun dedi!"

19

Tabii, Pye haklıydı. Sevginin rehberliğiyle gitmek kolaydı. Los Angeles'teki toplantıya gitmekte olan o iki kişi... belki onların küçük gezegeni bir serap olabilirdi ama *onların* serabıydı o. Şafağı kendi gördükleri gibi resmetmeye çalıştıkları tualleriydi. Yaptıkları tabloyu da çok seviyorlardı. O sevgiye konsantre olduk.

"Hazır mısın?" diye sordu Leslie.

Onun elini tuttum, birlikte kontrol tekerlerine dokunduk. Gözlerimizi kapayıp yüreklerimizi kendi dünyalarındaki o iki kişiye odakladık. Kendi yeni keşiflerine doğru gitmekte olan o iki kişiye. Birbirimizi sevdiğimiz gibi, evimizi de seviyorduk. Yuvamıza görüp öğrendiklerimizi anlatmak üzere uçtuk. Kontrolları denetleyen benim elim değildi. Leslie'ninki de değildi. Kontrollar bizim elimizi hareket ettiriyordu. Sanki Growly canlanmış, nereye uçacağına kendi karar vermekteydi.

Bir süre sonra uçan teknemiz yavaşladı, yan dönerek geniş bir kavis çizmeye koyuldu. Gözlerimi açtım, Leslie'nin de gözlerini açmakta olduğunu gördüm.

Hemen farkettik. Aşağımızda, suların altında, desenin tüm yelpazeleri ve kıvrımları arasında, altın renkli bir '8' göze çarpıyordu. Pye'nın Tehdit Kenti'yle Barış kenti arasına çizdiği kıvrımların tıpkısı.

"Pye bize, kendimizin başka benliklerine imâlar yollayabileceğimizi söylemişti..." dedim.

"... ve işte imâ!" dedi Leslie. "Sevgili Pye!"

Zihnimizi sevgiden uzaklaştırdığımız anda yine tek başımıza kalıverdik. Sanki etki dağılmıştı. Growly ortağımız olmaktan çıkıp hizmetkârımız oluverdi, bizden emir bekledi. Ben tekere

sonra hayalet değildin sen? Nesi farklıydı o inişimizin?"

"*Dışarı* fırladık!" dedim. "Suyun yüzeyinde, olaya dıştan bakan gözlemciler değildik. Desenin parçasıydık... içindeydik!"

Geri döndüm, eriyip yok olan altın işaretin ezberlediğim yerini bulmaya çalıştım. "Bir denemeye değer mi?"

"Neyi denemeye? Yani senin dediğin ... uçak uçarken ... *suya atlamak mı?*"

İşaretin eskiden bulunduğu yerden gözümü ayırmaksızın, "Evet!" dedim. "İnişe geçeriz, uçağı yavaşlatırız, sonra suya değerken kapıdan çıkarız!"

"Tanrım, Richard, korkunç birşey bu!"

"Desen bir benzetmeler dünyası. Ve benzetmeler sonuç veriyor, göremiyor musun? Herhangi bir zamanın parçası olabilmek, onu ciddiye alabilmek için kendimizi o zamanın *içine* batırmamız gerek. Pye desenin üzerinde yüzmek, bulaşmamak konusunda ne söylemişti, hatırlamıyor musun? Ya kütüğün üzerinden atlamak? Evimize nasıl ulaşacağımızı söylüyordu o bize! *Kütük dediği Growly!*"

"Ben yapamam!" dedi. *"Yapamam!"*

"Yavaş uçuş... rüzgâra karşı," dedim. "Saatte otuz mile düşeriz. Bence uçağı düşürmektense, uçağın kapısından atlamak daha kolay..." Son dönüşü aldım, inişe hazırlandım.

Bakışımı izledi. "Nereye bakıyorsun?"

"İşaret kayboldu. Bulunduğu yeri gözden kaçırmak istemiyordum."

"*Kayıp* mı oldu?" Benim üzerimden aşağıdaki boş sulara baktı.

"Pekâlâ," dedi. "Sen atlarsan ben de atlarım. Ama bir kere atladık mı, geriye dönüşü yok."

Yutkundum, suya değeceğimiz yerden hiç gözümü ayırmadım. "Kemerleri çözmemiz gerekecek. Üst kapağı açacağız, kenara basıp kendimizi bırakacağız. Yapabilir misin bunu?"

Leslie, "Belki de şimdiden kemeri çözüp kapağı açmalı," dedi.

Kemerleri çözdük, bir saniye sonra da, o kapağı kaldırdığı

anda, rüzgârın uğultusunu duydum. Boğazım yine kurudu.

Leslie bana doğru eğildi, yanağımı öptü. "Tekerler yukarı, flaplar aşağı," dedi. "Sen hazır olduğun zaman ben de hazırım."

20

Yay gibi gergindik. Suların yükselip bize doğru yaklaşmasını seyrediyorduk. "Hazır ol, "dedim.

Değdiğimiz anda kapıyı açıp atlıyoruz," diye son bir kere prova yaptı.

"Tamam!"

Kapağın kulpuna sıkı sıkı tutunarak, "Unutma!" dedi bana.

"Sen de unutma," dedim. "Ne oluyor gibi görünürse görünsün!"

Kuyruk dalgalara değdi. Gözlerimi yumdum... görüntülere kanmamak için.

KAPAK.

Leslie'nin benimle aynı anda ittiğini hissediyordum. Rüzgâr çevremizde kükrüyordu.

ATLA!

Kendimi dışarı fırlattım, aynı anda da gözlerimi açtım. Uçaktan suya değil, boş havaya atlamıştık. Birlikte düşüyorduk. Paraşütümüz yoktu. Dosdoğru Los Angeles'in üzerine düşmekteydik.

"LESLIE!"

Gözleri kapalıydı. Rüzgârın uğultusu arasında beni duymadı.

Yalanlar, dedim kendi kendime. *Yalanlar görüyorum.* Görüntüyü kapattığım anda *puf* diye birşey oldu. Yastıklardan oluşmuş bir duvara çarpmışız gibi. Baktığımda ikimizi Growly'nin kabininde gördüm. Sessiz bir altın ışık patlayıp uzaklaştı, yok oldu. Bu sefer pilot kabinindeydik. Gökyüzünde güven içinde, halı üstüne yatmış kediler kadar güvende, ilerliyorduk.

"Richie, başardık!" diye bağırdı, kollarını boynuma dolayıp bir sevinç çığlığı attı. "Başardık! Sen bir dâhisin!"

"İnandığımız herşey gerçekleşirdi," dedim alçak gönüllülükle. Ama bundan pek o kadar da emin değildim. Dehâ olduğunda direnirse, kabul etmek zorundayım, diye düşündüm.

"Ziyanı yok," dedi neşeyle. "Döndük ya!"

142 derece doğrultusundaydık. Manyetik pusulamız güney doğuyu gösteriyor, seyir cihazları uğulduyor, loran'da turuncu rakamlar okunuyordu. Arka kanepe boştu. Altımızdaki tek desen, sokaklarla damlardı. Su olarak, yüzme havuzlarının mavi pırıltısı vardı.

Leslie uzaktaki iki uçağı işaret etti. "Şurada ve şurada trafik var," dedi.

"Gördüm," dedim.

Aynı anda telsizlere baktık. "Deneyelim mi...?"

Leslie başıyla evet dedi, parmaklarını dilek diler gibi çaprazladı.

"Alo, Los Angeles kulesi," dedim. "Deniz Kuşu Bir Dört Bravo. Radarınızda gözüküyor muyuz?"

"Olumlu. Bir Dört Bravo radarda. Saat bir doğrultusunda trafik var. İki mil. Kuzeye gidiyor. Yüksekliği belirsiz."

Kontrolör bize neredeydiniz diye sormadı. Niçin radarından çeyrek yıl boyunca kaybolduğumuzu öğrenmeye kalkışmadı, Growly'nin pilot kabinindeki sevinç korosunu, çığlıkları duymadı.

Leslie dizime dokundu. "Bana ne gördüğünü söylesene o ilk..."

"Çiçekler kadar mavi bir gök, desenin üzerinde sığ bir okyanus. Pye, Jean-Paul, İvan ve Tatiana, Linda ve Krys..."

"Pekâlâ," diye başını iki yana salladı. "Rüya değil. Gerçekten oldu."

Santa Monica üzerine heyecanla uçtuk. Bu ömrün Noeline seviniyorduk."Ya doğruysa?" dedi Leslie. "Ya her yerdeki herkes bizim bir başka benliğimizse, biz de onların başka benliğiysek? Hayat biçimimizi nasıl değiştirecek bu?"

"İyi bir soru," dedim. Loran'da on mil uyarısı yandı. Burunu biraz daha alçalttım, o düzeyde kalmayı ayarladım. "İyi bir soru..."

Santa Monica havaalanının tek geniş pistine indik, amfibi uçağımızı park edeceğimiz yere sürdük, motoru kapattım. Bir bakıma bu sahnenin bin yıl farklı bir yere sıçramasını bekliyordum. Tam durduğumuz anda. Ama öyle olmadı. Olduğu gibi kaldı. Çevremizde parketmiş bir sürü başka uçak vardı. Centinela Bulvarı'ndaki trafiğin fısıltılı sesi, tuzlu havanın kokusu, gün ışığı.

Karımın uçaktan inmesine yardım ettim. Kendi gezegenimize basıp uzun süre ayakta durduk. Kendi zamanımızdaydık. Birbirimize sarıldık.

Saçlarının arasına doğru, "Dehşete kapılıyor musun?" diye fısıldadım.

Geri çekilip gözlerimin içine baktı, başını evet diye salladı.

Uçaktan bavullarımızı aldım, kapağı ön camın üzerine doğru çektik, tokalarını taktık.

Park rampasının yakınında yer ekiplerinden bir delikanlı, yarı cilalı Luscombe Silvaire'ine atladı, yakıt kamyonetini Deniz Kuşu'nun önünde durdurdu.

Çocuk sayılacak yaştaydı. Bu işleri yaptığımda ben hangi yaştaysam, aşağı yukarı öyle. O zamanlar benim de beğendiğim tipte bir deri ceket giymişti. Ama bunun sol cebine DAVE adı işlenmişti. Onda kendimi bulmam ne kadar da kolaydı! Zaten var olan geleceğiyle ilgili ne çok şey anlatabilirdik ona! Seçimini bekleyen ne çok serüvenlerden söz edebilirdik!

"İyi günler, efendim," dedi. "Santa Monica'ya hoş geldiniz! Yakıt istiyor musunuz bugün?"

Güldük. Tekrar yakıta ihtiyaç duymak ne kadar garipti!

"Tabii istiyoruz," dedim. "Çok uzun bir yolculuktu."

"Nerelerdeydiniz?" diye sordu.

Karıma bakıp gözlerimle yardım istedim ama o gönüllü olmadı. Rahat bir tavırla cevabımı bekledi. "Şey, dolaşıyorduk," dedim tutuk bir sesle.

Dave bir levyeyle boğuştu, uçağın yakıt pompasına boruyu taktı. "Henüz deniz uçağıyla uçmadım," dedi. "Ama duyduğuma göre nereye olsa inebiliyorlarmış. Doğru mu?"

"Doğru tabii," dedim. "Bu uçak seni hayal edebileceğin her yere götürür."

onun o hayatı da özlediğini sanıyorum. Asla kabullenmese de. Ancak film çok iyi çıkarsa kabullenirdi.

Lokanta hâlâ yerli yerindeydi. Vejeteryen, dumansız bir klasik müzik cenneti. Çalışkan açlar için. Biz bu kentten ayrıldığımız yıllarda üne kavuşmuş bir yerdi. En yakın park yeri de bir blok ilerdeydi.

Leslie arabadan indi, hızlı adımlarla lokantaya yöneldi. "Ben burada yaşıyordum, inanabilir misin buna? Kaç ömür önceydi?"

"*Önce* diyemezsin," dedim elini tutarken. Onu biraz yavaşlattım. "Gerçi kabul etmem gerek, dizi ömürleri anlamak, eş zamanlı ömürleri anlamaktan çok daha kolay. Önce eski Mısır, sonra Han sülalesinin Çin'i, sonra Vahşi Batı'nın açılışı..."

Lokantaya giderken yeni açılmış görkemli bir iletişim merkezinin önünden geçtik. Vitrinlerinde televizyon ekranlarından bir duvar oluşmuştu. Hepsi bir anda yayın yapıyor, kargaşa bir felâket oluyordu.

"... ama şu yeni öğrendiğimiz şeyler pek o kadar kolay değil."

Leslie vitrine baktı, birden durdu. Çantasını unuttu sandım. Ya da belki ayakkabısının topuğunu kırmıştı. Daha demin açlıktan ölür, lokantaya doğru koşmak isterken, şimdi zınk diye durmuş, televizyon seyrediyordu.

Gözleri ekranlara çakılı durumda, "Bütün hayatlarımız birarada, ha?" dedi. "Jean-paul Le Clerc hayatları, dünyanın sonu hayatları, değişik evren Mashara hayatları hep aynı anda devam ediyor da biz bunu nasıl söyleyeceğimizi, nasıl ifade edeceğimizi, nasıl kavrayacağımızı bilmiyoruz, ha?"

"Hımm. Kolay değil," diye kabullendim. "Birşey yesek iyi olmaz mı?"

Vitrinin camına tık tık vurdu. "Bak."

Her ekran başka kanala ayarlanmıştı. Saat öğleni yeni geçmiş olduğu için de çoğu eski filmler gösteriyordu.

Bir ekranda Scarlet O'Hara, bir daha asla açlık çekmeyeceğine ahdediyor, bir başka ekranda Cleopatra, Mark Anthony'yi mengenesine alma planları kuruyor, onun altında Fred'le Ginger dans ediyordu. Silindir şapka ve bir şifon

uçuşması arasında. Onların sağında Bruce Lee ve intikam ateşi, biraz ilerde Kaptan Kirk ve güzel Teğmen Paloma bir uzay tanrısını kurnazlıklarıyla altediyor, sollarında kahraman şövalyenin biri sihirli kristal küreleri atıp atıp evinin mutfağını pırıl pırıl temiz bir hale getiriyordu.

Başka ekranlarda da başka filmler oynamakta, bu böyle kaldırım boyunca devam etmekteydi. Her ekrandan kırmızı bir satış etiketi sarkmaktaydı: BENİ AL!

"Eş zamanlı!" dedim.

Leslie, "Yani geçmişle şimdi, hangi yılda olduğumuza bağlı değil," diye yorum yaptı. "Yalnızca hangi kanala ayarlanmış olduğumuza bağlı... *neyi seyretmeyi seçtiğimize bağlı!*"

"Sonsuz sayıda kanal," diyerek vitrini yorumladım. "Ama hiçbir sahne, belli bir anda bir kanaldan fazlasında oynayamıyor, bu yüzden de herbiri tek kanalın kendisi olduğuna inanıyor!"

Benim arkamdaki bir noktayı işaret etti. "Yeni televizyon."

Vitrinin köşesindeki yüksek teknoloji ürünü ekranda, Spencer Tracy, Katherine Hepburn'un bir sözüne şaşırıyor, ekranın içindeki minik dikdörtgende de yarış arabaları finiş çizgisine yaklaşıyordu.

"Aha!" dedim. "Yeterince ilerlersek, bir hayattan fazlasına da ayarlanabiliyoruz!"

"Nasıl bu kadar ilerleyebiliriz?" diye sordu.

"Daha pahalıya maloluruz, değil mi?"

Güldü. "Bir yolu olduğunu biliyordum," dedi.

Yolumuza devam ettik. Kollarımızı birbirimizin beline sarmıştık. Bildiğimiz, eskiden sık sık geldiğimiz lokantaya girdik, bir masa bulduk.

Leslie yemek listesini açtı, birden kartonu bağrına bastı. "Kök sebze salatası!" dedi.

"Bazı şeyler hiç değişmiyor," dedim.

Mutlu mutlu başını salladı.

22

Yemek yerken konuşmadan duramıyorduk. O iletişim merkezi bir raslantı mıydı? Yoksa cevaplar her zaman çevremizdeydi de biz mi farketmiyorduk? Tüm açlığımıza rağmen ağzımıza lokma atmayı sık sık unutmaktaydık.

"Raslantı değil," dedim. "Düşününce anlaşılıyor ki herşey bir benzetme."

"Herşey mi?"

"Dene de bak," dedim. "Öğrendiğimiz şeylerden sonra, aklına gelen herhangi birşeyin adını söyle de bak... hemen sana o şeyin bize ne öğretmeye çalıştığını söyleyeyim." Kendi kulağıma bile fazla atak geliyordu bu önerim.

Leslie salonun duvarındaki deniz manzaralı tabloya baktı. "Okyanus," dedi.

"Okyanusta pek çok su damlaları var," dedim. Düşünmeye pek ihtiyaç duymuyordum bile. Fikir karşımda çok berraktı. Sanki Atkin'in kristalinin içinde yüzüyordu. "Kaynar damlalar ve buz gibi damlalar. Parlak damlalar ve kara damlalar. Havaya uçan damlalar ve tonlarca basınç altında sıkışan damlalar. Bir andan bir ana değişen damlalar, buharlaşıp yoğuşan damlalar. Her damla okyanusla bir. Okyanus olmasa, her bir damla var olamaz. Damlalar olmayınca da okyanus olamaz. Ama okyanusta bir damlaya 'damla' diyemezsin. Birisi çıkıp bir damlayı ayırmadıkça, damlaların sınırı yoktur!"

"Çok iyi!" dedi. "Gerçekten çok iyi, Richie!"

Tabağın altına serilmiş servise baktım. Bir Los Angeles haritası. "Sokaklar ve otoyollar," dedim.

Gözlerini yumdu. "Sokaklar ve otoyollar her yeri diğer yerlere bağlar, ama her sürücü gitmek istediği yeri kendi seçer," dedi yavaş yavaş. "İster güzel kırlara, ister çöp alanına sürer ara-

basını. İster üniversiteye, ister bara. İsterse ufukları aşar, isterse bir çukurun içinde habire gidip gidip gelir, isterse park eder, hiçbir yere gitmez."

Leslie kafasındaki fikri seyrediyor, evirip çeviriyor, eğleniyordu. "Gittiği yerle birlikte kendi iklimini de seçer. Fairbanks'a mı, Mexico City'ye mi, Rio'ya mı? İster arabayı güvenli sürer, ister delice kullanır. Yarış arabasına da, sedan'a da, kamyona da binmiş olabilir. Arabasına da iyi bakar, ya da çürümesine izin verir. Haritasız yola çıkıp her sapağı bir sürpriz haline getirebileceği gibi, tam nereye gittiğini planlaya da bilir, oraya nasıl ulaşacağını biliyor da olabilir. Saptığı her yol zaten orada vardır. O gelmeden de vardır, o geçip gittikten sonra da var olacaktır. Mümkün olan her gezi zaten vardır ve sürücü onların hepsiyle birdir. O yalnızca her sabah, o gün hangi yolculuğa çıkacağını seçer."

"Vay canına! Harika!"

"Bunu yeni mi öğrendik, yoksa hep biliyorduk da hiç soru sormuyor muyduk?" dedi. Ben tahmin edemeden beni tekrar sınamaya karar verdi. "Aritmetik."

Herşeye uygulayamıyorduk ama sistemlerin, ilgilerin ve mesleklerin pek çoğuna uygulayabiliyorduk. Kompüter programcılığı, film yapımcılığı, perakende satışlar, bowling, imalat sanayii, uçuş, bahçıvanlık, mühendislik, resim, eğitim, yelkencilik... her sözün ardında bir benzetme yatıyordu, hepsi de evrenin nasıl işlediğinin aynı dingin görüntüsünü yansıtıyordu.

"Leslie, sende de aynı duygu var mı... Biz hâlâ eskiden olduğumuz insanlar mıyız?"

"Sanmıyorum," dedi. "Bu olup bitenlerden değişmeksizin dönseydik.. ama senin demek istediğin bu değildi, değil mi?"

"Yani *gerçek anlamıyla farklı* mıyız?" dedim. Alçak sesle konuşuyordum. "Çevremizdeki insanlara bak... lokantadaki insanlara."

Uzun uzun baktı. "Belki de solacak, ama..."

"... buradaki herkesi tanıyoruz," dedim.

Bitişik masada Vietnamlı bir kadın oturuyordu. İyi yürekli ve

gaddar, nefret ve sevgi dolu Amerika'ya minnet duyuyordu. Okulda sınıf birincisi olan iki kızıyla iftihar ediyordu. Onu anladık, biz de onunla birlikte iftihar ettik. Hayatlarındaki umudun gerçekleşebilmesi için yaptıklarından da gurur duyduk.

Salonun karşı tarafında dört genç gülüyor, birbirinin sırtına tokatlar atıyor, kendilerinden başka hiç kimsenin farkına varmıyorlar, kendilerinin de bilmediği nedenlerle dikkat çekmek için sanki yakarıyorlardı. Kendi hayatlarımızın o acayip, acılı yılları kalplerimizde yankılandı, bir anda içimiz anlayışla doldu.

Bir genç adam vardı. Sınavların yaklaşması onu baskı altına almış, yalnızca önündeki sayfayı görüyor, başka hiçbirşey görmüyordu. Kurşun kalemiyle grafik eğrilerini izleyip durmaktaydı. Bir daha ömrünün sonuna kadar I ışını kırılma hareketlerini çözmek zorunda kalmayacağını biliyordu, ama aynı zamanda önemli olan şeyin *yol* olduğunu da biliyordu. Attığı her adımın önemi vardı. Biz de biliyorduk.

Ak saçlı bir çift, temiz pak giyinmiş, köşe masada fısıldaşmaktaydılar. Bir ömür süresince yaptıklarımızın arasından hatırlanacak ne çok şey vardı... elimizden gelenin en iyisini yapmış olma duygusu ne sıcak bir duyguydu, başka kimsenin hayal edemeyeceği gelecekleri planlamak ne güzeldi!

"Çok garip bir duygu," dedim.

"Evet," dedi. "Daha önce hiç olmuş muydu?"

Birkaç tane ruhun vücuttan çıkma tecrübesi, diye düşündüm. Onlarda da bir tür kozmik birlik vardı. Ama kendimi uyanıkken, lokantada otururken hiç insanlarla bu kadar bir hissetmemiştim. "Böylesi değil, sanmıyorum," dedim. Anılar hatırlayabildiğim geçmişe kadar uzanıyordu. Farklılıklarımız gibi gözüken şeylerin altından herkesle bağlantı oluşturan bir durum.

Bir, demişti Pye. Eleştirmesi zor, diye düşündüm. Yargılaması zor... spot ışığının altında biz olduğumuz sürece. Zaten anlıyorken, yargılamaya gerek yok.

Bir. Yabancı olmak yerine, şu çocuklar biz miydik, şu bilge yaşlılar bizim olacağımız kimseler miydi? Yakın ve beklenti dolu

bir merak herbirimizi ötekilere bağlıyor, örüyordu. Ömürler, serüvenler, bilme özlemleri yaratabilme gücümüze yönelik sözsüz bir sevinç.

Bir. Kentin her yanındakiler de biz miydik? Keşfedilmemişler ve süperstarlar? Esrar satanlar ve polisler? Avukatlar ve teröristler.. stüdyo müzisyenleri?

Konuşurken o yumuşak anlayış hep bizimle kaldı. Gelip giden şey bilmek değil, diye düşündüm, onun orada var olduğunu hissedebilmek. Gördüğümüz bizim kendi bilincimiz. O bilinç yükselince sahnelerimiz nasıl da değişiyor! Bu dünyadaki herkes... birbirimizin yansımasıyız, birbirimizin canlı aynalarıyız biz.

Leslie, "Galiba bize anlamaya başladığımızdan çok daha fazla şeyler oldu," dedi.

"Sanki tramvayımız bir milyon makas üzerinde ilerliyor," dedim. "Biz de altımızdaki raylara bakıyoruz. Nereden çıktığımıza, nereye doğru gitmekte olduğumuza!"

Biz konuşurken dışarda karanlık bastı. Cennette yeniden buluşan sevgililer gibi hissettik kendimizi. Yine hep aynı insanlardık, ama şimdi, daha önce kim olduğumuzu, ilerde tanıyacağımız hayatta kimler olabileceğimizi de görmüştük.

Sonunda lokantadan çıktık. Kollarımızı birbirimize sarmış durumda gecenin karanlığına adım attık, kente katıldık. Arabalar yollarda kuzeygüneydoğubatı'ya gidiyordu. Kaykaya binmiş bir erkek çocuk çevremizde hızla tur attı, gürültüyle uzaklaştı, genç bir çift sessiz bir zevk içinde bize doğru yaklaştı. Sımsıkı sarılmış yürüyorlardı. Hepimiz bu dakikanın, bu akşamın, bu hayatın seçimleriyle karşılaşmaya gidiyorduk.

23

Ertesi sabah sekizi kırk beş geçe, iki yanı ağaçlı yoldan tepeye tırmandık, bahçe gibi bir otoparka girdik. Park yerleri çiçeklerin arasındaydı. Konferans salonuna giden bir sürü yollardan birini seçtik, begonyaların, lalelerin, sümbüllerin, aralarında parlayan minik, gümüş rengi çiçeklerin saldığı kokular içinde ilerledik. Spring Hill* gerçekten!

Binaya girince karşımızda kocaman, çok pencereli bir salon bulduk. Denize tepeden bakıyordu. Suların üzerinde güneş ışıkları dans etmekte, tavanda desenler oluşturmaktaydı.

Salonun içinde iki blok sandalyeler, geniş bir yay biçiminde dizilmişti. İkisinin arasından hayli enli bir yol geçiyordu. Sandalyelerin ötesinde alçak bir platform vardı. Yeşile boyanmış üç yazı tahtası, gümüş ayak üzerinde bir tek mikrofon.

Kapı girişindeki bir masada durduk. Orada yalnızca iki isim kartı, iki deste doküman, bloknotlar ve kalemler vardı... bizim. Son gelen bizdik. Bu zihinler toplantısına gelmek için binlerce kilometre yol almış elli kadar kişinin en sonuncuları.

Sandalyelerin arasında kadınlar ve erkekler durmuş, selamlaşıyordu. Bir kadın ortadaki yazı tahtasının başında, konuşacağı konu başlığını ve kendi adını yazmaktaydı.

İri yapılı, siyah saçları kırlaşmaya başlamış bir erkek platforma çıktı. Mikrofona ciddi bir sesle, "Hoşgeldiniz," dedi. "Spring Hill'e hoşgeldiniz. Galiba hepimiz buradayız..."

Sandalyelerimizi bulup oturmamızı bekledi. Leslie'yle ben yaka kartlarımızı takma işini aynı anda bitirdik, başlarımızı kaldırıp aynı anda konuşucuya baktık. Oda bir şok dalgasıyla

---

(*) İlkbahar Tepesi

bulanıklaştı.

O bana döndüğü anda ben de ona döndüm. "Richie! Bu..."

Konuşucu ortadaki yazı tahtasına yürüdü, tebeşire uzandı. "Konuşmasının başlığını buraya yazmayan var mı? Bach'lar yeni geldi, sizin konuşmanız...?"

"ATKİN!" dedim.

"Bana Harry deyin," dedi. "Konuşmanızın başlığı hazır mı?"

Sanki yeni baştan desenin içindeydik, fikir dökümhanesinin ek binalarından birinin bir salonuna iniş yapmıştık. Birkaç yıllık yaş farkı dışında, adam yine aynıydı. Burası bizim sandığımız Los Angeles değil miydi? Her nasılsa yeri şaşırmış olabilir miydik?

"Hayır," dedim. Sarsılmış durumdaydım. "Başlık yok, konuşma da yok."

Başlar bir an bize döndü. Yabancıların suratları, ama yine de...

Leslie elime dokundu. "Olamaz," diye fısıldadı. "Ama... ne raslantı!"

Elbette. Bizi Harry Atkin davet etmişti. Çağrı mektubunun altında onun imzası vardı. Daha evden yola çıkmadan önce biliyorduk. Ama Atkin'e öyle çok benziyordu ki!

"Başka kimse?" diye sordu. "En çok on beş dakika, unutmayın. Birinci tur konuşmalar için on beş dakika. Altı konuşma, sonra on beş dakika mola, yine altı konuşma, sonra öğle yemeği için bir saat. Başka başlık?"

Birkaç sandalye önümüzde bir kadın ayağa kalktı.

Atkin ona başını salladı. "Marsha?"

"Yapay Zekâ Yapay mıdır? İnsaniyetin Yeni Bir Tanımı."

Adam başlığı orta tahtaya büyük harflerle yazdı, bir yandan da heceleri tekrarladı. "...Nİ...BİR...TA...NI...Mİ," dedi. "MARSHA BAN... ER... JEE." Başını kaldırdı. "Başka kimse?"

Ses çıkmadı.

Leslie bana doğru eğildi. "İnsaniyetin yeni bir tanımı mı?" diye fısıldadı. "Bu sana neyi hatır...?"

"Evet! Ama Marsha Banerjee bir *isim,*" diye fısıldadım. "O ya-

pay zekâda bir otorite. Yıllardır yazıyor. Bu kadın asla..."

"Galiba raslantıyı biraz fazla esnetiyoruz biz," dedi. "Öteki başlıklara bak."

Harry Atkin elindeki bir nota bakıyordu. "Kurul benden açıklamamı istiyor. Spring Hill, günümüz bilim ve iletişiminde bulunabilen en olağan dışı zihinlerden altmışının samimi bir toplantısıdır." Durdu, yüzünde küçük bir gülümsemeyle başını kaldırdı... aynı gülümseme! "Ama en zeki yirmi zihin dense, belki ortaya başka bir liste çıkardı..."

Odanın içinde gülüşmeler yankılandı.

Tahtadaki ilk başlık Atkin'in kendi konuşmasına aitti:

FİKİRLERİN YAPISI VE MÜHENDİSLİĞİ.

Leslie'ye döndüm ama o okumuştu bile. Okumayı sürdürürken başını salladı.

Harry, "Sizler farklı olduğunuz için davet edildiniz," dedi. "Kurul sizin buzun dış kenarında kaymakta olduğunuzu farkettiği için. Spring Hill toplantısının düzenlenmesi, buzun sizin kadar kenarında kayan başka patencilerle biraraya gelmenizi sağlamak için. Oralarda kendinizi yalnız hissetmenizi istemiyoruz..."

Tahtadaki başlıkları okuduk, şaşkınlığımız da giderek arttı.

SINIRSIZ GELECEK:
ELEKTRONİK ULUSUN DOĞUŞU
DÜŞÜNCE ZERRECİKLERİYLE
FİZİK DENEYLERİ

SİZİN GİBİ CİCİ BİR İNSANIN
BÖYLE BİR DÜNYADA İŞİ NE?

VERGİ DAĞILIMI: HALKIN
İRADESİNİ BULMANIN YOLU

YA EĞER: ÖNCEDEN YAŞANMIŞ KARARLAR

EKOLOJİK ONARIMDA

HİPERKONDÜKTİF SÜPERKOMPÜTERLER

BİREYSEL AMAÇ:
YOKSULLUK VE SUÇA KARŞI BİR TERAPİ

YIKICI OLARAK KÂŞİF:
ASKERİ SEKTÖRE YENİ ROLLER

DÜNÜ DEĞİŞTİRMEK, YARINI BİLMEK

SEÇTİĞİMİZ AKRABALAR:
YİRMİ BİRİNCİ YÜZYILDA AİLE

RASLANTI: EVRENİN MİZAHI MI?

"... latmak istediğin bir nokta da," diyordu Atkin, "herhangi bir konuşma sırasında herhangi bir kimsenin yandaki tahtalara gelerek bağlantıları, karşılıklı ilişkileri, araştırma yönlerini, konuşucunun kafamızda kıvılcımlandırdığı düşünceleri yazması teşvik edilmektedir. Tahtalar dolunca tepedeki fikri silip kendinizinkini yazın, sonra bir sonrakini silin, böylece devam edelim..."

ÖLMEK ŞART MI?
HOMO AGAPEN'LER:
YENİ BİR IRK İÇİN GEREKLER
ÖĞRENEN YUNUS
SAVAŞ VE BARIŞA YARATICI ALTERNATİFLER
BİRARADA BİRÇOK DÜNYA MI?
BAZI OLANAK DESENLERİ

"Richie, görüyor musun? şu sonuncusuna bak!"

Atkin cebinden bir kronometre çıkardı, kurdu... ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP... ısrarlı bir elektronik kanarya. "On beş dakika çok çabuk geçer..."

Okudum, gözlerimi kırpıştırdım. Başkası da o deseni bulmuş

olabilir miydi? Hiç durup bunu hayal etmemiştik... *ya oraya gitmiş olan bir tek biz değilsek?*

"... son çalışmanızın yüzeyini mümkün olduğu kadar hızlı kazıyıp bize aktaracağınızı aktarmanız gerek," diye devam etti Atkin. "Neler bulguladınız ve bundan sonra nereye yöneleceksiniz? Aralarda biraraya gelip daha fazla ayrıntıya girebiliriz, ya da araştırma sonuçlarını değiştokuş eder, tekrar buluşmak için yerler kararlaştırabiliriz. Ama bu sesi duyunca susmak zorundasınız." Kanaryayı tekrar öttürdü. "Çünkü bir başkası daha konuşacak ve onun da anlatacakları sizinkiler kadar şaşırtıcı. Soru var mı?"

Kendimi dev bir motorun hızla harekete geçişi gibi hissediyordum. Çevremizdeki zihinlerin koşuşunu hissedecektik. Yüksek düzeyde egzotik kıvılcımlar parlayacaktı. Atkin sanki elinde yarışı başlatma flamasını tutuyordu.

Dönüp saati kontrol etti. "Bir dakikaya kadar başlıyoruz. Tam saatinde. Toplantının bant kaydı sağlanabilecektir. Buradaki herkeste birbirinin adları ve telefon numaraları zaten var. Yemek molası saat yarımda, akşam yemeği beşle altı arasında, bitişik salonda. Bu gece dokuz on beşte kesiyoruz, yarın sabah sekiz kırk beşte yeniden başlıyoruz. Artık soru yok, çünkü ilk konuşucu benim."

Saate bir daha baktı, saat başına birkaç saniye kala kurguya bastı.

"Şimdi. Fikirler düşünce değildir. Onlar mühendislik ürünü yapılardır. Buna dikkat edin ve kendi fikirlerinizin nasıl yapılandırıldığına bakın. O zaman düşünce kalitenizde çarpıcı bir artış göreceksiniz. Bana inanmıyor musunuz? En son ve en iyi fikrinizi ele alın. Hemen şimdi. Gözlerinizi kapatın, o fikri zihninizde tutun..."

Gözlerimi öğrendiğimiz şeylerin çevresinde kapattım. Yani herbirimizin, diğer herkesin değişik benliği olduğu fikrinin çevresinde.

"O fikre bakın. Eğer size fikir kelimelerden kuruluymuş gibi geliyorsa, elinizi kaldırın." Durdu. "Madenden?" Yine sessizlik.

"Boş uzaydan?" Sessizlik. "Kristalden?"

Ben elimi kaldırdım.

"Gözlerinizi açın lütfen."

Leslie'nin eli de havadaydı. Odadaki başka *herkesin* eli de havadaydı. Bir şaşkınlık mırıltısı dolaştı; gülüşmeler, ahlar, ohlar duyuldu.

"Kristal olmasının bir nedeni var ve gördüğünüz yapı biçiminin de bir nedeni var," dedi Atkin. "Her başarılı fikir, mühendislik kurallarına boyun eğer. Şunları arayın, o zaman o fikir sizin için sonuç verecek mi, yarı yolda mı kalacak, hemen anlarsınız." Salonun içi gündoğumu kadar sessizdi.

"İlk kural simetridir," dedi Atkin. "Gözlerinizi tekrar kapayın, fikrinizin biçimini inceleyin..."

Kendimi son kere böyle hissedişim, savaş jetinin levyesini son ittiğim seferdi. Sırtımdan doğru yine aynı vahşi enerji patlaması yayıldı. Onu zor kontrol altında tutabiliyordum.

Atkin konuşmasını sürdürürken ikinci sıradan bir adam kalktı, soldaki yazı tahtasına yürüdü, büyük harflerle hızlı hızlı yazdı:

DOĞRUDAN SÖZSÜZ ANLAŞMA İÇİN

FİKİRLERİ TASARIMLAYIP KOMPÜTERDEN KOMPÜTERE KOTLAMAK.

Elbette, diye düşündüm. Sözsüz! Sözler telepatinin öyle kaba bir yardımcısı ki! Pye'la zamanı tartışırken sözler nasıl da engel oluşturmuştu bile!

Leslie, "Kompüterden kompütere olacağı yerde, zihinden zihine olmaz mı?" diye fısıldadı. Bir yandan dinliyor, bir yandan notlar alıyordu. "Günün birinde dil denilen şeyi aşacağız!"

"... sonuç verecek bir fikrin dördüncü kuralı," diyordu Atkin; "... cazibesidir. Saydığım üç kuralın en önemlisi bu dördüncüsüdür. Ama cazibenin de tek ölçüsü..." ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP...

Dinleyicilerden çaresizlik dolu bir üzüntü iniltisi yükseldi.

Atkin elini kaldırdı, ziyanı olmadığını ifade etti, saati susturdu, sonra yeniden kurup yana çekildi. Genç bir adam ilerledi,

daha mikrofona varmadan konuşmaya başladı.

"Elektronik uluslar, sonuç versin veya vermesin, pek de olmadık deneyler değildir," dedi. "Başlamışlardır bile. Halen çalışmaktadırlar. Şu anda çevremizde de var olabilirler. Aynı değerleri ve fikirleri paylaşanların o görünmez şebekesi. Harry, bana yolu bu kadar iyi biçimde açtığın için teşekkür ederim! Bu ulusların vatandaşları Amerikalı da olabilir, İspanyol da, Japon da, Latvialı da. Ama onların görünmez ülkelerini birarada tutan şey, her coğrafyanın sınırlarından daha güçlüdür..."

Sabah uçup geçiyordu. Gün ışıkları pırlantadan zümrüte, sonra yakuta dönüştü.

Garip düşüncelerimiz içinde kendimizi ne kadar da yalnız hissetmiştik! Şimdi bu yabancılar ailesi içinde yuvamızı bulmuş olmak ne coşkun bir sevinçti!

"Kulakları çınlasın," dedi Leslie. "Küçük Tink buraya nasıl bayılırdı... bir bilseydi!"

"Elbette biliyor," diye fısıldadım. "Spring Hill toplantısı fikri nereden geldi sanıyorsun?"

"*Bizim* fikir perimiz olduğunu, bizim başka bir düzeyimiz olduğunu söylememiş miydi?"

Leslie'nin eline dokundum. "Biz nerede bitiyoruz, bu salondaki diğer insanlar nerede başlıyor?" diye sordum.

Bilmiyordum. Zihin ve ruh nerede başlayıp bitiyordu, önem verme nerede başlayıp bitiyordu, zekânın, merakın ve sevginin sınırları neredeydi?

Daha çok sayıda vücutlara sahip olmayı ne kadar çok kere istemiştik! Birkaç beden daha olsa, aynı anda hem gidebilir, hem kalabilirdik. Sakin kırsal yerlerde yaşayıp şafağı seyrederken, yaban yaşamını ehlileştirir, bahçemize bakar, toprağa yakın yaşarken, bir yandan da kentli olabilir, kalabalıklara dalıp çıkar, sinemalara gider, filmler çevirir, konferanslara gider, konferanslar verirdik. Her dakika insanlarla buluşup, aynı zamanda da yalnız kalabilmek için tek eksiğimiz bedenlerdi. Köprüler kurmak veya geri çekilme yolları yapmak için. Her dili öğrenmek için, her beceriyi kazanıp, onda ustalaşmak için, bilmek ve yap-

mak istediğimiz herşeyi öğrenmek, uygulamak ve öğretmek için, canımız çıkana kadar çalışıp, aynı zamanda hiçbirşey yapmıyor olmak için.

"... guladığıma göre bu ulusların birbirine karşı geliştirdiği sadakat, coğrafi ülkelerine karşı geliştirdikleri sadakatten çok daha güçlü. Hem hiç şahsen karşılaşmamış olmalarına, karşılaşmayı da beklememelerine rağmen, birbirlerini düşüncelerinin kalitesi ve karakterleri için sevmeye başlıyorlar..."

"Bu insanlar... başka bedenlerdeki biz!" diye fısıldadı Leslie. "Deniz uçaklarıyla uçmayı her zaman istemişler, biz bunu onlar için yaptık. Yunuslarla konuşmayı biz her zaman istedik, elektronik ulusları incelemeyi de istedik... onlar bizim yerimize yapıyorlar! Aynı sevgileri paylaşan insanlar yabancı değildir... hiç karşılaşmamış olsalar bile!

ÇİİP-ÇİİP-ÇİİİP-ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP-ÇİİP-...

"... şan insanlar yabancı değildir," dedi genç adam. Mikrofondan uzaklaşırken, "hiç karşılaşmamış olsalar bile," diye ekledi.

Birbirimize baktık, çabucak patlayan alkışlara katıldık, sonra öbür konuşucu başladı, sözlerini saate karşı yüklü biçimde iletti.

"Maddenin en küçük birimi saf enerji olduğu gibi, enerjinin en küçük birimi de saf düşüncedir," dedi kadın. "Biz bir dizi deney yaptık. Bu deneylerin önerdiğine göre çevremizdeki dünya gerçek anlamda bir düşünceler yapısı olabilir. Zerreye benzer bir birim bulduk ve ona *imajon* adını verdik..."

Defterlerimiz kalemlerin buruşturduğu sayfalarla kalınlaşıp duruyordu. Her *çiip* sesi çaresizlik getiriyor, aynı zamanda bir kuş ötüşleri patlamasının vaadini getiriyordu. Söyleyecek, öğrenecek öyle çok şey vardı ki! Bu kadar çok sayıda şaşırtıcı fikir nasıl bir tek yere toplanabilmişti?

Bu salonda bulunan hepimiz bir tek kişi olabilir miyiz, diye düşündüm.

Leslie'nin bana bakmakta olduğunu farkettim, dönüp gözlerine baktım. "Bizim de onlara söyleyecek birşeylerimiz

var," dedi. "Söylemezsek huzur bulabilir miyiz?"

Ona sırıttım. "Sevgili kuşkucu."

"... çeşitlilikten bu dikkate değer birlik doğmaktadır," dedi konuşucu. "Pek çok kere, hayalimizde canlandırdığımız şeyin, sonunda bulduğumuzun tıpkısı olduğunu görürüz..."

O konuşurken ben ayağa kalktım, ortadaki tahtaya yürüdüm, tebeşiri buldum, büyük harflerle oraya, kendi on beş dakikamız geldiği zaman anlatacağımız şeyin adını yazdım.

BİR.

Sonra tebeşiri elimden bıraktım, yerime dönüp karımın yanına oturdum, elini tuttum. Gün daha yeni başlıyordu.

BİTTİ

ARKADAŞ YAYINEVİ

GÜLMECE - ROMAN - ŞİİR - İNCELEME

- Güldüren Soğuk Bilmeceler (Adnan Ersan)
- Güldüren Saçmalar (Adnan Ersan)
- Güldüren Espriler (Adnan Ersan)

- Bir İnsan (Oriana Fallaci)
- Mavi Tüy (Richard Bach)
- Martı (Richard Bach)
- Sonsuza Uzanan Köprü (Richard Bach)
- Bir (Richard Bach)

- Sevdadır (Arkadaş Zekai Özger)

- Evrenin Evrimi ve Yıldızların Oluşumu (William S. Kaufmann)
- Kırk Haramiler-Türkiyede Holdingler (Mustafa Sönmez)

ÇOCUK KİTAPLARI

- Yediler Geliyer (Enid Blyton)
- Yediler Tor Kalesinde " "
- Kulaksız At " "
- Hırsız Avcısı " "
- Korku Treni " "
- Heyecan Sirkinde " "
- Aferin Yediler " "
- Karlı Dağın Esrarı " "
- Dikkat Yediler " "
- Afacan Beşler Tatilde " "
- Üçlere Karşı " "
- Tatil Dönüşü " "
- Yediler Lunapark'ta " "
- Kuyudaki Esrar " "
- Tehlike Var " "
- Uçak Kaçtı (Enid Blyton)
- Kapısız Kule " "
- Düğüm Çözüldü " "
- Kayıp Kız " "
- Yediler Eğleniyor " "
- Tehlikeyi Severiz " "
- Afacan Beşler " "
- Yediler " "
- Kepçe Adasının Esrarı " "
- Saklı Düşman " "
- Yediler İş Başında " "
- Yaşasın Yediler " "
- Haydi Afacan Beşler " "
- Yedilerin Başı Dertte " "
- Serüven Peşinde " "

RICHARD BACH ve Sonsuza Uzanan Köprü kitabında tanıştığımız eşi Leslie, bu kezde bizi değişik zaman ve mekanlarda büyülü bir yolculuğa çıkarıyor.

Kimi zaman bir insan yaşamına yön veren, bir kimliği belirleyen yol ayrımlarında geziniyor, sevgi ve ayrılık, yenilgi ve direnç, yaşam ve ölüm duraklarından geçiyor.

Kimi zaman da dünyamızın geleceğini belirleyecek olan toplumsal kararlarla hesaplaşıyor, savaş ve barış din ve şiddet kavramlarıyla hesaplaşıyor.

RICHARD BACH'ın özgün anlatımıyla yazılmış, "Martı" tadındaki bu yeni kitabı da seveceksiniz.

ISBN 975-509-004-5